

**002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1311**

Ψευδοποιηθήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Γ. ΜΑΚΡΥΝΑΙΟΥ

ΣΤ. 69.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ ΕΠΙΔΙΩΡΘΩΜΕΝΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
46 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

1915

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤ. 69

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Γ. ΜΑΚΡΥΝΑΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ ΕΠΙΔΙΩΡΘΩΜΕΝΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

46 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

1915

ΧΟΤΥΠΩΝΑΝ Λ. ΥΠΟΙΚΑΙΟΝ ΣΗΜΑ ΞΙΦΥΤ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

27

ΙΩΣ
ΕΠΙΣ
ΣΤΡΑ
1311

· Αριθ.

Πρωτ. 10367

Διεκπ. 8497

· Έν Αθήναις τῇ 3 Ιουλίου 1905.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΓΡΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Ἀλέξ. Μαζαρυναζόν.

Ἐχοντες ὑπὸ δύψει τὸ νόμον, ΒΤΓ' ἡς 12ης Ἰουλίου 1895
τὸ σχετικὸν Βασιλικὸν Διάταγμα ἡς 28 Ὁκτωβρίου ἵδιον ἔτους,
τὰς προκηρύξεις περὶ διαγωνισμοῦ διδακτικῶν βιβλίων τῆς δη-
μοτικῆς ἐκπαίδευσεως καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας, δη-
λοῦμεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρένομεν τὸ ὑφ' ὑμῶν εἰς τὸν διαγωνισμὸν
ἐποβληθὲν Ἀγαγγωσματάριον, ὅπως εἴσαχθῇ ἐπὶ πενταετίαν
ἀπὸ τοῦ ἔτους 1905—1910 ὁς διδακτικὸν βιβλίον διὰ τοὺς μαθη-
τὰς τῆς Δ' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων, δημοσίων, δημοσυντη-
ρήτων καὶ ἰδιωτικῶν.

Καλεῖσθε δὲ ὅπως ἐκτελέσητε τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Νόμου ιλλ.
ὑπαγορευόμενα καὶ τὰς ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπείας ἀναγραφομένας παρα-
τηρήσεις.

· Ο. Υπουργός

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΑΣ

Στέφ. Μ. Παρέσης

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρονται τὴν κάτωθι ὑπογραφὴν τοῦ συγ-
γραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου.

ΤΥΠΟΙΣ "ΑΥΓΗΣ", ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ

Ἐωθινὸν ἄσμα.

Πᾶσα πνοή καὶ πᾶσα κτίσις κωρεῖ μετὰ σκάπτη
γέρας νεύκαρπος τὸν φωτισθότην εὐλογεῖ,
ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων φύσις,
ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ.

Τὸ πᾶν τὸν Πλάσιην μεγαλύνει,
Ἄντον δοξάζουσι σαφῶς
ὅ λιος καὶ ἡ σελήνη
καὶ πάντα ταῖσιρα καὶ τὸ φῶς.

Ἡ φύσις πᾶσα ἀφυπνουμένη
Ὥρημαχος, μεταποιεῖ νεῦρον
“Ως τὴν πορείαν τὴν στρωματῆ
Ἄντον τὴν χεῖρα περιμένει
καὶ τὸν τροφέα τῆς ὑμετεῖ.

Ἄντον τὴν δόξαν διηγεῖται
καὶ τὴν ἐπίσης καὶ ἡδὸς
καὶ διεγέλασσον
καὶ ἐν πανταχοῦ περιηγεῖται,
Τὸ μέγα δύναμα Θεός.
Ἄντὸν ὑμετεῖ ἡ οἰκουμένη,
αἱ γενεαὶ τῶν γενεῶν,
προεβῆται, νέοι καὶ παρθένοι,
λαοὶ καὶ ἀρχοντες λαῶν.

‘Ανάστα, πνεῦμά μου, ἀνάστα
καὶ κρᾶξον ἀνακενφός.
«Σοὶ πρέπει ἀληθῶς, ὦ Πλάστα,
δόξα τῷ δείξαντι τὸ φῶς».

• Ηλ. Τανταλίδης.

Ο πατήρ.

Πατήρ τις διέμενεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ βασιλείου διὰ σπουδαίας ὑποθέσεις του, ἐνῷ ή σύζυγός του καὶ τὰ τέκνα του ἔζων μακράν αὐτοῦ ἐν τινὶ μικρᾷ πόλει. Ἡμέραν τινα ἀπέστειλε πρὸς τὰ τέκνα του κιβώτιόν τι πληγρές ὥρκίων πραγμάτων καὶ μίαν ἐπιστολὴν, ἐν τῇ δποίᾳ ἔγραψεν. «Ἀγαπητά μου τέκνα, νὰ εἰσθε εὐσεβῆ, φρόνιμα καὶ ἐπιμελῆ· θὰ ἔλθῃ δὲ ή γῆμέρα, καθ' ἣν θὰ σᾶς καλέσω πλησίον μου ἵνα ἐνωθῶμεν πάλιν. Χαιρετε, διότι εἰς τὴν νέαν κατοικίαν, τὴν δποίαν σᾶς ἡτοίμασα πλησίον μου, σᾶς διαφυλάττω δῶρα πολὺ καλύτερα καὶ μεγαλοπρεπέστερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δποῖα σᾶς στέλλω.

Τὰ πιαδία τότε περιχαρῇ ἐπήδων ἐδῶ καὶ ἐκεὶ καὶ ἀνεφώνουν. «Ὥ! πόσον καλὸς εἶναι ὁ πατήρ μας· μὲ πόσην ἀγάπην φροντίζει νὰ μᾶς ἀποστέλλῃ πᾶν δ, τι μᾶς εὐχαριστεῖ!» Ας ἀγαπῶμεν λοιπὸν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μας, ἀν καὶ διαμένῃ πολὺ μακράν ἡμῶν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ βλέπωμεν αὐτόν. «Ας κάμινωμεν πᾶν δ, τι εὐχαριστεῖ αὐτὸν καὶ ἀς προσπαθήσωμεν νὰ συμμορφωθῶμεν μὲ πᾶν δ, τι μᾶς γράφει ἐν τῇ ἐπιστολῇ του. Ω! πόσον θὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς καὶ εὐχαριστημένοι, δταν θὰ μεταβῶμεν πλησίον του».

Τέτε η μήτηρ των εἶπε· «Τέκνα μου, δπως πρὸ δλίγου ὁ πατήρ σας ἔκαμε πρὸς σᾶς, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ καλὸς Θεὸς κάμνει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἀγαθὸν Θεὸν ἐπίσης δὲν βλέπομεν, ἀλλ' ὅμως ή θεία Αὐτοῦ πρόνοια μᾶς ἀποστέλλει πλεῖστα δῶρα θαυμάσια καὶ πολύτιμα. Μᾶς ἀποστέλλει τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας, τοὺς καρποὺς καὶ δλα τὰ προϊόντα τῆς γῆς. Ἐπιστολὴ δὲ τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιον, ἐν τῷ δποίῳ ἀναφράφει τὴν θέλησίν Του, τὰς ἐντολάς του, τὰς δποίας ἀν ἐκτελῶμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θὰ ἔχωμεν ἐκεῖ, ἐν τῇ αἰώνιῳ ζωῇ, δῶρα ἀκόμη μεγαλοπρεπέστερα καὶ ἀπολαύσεις καὶ ἀγαθὰ πολὺ μεγαλύτερα τῶν ἀπολαύσεων καὶ τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς!

»Ἀς ἀποδίωμεν λοιπόν, τέκνα μου, εἰς τὸν ἐπουράνιον Θεὸν ἀγάπην ἀντὶ ἀγάπης, ἀς ἐκτελῶμεν τὰς ἐντολάς Του ἐν τῷ

κόσμῳ τούτῳ καὶ ἀς εὐφραινώμεθα πρὶν ή̄ ήμέραν τινὰ μᾶς δεχθῆ
εἰς τὸν οὐρανόν, ἐνθα θὰ ἔδωμεν Αὐτόν».

«Ο Θεὸς ἀγάπη ἔστι καὶ δὲ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ
μένει καὶ δὲ Θεὸς ἐν αὐτῷ».

«Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὅφονται».

Oι δύο ἀδελφοί.

Ἡ Ἀννα εἶχεν ἀδελφὸν μικρότερον αὐτῆς, Ἀυτώνιον καλού-
μενον, ὃςτις εἶπεν εἰς αὐτὴν ήμέραν τινά. «Ἀννα, μεταβαίνομεν
νὰ εὕρωμεν τι δρεκτικὸν καὶ γόστιμον διὰ νὰ τὸ φάγωμεν;».

«Εὐχαρίστως σὲ ἀκολουθῶ», ἀπήντησεν ἡ Ἀννα, «ἐὰν μὲ
δὲηγήσῃς εἰς μέρος, ὅπου οὐδεὶς θὰ μᾶς ἴδῃ».

«Ἐλθέ», εἶπε τότε δὲ Ἀυτώνιος, «ἀς ἀναβῶμεν εἰς τὸν κήπον
μας, ἵνα κόψωμεν δλίγα βερίκουκα. Είναι μεσημβρία καὶ πάν-
τες κοιμῶνται· ἐπομένως οὐδεὶς θὰ μᾶς ἴδῃ».

«Οὐχί», ἀπήντησεν ἡ Ἀννα, «διότι ἴδους ἡ γειτόνισσά μας
ἀντικρὺ κάθηται εἰς τὸ καπνώφλιον τῆς θύρας καὶ νήθει. Αὕτη θὰ
μᾶς ἴδῃ βεβαίως καὶ θὰ μᾶς προδώσῃ εἰς τοὺς γονεῖς μας καὶ
τότε ἀλλοίμονον εἰς ημᾶς».

«Αὶ! τότε ἀς μεταβῶμεν εἰς τὸ μαγειρεῖον, ὅπου ἐντὸς τοῦ
έρμαρίου ἡ μήτηρ μας ἔχει θέσει τὴν ξάκχαριν. Δι’ αὐτῆς θὰ
ἐπιπάσωμεν τὸν ἀρτον μας καὶ θὰ τὸν φάγωμεν μετ’ εὐχαρι-
στήσεως».

«Ναι, ἀπήντησεν ἡ Ἀννα, ἀλλὰ δὲν σκέπτεσαι, δτι ἀντικρὺ^ν
ἡ μήτηρ τῆς γειτονίσσης μας κάθηται πάντοτε παρὰ τὸ παράθυ-
ρόν της καὶ ράπτει; Αὕτη βεβαίως θὰ μᾶς ἴδῃ καὶ τότε;».

«Αὶ λοιπὸν ηξεύρεις τί νὰ κάμωμεν; ἐπανέλαβεν δὲ Ἀυτώ-
νιος. «Νὰ καταβῶμεν εἰς τὸ ὑπόγειον, ὅπου ἡ μήτηρ μας ἔχει
τοποθετήσει τὴν στάμναν μὲ τὸ μέλι. Δι’ αὐτοῦ θὰ ἀλείψωμεν τὸν
ἄρτον μας καὶ θὰ εὐχαριστηθῶμεν πολύ. Ἐκεὶ είναι τόσον σκό-
τος, ὥστε είμαι βέβαιος, δτι δὲν θὰ μᾶς ἴδῃ κανείς».

Τότε ἡ Ἀννα εἶπε: «Πιστεύεις, ἀδελφέ μου, πράγματι, δτι

έκει δὲν θὰ μᾶς ἤδη κανείς ; Δὲν γνωρίζεις, δτι ἔκει ύψηλὰ ὑπάρχει εἰς δρθαλμός, δστις βλέπει καὶ διὰ μέσου τῶν τοίχων καὶ βλέπει κάλλιστα καὶ εἰς τὸ μᾶλλον πυκνότερον σκότος ;».

‘Ο Ἀντώνιος ἔξεπλάγη ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης τῆς Ἀννης καὶ πρὸς στιγμὴν ἐσιώπησε. Μετ’ ὀλίγον συνελθὼν εἰς ἔαυτὸν εἶπεν: «Ἐχεις δίκαιον, ἀδελφή μου. Ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρόν τὸ βλέμμα του φθάνει ἐώς ἔκει, δπου οὐδεὶς δρθαλμὸς ἀνθρώπου θὰ ἥδυνται νὰ μᾶς ἤδη. Διὰ τοῦτο ἀς προφυλαττώμεθα ἀπὸ τοῦ νὰ κάμνωμεν κακὸν εἰς ἄλλον».

‘Η Αννα ἔχαρη τότε πολὺ, ἐπειδὴ ἐ ἀδελφός της παρεδέχθη τὰς συμβουλάς της, καὶ ἔχάρισεν αὐτῷ μίαν εἰκόνα. Αὕτη ἀναπαρίστα τὸν δρθαλμὸν τοῦ Θεοῦ, περικυκλούμενον ὑπὸ ἀκτίνων φωτός, καὶ ἔφερε κάτωθι τὰς λέξεις ταύτας: «Διαορῶς ὁ Κύριος μᾶς βλέπει καὶ μᾶς παρατηρεῖ καὶ εἴθε ἡ θεία αὕτη ἐπίβλεψις νὰ μᾶς διαφυλάττῃ ἀπὸ ἀμαρτήματα».

Θεοῦ παρουσία.

Θεὸς ὑπάρχει εἰς οὐρανούς,
προσπάτης τῶν ἀνθρώπων.

καὶ ἡ καρδία καὶ δ τοῦς
Τὸν βλέπει εἰς πάντα τόπον.

Τὸν βλέπει εἰς τὸν οὐρανούς
φωστῆρα τῆς ἡμέρας

Καὶ εἰς τὸ φῶς τὸ δάνειον
τῆς ρυκτοπόδου σφαιρᾶς.

Τὸν βλέπει, διαν καταιγίς
σωρεύη μαῦρα νέφη
καὶ διαν παρήγορος τῆς γῆς
γαλήνη ἐπιστρέψῃ.

*Ἐτι τούρανοῦ τὸν πάπυρον εἰς τὴν ἀσθετικὴν
ἡ δόξα Του ἐγράφη καὶ τὸν ὄμυτον καὶ τὸν ἔπαιδον
καὶ τὸν ὄντα καὶ τὸν ζωὴν καὶ τὰ φορεῖτα τοῦτον
— μεταξὺ τοῦτον καὶ τὸν πάπυρον τοῦτον
τὸ κοάτος Του δοξάζοντα τὸν πάπυρον τοῦτον
τὸν τρέμοντα τὰ ὄντα τὸν πάπυρον τοῦτον τὸν πάπυρον
τὸ πᾶν ἐξουσιάζοντα τὸν πάπυρον τοῦτον τὸν πάπυρον
καὶ πανταχοῦ παρόντα.*

A. P. Рыжиков

Θεὸν ἔμυοῦσιν οὐδανοί,
ἢ δόξαν αὐτοῦ μεγάλη,
Ἡ γῆ τὸν Πλάστην ἐπαινεῖ,
Θεὸν τὸ σύμπαν γάλλει.

Θεὸς δὲ πανταχοῦ παρῷν
φρονοῦσας καὶ δδῆγος μου,
Θεὸς τὰ πάντα δὲ πληρῶν
καὶ βασιλεὺς τοῦ κόσμου.

Α. Καζακούηνγός

'O Aἰνείας ήτις ὁ πατήρ του.

Ο Αἰνεῖας ἦτο εἰς ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ἡρώων, οἵτινες μετὰ τοῦ Ἐκτορος γενναίως ὑπερήσπιξον τὴν Τροίαν κατὰ τῶν πολιορκούντων αὐτὴν. Ἑλλήνων ἐπὶ δέκα εἴτη. Διηγοῦνται, δτι, ἀφοῦ ἐκυρίευσαν ἐπὶ τέλους τὴν Τροίαν οἱ Ἑλληνες, εὐσπλαγχνισθέντες τὴν δυστυχίαν τῶν νικηθέντων, ἐκήρυξαν, δτι ἔκαστος ἐξ αὐτῶν ἥδυνατο νὰ λάθῃ μεθ' ἐκυτοῦ ἐν τῶν πολυτιμοτέρων πραγμάτων καὶ νὰ ἀπέλθῃ.

Τότε οι πλειστοί τῶν νικηθέντων ἐλάμβανον χρήματα, ἄλλοι κοσμήματα καὶ σκεύη πολύτιμα. Οἱ Αἰγαῖς δὲ μως, παραβλέψας πᾶν ἄλλο, ἔλαβεν ἀνὰ κείρας τὸ ἀγαλμα τοῦ προστάτου θεοῦ του καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ. Τοῦτο ἰδόντες οἱ "Ελληνες ηγχα-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ριστήθησαν διὰ τὴν εὐσέβειαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ καὶ δεύτερον ἐκ τῶν πολυτιμοτέρων πραγμάτων του.

Ο δὲ Αἰνείας, ἀγαπῶν μετὰ τὸν Θεὸν τὸν πατέρα του Ἀγχίσην, σητα ὑπέργηρον, ἀσθενῆ καὶ τυφλόν, ἔλαθεν ἀμέσως καὶ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὕμων του καὶ ἐξεκίνησε. Τότε οἱ "Ἐλληνες ἐθαύμασαν τόσον τὴν ἀρετὴν ταύτην τοῦ Αἰνείου, ὥστε ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν ἀμέσως ὅλην τὴν πολύτιμον περιουσίαν του, ἀποδείξαντες οὕτως, ὅτι τοὺς εὐσέβεις καὶ φιλοστόργους μίονται καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἔχθροι των τιμῶνται καὶ σέβονται.

«Πρὸ πάντων σέβου τὸ Θεῖον».

«Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις πατρὸς καὶ μητρὸς ἀμεινον».

«Τοιοῦτος γίγνου πρὸς τοὺς γονεῖς, οἵους ἀν εὖξοιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας».

· Ο ἀληθῆς Θεός.

Νέος τις χριστιανὸς ὑπηρέτει εἰς τὴν οἰκίαν εἰδωλολάτρου τινός, πρὸς τὸν ὃποιον συχνάκις ἔλεγε· «Κύριε, εἰς μόνον Θεὸς ὑπάρχει δημιουργὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Αὐτὸς εἶπε νὰ βρέχῃ, διὰ νὰ γίνωνται τὰ σπαρτά, νὰ φωτίζῃ δῆλοις τὴν ἡμέραν καὶ ἡ σελήνη τὴν νύκτα. Αὐτὸς βλέπει ὅλας τὰς πράξεις μας, γνωρίζει ὅλας τὰς σκέψεις μας καὶ ἀκούει ὅλας τὰς προσευχάς μας. Ο Θεὸς ἔχει μόνος τὴν δύναμιν νὰ μᾶς τιμωρῇ καὶ νὰ μᾶς ἀνταμείῃ, νὰ μᾶς σύρῃ καὶ νὰ μᾶς καταστρέψῃ. Ταῦτα τὰ εἰδωλα, τὰ ὃποια βλέπωνται, κατεσκευάσθησαν ἐκ χώματος. Δὲν δύνανται νὰ βλέπωσιν, οὔτε νὰ ἀκούωσι καὶ οὔτε μέμνενται δὲν δύνανται νὰ κάμωσιν οὔτε καλὸν οὔτε κακὸν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι προσκυνοῦσιν αὐτά». Ο εἰδωλολάτρης ὅμως οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδιδεν εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ χριστιανοῦ.

Ημέραν τινὰ δὲ εἰδωλολάτρης μετέβη εἰς τὴν ἐξοχήν, ὅπερ εὑρὼν τὴν εὐκαιρίαν ἔλαθε ράθδον καὶ συνέτριψεν ὅλα τὰ εἰδωλα. Μόνον τὸ μεγαλύτερον ἀφῆκε σῆμαν καὶ ἔθηκεν εἰς τὴν χειρα τοῦτον τὴν ράθδον, διὰ τῆς ὅποιας εἶχε θραύσει τὰ ἄλλα.

Οτε ἐπέστρεψεν δὲ εἰδωλολάτρης καὶ παρετήρησε ταῦτα, ὡργί-

σθη καὶ ἀγεφώνησε: «Ποιος ἔκαμε τὴν ἀσέβειαν ταύτην: Ποῖος εἶχε τοσαύτην θρασύτητα, ὥστε νὰ καταστρέψῃ καὶ αὐτὰ τὰ εἰδωλα τῶν θεῶν μου;». Τότε δὲ νέος ἀπεκρίθη: «Κύριε, πιστεύσατε ὅτι τὸ μεγαλύτερον εἰδῶλον κατέστρεψε τοὺς μικροτέρους ἀδελφούς του». «Οὐχί, ποτὲ δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω αὐτό, τὸ δποῖον λέγεις, διότι ποτὲ ἔως τώρα δὲν ἐκίνησε τὴν χειρά του. Σύ, κακὲ νέε, ἡδύνασσο νὰ κάμης τοιαύτην πρᾶξιν. Σὺ ἔθραυσας τὰ εἰδῶλα τῶν θεῶν μου καὶ διὰ τοῦτο θὰ σὲ τιμωρήσω σκληρῶς διὰ τὴν ἀσέβειαν ταύτην. Θὰ σὲ τιμωρήσω διὰ τῆς ιδίας φάδου, διὰ τῆς δποίας ἔθραυσας τὰ εἰδῶλα τῶν θεῶν μου». Τότε δὲ νέος ἀπήντησε μὲ φωνὴν ἴκετευτικήν.

«Κύριε, κρατήσατε, παρακαλῶ, τὴν δργήν σας καὶ ἀκούσατε· ἐδὴ πιστεύετε, ὅτι τὸ εἰδῶλόν σας τοῦτο, εἰς τὸ δποῖον σεῖς πιστεύετε ὡς θέόν, δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐκτελέσῃ ἐκεῖνο, τὸ δποῖον θὰ ἡδυνάμην νὰ ἐκτελέσω ἐγώ, δ μικρὸς καὶ ἀδύνατος νέος, τότε πῶς πιστεύετε, ὅτι δ θέός σας εἶναι παντοδύναμος;». Ο εἰδωλολάτρης ἔμεινεν ἔκπληκτος ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ νέου καὶ ἥρχισε νὰ σκέπτηται σσθαρώς. Μετ’ ὀλίγον ἔθραυσε μόνος καὶ τὸ τελευταῖον εἰδῶλον, τὸ δποῖον ἔμεινεν ὅρθιον, καὶ γονυπετήσας ἐπίστευσε διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸν ἀληθή Θεόν.

«Ἐγώ εἰμι Κύριος δ Θεός σου· οὐκ ἔσονται σοι θεοί ἔτεροι, πλὴν ἐμοῦ».

«Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς δμοίωμα, δσα ἐν τῷ οὐδανῷ ἄρω, καὶ δσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ δσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὅποκάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς».

Θρησκεία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν, οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλήνες, δὲν ἐλάτρευον τὸν ἀληθή Θεόν, τὸν δποῖον σήμερον λατρεύομεν, ἀλλὰ κατ’ ἀρχὰς ἐλάτρευον τὰς διαφόρους δυνάμεις καὶ τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως, οἷον τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας, τὸ πῦρ, τοὺς ἀγέμους καὶ λοιπά. Μετὰ ταῦτα ἡ ζωηρὰ φαντασία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐπροσωποίησε τὰς διαφόρους δυνάμεις καὶ τὰ φαινόμενα

τῆς φύσεως καὶ τοιουτορόπων ἐπλασεν ἀπειρον ἀριθμὸν θεῶν,
ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ἔφαντάζοντο ὅτι οἱ θεοί των εἰχον ἀνθρωπίνην μορφὴν καὶ ὅλας τὰς κακίας καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀνθρώπων εἰς μέγιστον βαθμόν. Ἐπίστευον ὅτι οἱ θεοὶ ἡσαν ἀθάνατοι καὶ ἐκυθέρων τὸν κόσμον, προστατεύοντες τὸ καλὸν καὶ τιμωροῦντες τὸ κακόν. Πρὸς τούτοις δὲ ἐπίστευον οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ὅτι οἱ θεοί των ἐτρέφοντο μὲν ἀμβροσίᾳν καὶ νέκταρι, ὅτι συνανεστρέφοντο πολλάκις μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅτι τινὲς τῶν θεῶν εἶχον ὑπὸ τὴν προστασίαν των ἔνα λαὸν ἢ μίαν πόλιν. Ἐλάτευον δὲ τοὺς θεοὺς εἴτε ἐν ὑπαίθρῳ, ἐπὶ δρέων καὶ δασῶν, εἴτε ἐν ναοῖς δι' εὐχῶν, δώρων καὶ θυσιῶν. Ἐκ τῶν θεῶν οἱ δώδεκα ἐθεωροῦντο οἱ μέγιστοι ἐξ ὅλων καὶ ἐκαλοῦντο Ὀλύμπιοι, ὡς κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς ὑψηλοτάτης κορυφῆς τοῦ ὄρους Ὀλύμπου. Οὗτοι ἡσαν οἱ ἔξης.

Ο Ζεύς, ὅστις ἦτο δι μέγιστος καὶ μεγαλοπρεπέστατος πάν-

Ἡρα.

Ζεύς.

Ἀθηνᾶ.

τῶν τῶν θεῶν καὶ πρόεδρος αὐτῶν. Οὗτος ἦτο θεὸς τοῦ αἰθέρος,

προεγίγνωσκε τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν, ἐπεκύρωνε διὰ τοῦ νεύματός του τὰς ἀποφάσεις του καὶ εἶχεν ὡς σύμβολον τῆς δυνάμεώς του τὸν κεραυνόν.

Ἡ "Ἡρα, ἡτις ἡτο σύζυγος τοῦ Διός, πρώτη τῶν θεαῖνῶν καὶ ἔφορος καὶ προστάτις τοῦ γάμου.

Ἡ Ἀθηνᾶ, ἡτις ἔξελθοῦσα ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Διός τελεία κόρη, ἔφερε πᾶσαν τὴν πανοπλίαν. Ἐκράτει εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἀσπίδα, εἰς τὴν δεξιὰν δόρυ, ὅπερ ἔπαλλε (ἔξ οὖ καὶ Παλλὰς Ἀθηνᾶ ὀνομάσθη), καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔφερε κράνος. Αὕτη ἡτο θεὰ τῆς φρονήσεως, εἶχεν ὄφος ἀνδρικόν, διηγήθηνε τὰς μάχας καὶ ἔδοκήθη τοὺς ὑπ' αὐτῆς προστατευομένους ἥρωας. Ἡ Ἀθηνᾶ ἡτο προσέτι θεὰ τῆς σοφίας καὶ προστάτις τῶν γυναικείων ἔργων καὶ τῆς βιομηχανίας. Ἐπροστάτευε κατ' ἔξοχὴν τὰς Ἀθήνας καὶ εἶχε σύμβολον τὴν ἐλαίαν καὶ τὴν γλαῦκην.

Ο Ποσειδῶν, ὅστις ἡτο ἀδελφὸς τοῦ Διός, θεὸς τῆς θαλάσσης.

Ποσειδῶν.

Ἀπόλλων.

καὶ ἐκράτει εἰς χεῖρας τρίαιναν, διὰ τῆς δποιας συνετάρασσε γῆν καὶ θάλασσαν καὶ διήγειρε τρικυμίας καὶ θυέλλας.

Ο Ἀπόλλων, οἵτις ἦτο υἱὸς τοῦ Διός, θεὸς τοῦ φωτός, τῆς μαντείας, τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς καὶ ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον δάφνης. Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Δήλῳ, ἔνθα κατέξοχὴν ἐλατρεύετο. Ο Ἀπόλλων ἦτο προσέτι τιμωρὸς καὶ ἐκδικητής, διὸ ἔφερε τόξον καὶ βέλος.

Η Ἀρτεμις, ἡτις ἦτο δίδυμος ἀδελφὴ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ θεὰ τοῦ κυνηγῶν καὶ τῆς σελήνης. Αὕτη ἐφόρει κυνηγετικὴν

Ἀρτεμις.

ἐνδυμασίαν, διέτριβεν εἰς τὰ σφηνά, κυνηγοῦσα τὰ ἄγρια θηρία, καὶ ἡκολουθεῖτο ὑπὸ Νυμφῶν.

Ο Ἄρης, οἵτις ἦτο υἱὸς τοῦ Διός καὶ τῆς Ἡρας καὶ θεὸς τοῦ πολέμου. Οὗτος ἡρέσκετο καθ' ὑπερβολὴν εἰς τὴν αἰματοχυσίαν.

Ο Ἡφαιστος, οἵτις ἦτο θεὸς τοῦ πυρὸς καὶ τῆς τέχνης τῶν μετάλλων. Οὗτος ἦτο χωλός, κατεσκεύασεν ἐν Ὀλύμπῳ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Διός καὶ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ εἶχε σύμβολον τὴν σφῆραν ἢ ἄλλο τι τῆς τέχνης του ἐργαλείον.

Η Ἀφροδίτη, ἡτις ἦτο θεὰ τοῦ κάλλους καὶ συνωδεύετο πάντοτε καὶ ὑπηρετεῖτο ὑπὸ Χαρίτων.

Ο Ερμῆς, θστις ἥτο δὲ ἄγγελος τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν. Οὗτος ἐθεωρεῖτο καὶ ὡς θεὸς τοῦ λόγου καὶ τῆς εὐγλωττίας (ἰόγιος) καὶ ὡς θεὸς τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ κέρδους (κερδῆρος) καὶ ὁδήγει καὶ τὰς ψυχὰς εἰς τὸν "Ἄδην (ψυχοπομπός)".

Ἡ Δημήτηρ, ἡτις ἥτο θεὰ τῆς γεωργίας. Αὕτη ἐλατρεύετο

An illustration showing the winged messenger god Hermes standing on the right, holding a long staff with a caduceus at the top. He is dressed in a long robe and a tall, pointed hat. In his left hand, he holds a shield featuring the head of Medusa. To his left, a soul (a ghostly figure with a small body and large head) is being led by a rope or chain held by Hermes. The background is plain.

καὶ ἔπειτα ἦρχε πάντας τοὺς αἰγαίους θεούς, τοὺς δὲ οἰκιακούς πυρός, τῆς Ἑστίας, καὶ δότειρα καὶ προστάτις τῆς οἰκιακῆς ἀγάπης, ἀρμονίας καὶ εὐτυχίας.

Ἡ Ἔστια, ἡτις ἥτο θεὰ τοῦ οἰκιακοῦ πυρός, τῆς Ἑστίας, καὶ δότειρα καὶ προστάτις τῆς οἰκιακῆς ἀγάπης, ἀρμονίας καὶ εὐτυχίας.

Ἐκτὸς τῶν θεῶν τούτων τῶν Ὁλυμπίων ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι σύχι πολὺ κατώτεροι αὐτῶν κατὰ τὴν δύναμιν καὶ τὸ ἀξέιδιμα.

Ο Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ "Άδου", ἡ Περσεφόνη, ἡ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος, δὲ Διόνυσος ἡ Βάκχος, δὲ θεὸς τῆς ἀμπελουργίας, δὲ

"Ασκληπιός, δὲ θεὸς ἱατρός, δὲ Αἴσολος, δὲ θεὸς τῶν ἀνέμων, ἡ Ήμις, ἡ θεὰ τῆς Δικαιοσύνης, αἱ Νηρηῖδες ἡ Ναιάδες, θεαὶ τῶν ὑδάτων, αἱ Ἔρινυες, θεαὶ δυσειδέστεκται, τιμωροῦσαι πᾶν] ἔγκλημα κατὰ τῆς ήθικῆς, πρὸ πάντων δὲ τοὺς πατροκτόγονους, τοὺς μητρο-

κτόνους καὶ τοὺς ἐπιόρκους, αἱ ἑννέα Μοῦσαι (Κλειώ, Εὐτέρη, Θάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Έρατώ, Πολύμνια, Ούρανία, Καλλιόπη), αἵτινες ἡσαν ἔφοροι τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὥραίων τεχνῶν, καὶ πλεῖστοι ἄλλοι.

Περὶ μαντείων.

Οἱ πρόγονοὶ μας ἐπίστευον, ὅτι οἱ θεοὶ προέλεγον εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσι διὰ τῶν σπλάγχνων τῶν θυσιαζομένων ζῷων, διὰ τῆς φωνῆς καὶ τῆς πτήσεως τῶν οἰωνῶν, διὰ τῶν δνείρων, διὰ τῶν βροντῶν, τῶν ἀστραπῶν, τῶν κεραυνῶν, τῶν σεισμῶν καὶ διὰ διαφόρων ἀλλων σημείων. Οἱωροὶ ἐλέγοντο σαρκοφάγα πτηνά· οἷον δὲτός, δὲ γὺψ καὶ ἄλλα. Ἐκ τῆς τοιαύτης ἡ τοιαύτης πτήσεως καὶ τῆς φωνῆς τῶν οἰωνῶν ἐξῆγον τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν οἱ λεγόμενοι οἰωνοσκόποι. Οἱ δέ ἐξηγοῦντες τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν ἐκ τῶν σπλάγχνων τῶν θυσιαζομένων ζῷων ἐλέγοντο ἴεροοκόποι.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σημείων οἱ Ἕλληνες ἐπίστευον, ὅτι οἱ θεοὶ προέλεγον τὰ μέλλοντα ἡ ἐφανέρων τὴν θέλησίν των διὰ τῶν μαντείων ἡ χρηστηρίων. Τὰ μαντεῖα ἡσαν ναὶ εἰς ἔνα τῶν θεῶν ἀφιερωμένοι, ἐν τοῖς ὅποιοις δὲ θεὸς δι' ἵερέως ἡ ἱερεῖας προέλεγε τὰ μέλλοντα ἡ ἔδιδεν ἀλανθάστους συμβουλάς. Αἱ ἀπαντήσεις (προφητεῖαι) τῶν ἱερέων ὡνομάζοντο χρημοί καὶ οἱ ὅποιοι οὐδὲν ἄλλα ἡσαν ἡ σύντομοι ἀπαντήσεις σκοτειναὶ καὶ δυσνήτοι.

Μαντεῖα ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρχον πολλά, ἀλλὰ τὸ δνομαστότερον πάντων ἦτο τὸ ἐν Δελφοῖς τῆς Φωκίδος. Τὸ μαντεῖον τοῦτο ἔκειτο ἐπὶ τῆς μεγημορινῆς πλευρᾶς τοῦ Παρνασσοῦ καὶ ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἔστις, ὡς ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες, ἔδιδε τὴν δύναμιν εἰς ἱερέαν τινα, Πυθίαν καλουμένην, νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα. Ἡ Πυθία, διὰ νὰ χρησιμοδοτήσῃ, προπαρεσκευάζετο κατὰ τὸν ἔξῆς τρόπον. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔμενε νῆστις· τὴν ἡμέραν δέ, κατὰ τὴν ὅποιαν ἔμελλε νὰ χρησιμοδοτήσῃ, ἔλουντο ἐν τῇ Κασταλίᾳ κρήνη, κειμένη πλησίον τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐθυμιατίζετο μὲ φύλλα δάφνης. Μετὰ ταῦτα ἔπινεν ὕδωρ ἐκ τῆς ἐν τῷ μαντείῳ πηγῆς, καλουμένης Κασσωτίδος, καὶ ἐμάσα φύλλα

δάφνης. Ἀφοῦ τοιουτορόπως παρεσκευάζετο, ἐκάθητο ἐπὶ τρίποδος, ἐσκεπασμένου ὑπὸ φύλλων δάφνης, κάτωθι τοῦ ὅποιου ὑπῆρχε χάσμα, ἐκ τοῦ ὅποιου ἔξήρχοντο ἀναθυμιάσεις. Ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων τούτων ζαλιζομένη ἡ Πυθία προέφερε μετὰ σπασμώδικῶν κινήσεων ἀσυναρτήτους λέξεις. Διὰ τῶν λέξεων δὲ τούτων οἱ ἕρετς τοῦ μαντείου, οἵτινες ἦσαν πεπαιδευμένοι καὶ εὐφυεῖς καὶ ἐφρόντιζον νὰ γνωρίζωσι καὶ τὰς περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὅποιας διετέλουν οἱ ζητοῦντες χρησμόν, ἐσχημάτιζον τοὺς χρησμούς. Τοὺς χρησμοὺς συνήθως ἐσχημάτιζον ἐμμέτρους, συντέμους καὶ δυσονήτους, πολλάκις δὲ καὶ διφορουμένους, δηλαδὴ διπλὴν ἔξήγησιν ἐπιδεχομένους. Τοσοῦτος δὲ ἥτο δ πρὸς τὸ μαντείον τοῦτο σεβασμὸς τῶν ἀρχαίων καὶ τοσαύτη ἡ φήμη αὐτοῦ, ὥστε μετέβαινον εἰς αὐτὸν οὐχὶ μόνον Ἑλληνες, ἀλλὰ καὶ ξένοι ἀπὸ τῆς Ἀσίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἐπειδὴ δὲ πάντες οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὸ μαντείον ἔφερον πλούσια πρὸς αὐτὸν δῶρα, διὰ τοῦτο δ ναὸς τῶν Δελφῶν εἶχεν ἀπείρους θησαυρούς.

”Αλλο μαντείον ὑπῆρχεν ἐν Δήλῳ, ἔτερον ἐν Ὁλυμπίᾳ ἔτερον ἐν Λεβαδείᾳ καὶ ἔτερον ἐν Ἡπείρῳ, τὸ τῆς Δωδώνης, τὸ καὶ ἀρχαιότατον τῶν ἀλλων μαντείων, ἐν τῷ ὅποιῳ προεφήτευεν ὁ Ζεύς.

“Η μάντις.

”Ἐν τινὶ κωμοπόλει ἐτελεῖτο ἐμποροπανήγυρις, εἰς τὴν ὅποιαν πολλοὶ ἀνθρωποι εἶχον μεταβῆ.

”Η μήτηρ τῆς μικρᾶς Λουΐζης εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς αὐτὴν νὰ τῇ ἀγοράσῃ κάτι τι. ”Οτε ἔξηλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πανηγύρεως, ἡ Λουΐζα ἔτρεχεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ παρετήρει μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως τὰ ὡραῖα παιγνίδια. Ἐνῷ ὅμως ἔτρεχε παρετήρησε μετ’ ἐκπλήξεως, διὰ πέριξ μιᾶς ἀθηγανίδος εἶχε συναθροισθῆ πλῆθος χωρικῶν καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὴν τὰς χεῖρας. Τότε ἐπλησίασε καὶ αὐτῇ καὶ ἥκουσε τὴν ἀθηγανίδα νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα ἐπὶ πληρωμῆ εἰς τοὺς τείνοντας πρὸς αὐτὴν τὰς χεῖράς των. «Μῆτέρ μου», εἶπε τότε ἡ Λουΐζα, «ἐπεθύμουν καὶ ἐγὼ νὰ ἐμάνθανον τί θὰ μοῦ συμβῇ, δταν θὰ γίνω μεγάλη.

«Κόρη μου», ἀπήντησε τότε ἡ μήτηρ, «ἐκεῖνοι, οἵτινες προλέγουσι τὰ μέλλοντα εἰς τοὺς ἄλλους, εἰναι φεῦσται καὶ ἀσεβεῖς. Δὲν γνωρίζουσι περισσότερα ἀπὸ σὲ τί θὰ συμβῇ αὔριον. Ἄς μὴ εἴμεθα λοιπὸν τόσον ἀνόητοι, ὅστε νὰ δώσωμεν εἰς αὐτοὺς τὰ ἔχρηματά μας». Η Λουΐζα ἐπεισθῇ εἰς τοὺς λόγους τῆς μητρός της καὶ, ἀφοῦ ἀγγόρασσεν δλίγα παιγνίδια, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν της. Ἐκεὶ ἔμως ζωφίς νὰ θέλῃ ἐσκέπτετο τὴν μάντιν καὶ εἶπε πρὸς τὴν μητέρα της καὶ νοοῦσαν γυναῖκα ψεύτην τοῦτο ἀναγνοῦσαν τοῦτο
«Μητέρη μου, διατί αἱ μάντεις εἰναι ἀσεβεῖς καὶ φεύστριαι;».

«Κόρη μου», ἀπήντησε τότε ἡ μήτηρ, «εἰναι ἀσεβεῖς μέν. διότι μόνον δ Θεός γνωρίζει τί θὰ συμβῇ βραδύτερον καὶ οὐχὶ αὗται, φεύστριαι δέ, διότι προλέγουσι πράγματα, τὰ δποῖαι δὲν εἰναι ἀληθῆ, διὰ νὰ κερδίσωσι χρήματα, ἀπατῶσαι τοὺς ἀπλούκους ἀνθρώπους. Ἀκουσον, κόρη μου, μίαν ιστορίαν, τὴν δποίαν θὰ σου διηγηθῶ, διὰ νὰ ἐννοήσης.»

«Ἡμέραν τινὰ μάντις τις προέλεγε τὰ μέλλοντα εἰς τινὰς τῶν ἀνθρώπων. Πέριξ αὐτῆς ἴσταντο πλεῖστοι, ἐκ τῶν ἀποίων πολλοὺς εἶχεν ἀπατήσει. Αἴφνης εἰς ἐπλησίασε πρὸς τὴν μάντιν τρέχων δηθεν καὶ εἶπε: «Μάντι, λέγετε, δτι γνωρίζετε τί θὰ μου συμβῇ εἰς τὸ μέλλον· ἐγὼ ὅμως δὲν σας πιστεύω, διότι δὲν γνωρίζετε τί συμβαίνει ταύ ην τὴν στιγμήν εἰς τὴν κατοικίαν σας. Ἀκούσατε λοιπόν· ἡ κατοικία σας καίεται καὶ τρέξατε, ἀν θέλετε νὰ σώσητε τὰ πράγματά σας.»

Ἡ μάντις πιστεύσασα τοῦτο ἔτρεξεν ἀμέσως εἰς τὴν κατοικίαν της, ἀλλὰ παρετίρησεν, δτι πυρκαϊὰ δὲν ἐγίνετο. Τότε ἐνόησεν αὕτη, δτι ἐνεπαίχθη, καὶ ἀναχωρήσασα δὲν ἐπεσκέψθη πλέον τὴν κωμόπολίν μας.

«Ἐννοεῖς, λοιπόν, τώρα, Λουΐζα μου, δτι ἡ ιστορία αὕτη μᾶς διδάσκει, δτι δλαι αἱ μάντεις εἰναι ἀσεβεῖς καὶ φεύστριαι καὶ δτι φροντίζουσι μόνον πῶς νὰ κερδίσωσι χρήματα, ἀπατῶσαι τοὺς ἄλλους; Μόνον δ Θεός, κόρη μου, γνωρίζει τί θὰ συμβῇ βραδύτερον. Διὰ τοῦτο ἀκολούθει πιστῶς τὰς ἐντολάς Του καὶ νὰ εἰσαι βεβαία, δτι θὰ ζήσῃς εὐτυχής». Βρέθησε τούτη την ονομαθύνση

«Κάκιστον ή ἀπάτη.»

«Αἰσχρὸν τὸ ψεῦδος.»

«Ο κλέπτης καὶ ὁ ψεύστης τὸν πρῶτον κρότον καιρεται». νέοντας

Tὰ τέκνα τοῦ γεωργοῦ.

Γεωργός τις εἶχε πολλὰ τέκνα, τὰ ἑποῖα ήσαν δύστροπα καὶ φιλόνικα. Ο πατήρ των πολλάκις συνεθεύλευεν αὐτὰ νὰ παύσωσι τὰς φιλονικίας καὶ νὰ ἀγαπῶνται, ἀλλὰ αὐτὰ δὲν ἥθελουν νὰ ἀκούσωσι τὰς καλὰς συμβουλὰς τοῦ πατρός των.

Ημέραν τινὰ δ συνετός πατήρ, διὰ νὰ κάμη νὰ ἔδωσι μὲ τοὺς ἰδίους αὐτῶν διφθαλμούς πέσον κακὸν είναι νὰ μὴ ἀγαπῶνται οἱ ἀδελφοί, παρῆγγειλε γὰρ τῷ φέρωσι μίαν δέσμην ράβδων. Τὰ τέκνα του ἔφερον αὐτήν οὔτος δέ, ἀφοῦ ἔδεσεν ὅλας ὅμοι τὰς ράβδους καλῶς, ἔδωκεν αὐτὰς εἰς τὰ τέκνα του, διὰ νὰ θραύσωσιν. «Ολα τότε κατὰ σειρὰν προσεπάθησαν νὰ θραύσωσι τὰς ράβδους, ἀλλ' αὐδὲν ἡδυνήθη νὰ θραύσῃ οὔτε μίαν!

Μετὰ ταῦτα λαμβάνει δ πατήρ τὴν δέσμην, κόπτει τὸ σχιστίον, διὰ τοῦ ὅποίου ήσαν δεδεμέναι ὅλαι ὅμοι αἱ ράβδοι, κοι διδει ἀνὰ μίαν νὰ θραύσωσιν αὐτάς. Τὰ τέκνα πολὺ εὐκόλως τότε ἔθραυσαν ὅλας, τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην.

Τότε δ πατήρ εἶπε πρὸς τὰ τέκνα του: «Ἐνοήσατε, τέκνα μου, τί συνέδη μὲ τὰς ράβδους; «Οταν ήσαν ὅλαι ὅμοι δεδεμέναι, οὐδεμία ἔθραύσθη, ὅταν ὅμως ἐλύθησαν καὶ ἐχωρίσθη ἡ μία τῆς ἄλλης, ὅλαι ἔθραύσθησαν; οὐδεμία ἔμεινε σώμα. Τοῦτο αὐτὰ συμβαίνει, τέκνα μου, καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς. «Οταν οὕτοι εἰναι ἡγαπημένοι, ὅλοι οἱ καλοὶ ἀνθρώποι ἀγαπῶσι καὶ τιμῶσιν αὐτούς, ὡς καλοὺς ἀδελφούς, οἱ δὲ κακοὶ δὲν τολμῶσι νὰ βλάψωσιν αὐτούς, διότι εἰναι πολλοί, ἡγαπημένοι, καὶ τοὺς φοβοῦνται. «Αν δὲ πάθη τις τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀτύχημα πι, δὲν καταστρέφεται, διότι βοηθεῖται ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν. «Οταν ὅμως οἱ ἀδελφοὶ δὲν εἴναι ἡγαπημένοι, ὅλοι οἱ καλοὶ ἀνθρώποι μισοῦσιν αὐτούς, διότι

δὲν εἰναι καλοὶ ἀδελφοί, καὶ οἱ κακοὶ τοὺς βλάπτουσι, διότι δὲν εἰναι ἡνωμένοι, ὅστε νὰ φοβῶνται αὐτούς. "Αν δέ τις τῶν ἀδελφῶν πάθῃ ἀτύχημά τι, καταστρέφεται καὶ ἀφανίζεται, διότι δὲν ἔχει κανένα νὰ λυπηθῇ καὶ βοηθήσῃ, αὐτόν».

«*"Η ὁμόνοια φτειάνει σπίτια κ' ή διχόνοια τὰ γαλάει.*

«*"Η ισχὺς ἐν τῇ ἐνώσει.*

Μητρικὴ στοργή.

'Ημέραν τινὰ ἐν Φλωρεντίᾳ τῆς Ἰταλίας λέων διαφυγὼν ἐκ τοῦ κλωθοῦ του περιεφέρετο ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ πάντες οἱ ἀνθρωποι ἔφευγον ἔντρομοι. Αἴφνης δὲ λέων εἰσῆλθεν εἰς τινα στενήν καὶ μικρὰν ὁδόν, παρὰ τὴν διποίαν κατιήκουν πτωχοὶ ἀνθρωποι. 'Εκ τούτων οἱ πρῶτοι ἰδόντες τὸν λέοντα ἐξέβαλον φρικώδεις φωνάς, φωνάζοντες «Λέων! λέων! σωθῆτε», καὶ ἔσπευσαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰς κατοικίας των. Μόνον πτωχή τις γυνή, γῆτις ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας της τὸ τέκνον αὐτῆς, δὲν προέφθασε νὰ εἰσέλθῃ ἐγκαίρως εἰς τὴν κατοικίαν της ἢ εἰς ἄλλην τινά.

'Η γυνὴ αὕτη, ἀκούσασα τὰς γοεράς φωνὰς τῶν ἄλλων, ἤρχισε νὰ τρέχῃ ὡς τρελλὴ ἐκ τοῦ φόδου της. "Αλλὰ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν της ἢ εἰς ἄλλην, τινά, δὲ λέων διά τινων ἀλμάτων εἰχεν ἥδη πληγισάσει αὐτήν. Τότε ἡ δυστυχής, ἐννοήσασα, διεῖ πισθεν αὐτῆς ἥτο δὲ λέων, ἥθελησε νὰ ταχύη περισσότερον τὸ βῆμα της, ἀλλ' ὀλισθήσασα ἐπεσε χαμαὶ μετὰ τοῦ τέκνου της. Εὐθὺς τότε δὲ λέων ὥρμησε καὶ, ὥρπασας τὸ παιδίον διὰ τῶν ὀδόντων του, ἔστρεψε νὰ φύγῃ.

'Η δυστυχής μήτηρ ἀπελπισθεῖσα τότε ἤρχισε νὰ τίλλῃ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της καὶ νὰ κλαίῃ μὲ τοιαύτην σπαρακτικὴν φωνήν, ὅστε ἡνάγκασε τὸν λέοντα νὰ σταθῇ. Οὗτος σταθεὶς ἐστράφη πρὸς τὴν μητέρα, γῆτις, τεταραγμένη ἐκ τῆς ἀπελπισίας μῆπως δὲν σώσῃ τὸ τέκνον της, ἐσύρετο διὰ τῶν γονάτων της καὶ προεχώρει πρὸς αὐτόν· στραφεὶς δὲ πρὸς τὴν μητέρα παρετήρει

αύτήν μετά προσοχῆς, θέλων, φαίνεται νὰ ἐννοήσῃ ἀν πράγματι αὕτη παρεκάλει αὐτόν. Καὶ σητως αἱ κραυγαὶ καὶ τὰ δάκρυα τῆς μητρὸς συνεκίνησαν τόσον τὸν λέοντα, ὥστε ηὔσπλαγχνίσθη σύτος αὐτὴν καὶ κύψας τὴν κεφαλήν του πρὸς τὴν γῆν ἀφῆκε τὸ παιδίον καὶ ἀπεμακρύνθη ἡσύχως. Τότε ἡ μήτηρ, τρελλὴ ἐκ τῆς χαρᾶς, ἔτρεξε μετά ταχύτητος καὶ ἀρπάσασα τὸ τέκνον της, τὸ ὅποιον δὲν ἦλπιζε νὰ σώσῃ, ἔσφιγξεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ κατεφίλησεν. Ἐνῷ δὲ κατεφίλει τὸ τέκνον της, ἔκλαιεν ἐκ τῆς χαρᾶς, ἐδοξολόγει τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του καὶ ἡγύχαριστει τὸν εἰσπλαγχνὸν λέοντα !

«Οσο σκεπάζει δὲν οὐρανὸς τὴ γῆ
·σκεπάζει δὲν μάννα τὸ παιδί!».

‘*H μάννα.*

*Márra, κράζει τὸ παιδάκι,
μάννα δὲν τὸν καὶ μάννα δὲν γέρος,
μάννα δὲν εἰς κάθε μέρος...
·Α, τί ὄνομα γλυκό!*

*Tῇ γαρά σου καὶ τῇ λύπῃ
μὲ τῇ μάννα τὴν μοιράζεις,
ποθητὰ τὴν ἀγκαλιάζεις,
·δὲν τῆς κρύβεις μυστικό.
Εἰς τὸν κόσμον ἄλλο πλάσμα
δὲν θὰ βρῆς νὰ σὲ μανιεύῃ
·σὰν τῇ μάννα ποῦ λατρεύει
·σὰν τῇ μάννα ποῦ πονεῖ.*

πικραγόπ καὶ Τὴν ὄγειά της, τὴν ζωή της εἰθικότεσσοτέ μάταιη γίγνεται
εἶται πυρεκάδ. ὅλα δὲ μάννα τάφηφάει τοῖς νόστον ταλάκεσσοπτερούσι
— τὸ πιθονχγιὰ τὸ τέκνο τοῦ ἀγαπάει, νεούτη νεορενίκεντο ϕόρτρημ
δὲ ακτέφθη νῆρ γιὰ τὸ τέκνο τοῦ φιλεῖ. νῆρος μαφών τοις νήστοις τοις
καὶ πλέοντας πάντη τοῖς πικρότορο τηνίδεκαμετά, τοις νεϊδικοπ
ρητ νονκάτης οὐ Οπου τρέζεις, πάντα δὲ μάννα, μὲν εἴδοτε εἴδοχος εἴτε
τηλέκηγιν δέ τοις σὲ συνιδοφενεύει, ἐν εὔπλοῳ νάδο νοίσοπτος δέ
καιοκάτης τοις σὲ προσομένει, σὲ γνωρεύει πνεύ. Αντράδιψετος τοις θητῶν
τοις στοκεῖδι μάννη παρδιά. δέ εγδύλιοδέ, εἴδοχος εἴτε καὶ

Ιπποδέλ νονχγαλπονέ νότος παταλογοχύρω

*Kλ' ἄν, σκληρὸς ἐσύ, φραδιάκυα
τὴν ποτίζεις τὴν καὶ μένη,
πάντα δὲ μάννα σὲ ἀπανταίνει
μὲ τὰ διλόθερμα φιλιά.*

Δυστυχῆς δπολος τὴν γάρει !

*Ο καϊμὸς εἴναι μεγάλος;
σὰν τῇ μάννα δὲν εἰν' ἄλλος
εἰς τὸν κόσμο θησαυρός.*

*Kλ' δπολος μάννα πιὰ δὲν ἔχει,
μάννα κράζει τὸ τῶντειρό τον
πάντα μάννα τὸν καϊμό τον
είναι δι μόνος στεγαγμός.*

Γ. Μαρτινέλης

Ο λέων.

Ο λέων εἶναι τὸ ισχυρότατον καὶ φοβερώτατον πάντων τῶν
ἀγρίων θηρίων, διὸ καὶ βασιλεὺς τῶν ζώων διονομάζεται. Ο
λέων εἶναι ζῶον σπονδυλωτόν, θηλαστικὸν καὶ τὸ μεγαλύτε-
ρον τῶν σαρκοφάγων, ἔχον μῆκος 2,50—3 μέτρων καὶ ὕψος
ἔνως. Τὸ σῶμά του εἶναι πρὸς τὰ ἔμπροσθεν πλατὺ καὶ πρὸς τὰ
ὅπισθεν λεπτότερον, καλύπτεται δὲ ὑπὸ τριχῶν μικρῶν, ἔχου-
σῶν χρῶμα καστανόξανθον. Η κεφαλή του εἶναι μεγάλη καὶ
στρογγύλη· τὸ στόμα του εἶναι μέγα καὶ ἐπὶ τοῦ ἄνω κεί-

λους φέρει μύστακα. Οἱ δδόντες τοῦ, 30 ἐν δλῳ, εἰναι δξεῖς καὶ τόσον ἴσχυροί, ὥστε θρυψατίζουσιν εὐκολώτατα τὰ δστᾶ τῶν ζφων. Ἡ γλῶσσά του εἶναι τραχεῖα καὶ φέρει ἔξοχὸς σκληρός, ἔχουσας τὴν σκληρότητα τοῦ κέρατος. Οἱ ὄφθαλμοί του εἶναι μεγάλοι καὶ ζωηροί· αἱ δὲ ὄφρύες πυκναί. Τὸ μέτωπον ἔχει σχῆμα τετραγώνου καὶ φέρει βαθείας ὅντιδας, ίδιως ὅταν δργίζηται. Τὰ ὕτα του εἶναι μικρὰ καὶ δρμια. Ὁ τράχηλος του εἶναι

ἴσχυρὸς καὶ στολίζεται τοῦ ἀρρενος ὑπὸ πλουσίας χαίτης, ἡτις ἀρχεται νὰ φύηται κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ αὐξάνεται τελείως κατὰ τὸ πέμπτον. Ὁ κορμός του ἔχει σχῆμα κυλινδρικόν, ἡ δὲ οὐρά του εἶναι μακρά, εὐκαμπτος καὶ φέρει εἰς τὸ ἄκρον θύσανον τριχῶν καὶ ὄνυχα ἀγκυλωτόν, διὰ τοῦ δποίου, δσάκις δργίζεται, κτυπᾷ ἁντόν. Οἱ πόδες του εἶναι ἴσχυροὶ καὶ οἱ μὲν ἐμπρόσθιοι φέρουσι πέντε δακτύλους, οἱ δὲ δπίσθιοι τέσσαρας μὲ ὄνυχας δξητάτους καὶ μακρούς.

“Οἱ λέων κρατεῖ πάντοτε τὴν κεφαλὴν ὑψηλὰ καὶ βαδίζει μὲ βῆμα βραδὺ καὶ μεγαλοπρεπὲς καὶ διὰ τῶν δακτύλων, διὸ λέγε-

τροφεῖα. Τὸ δέρμα τοῦ λέοντος χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν πλουτίων πρὸς ἐπίστρωσιν τῶν ἀμάξῶν ἢ τῶν ἐφιππίων.

Οὐδέ τινας γονιτὸν διαβιβασθεῖσαν τοῦ πατέρος τοῦ μεταξὺ τῶν νόμων νῦν τοιούτοις ὁ Ὁδολος.

Αἰθίοψ τις δοῦλος ἐν ταῖς Ἰνδίαις τῆς Ἀσίας εἶχεν ἀποκτήσει τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κυρίου του ἔνεκα τῆς ἐξαιρέτου διαγωγῆς του. "Οτε ἐ κύριος ἡμέραν τινὰ ἔλαβεν ἀνάγκην νέων δούλων, διέταξε τὸν αἰθίοπα δοῦλόν του νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀγοράν τῶν δούλων καὶ ἐκεῖ νὰ ἐκλέξῃ δύο μεταξὺ τῶν πωλουμένων, οὓς γῆθελε κρίνει καταλλήλους. "Οτε ἐφθασαν εἰς τὴν ἀγοράν, ὁ αἰθίοψ δοῦλος ἀνεζήτει νὰ εὕρῃ τοὺς καταλλήλους μεταξὺ τῶν πωλουμένων ἀναζητῶν δὲ παρετήρησε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τινὰ γέροντα ἀδύνατον καὶ εἶπε·

«Κύριε, καὶ τοῦτον ἐδῷ πρέπει νὰ ἀγοράσῃτε». «Διατί;» ἡρώτησεν ὁ κύριος. — » "Ω, κύριε, πρέπει νὰ ἔχητε αὐτόν".

Ο ἔμπορος τῶν δούλων, δστις βεβαίως δὲν γῆλπιζε νὰ ὠφεληθῇ πολλὰ ἐκ τοῦ γέροντος ἔκεινου, ἐδέχθη νὰ πωλήσῃ αὐτόν.

Ο γέρων δοῦλος μετ' ὀλίγον χρόνον, ἀφ' ὅτου ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν, γοσθένησεν ὁ αἰθίοψ δοῦλος περιεποιεῖτο αὐτὸν καὶ ἐδείκνυε τοσαύτην πρὸς αὐτὸν ἀγάπην, ὥστε ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν κύριόν του. «Τί ἔχεις μὲ τὸν γέροντα δοῦλον;», ἡρώτησε τὸν αἰθίοπα ὁ κύριος. «Παρατηρῶ, δτι δεικνύεις μεγάλην ἀγάπην πρὸς αὐτόν. Μήπως εἶναι ὁ πατήρ σου;». «Όχι, κύριε», ἀπήντησεν ὁ αἰθίοψ, «δὲν εἶναι ὁ πατήρ μου». «Τότε μήπως εἶναι τις ἐκ τῶν συγγενῶν σου;», ἐπανέλαβεν ὁ κύριος, «Όχι, κύριε, σύτε συγγενῆς μου εἶναι», ἀπήντησεν ὁ αἰθίοψ. «Αλλά, τότε θὰ εἶναι φίλος σου», ἐπανέλαβεν ὁ κύριος. «Όχι, κύριε, σύτε φίλος μου εἶναι», ἀπεκρίθη ὁ αἰθίοψ. «Αλλὰ τί ἐπὶ τέλους εἶναι καὶ δεικνύεις τοσαύτην ἀγάπην πρὸς αὐτόν;» εἶπεν ὁ κύριος. «Εἶναι ἐχθρός μου, κύριε», ἀπήντησεν ὁ αἰθίοψ. «Ο ἄνθρωπος σύτος, δταν ἀκόμη ημιγναῖον παῖς, μὲ ἀρήρπασεν ἀπὸ τοῦ πατρός μου καὶ τῆς μητρός μου καὶ μὲ ἐπώλησεν ὡς δοῦλον.» Αλλὰ ἐν τῷ Εὔαγγελίῳ ἀνέγνων τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς

μισοῦντας ὑμᾶς· καὶ τοῦτο ἐπιθυμῶ νὰ κάμω πρὸς αὐτὸν καθὼς καὶ πάντες οἱ ἀνθρώποι δψεῖλουσι νὰ κάμνωσιν.

Ο κύριος συνεχάρη τὸν εὐσεβῆ δοῦλον καὶ, διὰ νὰ ἀνταμείψῃ αὐτὸν διὰ τὴν εὐσέβειάν του, τὸν διώρισεν ἐπιστάτην τῶν ἄλλων δούλων.

« Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ως σεαυτόν. »

« Καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς. »

‘Ο εὐσεβῆς ράπτης.

Ἐν τινι πόλει ἔζη ὅπηρέτης τις βαρφείον³ ὀνόματι Ἰωάννης, ἔστις ἡτο ἀγαπητὸς ἀνθρώπως καὶ, ὅπερ σπουδαιότερον, ἀληθής χριστιανός. Ο Ἰωάννης κατήγετο ἐκ τινος μικροῦ χωρίου, νυμφευθεὶς δὲ ἐν τῇ πόλει κατώρθωσε μετὰ πολλὰ ἐμπόδια, ἀτινα διπερενίκησε, νὰ ἀποκτήσῃ ἴδιον βαρφείον ἐν αὐτῇ. Ἀλλὰ τις ἐγνώριζεν ἐκεὶ τὸν ξένον Ἰωάννην, τὸν πτωχὸν ράπτην; Ολίγιστοι! καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγιστοι παρ’ αὐτῷ ἔρραπτον ἐνδύματα. Τὸ μικρὸν δὲ χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὅποιον εἶγε κατ’ ἀρχάς, μετ’ ὀλίγον εἰχε δαπανήσει εἰς δικφόρους οἰκιακὰς ἀνάγκας, καὶ ἥδη δὲν εἶχεν οὔτε ἀρτὸν οὔτε ἔργασίαν.

Ἐφ δεὸν ὁ ἀνθρώπος εἶναι μόνος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἢ πεῖνα βεβαίως λυπεῖ αὐτόν. Ἐὰν δημιουρὸς ἔχῃ σύζυγον καὶ τέκνα, τότε τὰ δάκρυα, ἀτινα ἡ πεῖνα προσκαλεῖ εἰς τὰ ἀγαπητὰ αὐτῷ πρόσωπα, καίουσιν ώς πῦρ τὴν καρδίαν του. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἡτο καὶ ὁ πτωχὸς Ἰωάννης. Ἡ σύζυγος αὗτοῦ εἶχεν ἀσθενήσει ὑπὸ τῆς πεῖνης καὶ τῆς λύπης, τὸ δὲ θυγάτριον αὗτοῦ, τὸ μόνον τέκνον του, τὸ ὅποιον ἀπὸ δύο ημερῶν ἡτο νῆστος, ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας καὶ ἔκλαιεν. Ο Ἰωάννης, ἔστις ἡτο ἥδη ἐξησθενημένος ὑπὸ τῆς λύπης καὶ τῆς πεῖνης καὶ μόλις ἥδυνατο νὰ ἰσταται ὅρθιος, ἐπλησίασε πρὸς τὸ παράθυρον καὶ ἔστρεψε τὸ ωχρὸν αὔτοῦ πρόσωπον πρὸς τὰ ἔξω καὶ παρετήρει. ‘Αλλ’ ἔξω ἡ νῦν ἡτο σκοτεινή καὶ βροχερὰ καὶ δὲν ἔδειπέ τι, οὔτε ἥκουεν ἄλλο τι, εἰμὴ μόνον ἐν τῇ καρδίᾳ του ἀντήχουν αἱ λέξεις «ἄνευ βοηθείας, ἄνευ βοηθείας». Τότε διὰ μᾶς ἡ κατε-

στενοχωρημένη αύτοῦ καρδία ἀπηλλάγη τῆς στενοχωρίας. Ἡδυ-
νήθη θερμῶς καὶ μετὰ πολλῶν στεναγμῶν νὰ ζητήσῃ βοή-
θειαν παρ' Ἐκείνου, δ ὅποιος εἶναι ἡ καταρυγή ἡμῶν, καὶ δταν
οὐδεμία πλέον ἀνθρωπίνη βοήθεια δύναται νὰ μᾶς ωφελήσῃ. Αλλὰ
τίς ἔμελλε νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς ἐσχά-
της ἀνάγκης ἀρτον, ἀφοῦ μάλιστα ἐπεκράτει τοσαύτη κακοκαι-
ρία; . . .

Μετ' ὀλίγον ἀνηλθέ τις τὴν σκοτεινήν καὶ ἀπότομον κλίμακα
τῆς οἰκίας τοῦ Ἰωάννου καὶ ἔκρουσε τὴν θύραν. Ἡτο δ ὑπηρέ-
της τοῦ ἀπέναντι κειμένου ξενοδοχείου. Ξένος τις, ἐκεὶ διαμένων,
ἐζήτησε ῥάπτην, ἵνα ταχέως, κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, κατα-
σκευάσῃ περισκελίδα. Ὁ ὑπηρέτης δὲν ἦλησεν, ἔνεκα τῆς ἐπι-
κρατούσης κακοκαιρίας, νὰ μεταβῇ μακρὰν εἰς γνωστὸν αὐτῷ
ῥάπτην καὶ διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸν πιωχὸν Ἰωάννην.

"Οτε δ Ἰωάννης, μὲ τὴν ἀθλίαν του ἐνδυμασίαν καὶ μετὰ
πελλής συστολῆς, παρουσιάσθη εἰς τὸν ξένον, οὗτος προσέβλεψεν
αὐτὸν καὶ ἤρώτησεν, ἂν θὰ δυνηθῇ νὰ κατασκευάσῃ τὸ ξητού-
μενον ἐνδυμα κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην. Προσέθηκε δὲ δ ἔνεις,
ὅτι ἡτο ἴδιότροπος καὶ διὰ τοῦτο νὰ προσέξῃ νὰ εὐχαριστήσῃ
αὐτὸν καὶ διὰ τὸ διὰ τὴν περισκελίδα ὄφασμα ἡτο πολυτελές καὶ
διὰ τοῦτο θὰ ἡτο κακόν, ἀν δὲν ἐπετύγχανε τὸ ἐνδυμα. Ἐν τέλει
δὲ εἶπεν δ ἔνος πρὸς τὸν Ἰωάννην, δι, ἀν δὲν ἔχῃ πεποίθησιν,
ὅτι θὰ κατασκευάσῃ τὸ ἐνδυμα τέλειον, νὰ ἀφήσῃ αὐτὸν καὶ νὰ
τῷ δώσῃ μόνον ὀλίγα γρήματα διὰ τὸν κόπον, τὸν δποῖον ἐκαμε,
διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ξενοδοχείον.

"Ο πιωχὸς ῥάπτης, ἀλλ' εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ δεξιώτατος,
διεβεβαίωσε τὸν ξένον δι τὸν εὐχαριστήσῃ καὶ οὕτως δ ἔ-
νος ἐπείσθη τότε καὶ ἔδωκε τὸ ὄφασμα.

"Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰωάννου πρὸς τὴν οἰκογένειάν του ἔδωκεν εἰς
αὐτόν, δύναμιν νὰ ἐργασθῇ δι' ὀλης τῆς νυκτός. Ἐκάθησε μάλιστα
παρὰ τὴν κλίνην τῆς ἀγαπητῆς του συζύγου καὶ τοῦ κοιμαμένου
θυγατρίου του, τὰς δποίας θὰ ἡδύνατο τὴν ἐπομένην ἡμέραν νὰ
εὐχαριστήσῃ, καὶ εἰργάζετο. Οσάκις δὲ ἐκουράζετο καὶ τὰ βλέ-

φαρά του ἐπλησίας νὰ κλείσωσιν ὑπὸ τοῦ ὑπνου προσέβλεπτας δύο κοιμωμένας ἀγαπητὰς αὐτῷ ὑπάρξεις. Ἡ κατάκοπος χεῖρ του προσέκτα νέας δυνάμεις ἀσάκις οὔτος διηγήθυνε τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸ ἔρυθρὸν καὶ θερμὸν πρόσωπον τῆς συζύγου του ἡ εἰς τὰς ὥχρας παρειὰς τοῦ τέκνου του. Οὕτως ἐργαζόμενος κατώρθωσε περὶ τὴν πρωῖαν νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ ἔνδυμα καὶ νὰ φέρῃ αὐτὸν κατὰ τὴν ὅρισθεῖσαν ὥραν εἰς τὸν ξένον. Ὁ ξένος εὗρε τὸ ἔνδυμα τόσον τελείως σύμφωνον πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν του, ὥστε ἔδωκεν εἰς τὸν πτωχὸν ῥάπτην περισσότερα χρήματα τῶν συμφωνηθέντων. "Ἐπειτα δέ, ἐπειδὴ παρετήρησεν εἰς τὰς παρειὰς τοῦ πτωχοῦ ῥάπτου καὶ δάκρυα χαρᾶς, ἔδωκεν αὐτῷ καὶ ἄλλα.

'Ο Ιωάννης εὐχαριστήσας θερμῶς τὸν ξένον ἀπῆλθε καὶ ἀνεκούφισε καὶ ἔαυτὸν καὶ τοὺς ἔαυτου ἐκ τῆς πείνης. Οὕτως ἡ εὐχή του εἰσηκούσθη κατὰ τρόπον, τὸν ὅποιον οὐδὲ ηδύνατο καὶ αὐτὸς νὰ φαντασθῇ, δύον καὶ ἄν ἡ ψυχή του ἦτο πλήρης ἐλπίδος.

Ο ξένος καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔμεινεν ἐν τῇ πόλει. Ἐκ τυχαίου δὲ γεγονότος, διπερ συνέδη εἰς καλὴν συναναστροφήν, εἰς τὴν ὅποιαν καὶ αὐτὸς παρευρίσκετο, εὗρε καταλληλοτάτην εὐκαιρίαν νὰ συστήσῃ τὸν Ιωάννην ὡς τεχνίτην ἀριστον εἰς τὸ ἔργον του. Πολλοὶ τότε τῶν παρευρισκομένων εἰς τὴν συναναστροφὴν ἐσημείωσαν τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν του Ιωάννου καὶ ἀπὸ τότε οὔτος εἶχε τόσον πολλὴν ἐργασίαν, ὥστε καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σίκογένειά του δὲν ἐκοιμήθη πλέον ἀνευ ἀρτου.

«Δὲν ἔχει δ πτωχός, ἀλλ᾽ ἔχει δ Θεός».

«Ἡ ἐλπίς μου δ Θεός»,

«Φυλάσσει Κύριος τοὺς ἀγαπῶντας Αὐτόρ».

επελάθεος παρατίθεται στην γνωματική της σύγχρονης φιλοσοφίας. Η γυμναστική.

νὰ δύναται νὰ πηδᾷ τάφρους, νὰ ἀναρριχεῖται ἐπὶ δένδρων, νὰ βαδίζῃ ἐπὶ δοκῶν, νὰ ἀναβαίνῃ καὶ νὰ καταβαίνῃ ἐπὶ σχοινίων καὶ νὰ διαπερῇ χάσμα τι, τῇ βοηθείᾳ χονδρών σχοινίων. Ήταν διηγηθώ εἰς θυμάς ιστορίαν τινά, ητις θὰ δείξῃ πόσον ή δύναμις τῶν βραχιόνων καὶ ἐν γένει ή δύναμις ὅλων τῶν μυῶν τοῦ σώματος δύναται νὰ είναι ὠφέλιμος εἰς τινας περιστάσεις.

Αξιωματικός τις ἔθαδίζει μετὰ τῶν στρατιωτῶν του ἐπὶ τινος βατῆς ὁδοῦ, κατεσκευασμένης ἐπὶ τῶν κρημνῶν αλιτών ὅρους τινός. Βροχὴ καὶ λίθοι εἰχον παρασύρει τὴν μικρὰν γέφυραν, ητις εὑρίσκετο εἰς μέρος τι κρημνῶν τῆς ὁδοῦ. Εἰ; τὸ βάθος δὲ ὁρμητικὸς χείμαρρος ἔρρεε τόσον ταχύς, ὥστε ἐξαλίζετο τις, ἀν παρετήρει. Οἱ στρατιώται εὑρέθησαν τότε ἐν ἀμηχανίᾳ, διότι ητο ἀδύνατον νὰ διέλθωσιν εἰς τὴν ἀντιπέραν ὅχθην. Ο ἀξιωματικὸς ἔκυψε καὶ παρετήρησε καλῶς καὶ εἶπε· «Καὶ ἔμως είναι ἀνάγκη νὰ διέλθωμεν· ή γυμναστική θὰ μᾶς βοηθήσῃ». Καὶ εὐθὺς οἱ στρατιώται, τῇ διαταγῇ αὐτοῦ, ἔρριψαν ἐπιδεξίως πρὸς τὴν ἄλλην ὅχθην τοῦ χειμάρρου σχοινίον, φέρον εἰς τὸ ἄκρον κόμβον, καὶ κατώρθωσαν νὰ σφηνωθῆσι οὗτος μεταξὺ δύο κλάδων δένδρου τινός. Τὸ σχοινίον τοῦτο τεταμένον ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ὅχθην ἔχρησιμευσεν διατήσαν τὸν χείμαρρον.

«Ἐμπρός, εἶπε τότε ἐ ἀξιωματικός· «ἔγώ πρώτος θὰ δοκιμάσω ἀν τὸ σχοινίον είναι στερεόν». Καὶ εὐθὺς ἐκρεμάσθη ἀπὸ τοῦ σχοινίου καὶ διὰ τῶν χειρῶν του ἐπέρασεν εἰς τὴν ἄλλην ὅχθην. Τότε οἱ στρατιώται του ἐμιμήθησαν αὐτὸν καὶ μετ' ὀλίγον πάντες τοιουτορόπως διέβησαν τὸν χείμαρρον.

«Η γυμναστική ἐνισχύει τὰς σωματικὰς δυνάμεις, ἀναπτύσσουσα ἑραρμονίας πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος καὶ διατηρεῖ τὴν ὑγείαν».

—
«Νοῦς ὑγίης ἐν σώματι ὑγιεῖ».

Αγρόσχη γένεσθαι αποδέιξεν ότι οπότε είδε ταύτα ταύτας της θυσίας ήταν νάρκη που σημαίνει την κατάσταση της νοσήσεως.
Άγωνες ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ταύτας της θυσίας ήταν ταύτας της θυσίας των αρχαίων Ελλήνων.

Πολλαὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἑλληνικαὶ πόλεις ἐτέλουν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς θρησκευτικὰς πανηγύρεις, εἰς τὰς δποίας ἐλάμβανον μέρος οἱ κάτοικοι τῆς πανηγυριζούσης πόλεως καὶ τῶν πέριξ αὐτῆς πόλεων. Τὰς πανηγύρεις ταύτας ἔκαμινον τερπνάς δι’ ἀγώνων μουσικῶν, ποιητικῶν, φιλολογικῶν καὶ ιδίως γυμναστικῶν, καθ’ ὃσον οἱ “Ἐλληνες μετ’ ἐπιμελείας ἡσχολοῦντο εἰς τὴν γυμναστικήν, ἥτις κάμνει τὰ σώματα τῶν γυμναζόμενων ὅγια καὶ εὔρωστα καὶ τὰ μέλη αὐτῶν συμμετρικά. Υπῆρχον δύμως καὶ πανηγύρεις, εἰς τὰς δποίας μετέβαινον ἀπὸ πολλὰς πόλεις θεαταῖ. Αἱ κοινai αὗται πανηγύρεις ἦσαν τέσσαρες, αἱ ἑξῆς.

Τὰ Πύθια, ἄτινα ἐτελοῦντο ἐν τῷ παρὰ τοὺς Δελφοὺς Κρισσαίῳ πεδίῳ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος διὰ μουσικῶν καὶ γυμναστικῶν ἀγώνων καὶ ἀρματοδρομιῶν. Εἰς τοὺς νικητὰς τῶν ἀγώνων τούτων καὶ ἀρχὰς ἐδίδοντο χρήματα, εἰς τοὺς μετέπειτα δὲ χρόνους ἐδίδετο στέφανος ἐκ τῆς ἱερᾶς δάφνης τοῦ Ἀπόλλωνος.

Τὰ Ἰσθμια, ἄτινα ἐτελοῦντο ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος κατὰ πᾶν τρίτον ἔτος διὰ γυμνικῶν καὶ μουσικῶν ἀγώνων καὶ ἀρματοδρομιῶν. Εἰς τοὺς νικητὰς καὶ ἀρχὰς ἐδίδετο στέφανος ἐκ σελίνου, εἰς τοὺς μετέπειτα δὲ χρόνους κλάδος πίτυος.

Τὰ Νέμεα, ἄτινα ἐτελοῦντο ἐν τῷ ἄλσει τῆς Νεμέας πρὸς τιμὴν τοῦ Διός κατὰ πᾶν δεύτερον ἔτος διὰ μουσικῶν, γυμνικῶν καὶ ἵππων ἀγώνων. Εἰς τοὺς νικητὰς τῶν ἀγώνων τούτων ἐδίδετο στέφανος ἐκ σελίνου.

Τὰ Ὀλύμπια, ἄτινα ἐτελοῦντο ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἡλείας πάρα τὸ ἱερὸν ἄλσος τῆς Ἀλτεως πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ταῦτα ἐτελοῦντο κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος, κατὰ μῆνα τούλιον καὶ διήρκουν μέχρι μὲν τοῦ 472 π. Χ. μίαν μόνον ἡμέραν, μετὰ ταῦτα δὲ πέντε ἡμέρας. Τὰ Ὀλύμπια, ἄτινα ἦσαν ἡ μεγίστη τῶν πανηγύρεων, συγεστάθησαν καὶ ἄλλους μὲν ὑπὸ

τοῦ Ἡρακλέους, κατ' ἄλλους δὲ ὑπὸ τοῦ Πέλοπος. Ἰκανὸν χρόνον πρὸ τῆς πανηγύρεως κήρυκες Ἡλεῖσι ἀνήγγελλον πρῶτον ἐν τῇ ἴδιᾳ αὐτῶν χώρᾳ ἐπισήμως τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκεχειρίας, δηλαδὴ τὴν διακοπὴν τῶν πολέμων καὶ τῶν ἐμφυλίων στάσεων, καὶ κατόπιν ἀπήρχοντο δπως κηρύξωσι ταύτην καὶ εἰς τὰς ἄλλας Ἑλληνικὰς πόλεις. Τὸ κήρυγμα τοῦτο ἔφερε πανταχοῦ τὴν εἰρήνην.

Πρὸ τῆς ἑορτῆς μετέβαινον εἰς τὴν Ὀλυμπίαν ἐκ τῶν πρώτων οἱ Ἑλλανοδίκαι, οἱ δποῖοι ἐφρόντιζον περὶ τῶν ἀναγκαιούντων διὰ τοὺς ἀγῶνας. Οὗτοι ἦσαν Ἡλεῖσι τὴν πατρίδα, ἔκρινον τοὺς διαγωνιζομένους, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν δύο, κατόπιν δμως ἐγένοντο δέκα καὶ ἔξελέγοντο διὰ κλήρου. Μετ' αὐτοὺς προσήρχοντο οἱ ἀθληταὶ, οἵτινες ἔποεπε νὰ εἰναι μόνον Ἑλληνες καὶ οἵτινες ὥφειλον νὰ ἀποδεικνύωσι τὴν Ἑλληνικὴν αὐτῶν καταγωγήν, διότι οἱ βάρβαροι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ μετέχωσι τῶν ἀγῶνων, ἡδύναντο δμως νὰ παρευρίσκωνται εἰς αὐτοὺς ὡς θεαταί.

Μετὰ τοὺς ἀθλητὰς προσήρχοντο πρὸ τῶν θεατῶν πάντες δσοι ἥθελον νὰ κερδίσωσι τι, πωλοῦντες τρόφιμα καὶ ἄλλα πράγματα εἰς τοὺς πανηγυρίζοντας. Οὗτοι ἔξεθετον τὰ ἐμπορεύματά των ἐν σκηναῖς καὶ παραπήμασιν. Ἐν σκηναῖς καὶ παραπήμασι κατέλυον καὶ οἱ πλειστοι ἡ πάντες οἱ θεαταί καὶ ἔνεκκ τούτου ἔσπευδον πολλοὶ νὰ μεταβῶσιν ἐγκαίρως ἡ προαπέστελλον δούλους, δπως καταλάβωσι θέσιν καλήν.

"Οτε ἐπλησίαζον αἱ ἡμέραι τῆς πανηγύρεως, μετέβαινον πλήθη λαοῦ ἐξ ἔλων τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, ἐκ τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεάς Ἑλλάδος, τῆς Ἡπείρου, τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης, τῆς Μικρᾶς Ασίας καὶ τῶν νήσων αὐτῆς. Καὶ αἱ πόλεις ἀπέστελλον ἐπισήμους ἀντιπροσώπους, θεωροὺς καλουμένους, τῶν δποίων ἔργον ἥτο νὰ προσφέρωσι θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν ἐν ὄνόματι τῆς πατρίδος των καὶ νὰ παραστῶσιν ἐκ μέρους αὐτῆς εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἀπεστέλλοντο δὲ θεωροὶ συνήθως πλούσιοι ἀνδρες, δυνάμενοι καὶ ἐξ ἴδιων νὰ δαπανήσωσι πολλὰ πρὸς μεγαλοπρεπεστέραν δσον τὸ δυνατὸν παράστασιν. Οἱ θεωροὶ τῶν μεγαλυτέρων πόλεων προσήρχοντο πλούσιως ἐνδεδυμένοι καὶ τὸ μέτωπον

Διὰ χρυσῆς ταινίας ἐστολισμένον ἔχοντες, ἐποχούμενοι ἐπὶ ἀρμάτων πολυτελῶν καὶ περιστοιχίζόμενοι ὑπὸ λαμπρᾶς ἀκολουθίας. Οἱ θεωροὶ ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν δχι μόνον σκηνὰς πολυτελεῖς καὶ εὐρυχώρους, ἀλλὰ καὶ σκεῦη πολύτιμα, ἀτινα ἐπεδείκνυον ἰδίως κατὰ τὰς θυσίας. Τοὺς θεωροὺς τούτους ὑπεδέχετο ὁ λαΐς μετὰ θυμασμοῦ καὶ ἐπευφημιῶν.

Μετὰ μεγαλυτέρου δὲ θυμασμοῦ καὶ περισσοτέρων ἐπευφημιῶν ὑπεδέχετο τοὺς ἐνδέξους ἀνδρας, διότι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ οἱ ἀρίτορες καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀνδρες δὲν ἀπέφευγον οὐδὲ περιεφρόνουν τὰς ἔορτὰς καὶ τὰς πανηγύρεις, τὰς ὑπὸ τῶν προγόνων καθιερωθείσας, ἀλλὰ μετεῖχον αὐτῶν προθύμως καὶ ηὔχαριστοῦντο νὰ ἀναστρέψωνται κατ' αὐτὰς μεταξὺ τοῦ λκοῦ ἀνευ ἐπιδείξεως καὶ ἐπιτήδευσεως. Ἡ πανήγυρις αὐτῇ ἦτο ἡ ἐθνικὴ ἕορτὴ τῶν προγόνων μας, καθ' ἥν συνήρχοντο τὰ εἰς διαφόρους μακρυνὰς χώρας διεσπαρμένα τέκνα τῆς Ἑλλάδος, δπως ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ συνεορτάσωσιν ἐπὶ τινας ἡμέρας καὶ γνωρίσωσιν ἀλλήλους ἡ ἀνανεώσωσι παλαιὰς φιλίας καὶ αἰσθανθῶσιν, ὅτι ἡσαν μέλη τῆς αὐτῆς φυλῆς, τῆς αὐτῆς οἰκογενείας.

Οἱ ἀγῶνες κατ' ἀρχὰς περιωρίζοντο εἰς τὸν δρόμον ἐγίνετο δὲ οὗτος ἐντὸς ὥρισμένου τόπου, δστις ἐκαλεῖτο στάδιον καὶ ἔκειτο ἐκτὸς τῆς Ἀλτεως. Μετὰ ταυτα δὲ σὺν τῷ χρόνῳ εἰσήχθησαν καὶ ἀλλα γυμνάσματα, ὡς ἡ πάλη, τὸ ἄλμα, ἡ δισκοβολία καὶ τὸ ἀκόντισμα, καὶ οὕτως ἀπετελέσθη τὸ πένταθλον. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰσήχθησαν ἡ πυγμὴ καὶ τὸ παγκράτιον (ἀγῶν πυγμῆς καὶ πάλης), κι ἵπποδρομίαι καὶ αἱ ἀρματοδρομίαι, αἵτινες ἐγίνοντο ἐν ὥρισμένῳ τόπῳ, δστις ἐκαλεῖτο ἵπποδρομος καὶ ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς καὶ πλησίον τῆς Ἀλτεως.

Εἰς τοὺς νικητὰς ἐδίδετο στέφανος ἐκ κλάδων ἀγριελαίας (κοτίνου), τὸν ὃποιον ἀπέκοπτε παῖς, οὕτινος ἔζων ἀμφότεροι οἱ γονεῖς, διὰ χρυσοῦ μαχαιριδίου ἐκ τῆς ἐν τῷ ἀλσει τῆς Ἀλτεως εὑρίσκομένης ἐλαίας. Οἱ νικηταί, οἵτινες ὠνομάζοντο Ὁλυμπιονῖκαι, ἐστεφανοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλανοδικῶν, ἐνῷ ὁ κῆρυξ ἐξεφώνει μεγαλοφώνως τὸ ὄνομα αὐτοῦ, τὸ ὄνομα τοῦ πατρός του καὶ τὸ τῆς πατριδός του. Ἀλλά, ἀν καὶ πάντες οἱ εἰς ἐκαστεν

ἀγώνισμα νικήσαντες ἐστεφανοῦντο, ὁ εἰς τὸν ἀπλοῦν δῆμος δρόμον νικήσας ἔθεωρείτο ως κυρίως νικητής.

Μετὰ ταῦτα ἐτελεῖτο ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐπὶ τοῦ Κρονίου λόφου εὐχαριστήριος θυσία, κατὰ τὴν δόσιν ἀντήχουν ἐπινίκιοι ὅμνοι καὶ μουσικὰ ὅργανα. Τέλος οἱ Ἡλεῖοι παρέθετον μέγα ἐπίσημον δεῖπνον εἰς τοὺς νικητάς καὶ τοὺς θεωρούς, οἵτινες μετὰ τὸ τέλος, αὐτοῦ ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς σκηνὰς μεταξὺ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων των ἔξηχολούθουν τὴν ἐπινίκιον διασκέδασιν μέχρι βαθείας νυκτός, καὶ οὕτως ἐτελείωντο αἱ ἑορταί. Διὰ τοὺς Ὀλυμπιονίκας δῆμος δὲν ἐτελείωντο ἀκόμη· ἀπαντεῖς οἱ κάτοικοι τῆς πατρίδος, ἐκάστου Ὀλυμπιονίκου ὑπεδέχοντο αὐτόν, ἐπιστρέφοντα, μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ πολλῶν τιμῶν. Παρεχώρουν εἰς αὐτὸν ἴσιαν ἔδραν ἐν τῷ θεάτρῳ, σύνταξιν καὶ ἄλλα τιμητικά, καὶ ἔξιμουν οἱ ποιηταὶ διὰ τῶν ποιημάτων των τὰ προτερήματα αὐτοῦ.

Πᾶς Ὀλυμπιονίκης ἐνεγράφετο ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν Ὀλυμπιονικῶν, τὸν δόσιον διετύρουν οἱ Ἡλεῖοι, μετὰ ερεις δὲ νίκας ἐδικαιοῦτο νὰ ἀνεγείρῃ τὸν ἀνδριάντα του ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ ἀλσοῦς τῆς Ἀλτεως.

Ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐπεδεικνύετο ὅχι μόνον ἡ σωματικὴ ἵκανότης, ἀλλὰ καὶ ἡ πνευματικὴ. Κατὰ τὰς ὥρας, καθ' ἣς δὲν ἐτελοῦντο ἀγῶνες, πολλοὶ ἴστορικοί, ῥήτορες, φιλόσοφοι ἐπεδεικνύονται τὰ ἀριστουργήματα τοῦ λόγου καὶ καλλιτέχναι τὰ ἔργα αὐτῶν, πρὸς ταὺς δόσιους δὲν ἐδίδοντο μὲν βραβεῖα, ἀλλ᾽ ἐπαίνοι πολλοί.

Ἡ χρονικὴ περίοδος τῶν τεσσάρων ἐτῶν ἐκαλεῖτο Ὀλυμπιάς, Τὰς Ὀλυμπιάδας οἱ Ἑλληνες μετεχειρίζοντο πρὸς χρονολογίαν, δοχίσαντες ἀπὸ τοῦ 776 π. Χ. ἔτους, ὅτε ἥρχισαν νὰ καταγράφωνται καὶ τὰ ὀνόματα τῶν Ὀλυμπιονικῶν. Ηρώτος Ὀλυμποιονίκης ἀνεγράφη δὲ Ἡλεῖος Κόροιδος.

Ἡ Ὀλυμπία.

Ὀλυμπία ἐκαλεῖτο ἡ μικρὰ μέν, ἀλλὰ τερπνὴ καὶ εὔφορος κοιλάς τῆς Ἡλείας, ἦτις ὅρμεται πρὸς βορρᾶν καὶ βορειοανατολικῶς ὑπὸ τοῦ Κρονίου καὶ τοῦ Ὀλύμπου, προβούντων τῆς Φολόης, πρὸς νότον ὑπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ καὶ πρὸς δυσμὰς

νπὸ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Κλαδαίου, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸν Αλφειόν.

Ἡ Ὀλυμπία κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἦτο πόλις ἡ κώμη, ἀλλὰ μόνον ἄλσος ἀφιερωμένον εἰς τὸν μέγιστον τῶν θεῶν, τὸν Δία, καὶ τὴν γυναικανάτον Ἡραν.

Ἡ Ὀλυμπία ὑπῆρξε τόπος ὀνομαστός, διότι οἱ Ἑλλῆνες ἐνταῦθα ἐτέλουν τούς κυριωτέρους τῶν Πανελλήνων ἀγώνων, τοὺς Ὀλυμπιακούς. Καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων ἡ Ὀλυμπία ἦτο ὀνομαστή, ἔνεκα τοῦ ἐν αὐτῇ μαντείου τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ὅπερ καὶ κατόπιν ἐξηκολούθει νὰ ὑφίσταται, ἀν καὶ ἡ φίμη αὐτοῦ ἦτο πολὺ κατωτέρα τῆς τῶν ἄλλων μεγάλων μαντείων καὶ ἴδιως τοῦ τῶν Δελφῶν. Ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐμαντεύοντο οὐχὶ ὅπως ἐν Δελφοῖς ἀλλ' ἐκ τῶν θυμάτων, τὰ δποῖα ἔκαιον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ καὶ τῶν δποίων τὴν φλόγα παρετήρουν, ἥ ἐκ τῶν δερμάτων αὐτῶν, τὰ δποῖα ἔσχιζον. Ἐκ τῆς μορφῆς δὲ τῶν σχισμῶν τῶν δερμάτων ἐμάντευον καὶ περὶ τῆς θελήσεως τῶν θεῶν.

Μέρος τι τῆς κοιλάδος ταύτης τῆς Ὀλυμπίας, σχήματος σχεδόν τετραπλεύρου, ἀπετέλει τὸ ἱερὸν τέμενος τοῦ Διός, τὴν Ἀλτιν, ἥτις ὡς ἱερὸν περιεβάλλετο ὑπὸ τούχων ἥ ἄλλως πως ἀπεχωρίζετο ἀπὸ τῶν πέριξ τόπων. Ἐντὸς τῆς Ἀλτεως ἔκειντο πάντες σχεδὸν οἱ ναοὶ καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ ἀναθήματα, πέριξ δὲ καὶ πλησίον αὐτῆς ἥσαν διάφορα ἄλλα κτίρια προωρισμένα πρὸς ἄλλας ἀνάγκας. Ἐκ τῶν κτιρίων τούτων ἄλλα μὲν ἐχοησίμευον ὡς κατοικίαι τῶν ἱερέων, ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, οἵτινες διαφορῶς διέμενον ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐφρόντιζον διὰ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς θυσίας, ἄλλα δὲ ὡς κατοικίαι τῶν ἀθλητῶν, οἵτινες ἤρχοντο αὐτόθι διὰ τοὺς ἀγῶνας, καὶ ἄλλα διὰ τοὺς λοιποὺς θεατὰς τῶν ἀγώνων.

Ἐντὸς τῆς Ἀλτεως φυκοδομήθη ὑπὸ τῶν Ἡλείων τῷ 500 περίου π. Χ. ὁ μέγας ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, πρὸς τιμὴν τοῦ ὑποίου ἐτελοῦντο τὰ Ὀλύμπια (οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες). Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ὑπῆρχε τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διός, τὸ ὑπὸ τοῦ Φειδίου ποιηθέν, ὅπερ εἶχεν ὑψος 40 ποδῶν περίπου. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἦτο τέχνης ἀρίστης καὶ ἀξίας μεγίστης καὶ παρίστα τὸν θεόν ἐν μεγίστῃ μεγαλοπρεπείᾳ.

Πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Διός καὶ ἀρχαιότερος αὐτοῦ καὶ ἵσως ἀρχαιότερος πάντων τῶν ἐν τῇ πατρίδι μας γνωστῶν ἀρχαίων ναῶν, ἦτο δὲ ναός τῆς Ἡρας (τὸ Ἡραῖον), δστις ἐκτίσθη χίλια ἔτη περίπου πρὸ Χριστοῦ. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ὑπῆρχον πλήν τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Διός καὶ τῆς Ἡρας καὶ ἄλλα πολλά, μεταξὺ τῶν ὅποιών καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Πραξιτέλους ποιηθὲν τοῦ Ἐρμοῦ, ἀγαλμα ἀριστης τένυης.

Ἐκτὸς τῶν ναῶν τούτων ὑπῆρχον καὶ πολλοὶ ἄλλοι μικροί, ἀφιερωμένοι ἦσαν θεοῖς οἷς ἡ εἰς θεοὺς ἱρωας. Πρὸς τούτοις ὑπῆρχον καὶ οἰκοδομήματα θησαυροφυλάκια, ἀτινα εἶχον οἰκοδομήσει διάφοροι πόλεις, ἵνα ἐναποθέτωσι τὰ πολυτιμότερα ἀναθήματα. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης, ἔνεκα διαφόρων αἰτιῶν, παραμελήθησαν καὶ εἰς ἐρείπια μετεβλήθησαν.

Ἡ Ὀλυμπία δὲν στολίζεται μὲν σήμερον ὑφ' ὅλων τῶν ἀνωτέρω ἀριστοτεχνημάτων, διατηρεῖ ὅμως τὴν φυσικὴν καλλονὴν καὶ στολίζεται ὑπὸ μεγαλοπρεποῦς μουσείου, οἰκοδομηθέντος δαπάνῃ τοῦ ἀειμνήστου ἐθνικοῦ εἰνεργέτου Ἀνδρέου Συγγροῦ, καὶ τινων εὐπρεπῶν οἰκοδομημάτων. Ἐν τῷ μουσείῳ τούτῳ εἴναι τόποι θετιμέναι πᾶσαι αἱ κατὰ τὰς ἐνεργηθείσας ὑπὸ τῆς Γεωμανικῆς Κυβερνήσεως ἀνασκαφὰς ενδεμεῖσαι ἀρχαιότητες, μεταξὺ τῶν ὅποιών καὶ δὲ Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλους, χάριν τῶν ὅποιών πολλοὶ ξένοι κατέστησαν τούτην τὴν Ἑλλάδα.

‘Ο αληρωτός.

Ημέραν τινὰ τοῦ Σεπτεμβρίου πολλοὶ νεανίαι εἶχον συναθροισθῆναι τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου των καὶ ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ δημαρχικοῦ καταστήματος πλατείας. Εἶχον ως ὁδηγὸν τυμπανιστήν τινα, δστις ἔκρουε τὸ τύμπανον, ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῶν ἐκυμάτιζεν ἡ κυανόλευκος σημαία τῆς Πατρίδος μας. Οἱ νεανίαι οὗτοι ἦσαν οἱ αληρωτοὶ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους ἐκείνου, οἵτινες ἦτοι μάζαντο νὰ ἀναχωρήσωσιν, ἵνα καταταχθῶσιν εἰς τὸ στρατόν. Πάντες ἦσαν χαροποὶ καὶ φαιδροί, ἀν καὶ ἀπειμαρύνοντο τῶν οἰκείων των, καὶ μάλιστά τινες ἴσως νὰ μὴ ἐπανέβλε-

ποι αὐτούς. Ἀφοῦ ἀπεχαιρέτισαν τοὺς οἰκείους των, τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους των ἀνεχώρησαν πάντες μετὰ χαρᾶς καὶ ξητωκραυγῶν καὶ ἡσαν ὑπερήφανοι, διότι ἔμελον νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα των καθῆκον. Τιγὲς μάλιστα τούτων ἡσαν καὶ πλουσίων οἰκογενειῶν καὶ ἐπομένως συνηθισμένοι εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀνάπαισιν, ἐν τούτοις δημος ἀνεχώρησαν χωρὶς νὰ ἐκφράσωσι παράπονόν τι ἢ νὰ δείξωσι καὶ μικρὰν ἔστω στενοχωρίαν, ἐπειδὴ ἀφινον τὰς ἀναπαύσεις των. Πάντες ἐδάιζον ζωηρῶς καὶ ὑπερηφάνως χωρὶς νὰ στρέψωσι τὴν κεφαλήν των πρὸς τὰ ὅπισω. Ἔγνωριζον, δτι ἐκάλει αὐτούς εἰς τὸν στρατὸν ὁ νόμος τῆς Πατρίδος των καὶ δτι ὥφειλον ἀπαντεῖς νὰ ὑπακούσωσιν εἰς αὐτόν.

Ἐν τούτοις εἰς δὲν ἡθέλησε νὰ ὑπακούσῃ εὐθὺς εἰς τὸν νόμον καὶ ἀπουσίασεν. Οὗτος ἦτο δὲν Ἀθανάσιος δ ῥάπτης, δστις, καθ' ὃν χρόνον οἱ σύντροφοι του ἀνεχώρουν, ἐκρύθη εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ προσεποιήθη τὸν ἀσθενῆ, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ἀλλὰ ἡ Πατρὶς ἔχει τὰ ὅργανά της, τὰ δποῖα κάμνουσι σεβαστὸν τὸν νόμον εἰς τοὺς δυστροποῦντας νὰ ὑπακούσωσιν εἰς αὐτόν, Οἱ χωροφύλακες ἀνεκάλυψαν τὴν κρύπτην τοῦ Ἀθανασίου καὶ μεταβάντες συνέλαβον αὐτὸν καὶ παρέδωκαν εἰς τὰς Ἀρχάς. Ὁ Ἀθανάσιος δὲν εἶχεν, ὡς οἱ ἄλλοι, τὸ ὑπερήφανον ὕφος μεταξὺ τῶν δύο χωροφυλάκων, οἵτινες συνώδευσαν αὐτόν, καὶ ἐλυπεῖτο πολύ, ἐπειδὴ δὲν ἤκολούθησε τοὺς συντρόφους του, ἀλλ' ἦδη ἦτο πλέον ἀργά.

Ο Ἀθανάσιος ἐκλήθη ἐνώπιον τοῦ Στρατοδικείου, ἵνα δικασθῇ διὰ τὴν ἀνυποταξίαν του. Ἐκεὶ ὅρθιος πρὸ τῶν Στρατοδικῶν ἥσθάνετο τοὺς πόδας του τρέμοντας ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ τοῦ φόδου. Οἱ Στρατοδίκαιοι εἴπον εἰς αὐτὸν πικροὺς λόγους καὶ ἔκαμον αὐτὸν νὰ ἐντραπῇ διὰ τὴν δειλίαν του· ἐπὶ πλέον δὲ ἐτιμώρησαν αὐτὸν καὶ διὰ διετοῦς φυλακίσεως.

Οτε δὲν Ἀθανάσιος ἐξέτισε τὴν ποινήν του ἐν ταῖς φυλακαῖς, ὠδηγήθη εἰς τὸ Σύνταγμά του, ἵνα ὑπηρετήσῃ τὴν θητείαν του. Τότε δλοι οἱ συστρατιώται του περιφρόνουν αὐτὸν ὡς δειλόν, διότι δλοι ἐγνώριζον τὴν ιστορίαν του, καὶ ἐδείκνυσαν αὐτὸν διὰ τοῦ δα-

κτύλου καὶ ἔλεγον ἐμπαικτικῶς· «Λοιπόν, Ἀθανάσιε, ίδοι δτι τώρα
ἐθεραπεύθης τελείως». ἐπειρωτώντος νωτὸς ρυσίδηρος τοῦ φίλου
«Ὦ, μάλιστα», ἀπεκρίνετο δ Ἀθανάσιος, «ἄλλα συγχρόνως
ἔδιδάχθην καὶ πόσον βαρύνει ἡ ἀνυπακοή εἰς τοὺς νόμους τῆς
Πατρίδος».

«Τοῖς νόμοις πείθου».

‘Ο νεαρὸς στρατιώτης.

Μητέρα, δός μου μιὰ εὐχή,
καὶ ἔλα τὰ σὲ φιλήσω.

Μισεύω αὔριον ταχὺ^{ταχὺ}
καὶ πάω τὰ πολεμήσω.

Θὰ πᾶμε ὅλα τὰ παιδιά,
ὅλα μὲ μιὰ ἐλπίδα,
γιατ’ ἔχομεν ὅλα μιὰ καρδιά,
καὶ ὅλα μιὰ πατρίδα.

Φέρτ’ τοῦ πατέρα τὸ σπαθί
ποῦ κρέμετ’ ἐκεῖ πάνω,
ἡ μέση μου τὰ τὸ ζωσθῆ,
μαζί τον ν’ ἀποθάρω.

Μὴν κλαῖς καὶ μὲ κρατῆς σφικτό
εἰς τὴν γλυκειά σου ἀγκάλη.
εἰν τῇ εὐχῇ σου φυλαχτὸ
καὶ θάρυθω πίσω πάλι.

“Αγγ. Βλάχος

‘Η γῆ εἶναι στρογγυλη.

‘Ημέραν τινὰ οἱ μαθηταὶ σχολείου τινὸς ἐξηλθον ἐκπεπληγ-
μένοι, διότι διδάσκαλος εἶχε διδάξει εἰς αὐτούς, δτι ἡ γῆ εἶναι
στρογγύλη καὶ δτι περιστρέφεται. ‘Ο Ιωάννης, εἰς τῶν μαθη-
τῶν, εἶπε τότε πρὸς τοὺς συμμαθητάς του· «Πώς ἡ γῆ δύναται

νὰ περιστρέψηται; Ἡμεῖς δὲν αἰσθανόμεθα τίποτε. Πῶς γίνεται τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἐγώ τούλάχιστον δὲν ἔννοω». Τότε ὅλοι οἱ παιδεῖς προσέβλεψαν ἀλλήλους καὶ ἔμειναν ἀφωνοι. Ὁ Βασίλειος θμως, δοτις ἡτο ὁ εὐφυέστερος καὶ ἐπιμελέστερος μαθητὴς τῆς τάξεως, εἶπεν: «Ἀμέσως, κύριοι, ἐγώ θὰ σᾶς τὸ ἔξηγγήσω» καὶ ἔξηγγαγε σφαιράν τινα ἐλαστικήν ἐκ του θυλακίου του. Ἐπειτα λαβὼν μύρμηκά τινα ἔθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς καὶ ὑψώσας αὐτὴν πρὸς τὰ ἄνω ἔκρατει διὰ τῶν δύο δακτύλων του. Ὁ μύρμηκ ἔβαδιζεν ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς χωρὶς νὰ δεικνύῃ οὐδένα φόβον. Ἐπειτα ὁ Βασίλειος ἥρχισε νὰ στρέψῃ τὴν σφαιράν σιγά, σιγά, ὁ δὲ μύρμηκ ἔξηκολούθει νὰ βαδίζῃ ἀφόβως. Τότε ὅλα τὰ παιδία περιεκύκλωσαν τὸν Βασίλειον καὶ ἐφώναζον ἐκ τῆς χαρᾶς.

«Βλέπετε, βλέπετε», εἶπεν ὁ Βασίλειος, «ἡ σφαιρα είναι ἡ γῆ καὶ ὁ μικρὸς μύρμηκ είμαι ἐγώ. Βαδίζω ἐπὶ τῆς γῆς, καθὼς ὁ μύρμηκ ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς, χωρὶς νὰ ἔννοησω ἂν ἡ γῆ περιστρέψηται ἢ μένη ἀκίνητος».

Τότε ὁ Ἰωάννης, δοτις μετὰ θαυμασμοῦ παρετήρει ταῦτα, εἶπε: «Πρέπει νὰ θέσωμεν πολλοὺς μύρμηκας ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς, διὰ νὰ ἴδωμεν τί θὰ συμβῇ. Τοῦτο θὰ είναι πολὺ διασκεδαστικόν». Καὶ ἀμέσως τὰ παιδία συνέλαβον ἀλλούς τέσσαρας μύρμηκας, τοὺς δοποίους ἔθηκαν ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς. Οἱ μύρμηκες ἔβαδιζον ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς ἀφόβως ἐδῶ καὶ ἔκει. Καὶ δοτε εἰς μύρμηκ ἡτο εἰς τὸ ἄνω ἀκριβῶς μέρος τῆς σφαιρᾶς, ἀλλος δὲ εἰς τὸ κάτω ἀκριβῶς ὁ Βασίλειος εἶπεν: «Οπως δεις μύρμηκ είναις ἀκριβῶς κάτωθεν τοῦ ἄλλου, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ ἀνθρωποι εἴμεθα ἐπὶ τῆς γῆς. Κάτωθεν ἡμῶν είναις ἀλλοι ἀνθρωποι, οἱ δοποίοι, ἐπειδὴ ἔχουσιν ἐστραμμένους τοὺς πόδας ἀντιθέτως πρὸς ἡμᾶς, λέγονται ἀντίποδες».

Τὰ παιδία ηύχαριστήθησαν πολὺ καὶ περικυκλώσαντα τὸν Βασίλειον ἐγέλων μὲ δλην τῶν τὴν καρδίαν. Ωνόμασαν δὲ τὸ παιγνίδιον τοῦτο παιγνίδιον τῆς γῆς καὶ ηύχαριστησαν τὸν Βασίλειον διὰ τοῦτο, διότι οὐδὲν ἀλλο παιγνίδιον εἶχε διασκεδάσει αὐτὰ τόσον πολύ.

Χριστόφορος Κολόμβος.

Πρὸ ἐκατοντάδων ἑτῶν οἱ ἀνθρώποι ἐνόμιζον, ὅτι ἡ γῆ δὲν εἶναι στρογγύλη, ἀλλ᾽ ἐπίπεδος. Ἐνόμιζον ὅτι εἶχε σχῆμα δίσκου, ὅπως τὰ μικρὰ τεμάχια αὐτῆς, τὰ δποῖα βλέπομεν. Ἐκ τῶν πέντε ἡπείρων τῆς γῆς ἐγνώριζον μόνον τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικήν. Τὴν Ἀμερικὴν δὲν ἐγνώριζον, οὐδὲ ἐφαντάζοντο, ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλη ἡπειρος καὶ μάλιστα μεγάλη.

Τὴν Ἀμερικὴν ἀνεκάλυψε πρὸ 425 περίου ἑτῶν ὁ Χριστόφορος Κολόμβος, ὅστις ἐγεννήθη εἰς Γένουαν τῆς Ἰταλίας ἐκ πτωχῶν γονέων. Ὁ πατέρας του, ἀν καὶ ἡτο πτωχὸς ἐργατικός, κατώρθωσε νὰ ἐκπαιδεύσῃ τὸν Χριστόφορον, ὃσον ἡδύνατο καλύτερον. Ὁ Χριστόφορος ἀπὸ τῆς μικρᾶς του ἡλικίας εἶχε μεγάλην κλίσιν εἰς τὸ ναυτικόν. Κατεσκεύαζε μικρὰ πλοιάρια καὶ ἔθετε ταῦτα εἰς τὰ ὕδατα, διὰ νὰ πλέωσι· διὰ τοῦτο, ὅτε ἐμεγάλωσεν, εἰσῆλθεν εἰς πλοιέν τι ὡς ναύτης.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πάντες ἐνόμιζον, ὅτι πέραν τῆς Ἀφρικῆς δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη χώρα. Ὁ Κολόμβος ὅμως διὰ τῆς εὐφυΐας του καὶ τῆς μελέτης εἶχε πεισθῆ, ὅτι καὶ πέραν τῆς Ἀφρικῆς θὰ ἡτο καὶ ἄλλη χώρα· τοῦτο ἔκαμε γνωστὸν καὶ εἰς ἄλλους, ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἐπίστευεν εἰς αὐτόν· τούναντίον μάλιστα ἐθεώρουν αὐτὸν μωρὸν· ἢ παράφρονα καὶ ἐνέπαιζον. Τότε δ Κολόμβος ἐξήγητησε χρήματα παρὰ πολλῶν πλουσίων, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιόν του, ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἔδωκεν εἰς αὐτόν. Ὁ Κολόμβος ἐν τούτοις δὲν ἀπελπίσθη, ἀλλ᾽ ἐξηκολούθησε τὰς ἐνεργείας του, μέχρις οὐ ἐπέτυχε νὰ γνωρισθῇ μετὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἰσπανίας. Οὗτοι εὐχαρίστως διέταξαν νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν Κολόμβον τρία πλοια καὶ δλα τὰ ἀναγκαιοῦντα διὰ τὸ ταξί-

διον. Ο Κολόμβος τότε πλήρης χαρᾶς και ἐπίδων ἀνεχώρησε κατά τὸ ἔτος 1492 ἐκ τῆς Ἰσπανικῆς πόλεως Πάλος, ἵνα διαπλεύσῃ θαλάσσας ἀγγώστους, τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἔως τότε εἶχε διαπλεύσει.

Ἄδυνατον εἶναι νὰ περιγράψῃ τις τὰς λύπας και τὰς στενοχωρίας, τὰς ὁποίας ὑπέφερεν δὲ Κολόμβος ὑπὸ τῶν γαυτῶν του κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου. Πολλάκις ἀπειλητικῶς ἐζήτησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν ὅπιστα, ἐπειδὴ τὸ ταξίδιον παρετέλετο και δὲν ἔθλεπον ἔηράν. Ἰδίως δὲ ἀπηλπίσθησαν οἱ ναῦται, ὅτε εἶδον ἐν τῷ Ὡκεανῷ νὰ πλέῃ ἰστός πλοίου, τὸν ὅποιον ἔθεωρησαν ὡς κακὸν σημεῖον, τὸ δποῖον ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς δὲ Θεός, διὰ νὰ μὴ προχωρήσωσι! Ματαίως δὲ Κολόμβος ἐνεθάρρυνεν αὐτοὺς και ἔλεγεν νὰ ἔχωσιν ὀλίγην ὑπομονήν. Ματαίως ἐζήτει προθεσμίαν ὀλίγων ἡμερῶν. Οἱ ναῦται δὲν ἤκουον πλέον αὐτὸν και ἤθελον νὰ ἐπιστρέψωσι. Τότε δὲ Κολόμβος ἐζήτησε προθεσμίαν τριῶν μόνον ἡμερῶν καί, ἐὰν δὲν ἴωσι ἔηράν, νὰ ἐπιστρέψωσι πάλιν εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Τοῦτο παρεδέχθησαν οἱ ναῦται, οἱ αὐθαδέστεροι δὲ καὶ κακοὶ μεταξὺ αὐτῶν εἶχον ἀπόφασίσει, ἂν και μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας δὲν ἴωσι ἔηράν και δὲν ἐπιστρέψωσι, νὰ ῥίψωσι τὸν Κολόμβον εἰς τὴν θάλασσαν. Εὗτοι χώς δημος δὲν προέφθασαν νὰ ἐκτελέσωσι τὴν κακοῦργον ταύτην ἀπόφασίν των· διότι δὲ Θεὸς ἐδοίθησε τὸν Κολόμβον. Οὗτος τὴν δευτέραν ἡμέραν διέκρινε μακρόθεν ἔηράν. Φαντάσθητε τότε τὴν καράν τοῦ Κολόμβου και τῶν ναυτῶν, ὅταν, μετὰ ταξίδιον δύο και πλέον μηνῶν, εἶδον ἔηράν! Πάντες πλήρεις χαρᾶς και δοξολογοῦντες τὸν Θεὸν ἐπλεον πρὸς τὴν ἔηράν, ἢτις ἡτο νῆσος, τὴν ὅποιαν δικαίως δὲ Κολόμβος ὠνόμασεν νῆσον τοῦ Σωτῆρος. Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην δὲ Κολόμβος ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἔνθα ἔγιναν μεγάλαι ἔορται πρὸς τιμήν του και πολλαὶ τιμαὶ ἀπεδόθησαν εἰς αὐτόν. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἔδωκε θάρρος εἰς τὸν Κολόμβον και ἔκαμε μετὰ ταῦτα και ἀλλα ταξίδια ἐπιτυχῆ, κατὰ τὰ ὁποῖα πλειστα μέρη τῆς Ἀμερικῆς ἀνεκάλυψεν.

‘Αλλ’ ή δόξα τοῦ Κολόμβου ἐκίνησε τὸν φθόγον τῶν κακῶν ἀνθρώπων και τῶν ἔχθρῶν του, οἱ ὁποῖοι κατηγόρησαν αὐτόν, ὅτι

ῆθελε νὰ γίνῃ βασιλεὺς τῶν μερῶν, τὰ ὅποια ἀνεκάλυψε. Διὰ τοῦτο ἐτέθη εἰς τὰς φυλακάς, ὅπόθεν ἔξηλθε μετ' ὄλιγον χρόνον εὗτυχῶς. Ἐν τοσούτῳ ἔμως ὁ ἀνακαλύψας τὸν νέον κόσμον διηγήθε τὸν ὑπόδειπον τοῦ βίου του δυστυχῶν καὶ ἀπέθανε τῷ 1506 ἐν νοσοκομείῳ!

«*Ἡ ὑπομονὴ τικῇ τὰ πάντα.*»

—
"Εσο φιλομαθής".

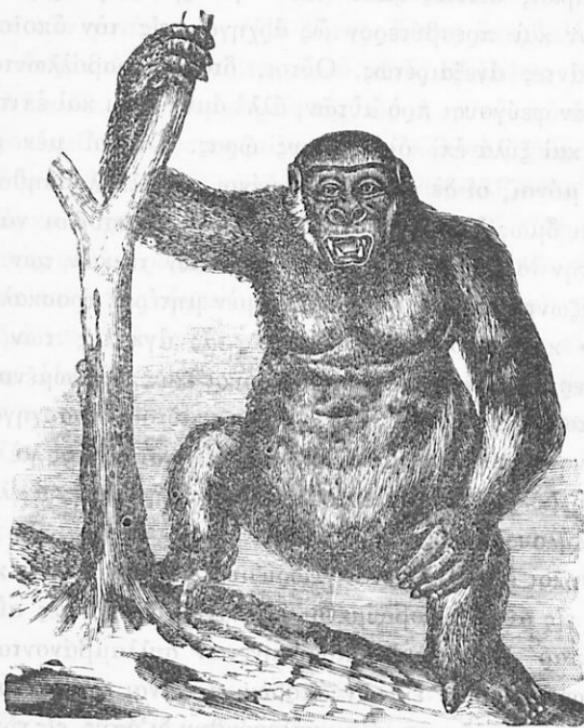
Περὶ πιθήκων.

Ἐξ ὅλων τῶν ζώων οἱ πίθηκοι, ὡς πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, ἔχουσι πολλὴν δμοιότητα πρὸς τὸν ἀνθρώπον. Πίθηκοι εἶναι πολλῶν εἰδῶν καὶ διαφέρουσιν ἀπ' ἄλληλον κατὰ τὸ ἀναστημα καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, διὸ καὶ εἰς δύο τάξεις διαιροῦσιν αὐτούς, εἰς πιθήκους καὶ ἡμιπιθήκους ἢ κερκοπιθήκους, οἵτινες φέρουσιν οὐράν. Ἐκ τῶν πιθήκων οἱ περισσότεροι δμοιάζοντες πρὸς τὸν ἀνθρώπον εἶναι δὲ Γορίλλας, δὲ Χιμπαντζῆς, δὲ Οὐραγγοτάγκος καὶ δὲ Υλοβάτης, διὸ καὶ ἀνθρωπόμορφοι καλοῦνται. Οἱ πίθηκοι οὗτοι ἔχουσι πολλὰ μέλη τοῦ σώματός των σχεδὸν δμοια μὲ τὰ μέλη τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ δια, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες τοῦ Γορίλλα δμοιάζουσι πολὺ μὲ τοὺς τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ κρανίον καὶ οἱ ὀδόντες τοῦ Οὐραγγοτάγκου ἐπ' ἵσης.

Τὸ σῶμα τῶν πιθήκων καλύπτεται ὑπὸ τριχώματος ἐκτὸς τοῦ προσώπου καὶ τῶν παλαμῶν. Τὸ τρίχωμα εἰς ἄλλους εἶναι βραχὺ καὶ δασύ, εἰς ἄλλους λεπτὸν καὶ ἀραιὸν καὶ εἰς ἄλλους μακρὸν καὶ ἀποτελεῖ δασείας χαίτας. Ἐχει δὲ χρῶμα τεφρόν, λευκὸν ἢ μέλαν ἢ καὶ δύο χρώματα πράσινον καὶ τεφρόν, ἢ λευκὸν καὶ μέλαν ἢ καὶ περισσότερα.

Οἱ πίθηκοι ζῶσιν εἰς τὰ θερμὰ κλίματα τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ εἰς τὰς νοτίους ἀκτὰς τῆς Ἰσπανίας, ἐπὶ βράχων ἢ ἐντὸς δασῶν μεμονωμένοι ἢ κατ' ἀγέλας. Διαμένουσι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῶν δένδρων, εἰς τὰ ὅποια ἀναβαίνουσι μετὰ μεγάλης εὐκολίας καὶ ταχύτητος καὶ πηδῶσιν ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον ἢ ἐντὸς μικρῶν καλυβῶν, τὰς δποίας κα-

τασκευάζουσι μὲ κλάδους καὶ φύλλα, διὰ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τῆς βροχῆς. Οἱ πίθηκοι εἶναι νοήμονα ζῷα καὶ πολὺ μιμητικά. Μανθάνουσι μετὰ μεγάλης εὐκολίας νὰ ἐκτελῶσι διαφόρους ἔργα· σίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ πυρίου των. Δύνανται νὰ στρώνωσι τράπεζαν, νὰ σαρώνωσι τὴν οἰκίαν, νὰ πλένωσι ποτήρια καὶ νὰ γεμίζωσιν αὐτὰ οῖνου, νὰ κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ νὰ τρώγωσι μετὰ ἐπιτηδειότητος, νὰ καθαρίζωσι τὸν δόδοντας των, νὰ

Γορίλλας.

κατοπτρίζωνται καὶ ἄλλας ἔργασίας νὰ κάμνωσι. Ήρός δὲ τινὲς τῶν πιθήκων δύνανται νὰ βαδίζωσιν ἐπὶ τῶν δύο ποδῶν των, στηριζόμενοι ἐπὶ ράβδου, νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς ἐμπροσθίους πόδας ὡς χειρας καὶ νὰ κάμνωσι διαφόρους μορφασμοὺς καὶ χειρονομίας καὶ διασκεδαστικὰ παιγνίδια, διότι ἔχουσι μεγάλην εὐκαμψίαν. Οἱ πίθηκοι γελῶσιν ὅπως οἱ ἄνθρωποι καὶ κλαίουσιν ὡς αὐτοί. Εἶναι δὲ ζωηρότατοι καὶ φαιδροὶ καὶ μόνον, ὅταν εἶναι

δοῦλοι, γίνονται πολλάκις μελαγχολικοί καὶ σκεπτικοί· πολλοὶ μάλιστα τούτων καὶ ἀπομνήσκουσιν ἐκ τῆς στενοχωρίας των. Οἱ πίθηκοι εἶναι πολὺ εὐερέθιστοι καὶ παράφοροι καὶ ἐμπαθεῖς καὶ, ἐνῷ φαίνονται ἡσυχοί καὶ ἀπαθεῖς, θυμόνουσιν αὔρηνς, ἄνευ ἀφορμῆς πολλάκις, καὶ ἀρπάζουσι καὶ κατασυντρίβουσι πᾶν ὅτι ἥθελεν εὑρεθῆ ἔμπροσθεν αὐτῶν.

Οἱ πίθηκοι, οἵτινες ζῶσι κατ' ἀγέλας, ἀναγνωρίζουσι τὸν ἴσχυρότερον καὶ προσβύτερον ὡς ἀρχηγόν, εἰς τὸν διοῖον ὑπακούουσι πάντες ἀνεξαιρέτως. Οὗτοι, ὅταν προσβάλλωνται ὑπὸ ἐκθρῶν, δὲν φεύγουσι πρὸ αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἀμύνονται καὶ ἐπιτίθενται μὲ λίθους καὶ ἔντα πρὸ διοκλήθους ὠρας. Καὶ οἱ μὲν μεγάλοι μάχονται μόνοι, οἱ δὲ μικροὶ ἡνωμένοι καὶ ἀλληλοβοηθούμενοι. Λεῖ θήλειαι δύμως δὲν μάχονται ἐκτός ἀν ἀναγκασθῶσι νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ἴδιαν αὐτῶν ζωὴν ἢ τὴν τῶν τέκνων των. "Οταν δὲ ἀναγκάζωνται νὰ φύγωσι, τότε αἱ μὲν μητέρες προσκαλοῦσι τὰ τέκνα των καὶ λαμβάνουσιν αὐτὰ εἰς τὰς ἀγκάλας των, οἱ δὲ ἀρρενες περισυλλέγουσι καὶ μεταφέρουσι τοὺς πληγωμένους συντρόφους των εἰς τὸ μέρος, ἔνθα ὁδηγεῖ αὐτοὺς διὰρχηγός των. Ἐκεῖ πλύνουσι τὰς πληγὰς αὐτῶν καὶ δένουσι ταύτας μὲ φλοιοὺς δένδρων ἢ μὲ μεγάλα φύλλα. Οἱ πίθηκοι τῆς αὐτῆς ἀγέλης ἀγαπῶσιν ἀλλήλους πολὺ

Οἱ πίθηκοι ἔξημερούμενοι γνωρίζουσι τὸν κύριόν των καὶ ὑπακούουσιν εἰς αὐτόν, φοβούμενοι μᾶλλον ἢ ἀγαπῶντες αὐτόν. Οἱ πίθηκοι παρ' ὅλην τὴν νοημοσύνην των συλλαμβάνονται δι' ἀπλουστάτων τρόπων, ἐκ τῶν διοίων εἴς εἶναι καὶ διὰ κατωτέρω. Οἱ ἄνθρωποι κενοῦσι μεγάλην κολοκύνθην διὸπῆς, εἰς τὴν διοίαν νὰ δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἢ κείο τοῦ πιθήκου, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ ἔξελθῃ, ὅταν αὕτη κρατῇ τι καὶ κλεισθῇ εἰς πυγμήν. Μετὰ ταῦτα θέτουσιν εἰς τὴν κολοκύνθην ζάκχαριν καὶ διπώρας καὶ ἀφίνουσι ταύτην εἰς τὴν διάκρισιν τῶν πιθήκων. "Ο πίθηκος εἰσάγει τότε τὴν χειρά του διὰ τῆς διπῆς καὶ συλλαμβάνει τὰς ἀγαπητὰς εἰς αὐτὸν τροφάς, τὰς διοίας σφίγγει εἰς τὴν πυγμήν του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἔξαγάγῃ καὶ τὴν χειρά του. Τότε οἱ

άνθρωποι τρέχουσι καὶ συλλαμβάνουσιν αὐτόν, μὴ δυνάμενον νὰ φύγῃ ἐνεκα τοῦ βάρους τῆς κολοκύνθης.

Οἱ πίθηκοι εἶναι ἄγνωστον πόσα ἀκριβῶς ἔτη ζῶσιν. Ὅποτιθεται ὅμως, δτι ζῶσι περὶ τὰ τεσσαράκοντα ἔτη. Αἱ θήλειαι μερικῶν εἰδῶν γεννῶσιν ἐν μόνον νέκνον, αἱ ἄλλαι δὲ δύο, τὰ δποῖα θηλάζουσι διὰ τῶν δύο μαστῶν των. Τὰ νεογνὰ τῶν πιθήκων εἶνε δύσμορφα, τὰ δὲ μέλη αὐτῶν φαίνονται διπλάσια τῶν μελῶν τῶν γονέων των. Ἡ μήτηρ ἀγαπᾷ ὑπερβαλλόντως τὸ τέκνον αὐτῆς καὶ περιποιεῖται πολὺ αὐτό. Πολλάκις θωπεύει αὐτὸν καὶ τὸ λικνίζει ἐπὶ τῶν κειρῶν της, ως ἡ γυνή, προσπαθοῦσα νὰ τὸ ἀποκοιμίσῃ. Λέγουσι μάλιστα, δτι πολλαὶ μητέρες, ἐνεκα τῆς μεγάλης ἀγαπῆς πρὸς τὰ τέκνα των, ἐναγκαλίζονται αὐτὰ τόσον βιαίως καὶ ἴσχυρῶς, ὥστε τὰ ἀποπνίγουσιν. Οἱ πίθηκοι τρώγουσι καρπούς, φύλλα, ὁίζας διαφόρων φυτῶν, φὰ πιτηνῶν, μικρὰ πιτηνά, ἔντομα καὶ μέλι, ἀγαπῶσι δὲ πολὺ τὰ κάρυα καὶ τὰς σταφυλὰς καὶ διὰ τοῦτο ἐπιφέρουσι μεγάλας καταστροφὰς εἰς τοὺς ἀμπελῶνας. Πολλάκις καταβαίνουσιν εἰς τὰς παραλίας καὶ συλλαμβάνουσι καὶ τρώγουσιν ἀστακούς, καρκίνους καὶ ὅστρεα.

Οἱ πίθηκοι εἰς τὰς πατρίδας των εἶναι μᾶλλον ἐπιβλαβεῖς ἢ ὀφέλιμοι· τινὲς τῶν κατοίκων τῶν μερῶν ἐκείνων τρώγουσι τὸ κρέας μερικῶν εἰδῶν πιθήκων καὶ κατασκευάζουσιν ἐκ τοῦ δέρματος αὐτῶν σισύρας.

“Ο ἀγρός.

Γεωργός τις πτωχὸς εἶχεν ἀγρὸν τινα, ἐκ τῆς καλλιεργίας τοῦ ὅποιου συνετήρει τὴν οἰκογένειάν του. Παρὰ τὸν ἀγρὸν τοῦ πτωχοῦ γεωργοῦ κύριός τις εἶχεν ἔτερον ἀγρὸν μεγάλης ἐκτάσεως. Ὁ κύριος οὗτος, διὰ νὰ αὐξήσῃ ἀκόμη τὸν ἀγρὸν του, κατέλαθε μέρος τοῦ ἀγροῦ τοῦ πτωχοῦ γεωργοῦ καὶ ἐκαλλιέργει αὐτὸν ὡς ἴδικόν του. Τοῦτο μαθὼν δὲ πτωχὸς γεωργὸς μετέβη ἐκεῖ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὅποιαν ἦτο καὶ δ πλούσιος κύριος, καὶ κρατῶν ἀνὰ χεῖρας σάκκον τινὰ εἶπε· «Κύριε, μοὶ ἐπιτρέπετε, σᾶς παρακαλῶ, νὰ λάβω ἐκ τοῦ πατρικοῦ μου τούτου κτήματος δλ. γον χῶμα, έσον χωρεῖ δ σάκκος μου;»

‘Ο πλούσιος γελῶν εἰρωνικῶς εἶπεν: «Εὐχαρίστως, λάβετε έσσον θέλετε. Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀρνηθῶ τὴν χάριν ταύτην τὴν τόσον μικράν.

Τότε δὲ πτωχὸς γεωργὸς ἐγέμισε τὸν σάκκον χώματος καὶ πλησιάσας πρὸς τὸν πλούσιον εἶπε: «Κύριε, θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃς νὰ σᾶς ζητήσω ἀκόμη μίαν χάριν. Θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ θέσω ἐπὶ τῶν ὥμων μου τὸν σάκκον τοῦτον». Ο πλούσιος γῆράθη περιφρονητικῶς καὶ διέταξεν ἔνα τῶν ὑπηρετῶν του νὰ βοηθήσῃ τὸν πτωχὸν γεωργόν. Οὗτος δὲν ἐδέχθη τὴν βοήθειαν τοῦ ὑπηρέτου καὶ ἐξηκολούθησε, παρακαλῶν καὶ κλαίων, νὰ ζητῇ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ τοῦ πλουσίου. Ο πλούσιος ἐνέδωκεν ἐπὶ τέλους εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ πτωχοῦ γεωργοῦ καὶ ἐπλησίασε, διὰ νὰ βοηθήσῃ αὐτόν. Ἀλλὰ μὴ ὃν συνηθίσμενος εἰς τὴν ἔργασίαν καὶ τοὺς κόπους, ἀφοῦ ἐπὶ πολλὴν ὥραν προσεπάθησε, δὲν ἤδυνθη νὰ σηκωσῇ τὸν σάκκον καὶ θέσῃ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὥμων τοῦ γεωργοῦ καὶ εἶπε: «Δὲν δύναμαι· εἰναι πολὺ τὸ βάρος».

Τότε ἀπήντησεν δὲ γεωργὸς πρὸς τὸν πλούσιον μὲ ὑφος αὐτηρόν: «Κύριε, ἐὰν εἰς σάκκος γῆς εἰναι τόσον βαρύς εἰς τὰς δυνάμεις σας, τότε πῶς ἐσκέφθητε νὰ βαρύνητε τὴν συνείδησίν σας αἰωνίως διὰ τοῦ τεμαχίου τούτου τοῦ ἀγροῦ μου, τὸ δποῖον κατέλαβετε καὶ τὸ δποῖον μυρίους σάκκους δύναται νὰ γεμίσῃ;

Ο πλούσιος ἔμεινεν ἔκπληκτος ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης τοῦ πτωχοῦ γεωργοῦ καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ τρόμου καὶ φρίκης, ἔσπευσε νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν πτωχὸν γεωργὸν τὸ καταληφθὲν μέρος τοῦ ἀγροῦ.

«Οὐκ ἐπιθυμήσεις δόσα τῷ πλησίον σου ἔστιν».
«Πρὶν τὸ κάμης νὰ οκεφθῆς».
Αἱ πύριναι ἀτμίδες.

Μερικοὶ θὰ ἐρωτήσωσιν τοσούτης τί εἶναι αὐταὶ αἱ πύριναι ἀτμίδες· ἀλλὰ δοσοὶ γνωρίζουσιν αὐτάς, τοσούτης τί εἶδον αὐτάς, θὰ ἀνατριχιάσωσιν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι.

Οἱ δὲ δεισιδαίμονες; "Ω! αὐτοὶ καταλαμβάνονται ὑπὸ φρίκης

καὶ φόβου καὶ, ὁσάκις τὴν νύκτα ἐνθυμοῦνται αὐτάς, καλύπτονται ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, συστρέφονται καὶ συστέλλονται, ὡς οἱ ὅφεις ἐν καιρῷ καταιγίδος, διότι πιστεύουσιν ὅτι εἶναι φαντάσματα ἔτοιμα νὰ κακοποιήσωσιν αὐτούς!

Βεβαίως θὰ ἥκουσε τις γέροντα διηγούμενον εἴτε περὶ φαντασμάτων, εἴτε περὶ ψυχῶν τῶν νεκρῶν, εἴτε περὶ πυρῶν, ἀναφρινομένων ἐν τοῖς νεκροταφείοις καὶ παρακολουθούντων τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θὰ ἀντελήφθῃ δποίαν ἐντύπωσιν προξενοῦσι ταῦτα εἰς τοὺς ἀπλοίκούς καὶ ἀγραμμάτους ἀνθρώπους. Περὶ τῶν πυρίνων τούτων ἀτμίδων, τῶν ἐκ τοῦ βάθους τῆς γῆς ἐξερχομένων, ὑπῆρχε ἄλλοτε ιδέα καὶ ίσως νὰ ἐπικρατῇ αὕτη ἀκόμη εἰς τινας, ὅτι ἡσαν αἱ ψυχαὶ τῶν φύλων ἢ τῶν συγγενῶν ἡμῶν, αἵτινες ἐξῆρχοντο τοῦ "Ἄδου, διὰ νὰ μᾶς ἀναγκάσωσι νὰ προσευχηθῶμεν ὑπὲρ αὐτῶν ἢ νὰ μᾶς τρομάξωσι καὶ κακοποιήσωσι, διότι ἐπροξενήσαμεν εἰς αὐτούς κακόν τι, ὅτε μεθ' ἡμῶν ἔζων ἐπὶ τῆς γῆς! Καὶ ὅμως αἱ πύριναι αὗται ἀτμίδες, αἵτινες ἐγένοντο πρόξενοι πολλῶν κακῶν εἰς τοὺς δεισιδαίμονας καὶ ἀμαθεῖς, εἶναι ἀπλούστατον φυσικὸν φαινόμενον.

Εἰς τὰ δστὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων καὶ διιγώτερον εἰς τὰ φυτὰ καὶ εἰς τὰ μέταλλα ὑπάρχει οὐλη τις δνομαζομένη φωσφόρος. Ο φωσφόρος οὗτος μετὰ τὴν σήψιν τῶν δστῶν καὶ τῶν φυτῶν ἐνοῦται μετὰ τῶν ἀερίων, τῶν παραχομένων ἐκ τῆς σήψεως, καὶ ἀποτελεῖ ἐν ἄλλῳ ἀέριον, φωσφοροῦσχον ὑδρογόνον καλούμενον. Τὸ ἀέριον τοῦτο, ὅταν εὔρη διέξοδον, ἐξέρχεται διὰ τῶν πέριων τοῦ ἐδάφους καὶ ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἀνάπτει ἀμέσως. Τοιουτοτρόπως γίνονται τὰ πλανώμενα ἐκεῖνα φῶτα, αἱ πύριναι ἀτμίδες, αἵτινες ἀναπηδῶσιν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς γῆς, ἐν τοῖς τέλμασιν, ἐν ταῖς πεδιάσιν, ἐν τοῖς νεκροταφείοις, ἐν τοῖς κρεοπωλείοις πολλάκις, καὶ αἵτινες εἶναι ἀδιλαθεῖς. Αὗται ὑφοῦνται ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ καὶ κατέρχονται πάλιν πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, ἐξαφανίζονται ἔπειτα ἀποτόμως καὶ ἀναρρινοῦνται πάλιν μετὰ τινα στιγμὴν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει. Συστέλλονται καὶ διαστέλλονται διαδοχικῶς καὶ πολλάκις. Διαχωρίζονται εἰς δύο μέρη καὶ ἐνοῦνται ἐκ νέου. Πολλάκις κι-

νοῦνται δόφισειδεῶς ἐπὶ τοῦ ἑδάφους, ἀφίνουσαι ἐπισθεν αὐτῶν φωσφορώδη λεπτὴν γραμμήν, καὶ ἐφ' ᾧσσον δ καιρὸς εἰναι μᾶλλον βροχερὸς η ὑγρός, κατὰ τοσοῦτον η λάμψις αὐτῶν εἰναι ζωηρότερα. Ἐν τέλει μετὰ τὰς τοιαύτας κινήσεις μεγάλας η μικρὰς ἔξαφαντίζονται βαθμηδὸν σμικρυνόμεναι.

Ο φωσφόρος εἶναι κιτρινωπὸς καὶ διαφανῆς καὶ πωλεῖται ἐν τοῖς φαρμακείοις εἰς μικρὰ τεμάχια. Ο φωσφόρος ἔχει τὴν δσμήν τοῦ σκορδοῦ καὶ φυλάσσεται ἐντὸς φιαλῶν πλήρων ὅδατος, διότι τιθέμενος ἐκτὸς τοῦ ὅδατος ἀνάπτει ἀμέσως. Οὗτος εἶναι φοβερὸν δηλητήριον καὶ διὰ τοῦτο πρέπει πολὺ νὰ προφυλαττώμεθα. Ο φωσφόρος προσκολλᾶται εἰς τοὺς δακτύλους, ἐάν τις ἐγγίσῃ αὐτόν, καὶ καίει τὸ δέρμα· σθένει δὲ πολὺ δυσκόλως καὶ προξενεῖ φοβεράς πληγάς. Ἐκ τοῦ φωσφόρου κατασκευάζομεν τὰ φωσφόρα, τὰ κοινῶς λεγόμενα σπίρτα.

Κλεάνθης ὁ Φρεάντλης.

Ο Κλεάνθης, νέος πτωχός, ἀλλὰ φιλομαθής, μετέθη εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ τὸ 250 π. Χ., διὰ νὰ σπουδάσῃ τὴν φιλοσοφίαν. ἔγινε δὲ τακτικώτατος μαθητής τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος. Δέκα καὶ ἐννέα ἔτη ἐγκολούθησεν δ πτωχὸς Κλεάνθης νὰ ἀκροάται ἐπιμελῶς τὰ μαθήματα τοῦ σοφοῦ καὶ ἐναρέτου διδασκάλου του Ζήνωνος. Πάντες ἐγνώριζον, διτοῦ Κλεάνθης ἡτο τόσον πτωχός, ὥστε μὴ ἔχων χρήματα νὰ ἀγοράζῃ χαρτίον (πάπυρον) ἔγραφεν ὅσα παρὰ τοῦ Ζήνωνος ἤκουεν ἐπὶ δστράκων καὶ ἐπὶ ὡμοπλατῶν βοῶν· ἐνασχολούμενος δὲ εἰς τὴν ἀκρόστιν καὶ μελέτην τῶν μαθημάτων δὲν ἐφαίνετο ἐργαζόμενός τι.

Πῶς λοιπὸν ἔγινε δ πτωχὸς Κλεάνθης; Ποτὸς τῷ ἔδιδε χρήματα; μήπως ἔκλεπτε; μήπως ἔζη δι' ἄλλου τινὸς ἀτίμου τρόπου; Τοιαῦται ὑποψίαι ἤρχισαν νὰ γεννῶνται εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ αὐτοῦ. Ο δὲ Ἀρειος Ηάγος, τὸ ἀνώτατον καὶ σεβάσμιον ἐκεῖνο δικαστήριον τῶν Ἀθηνῶν, τὸ δποιον ἐκτὸς τῶν ἀλλων καθηκόντων του εἶχε καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἀργῶν, προσεκάλεσεν

ένώπιόν του τὸν ὅποπτον Κλεάνθην, διὰ γὰρ ἔξετάσῃ αὐτὸν πῶς
ζῆται ἔτη ἀνευ ἐργασίας τινός.

Οἱ Κλεάνθης ἡγαγκάσθη τότε νὰ παρουσιάσῃ πρὸς ὑπερά·
σπισίν του κηπουρούς τινας τὸν Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν
ἔποιων ἐγένετο γνωστόν, ὅτι ἐσύχναζε τὰς νύκτας εἰς τοὺς κή·
πους αὐτῶν, ὅπου ἀντλῶν ὕδωρ ἐκ τῶν φρεάτων ἐπότιζε τοὺς κή·
πους των· οὕτω διὰ τῆς χρηματικῆς ἀμοιβῆς τῶν νυκτερινῶν κό·
πων του ἔζηται τὰς ἡμέρας του, ἀσχολούμενος εἰς τὰ μαθήματά του.

Οἱ Ἀρεοπαγῖται καὶ πάντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐθαύμασαν καὶ
ἐπήγεισαν τὴν φιλομάθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πτωχοῦ Κλεά·
θους, ἔστις ἔκτοτε ἐπωνομάσθη Φρεάντης, διότι ἔζηται ἀντλῶν
ὕδωρ ἐκ τῶν φρεάτων. Ἐφήφισκν δὲ πρὸς βοήθειάν του χρημα·
τικόν τι ποσόν, οὕτως ἀνετάτερον ἐξακολουθήσῃ τὰς σπυδάς του.

Οὕτως δὲ Κλεάνθης ἀνεφάνη δικανώτερος τῶν μαθητῶν τοῦ
Ζήνωνος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸν διεδέχθη εἰς τὴν δι·
δασκαλίαν τῆς Στωικῆς φιλοσοφίας.

Εἰς τὸν Κλεάνθην ἀποδίδεται καὶ τὸ δρθέτατον ἐκεῖνο ἥητόν,
ὅτι «οἱ ἀπαίδευτοι μόνον καὶ τὴν μορφὴν διαφέρουσιν ἀπὸ τὰ
θηρία».

Κατὰ τὸν Λ. Μενᾶν.

«Τὰ καλὰ κόποις κιῶνται.»

Φίλει τίγρ παιδείαν.»

«Ἀνθρωπος ἀγράμματος ξύλον ἀπελέκητον.»

Τὸ ἀμπέλι.

(φιλεργία)

Αμπέλι μου πλαιύφυλλο ἐμὲ βασιλικόν νιωθεῖται
καὶ κοντοκλαδεμέρο, καθὲ δὲ τοῦτο γένηται· τὰς
κιθαρώχρειδας γαλλαζεῖ, γαλλαζεῖ ταρπεῖται;
σταφύλια γαλλαζεῖ, γαλλαζεῖ ταρπεῖται;
Μ' ἔχαλασες, παλιάμπελο,
καὶ ἔγιὸν θὰ σὲ πουλήσω.

— «Μὴ μὲ πουλῆς, ἀφέντη μον, καὶ ἐγὼ σὲ ἔχοεώνω,
γὰρ βάλε τιοὺς καὶ σκάψε με,
γέρους καὶ αἰλάδεμέ με.
βάλε γοῆς μεσόκοπες
νὰ μὲ βλαστολογήσουν·
βάλ· καὶ κορίτσα ἀνύπανδρα
νὰ μὲ κορφολογήσουν».—

▲ημόδες.

“Ο μικρὸς Πέτρος.

Νύκτα τινά, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφύσα ἴσχυρὸς ἄνεμος καὶ ἔπιπτε ραγδαῖα βροχὴ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς τὸν πατέρα του· «Ἄχ! δικτί νὰ μὴ είναι πάντοτε ὡραῖος καὶ αἰρὸς καὶ ὡραῖος ἥλιος».

Κατὰ σύμπτωσιν ἀπὸ τῆς ἐπομένης ἑδδομάδος ἡ εὐχὴ τοῦ Πέτρου ἔξεπληρώθη. Ἐπὶ τρεῖς δλοκλήρους μῆνας οὕτε ἐν νέφος ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανόν! Ἀλλ’ ἡ μακρὰ καὶ μεγάλη αὔτη ἔηρασία ἐπέφερε μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὰ λιθάδια, τὰ σπαρτὰ καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν κῆπον τοῦ Πέτρου. Τὰ ἄνθη καὶ τὰ λαχανικὰ τοῦ κήπου ἐμαράνθησαν, τὸ δὲ λίνον, τὸ ὅποιον εἶχε σπείρει δὲ πατήρ τοῦ Πέτρου καὶ ἀπὸ τοῦ ὅποιού ἐλάμβανεν ἀρκετὰ χρήματα, μόλις ἐφύτρωσεν ἥρχισε νὰ μαραίνηται. Ο Πέτρος ἐστενοχωρεῖτο τότε πολὺ διὰ ταῦτα καὶ παρεκάλει νὰ βρέξῃ.

«Ο πατήρ του ἤκουσε τὴν παράκλησιν καὶ εἶπε τότε πρὸς αὐτόν.

«Βλέπεις», τέκνον μου, διτὶ ἡ βροχὴ είναι ἀναγκαία, δσον καὶ δ καλὸς καιρός; Ἐννοεῖς διτὶ αἱ εὐτυχεῖς ἡμέραι πρέπει νὰ συμπίπτωσιν ἐναλλὰξ μὲ τὰς δυστυχεῖς, τὰς κοπιώδεις καὶ λυπηράς; Εἰς ἡμᾶς τοὺς θηγητούς, τέκνον μου, δὲν είναι εὐχάριστον νὰ ζῶμεν πάντοτε ἀκόπως καὶ ἀμερίμνως. Πρέπει νὰ διερχώμεθα ἡμέρας κοπιώδεις, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν εὐτυχίαν ὅπως πρέπει νὰ ἀποκρούωμεν τοὺς πειρασμούς, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἀρετήν».

Tὸ οὐρανοῦ τόξον.

Κατόπιν μεγάλης θυέλλης, ἵτις ὅμως ὠφέλησε πολὺ τὰ σπαρτά, ἐφάνη αἰφνῆς εἰς τὸν δρίζοντα ἀξιοθαύμαστον οὐράνιον τόξον. Ὁ μικρὸς Πέτρος, ὅστις ἐκάθητο παρὰ τὸ παράθυρον τῆς οἰκίας του, εἶδε τοῦτο καὶ ἀνέκραξε μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ θαυμασμοῦ. «Ω! οὐδέποτε, ἀφ' ἧτού ἐγεννήθην, εἶδον τόσον θαυμάσια χρώματα. Οὐδέποτε εἶδον νὰ καταβαίνωσιν ἀπὸ τοῦ ὄψους τῶν νεφῶν μέχρι τῆς γῆς τόσον ὥραῖα χρώματα ἐκεὶ κάτω πλησίον τῆς γηραιᾶς ἴτεας, παρὰ τὴν ὅχθην τοῦ ῥύακος. Βεβαίως ὅλα τὰ χρώματα ταῦτα θὰ πέσωσι κατὰ μικρὰς σταγόνας ἐπὶ τῶν φύλλων τοῦ δένδρου τούτου. Αἱ τρέξιν λοιπὸν ἐκεὶ ταχέως καὶ ἂς γεμίσω τὸν σάκκον μου ἀπὸ τὰ ὥραῖα ἐκεῖνα χώματα».

Ταῦτα εἶπεν δὲ Πέτρος καὶ ἔτρεξε πράγματι πρὸς τὴν γηραιὰν ἴτεαν, ἀλλὰ πρὸς μεγάλην του λύπην καὶ ἔκπληξιν εὑρέθη μόνος ἐν τῷ μέσῳ τῆς βροχῆς καὶ δὲν ἀνεῦρε πλησίον τῆς ἴτεας οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἔχνος τῶν χρωμάτων ἐκείνων, τὰ δποια τόσον ἐθαύμασε καὶ ἐπεθύμησε! Τότε μὲ καταβεθρεγμένα ἐνδύματα ἐπέστρεψε λυπημένος εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ διηγήθη εἰς τὸν πατέρα του τὸ πάθημά του.

Ο πατέρος του γελῶν εἶπε τότε εἰς αὐτόν. «Τέκνον μου τὰ χρώματα ἐκεῖνα είναι τοιαῦτα, ὥστε δὲν δύναται τις νὰ θέσῃ αὐτὰ εἰς σάκκον. Ταῦτα σχηματίζονται ἐκ τῶν μικρῶν σταγονιδίων τῆς βροχῆς καὶ λάμπουσι στιγμάς τινας ἀπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ήλιου. Τὰ στίλβοντα καὶ ὥραῖα ἐκεῖνα χρώματα δὲν ἔχουσί τι τὸ πραγματικὸν οὔτε τὸ στερεόν. Είναι τὸ ἔδιον, τέκνον μου, ὅπως ὅλαι αἱ ἐπιδείξεις τοῦ κόσμου, αἵτινες μᾶς φαίνονται: διτε είναι κάτια, ἀλλ' είναι μόνον ματαία πολυτέλεια.

«Κόσμος ἡ ἀρετὴ».

Ανατίθεσεν «Η πολυτέλεια μήτηρ τῆς διαφθορᾶς».

Κροῖσος καὶ Σόλων.

Ο Κροῖσος ἦτο Λυδὸς τὸ γένος καὶ ἔβασιλευε πάντων τῶν ἔθνων, τῶν ἐντεῦθεν τοῦ "Αλυσος ποταμοῦ, ὅστις ῥέων ἀπὸ μεσημ-

ΑΝΑΓΝΩΣΠΑΤΑΡΙΟΝ Δ' ΤΑΞΕΩΣ Α. ΜΑΚΡΥΝΑΙΟΥ

4

θρίας πρὸς βορρᾶν ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον. Αὐτὸς πρῶτος κατέστησε φόρου ὑποτελεῖς πάντας τοὺς ἐκεὶ κατοικοῦντας Ἰωνας, Αἰολεῖς καὶ Δωριεῖς. Περὶ τοῦ βασιλέως τούτου ὑπῆρχε γνώμη, ὅτι ὁ πλουσιώτατος καὶ εὐδαιμονέστατος πάντων τῶν συγχρόνων αὗτοῦ, καὶ αὐτὸς οὗτος τοιαύτην τινὰ ὕδεαν περὶ ἔαυτοῦ εἶχεν.

Ἐπὶ τοῦ Κροίσου τούτου μετέβαινον εἰς τὰς Σάρδεις, πρωτεύουσαν τότε τοῦ Λυδικοῦ Κράτους, πολλοὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφοὶ διὰ διαφόρους ὑποθέσεις τῶν. Μετέβη τότε καὶ ὁ Σόλων, ὃστις, ἀφοῦ ἔθηκε νόμους εἰς τοὺς Ἀθηναίους, περιήρχετο εἰς διαφόρους χώρας, ἵνα ἐπαυξήσῃ διὰ τῶν περιηγήσεων τὰς γνώσεις του. Τὸν Σόλωνα ἐφιλοξένησεν ὁ Κροίσος εἰς τὰ ἀνάκτορά του καὶ ἐδεξιώθη μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. Τὴν τρίτην δὲ ἦτετάρτην ἡμέραν οἱ ὑπηρέται κατὰ διαταγὴν τοῦ Κροίσου ὥδηγησαν τὸν Σόλωνα εἰς τοὺς θησαυροὺς καὶ ἐδειξαν εἰς αὐτὸν πάντα, ὃσα ἦσαν ἐκεὶ λαμπρὰ καὶ θυμαστά. Ἀφοῦ δὲ ὁ Σόλων παρετήρησε πάντα ταῦτα καλῶς, ἡρώτησεν αὐτὸν ὁ Κροίσος: «Ξένε Ἀθηναῖε! Εἰς ἡμᾶς ἔφθασε μεγάλη φήμη περὶ σοῦ καὶ περὶ τῆς σοφίας σου καὶ τῶν περιηγήσεών σου, τὰς δποίας ἐπεχείρησας ἐξ ἐπιθυμίας νὰ αὐξήσῃς τὰς γνώσεις σου. Μοὶ ἐπῆλθε λοιπὸν ἡ ἐπιθυμία νὰ σὲ ἐρωτήσω, ἀν μέχρι τοῦτο ἡρώτησεν αὐτὸν πάλιν καὶ εἰπε· «Διατί κρίνεις τὸν Τέλλον εὐδαιμονέστατον;». Οἱ δὲ Σόλων ἀπήντησε· «Πρῶτον μέν, διότι ὁ Τέλλος ζῶν εἰς εὐτυχοῦσαν πόλιν ἀπέκτησε τέκνα καλὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ εἶδε νὰ γεννηθῶσιν ἐκ πάντων αὐτῶν τέκνα καλὰ καὶ νὰ ζήσωσιν ὅλα· δεύτερον δέ, διότι, ἔχων ἴκανὴν ἐιὰ τὸν τόπον μας περιουσίαν, ἀπέθανε λαμπρότατον θάνατον. Διότι, μάχης γενομένης ἐν Ἐλευσίνι μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ τῶν ἀστυγειτόνων Μεγαρέων, βοηθήσας καὶ εἰς φυγὴν τρέψας ἕτοὺς πολεμίους, ἀπέθανεν ἐνδοξότατα,

— ΗΓΟΥΣΑΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΝΟΜΟΥ ΕΠΙΦΕΡΟΥΣΑΝ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΩΝ ΝΩΤΑΝ ΧΩΝΘΑ

ΤΟΙΑΚΤΗΛΑ Λ ΖΩΡΕΑΤ Λ ΚΟΙΡΑΤΑΠΩΤΑΙΑ

καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔθωψαν αὐτὸν δημοσίᾳ διπλάνῃ ἐκεῖ, ἐνθα ἔπεσε,
καὶ τὸν ἐτίμησαν μεγάλως».

Αφοῦ δὲ Κροῖσος ἤκουσε ταῦτα, ἡρώτησε πάλιν τὸν Σόλωνα
τίνα νομίζει δεύτερον, ἐλπίζων, ὅτι θὰ τύχῃ τούλαχιστον τὸν
δευτερείων. Ἀλλ' ὁ Σόλων ἀπεκρίθη «Τὸν Κλέοδιν καὶ τὸν Βί-
τωνα. Οὗτοι ησαν Ἀργεῖοι, εἶχον ἀρκετὴν περιουσίαν καὶ σωμα-
τικὴν δύναμιν, τοσαῦτην, ὥστε ησαν νικηταὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας.
Διηγοῦσσι τοι δὲ περὶ αὐτῶν τὰ ἔξι. Ὁτε οἱ Ἀργεῖοι εἶχον ἑορτήν
τῆς Ἡρας, ἦ μήτηρ αὐτῶν, λέρεια οὖσα τῆς θεᾶς, ἵτο ἀνάγκη
νὰ κομισθῇ εἰς τὸν ναὸν ἐφ' ἀμάξης συρρομένης ὑπὸ ζεύγους
βοῶν, ἀλλά, ἐπειδὴ οἱ βέσες ἐθέραδύνονταν νὰ δέηγγηθῶσιν ἐκ τοῦ
ἀγροῦ, ἔζεύχθησαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἰς τὴν ἀμάξην, ἐπὶ τῆς ἐποίας
ῳχεῖτο ἡ μήτηρ αὐτῶν, καὶ ἕσυρον αὐτὴν τεσσαράκοντα καὶ πέντε
στάδια καὶ ἔφθασαν ἐν καιρῷ εἰς τὸν ναὸν.

Αφοῦ δὲ οἱ νεανίαι ἔκαμπον ταῦτα, οἱ μὲν Ἀργεῖοι περικυ-
κλώσαντες αὐτοὺς ἐμπακάριζον διὰ τὴν ρώμην των, αἱ δὲ Ἀργεῖαι
τὴν μητέρα αὐτῶν, διότι εἶχε τοιαῦτα τέκνα. Η δὲ μήτηρ οὖσα
περιχαρής διὰ ταῦτα, ἐστάθη πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἡρας καὶ
ηὔχετο νὰ δώσῃ ἡ θεὰ εἰς τὰ τέκνα τῆς, τὰ ὄποια ἐτίμησαν αὐ-
τὴν μεγάλως, διτε εἴναι ἄριστον εἰς τὸν ἀνθρωπον. Μετὰ δὲ τὴν
εὔχην, ἀφοῦ ἐθυσίασαν καὶ εὐωχήθησαν, κοιμηθέντες οἱ νέοι ἐν
αὐτῷ τῷ ναῷ δέν ἔξύπνησαν πλέον, ἀλλὰ τοῦτο ὑπῆρξε τὸ
τέλος τῆς ζωῆς των. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι κατασκευάσαντες ἀγάλματα
αὐτῶν ἀφιέρωσαν αὐτὰ εἰς τοὺς Δελφοὺς πρὸς ἔνδειξιν ὅτι ὑπῆρ-
ξαν ἀνδρεῖς ἀριστοί.

Ο μὲν λοιπὸν Σόλων εἰς τούτους ἀπέδωκε τὰ δευτερεῖα τῆς
εὐδαιμονίας, δὲ Κροῖσος ὀργισθεὶς εἶπεν «Ὦ ξένε Ἀθηναῖε, τὴν
δὲ ἰδικήν μου εὐδαιμονίαν τέσσον ἀναξίαν θεωρεῖς, ὥστε εὐδὲ πρὸς
ἰδιώτας ἀνθρώπους ἔκρινας ἐμὲ ἀξιον;». Ο δὲ Σόλων εἶπεν
«Ω Κροῖσε, μὲ ἐρωτᾶς περὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, τὰ ὄποια
εἰναι πολὺ εὐμετάβλητα καὶ ἀδέδαιτα. Εξ οὐλῶν τῶν ἡμερῶν τοῦ
ἀνθρωπίνου βίου εὐδεμία παρουσιάζει τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, διπερ ἔφε-
ρεν ἡ προηγουμένη. Βλέπω διτε καὶ πλουσιώτατος εἰσαι καὶ βα-
σιλεὺς πολλῶν ἀνθρώπων· ἔκεινος δῆμος, τὸ ὄποιον μὲ γηρώτης

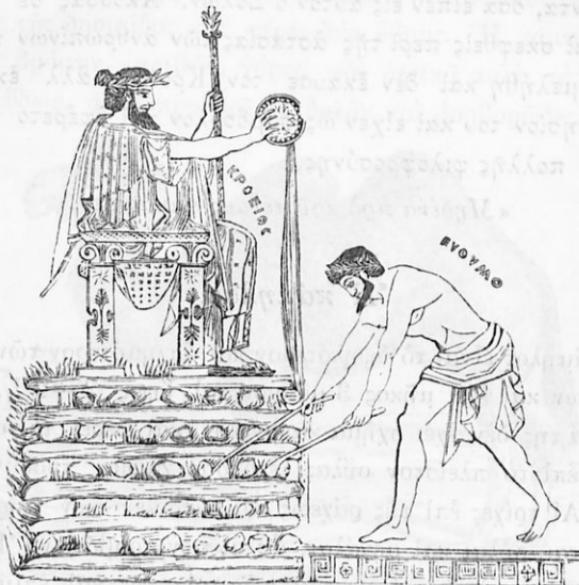
Σὲ έναν δύναμιν νὰ σοὶ τὸ ἀμοιλογήσω πρὶν ἢ μάθω, δτὶ ἐτελείωσας καλῶς τὸν βίον. Διδτὶ πολλοὶ πλουσιώτατοι δὲν εἰναι εὐτυχεῖς, ἐνῷ ἄλλοι μετρίαν ἔχοντες περιουσίαν εἰναι τοιοῦτοι. "Οστις θὰ διέλθῃ ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ἐν εὐτυχίᾳ καὶ ἀποθάνῃ καλῶς, οὗτος εἰναι ἀξιος, ὡς βασιλεῦ, νὰ δονομασθῇ εὐδαίμων. Πρέπει λοιπὸν παντὸς πράγματος νὰ βλέπωμεν τὸ τέλος διότι εἰς πολλοὺς ἡ τύχη ὑποδείξασα πρῶτον εὐδαιμονίαν ἀνέτρεψεν ἔπειτα τούτους καθ' ὁλοκληρίαν». Ταῦτα εἰπὼν δὲ Σόλων πρὸς τὸν Κροῖς σον οὐδόλως ηὐχαρίστησεν αὐτόν, ἀλλ' ἀπεπέμφθη ὑπ' αὐτοῦ, νομισθεὶς πολὺ ἀμαθής, ἐπειδὴ, ἀφίνων τὸ παρόντα ἀγαθά, συνεβούλευε νὰ βλέπωμεν τὸ τέλος παντὸς πράγματος.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σόλωνος μεγάλη συμφορὰ κατέλαβε τὸν Κροῖσον. Οὗτος εἶχε δύο υἱούς, τὸν μὲν ἐκ γενετῆς κωφόν, τὸν δὲ ἄλλον νέον καθ' ὅλα καλόν. Ήερὶ τούτου εἶδεν ὄνειρον, δτὶ θὰ φονευθῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἐλάμβανε περὶ αὐτοῦ πᾶν προφυλακτικὸν μέτρον. Ἀλλ' ἔμως δὲν ἡδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὸ κακόν. "Οτε ἐδέχετο εἰς τὰ ἀνάκτορά του τὸν Ἀδραστον, τὸν υἱὸν τοῦ Γορδίου, διωκόμενον ὑπὸ τοῦ πατρός του ἐπὶ ἀκουσίῳ φόνῳ τοῦ ἀδελφοῦ του, τότε περίπου μέγας ἀγριόχοιρος ἐφάνη εἰς τὴν χώραν τῆς Μυσίας, δτις κατέστρεψε τὰ κτήματα τῶν ἀνθρώπων. Οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης, ἀφοῦ δὲν ἡδυνήθησαν νὰ φονεύσωσι τὸ θηρίον, ἔστειλαν ἀπεσταλμένους εἰς τὸν Κροῖσον καὶ ἔξητησαν τὴν συνδρομήν του. Τοῦτο μαθὼν δὲ υἱός του, "Ἄτυς καλούμενος, κατώρθωσε διὰ πολλῶν παρακλήσεων νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ πατρός του νὰ μεταβῇ καὶ αὐτὸς μετ' ἄλλων πολλῶν καὶ ὑπὸ τὴν συνοδείαν τοῦ Ἀδράστου εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην ἐκδρομήν. Ἀλλ' ἔκει κατὰ κακὴν τύχην αὐτὸς δὲ Ἀδραστος ἐξ ἀπροσεξίας ἀντὶ τοῦ ἀγριοχοίρου ἐκτύπησε διὰ τοῦ ἀκοντίου του καὶ ἐφόνευσε τὸν Ἀτυν. Ἀπαρηγόρητος δὲ δὲ Κροῖσος διὰ τὴν σκληρὰν ταύτην ἀπώλειαν διέταξε νὰ θάψωσι τὸν δυστυχῆ Ἄτυν καὶ συνεχώρησε τὸν Ἀδραστον, δτις δημως παρεκάλει νὰ τὸν φονεύσωσιν, ὡς φογέα τοῦ υἱοῦ τοῦ εὐεργέτου του. Μηδὲνάμενος δημως δὲ Ἀδραστος νὰ ξῆ πλέον καὶ θεωρῶν ἔχυτὸν ὡς τὸν δυστυχῶδῆ ἐμοὶ νοίσπο δὲ φωνῇ συίσκειν παπώσθην κατέλλοιτο

τυχέστατον τῶν ἀνθρώπων ἐσφάγη διὰ τῆς ιδίας αὐτοῦ χειρὸς
ἔπι τοῦ τάφου τοῦ Ἀτυος.

Ἐπὶ δύο ἔτη δὲ Κροῖσος ἦτο βεβυθισμένος εἰς πένθος μέγα
διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἀνεφάνη ἐν Περσίᾳ δὲ Κῦρος, διτις
βασιλεύων τῶν Περσῶν ἐγένετο ἴσχυρὸς μονάρχης.³ Εναντίον τούτου
ἀπεφάσισεν δὲ Κροῖσος νὰ πολεμήσῃ, διότι προέβλεπεν, ὅτι

καὶ τὸ ιδεικόν του κράτος θὰ ἐκινδύνευεν, ἐὰν δὲ Κῦρος ἐξηκολούθει νὰ αὐξάνῃ τὸ κράτος του. "Οθεν ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Κύρου καὶ συνηντήθη μετ' αὐτοῦ ἐν Περσίᾳ, πλησίον τῆς πόλεως Σινώπης, ἐνθα ἐγένετο πεισματώδης μάχη, καθ' ἣν οὐδεὶς ἐνίκησεν, ἐπειδὴ ἐπῆλθε νύξ. Μετὰ ταῦτα ἔχωρίσθησαν καὶ δὲ μὲν Κροῖσος ἐπεστρέψειν εἰς Σάρδεις, ἵνα ἑτοιμάσῃ μεγαλυτέρας δυνάμεις, δὲ δὲ Κῦρος ἀπεφάσισε νὰ καταδιώξῃ τὸν Κροῖσον μέχρι τῶν Σάρδεων, διὰ νὰ μὴ δώσῃ καιρὸν εἰς αὐτὸν νὰ ἑτοιμασθῇ ἐκ νέου. Ἀποφασίσας δὲ ταῦτα δὲ Κῦρος ἐκαμνε ταχέως ἐσπευσε λοιπὸν εἰς τὴν πρὸ τῶν Σάρδεων ἐκτεταμένην πεδιάδα. Ἐκεῖ, μάχης γενομένης, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς Λυδοὺς καὶ κατεδίωξε μέχρι τῶν

Σάρδεων, τὰς ὁποίας πολιορκήσας ἐκυρίευσε, τὸν δὲ Κροῖσον συνέλαβεν αἰχμάλωτον. Τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ Κύρου ἡγάπηθη πυρὶ καὶ ἀνεβιβάσθη ἐπ’ αὐτῆς δὲ Κροῖσος, ἵνα καῇ Ἐνῷ δὲ ἔμελλεν οὗτος νὰ καῇ ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ τρὶς ἐφώνησε μεγάλη τῇ φωνῇ «Σόλων». Τοῦτο ἀκούσας δὲ Κύρος διέταξε τοὺς διερμηνεῖς νὰ τὸν ἐρωτήσωσι τίνα θεὸν καλεῖ εἰς βοήθειαν. Καὶ κατ’ ἀρχὰς μὲν ἐσιώπα δὲ Κροῖσος, τέλος δὲ μως διηγήθη πάντα, ὅσα εἶπεν εἰς αὐτὸν δὲ Σόλων. Ἀκούσας δὲ ταῦτα δὲ Κύρος καὶ σκεψθεὶς περὶ τῆς ἀστασίας τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μετεμελήθη καὶ δὲν ἔκανε τὸν Κροῖσον, ἀλλ’ ἐκράτησεν αὐτὸν πλησίον του καὶ εἶχεν ὡς σύμβουλον καὶ ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης.

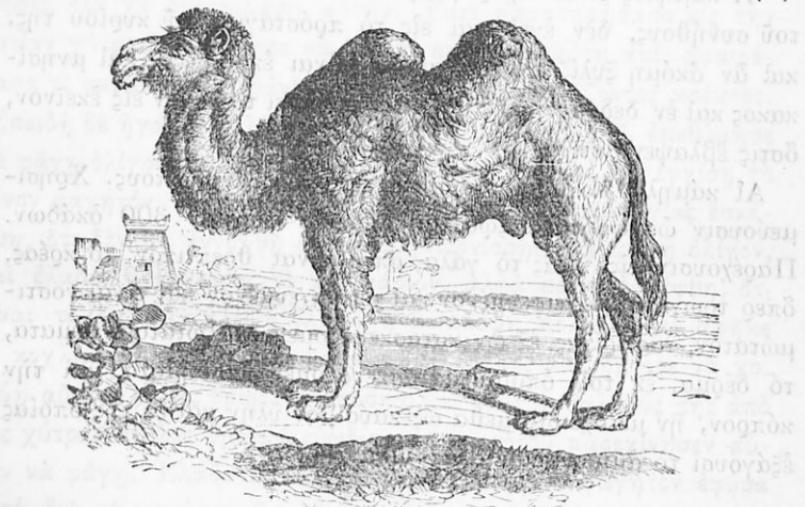
«Μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε».

Ἡ κάμηλος.

Ἡ κάμηλος εἶναι τὸ ὑψηλότερον καὶ ἀσχημότερον τῶν κατοικιδίων ζώων καὶ ἔχει μῆκος 3 μέτρων καὶ ὕψος 2—2 $\frac{1}{2}$ μέτρων. Τὸ σῶμά της δὲν ἔχει σχῆμα κανονικὸν καὶ φέρει τρίχας μικρὰς καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐλας, ἔχούσας χρῶμα πυρρὸν ἢ βαθὺ φαιόν. Αἱ τρίχες ἐπὶ τῆς φάρεως καὶ ἄνωθεν τῶν μηρῶν εἶναι πυκνόταται, οὐλαι καὶ μεγάλαι, ὡς αἱ τῶν προβάτων. Ἡ κεφαλὴ της εἶναι μικρὰ ἀναλόγως τοῦ σώματός της καὶ ἐπιμήκης. Τὸ στόμα της εἶναι μέγα καὶ ἔχει ὀδόντας μεγάλους καὶ ἴσχυρούς. Ἡ γλῶσσά της εἶναι μεγάλη καὶ τραχεῖα. Τὰ γεῦλη της εἶναι πλατέα, τὸ δὲ ἐπάνω μεγαλύτερον τοῦ κάτω καὶ ἐσχισμένον δλίγον εἰς τὸ μέσον. Οἱ ὀφθαλμοί της εἶναι μεγάλοι, τὰ δὲ ὀτα μικρὰ καὶ ὄρθια. Ἐπὶ τοῦ μετώπου ἔχει τρίχας οὐλας, μικρὰς καὶ πυκνάς, ὡς καὶ κάτωθεν τῆς κάτω σιαγόνος. Ὁ τράχηλος της εἶναι μακρὸς καὶ καμπύλος πρὸς τὰ κάτω. Ὁ κορμός της φέρει ἔνα δγκον, ἀποτελούμενον ἐκ λίπους καὶ ὕβριν καλούμενον, ἢ δύο ὕβρους. Ἡ οὐρά της εἶναι μικρά, λεπτὴ καὶ εἰς τὸ ἄκρον θυσανωτή. Οἱ πόδες ἔχουσι τοὺς μηροὺς βραχεῖς καὶ τάς κνήμας μικρὰς καὶ φέρουσιν ἀνὰ δύο διπλά. Αὗται εἶναι πλατεῖαι μα-

λακαὶ καὶ διὰ τοῦτο ἡ κάμηλος, ὅταν βαδίζῃ ἐπὶ ἑδάφους ἀμμώμους, δὲν βυθίζεται οὕτε κρότον προξενεῖ. Εἰς τὰ γόνατά της τὸ δέρμα εἶναι χονδρὸν καὶ τυλῶδες, διότι γονατίζει, ὅταν φορτώνηται ἢ ἀναπαύηται ἢ κοιμᾶται.

Ἡ κάμηλος ενδίσκεται εἰς τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν καὶ ἣ 20—30 ἔτη. Κάμηλοι εἶναι δύο εἰδῶν, ἡ **δρομάς**, ἡτις ἔχει ἔνα ὑβριν, καὶ ἡ **βακτριανή**, ἡτις εἶναι μεγαλυτέρα καὶ ἰσχυρότερα τῆς δρομάδος καὶ φέρει δύο ὑβριν. Ἡ κάμηλος τούγαρη ἀχυρα, βρόμην, κριθήν, κόρτα καὶ ἀγαπᾷ πολὺ τὰς ἀκάνθας. Πίνει ὑδωρ, ἀλλὰ προτιμᾷ τὸ θολὸν καὶ βιοβιοδέες. Ἡ κάμη-

λος ἀναμασᾶ τὴν τροφήν της καὶ διὰ τοῦτο λέγεται ζῶν **μηρυκαστικὸν** ἢ μηρυκάζον. Αὗτη δύναται νὰ μείνῃ ἀνεν τροφῆς καὶ ὑδατος ἐπὶ μίαν δλόκληρον ἑβδομάδα. Ἔνεκα τοῦ πλεονεκτήματος τούτου μεταχειρίζονται αὐτὴν ὡς ζῶν φορτηγὸν εἰς τὰς μεγάλας καὶ ἐκτεταμένας ἐρήμους, ἐνθα πολλάκις ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας δὲν ενδίσκουνται τροφὴν καὶ ὑδωρ, καὶ ἀποκαλοῦσιν αὐτὴν **πλοῖον τῆς ἐρήμου**. Βαδίζουσι δὲ αἱ κάμηλοι κατὰ σειράν ἐν εἴδει ἀλύσεως ἢ μία κατόπιν τῆς ἀλλης, ὁδηγούμεναι ὑπὸ τοῦ ἥχου τοῦ κάρδωνος, τὸν ὅποιον φέρει ἡ πρώτη. Ἐν δὲ κώδων παύσῃ νὰ πτυστῇ, πάραυτα ἵστανται ὅλαι καὶ δὲν προχωροῦσι μεθ' ὅλας τὰς

προτροπὰς τοῦ κυρίου των, ἀν δὲν ἀκούσωσι καὶ πάλιν τὸν γνωστὸν εἰς αὐτὰς ἥγον.

‘Η κάμηλος εἶναι εὔπειθὴς εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ κυρίου της· γονατίζει εἰς τὸ πρόσταγμά του, ἵνα φορτωθῇ, καὶ κάθηται γονατισμένη καὶ φορτωμένη μέχρις οὐδὲν ἀκούσῃ τὸ πρόσταγμα, ἵνα σηκωθῇ. Εἶναι ὑπερήφανος καὶ αἰσθάνεται μεγάλην χαρὰν καὶ ὑπερηφανίαν, ὅταν φέρῃ κώδωνας καὶ ἐν μέσῳ τυμπάνων μεταφέρῃ τὰς ἀποσκευὰς ἢ τὴν τροφὴν ἢ τὴν οἰκόγένειαν τοῦ κυρίου της.

‘Η κάμηλος εἶναι ἴσχυρογνώμων· ἐὰν φορτωθῇ περισσότερον τοῦ συνήθους, δὲν ἐγείρεται εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ κυρίου της, καὶ ἀν ἀκόμη ξυλίζεται ὑπὸ αὐτοῦ. Εἶναι ἐκδικητικὴ καὶ μνησικακος καὶ ἐν δεδομένῃ εὐκαιρίᾳ ἀνταποδίδει τὸ κακὸν εἰς ἔκεινον, ὅστις ἔβλαψεν αὐτήν.

Αἱ κάμηλοι εἶναι χρησιμώταται εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Χρησιμένουσιν ὡς φορτηγὰ ζῶα καὶ φέρουσι φορτίον 300 δικάδων. Παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς τὸ γάλα, ὅπερ εἶναι θρεπτικόν, τὸ κρέας, ὅπερ τρόφιμος μαγειρευμένον καὶ τεταριχευμένον καὶ εἶναι νοστιμώτατον, τὰς τρύχας, ἐξ ὧν κατασκευάζομεν ἀπαλώτατα ἐνδύματα, τὸ δέρμα, ἐκ τοῦ ὅποίου κατασκευάζομεν ὑποδήματα, καὶ τὴν κόπρον, ἣν μεταχειρίζομεθα ὡς καύσιμον ὑλὴν καὶ ἐκ τῆς ὅποίας ἔξαγονοι τὸ ἀμμωνιακὸν ἄλας (νισαντῆρι).

‘Η μικρὰ λαίμαργος.

‘Η Σοφία ἡτο τόσον λαίμαργος, ὥστε ἡ λαίμαργία της ἔγινεν ἀφορμὴ ἀσθενείας. ‘Η μῆτηρ της, ἡτις μετέβαινεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐπώλει ἔύλα, εἶχε τὴν ἀδυναμίαν νὰ φέρῃ εἰς τὴν κάρην της γλυκίσματα καὶ τοῦτο ἐνίσχυε τὸ ἐλάττωμά της. ‘Οσάκις ἡ Σοφία ἔμενε μόνη, διὰ νὰ προσέχῃ τὸ φαγητόν, ἔτρωγε τοῦτο πρὶν ἡ ἀκόμη τελείως βράσῃ ἢ ψηθῇ.

‘Ο πατήρ της ἔγνωριζεν, ὅτι ἡ λαίμαργία εἶναι ἐλάττωμα, τὸ ὅποίον κάμνει τοὺς παῖδας νὰ φεύδωνται ἢ νὰ κλέπτωσι. Διὰ τοῦτο πολλάκις εἶχε συμβουλεύσει καὶ ἐπιπλήξει τὴν κόρην του·

ἀλλ' αὕτη ὀλίγην προσοχὴν ἔδιδεν εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ πατρός της, διότι ἡ μῆτηρ τῆς συνεχώρει αὐτήν. Ὁ πατήρ της, δοτις ἦτο πολὺ τίμιος, δὲν ἐγνώριζεν, δτὶ πολλάκις ἡ κόρη του εἶχε κλέψει καρπούς ἀπὸ τοὺς γειτονικοὺς κήπους, διότι δὲν ἔλεγον εἰς αὐτὸν τίποτε, ἵνα μὴ τὸν λυπήσωσιν.

Ἡμέραν τινά, μία τῶν γειτονισσῶν παρεκάλεσε τὴν Σοφίαν νὰ προσέχῃ τὴν μικράν της κόρην, ἵτις ἦτο ὀκτὼ μηνῶν, διότι ἥθελε νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ποταμόν, διὰ νὰ πλύνῃ. Ἡ Σοφία εὐ-χαρίστως ἔδεχθη τοῦτο καὶ μετέβη ἀμέσως εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γειτονίσσης, ἔνθα ἔλαβε τὴν μικρὰν εἰς τὰ γόνατά της καὶ ἐτρα-γύθει, διὰ νὰ διασκεδάσῃ αὐτήν. Ἐκεὶ παρατηρήσασα εἰς τὴν ἑστίαν χύτραν ἐπειθύμησε νὰ ἴδῃ τί περιεῖχεν αὕτη καὶ, ἀφαιρέ-σασα τὸ σκέπασμα, ἥσθάνθη ὠραίαν εὐωδίαν βράζοντος κρέατος. Ἔπειδὴ δὲ ἡγάπα πολὺ τὸ εἶδος ἔκεινο τοῦ φαγητοῦ, ἐπειθύμησε νὰ φάγῃ ὀλίγον, ἀν καὶ ἐγνώριζεν, δτὶ δὲν ἐπρεπε νὰ ἐγγίσῃ τὸ ξένον φαγητόν. Παρακινουμένη λοιπὸν ὑπὸ τῆς λαιμαργίας ἐσκέ-φθη, δτὶ δὲν θὰ ἐννοηθῇ ὑπὸ τῆς γειτονίσσης, ἀν φάγῃ ὀλίγον, καὶ ἔλαβεν ἀνὰ χειρας τὸ κοχλιάριον, ἀλλὰ πάλιν ἐσκέφθη, δτὶ είναι τὸ ἴδιον, ἀν κλέψῃ ὀλίγον ἢ ἀν κλέψῃ πολὺ. Ὁθεν ἀφῆκε τὸ κοχλιάριον, ἔλαβε τὴν μικρὰν ἀνὰ χειρας καὶ ἤρχισε νὰ χο-ρεύῃ αὐτήν, χωρὶς δμως νὰ ἀποσπᾷ καὶ τοὺς δψθαλμούς της ἀπὸ τῆς χύτρας. Τέλος δμως ἡ εὐωδία τοῦ φαγητοῦ παρεκίνησεν αὐ-τὴν νὰ φάγῃ. Ἔλαβε τὸ κοχλιάριον καὶ λαθοῦσα φαγητὸν ἐφύσα αὐτό, διὰ νὰ κρυώσῃ, δτὲ τὴν στιγμὴν ἔκεινην ἤκουσε τὴν γει-τόνισσαν ἐπιστρέφουσαν, καὶ, ἀντὶ νὰ θέσῃ τὸ φαγητὸν εἰς τὴν χύτραν, ἔθηκεν αὐτὸν εἰς τὸ στόμα της. Ἔπειτα εὐθὺς ἔτρεξεν εἰς τὴν οἰκίαν της χωρὶς νὰ δμιλήσῃ οὐδὲλως εἰς τὴν γειτόνισσαν, ἵτις τῇ ἐφώναζε· «μὴ φεύγῃς τόσον ταχέως, κόρη μου, κάθησον, θὰ φάγωμεν μαζὶ σήμερον». Ἐχω ὠραίον φαγητὸν, τὸ δποιὸν πολὺ ἀγαπᾶς. Κάθησον, θὰ εὐχαριστηθῆς πολύ». Ἀλλ' ἡ Σοφία ὅχι μόνον δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' οὔτε ἔστρεψε τὴν κεφαλήν της νὰ κυττάξῃ τὴν γειτόνισσαν, διότι τὸ φαγητόν, δπερ εἶχεν ἀκέμη εἰς τὸ στόμα, ἔκαιεν αὐτήν. Ὁτε δὲ ἔφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν της, ἔπιυσε τὸ φαγητὸν καὶ ἐγέμισε τὸ στόμα της ὅπατος, ἀλλ' ἥσθά-

νετο δυνατούς πόνους, διότι τὸ στόμα της εἶχε κακή. Η μήτηρ της, ἀφοῦ ἐπέπληξε τὴν Σοφίαν, ἔθηκεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ τὴν ἐθεράπευεν. Ἡ μικρὰ λαίμαργος ἔμενε κλινήρης, χωρὶς νὰ δμιλῇ, πλέον τῆς ἑδομάδος, καὶ ἔζη μόνον μὲ ζωμὸν καὶ γάλα. Αὕτη παρεκάλεσε τὴν μητέρα της νὰ μὴ εἰπῃ εἰς κανένα τὴν αἰτίαν τῆς ἀσθενείας της, οὕτε εἰς αὐτὸν τὸν πατέρα της. Τὸ πάθημα δμως τοῦτο ἔκαμεν εἰς αὐτὴν τέσσον νὰ ἐντρέπηται, ὥστε ἐφρόντισε καὶ ἀπηλλάγη πλέον τοῦ ἐλαττώματος τῆς λαίμαργίας.

«*Ἡ λαίμαργία ὁδηγεῖ εἰς τὴν αἰλοπήν, τῆς δοοίας τὰ ἀποτελέσματα εἰναι λυπηρά.*

νῆτη εἰς καρδιὴν της Ιακώπου — *τοῦ πατέρου της* ἐν ᾧ διὸ μεδῶν
-ἐποιεῖται. Ιακὼπος νεψι «Γαστρὸς κράτει». *μηδεποτέ* νοσητὸν
-τοταρέων *νοσητὸν* δοῦλον νοσητὸν πεινάθει, *καρκινὸν* δὲ πανού
-τοταρμόθεαν, *δοτρύγχον*. *Ο μικρὸς φιλόδοξος.*

δὲ γοιγγὸν ἀποβοτὸν νέον, νεοτενὸν γάρ τον νοσητὸν γάρ τὸν
-ἐποιεῖται. Ο Κώστας ἦτο μήδος πλουσίου ἐνοικιαστοῦ κτήματός τινος. Ἡ τὸ θερήφανος καὶ ἐγωϊστὴς καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι δλαχτὰ παιδία τοῦ χωρίου ἐπρεπε νὰ διποτάσσωνται εἰς αὐτὸν καὶ νὰ κάμνωσι τὰς δρέξεις του. Συχνάκις περιέπαιζεν αὐτὰ διὰ τὴν πτωχείαν των καὶ τὰ παλαιά καὶ ἐσχισμένα ἐνδύματά των, λέγων εἰς αὐτά, ὅτι αὐτὸς θὰ προετίμηκανὰ περιπατηθῆ γυμνὸς παρὰ μὲ τοιαῦτα ἐνδύματα. Πολλάκις θερηφανεύετο καὶ ἐπήγνει τὰς φορβάδας τοῦ πατρός του καὶ τὰς ὡραίας ἀγελάδας, περιφρονῶν διόλου τὰς ήμιόνους καὶ τοὺς ὄνους τῶν μικρῶν γειτόνων του. «Οτε πεσεὶ τὴν ἑσπέραν ἐπέστρεψον αἱ ἀγελάδες ἐκ τῆς βοσκῆς μὲ τὰς τῶν ἄλλων χωρικῶν, ηὐχαριστεῖτο νὰ δειπνήῃ τὰς ιδικάς του καὶ νὰ διπερηφανεύηται, ἐπειδὴ αὗται ἦσαν ὡραιότεραι τῶν ἄλλων.

Τὰ ἄλλα παιδία τοῦ χωρίου, ἐνέκα τῆς διπερηφανίας του, δὲν ἴγραπων αὐτόν. Πολλάκις δέ, ἐπειδὴ ἐπείραζεν αὐτά, ἐφρόντιζον νὰ παίζωσι μόνα των καὶ ἀπεδίωκον αὐτὸν ἐκ τοῦ παιγνιδίου. Ο Κώστας τότε ἔλεγεν εἰς αὐτά: «Ἐγὼ θέλω νὰ διασκεδάσω μαζί σας. Εάν δὲν μὲ θέλητε, θὰ εἴπω εἰς τὸν πατέρα μου, διτις μοῦ κάμνει ὅτι τοῦ ξητήσω, νὰ μὴ δώσῃ ἐργασίαν εἰς τοὺς γονεῖς σας». Τότε τὰ πτωχὰ παιδία, ἐπειδὴ ἐγνώριζον, ὅτι δ Κώ-

στας ἡτοί ίκανὸς νὰ κάμῃ τὸ κακὸν τοῦτο, καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζον, διὶς οἱ γονεῖς των εἰχον ἀνάγκην ἐργασίας, διὰ νὰ κερδίζωσι τὸν ἀρτον, ὑπέφερον δλας τὰς ιδιοτροπίας του.

Ἐποχήν τινα τοῦ θερισμοῦ ἐγένετο μεγάλη καταιγίς εἰς τὸ χωρίον καὶ κεραυνοὶ πολλοὶ κατέπεσον ἐν αὐτῷ. Δύο τῶν κεραυνῶν κατέπεσον ἐπὶ τῆς μεγάλης ἀποθήκης τοῦ πατρὸς τοῦ Κώστα καὶ ἔνεκα τούτων ἄπασα ἡ ἀποθήκη μετὰ τῶν ἀχυρώνων καὶ τῶν στάθλων κατεκάη. Οὐδὲν τῶν ἐν αὐτοῖς προέλαθον νὰ σώσωσι. Καὶ αἱ ὥραιαι ἀγελάδες καὶ αἱ ταχεῖαι φορδάδες καὶ δλατὰ ἄλλα ἕῷα ἀπέθανον ἡ κατεκάησαν. Ὁ δυστυχῆς ἐνοικιαστῆς ὅχι μόνον κατεστράφη οἰκονομικῶς, ἀλλὰ προσπαθῶν νὰ σώσῃ τις τῶν πραγμάτων του ἐθράχη καὶ ἀσθενήσας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον πτωχὸς καὶ μὴ ἀφίνων τίποτε εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Τότε ἡ σύζυγός του, μὴ δυναμένη νὰ θρέψῃ μόνη τὰ τέκνα της ἡγανάκση ή νὰ στείλη αὐτὰ εἰς διαφόρους ἐργασίας.

Ο Κώστας εἰς ἡλικίαν 12 ἐτῶν, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζε τέχνην τινά, ἐγένετο βουκόλος εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μικροῦ ἑκείνου παιδίου, τὸ δποῖον πολλάκις εἶχε πειράξει διὰ τὰ ἐσχισμένα ἐνδύματα. Τὸ παιδίον δμως ἑκεῖνο, δπερ ἐλέγετο Πέτρος, εἶχε καλὴν καρδίαν καὶ βλέπων τὸν Κώσταν λυπούμενον διὰ τὰ παλαιὰ καὶ ἐσχισμένα ἐνδύματα, ἀτινα τώρα ἐφόρει, δὲν ἐπείραξεν αὐτόν, οὐδὲ ἐλεγέ τι περὶ τῆς ματαιοδοξίας του. Πολλάκις μάλιστα ἐφιλονίκει μὲ τοὺς ἄλλους παιδιάς, οἵτινες βλέποντες τὸν Κώσταν νὰ δηγγῇ τὰς ἀγελάδας εἰς τὴν βοσκὴν ἐφώναζον· «Αἱ, Κώστα θερήφανε, διατί πηγαίνεις ὅπισθεν τῶν ἀγελάδων καὶ φρεΐς παλαιὰ καὶ ἐσχισμένα ἐνδύματα; Τί ἔκαμες, ἐγωῖστά, τὰς ὥραιάς ἀγελάδας σου;»

Ο Κώστας δὲν ἀπήντα εἰς τοὺς πειρακτικοὺς λόγους, ἐννοῶν κάλλιστα, ὅτι ἡξίζει δ, τι ἔκαμνον εἰς αὐτόν, ἀλλὰ συνεινεῖτο πολὺ ἐκ τῆς καλωσύνης τοῦ Πέτρου, δστις θερήσπιζετο αὐτόν. Ο Πέτρος, ἀν καὶ πολλάκις εἶχε πειραχθῆ δπὸ τοῦ Κώστα, ἐν τούτοις ὅχι μόνον θερήσπιζεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀδελφὸν τὸν μετεχειρίζετο. Η διαγωγὴ αὕτη τοῦ Πέτρου συνεκίνησε τὸν Κώσταν καὶ ἔκαμεν αὐτὸν νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ γίνῃ εὑπρεσῆ-

γορος και ταπεινός. Εσκέφθη ἐπὶ πολὺ ποίᾳ ἦτο ἡ προτέρα κατάστασίς του και ποίᾳ ἡ νῦν και ἐνόησεν, διτι δ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ είναι ματαιόδοξος, υπερήφανος και ἐγωϊστής, ἀλλ' εὐ- προσήγορος, ταπεινὸς και ἀγαπητός.

«Οποιος θέλει νὰ παινιέται μόνος του κατηγοριέται».

«Οσος εἶσαι πάντα φαίνου και κομμάτι παρακάτω».

«Οποιος περιφανεύεται γρήγορα ταπεινώνεται».

«Εὐπροσήγορος γίνουν».

‘Ο λύχνος.

‘Ο λύχνος εἰς τὸ λάδι του είχε πολὺ μεθύσει... Ο και ἀναμμένος ἔφεγγεν ἀπάρω σὲ μιὰ βρύση, θαμποφεγγιὰ ’ς τὸν οὐρανὸν ἥτον αὐτὸ τὸ βράδυ και λὲς ω̄ δ λύχνος ἔλαμπε ’σὰν ἥλιος... ’ς τὸ σκοτάδι, και τᾶστρα τὰ μικρόφωτα κυττάζοντας γελάει και λέει ὑπερήφανα: «Ποιὸ ’σὰν ἐμὲ φωτάει ; ’Εδῶ, ἀν μὲ ἀφήσουντε νὰ φέγγω μᾶς τὴν αὔγη, θὰ ἰδοῦν, πῶς εἶναι ἀχρηστος δ ἥλιος εἰς τὴ γῆ !». Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε σιγὸ δέοι πιγάνει και δύο στεναγμοὺς ἀφίνει ..., και ’σὰν ... τὸ λύχνο σβήνει !

Αὐτὴ τὴν ὥρα ἄνθρωπος ἐπήγαινε ’ς τὴ βρύση και ἀκούσε τί ἔλεγεν δ λύχνος, ποὺν νὰ σιβήσῃ τὸν ἕκυπταξε, τὸν ἄναψε κ’ ὑστερ’ αὐτὰ τοῦ λέει. — «Φέγγε και σώπα, λύχνε μου, δσο τὸ φῶς σου καιέι. Τὰ φῶτα δμως τοῦ Θεοῦ, δ ἥλιος ἢ τάστερι, πάντα θὰ φέγγουντε τῆς γῆς, εἶναι, δὲν εἴν’ ἀγέρι,

— ἐθίσαλέ δύστυχον κακοφάδην τραγουδάτε λα! Ο γέλασαλι φάντα νό^η
νος επεστάηται νος **Φωκίωνος μεγαλοφροσύνης**. ειπέτε ίσαν δύστη

‘Ο Φωκίων ήτο ἔξοχος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐνάρετος πολιτης. Οὗτος ἔζη σωφρόνως καὶ ἀπεστρέψθετο τὴν πολυτέλειαν, τὴν χιτωτίαν καὶ τὴν φιλοχρηματίαν. Τοῦτον ἐτίμα ὑπὲρ πάντας τοὺς Ἀθηναίους δέ μέγας Ἀλέξανδρος, δοτις πολλάκις ἔγραψεν εἰς αὐτὸν φιλικωτάτας ἐπιστολάς.

‘Ο μέγας Ἀλέξανδρος διὰ νὰ δεῖξῃ πόσον τιμᾷ τὸν Φωκίωνα, ἔστειλέ ποτε εἰς αὐτὸν ἔκατὸν τάλαντα ἀργυρίου, δηλαδὴ ἔξακοσίας χιλιάδας δραχμῶν περίπου, καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν, ὅτι τῷ χαρίζει καὶ μίαν πόλιν, ἵνα καρπώται τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς. ‘Ο Φωκίων ὅμως σύτε τὰ τάλαντα ἐδέχθη σύτε τὴν πόλιν, ἀλλ’ ἡρώτησε τοὺς ἀπεσταλμένους· «Διατί δέ Ἀλέξανδρος εἰς ἐμὲ μόνον ἔκ τῶν Ἀθηναίων στέλλει τόσα τάλαντα;»· οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι ἀπεκρίθησαν· «Διότι σὲ θεωρεῖ μόνον ἄνδρα καλὸν καὶ ἀγαθόν». — «Ἄς μὲ ἀφήσῃ», ἀπεκρίθη τότε δι Φωκίων, «οχι μόνον νὰ φαινωμαι, ἀλλὰ καὶ νὰ είμαι τοιοῦτος».

“Οτε δὲ μετὰ ταῦτα οἱ ἀπεσταλμένοι εἶδον τὴν ἐνάρετον σύζυγόν του ζυμώνουσαν, αὐτὸν δὲ ἀντλοῦντα ὕδωρ, παρεκίνησαν νὰ δεχθῇ τὰ δῶρα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, εἰπόντες, ὅτι εἶναι ἀπρεπὲς αὐτὸς φίλος τοῦ βασιλέως νὰ ζῇ τόσον πτωχιῶς· δι Φωκίων δεῖξας τότε γέροντά τινα πένητα εἰπεν· «Αὐτὸς εἶναι πολὺ πτωχότερος ἐμοῦ καὶ ὅμως ζῇ εὐχαριστημένος. Εὖν ἐγὼ δεχθῶ τὰ ἔκατὸν τάλαντα, ἢ δὲν θὰ μεταχειρισθῶ ταῦτα, ἐπειδὴ δὲν ἔχω ἀνάγκην τούτων, καὶ τότε εἰς μάτην θὰ λάβω τόσα χρήματα, ἢ, ἂν μεταχειρισθῶ ταῦτα, θέλω ἐκθέσει ἐνώπιον τῶν συμπολιτῶν μου καὶ ἐμὲ αὐτὸν καὶ τὸν φίλον μου Ἀλέξανδρον.

Μετὰ ταῦτα οἱ ἀπεσταλμένοι ἀνεχώρησαν καὶ μεταβάντες παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἀνήγγειλαν τὰ συμβάντα. Τότε δέ Ἀλέξανδρος ἐθαύμασε τὴν ἀρετὴν τοῦ Φωκίωνος καὶ ἔγραψεν εἰς αὐτὸν, ὅτι δὲν θεωρεῖ φίλους ἐκείνους, πρὸς τοὺς δποίους δὲν δύναται νὰ κάμῃ χάριν τινά. ‘Ο Φωκίων ἔγραψε τότε πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέρους τέσσαρας φίλους του, τοὺς δποίους ἐκράτει.

· ἐν ταῖς φυλακαῖς. Οἱ Ἀλέξανδροι πάραντα ἀφῆκεν αὐτοὺς ἐλευθέ-
ρους καὶ ἐπίμα ἔκποτε τὸν Φωκίωνα πολὺ περισσότερον ἢ πρότερον.

— εἰδὼν δὲ τὸν Φωκίωνα πολὺ περισσότερον ἢ πρότερον
· τούτοις
Ἐπαμεινώνδον μεγαλοφροσύνη.

“Οἱ μέγας στρατηγὸς τῶν Θηραίων Ἐπαμεινώνδας εἶχεν ἔν
· μόνον ἔνδυμα. Ὅτε δὲ ἔδιδεν αὐτὸν νὰ τὸ καθαρίσωσιν, ἔμενεν
· ἐν τῇ οἰκίᾳ του, διὸτι δὲν εἶχεν ἄλλο νὰ φορέσῃ. Καὶ, ἐνῷ ἦτο
τόσον πιωχός, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἔστειλεν εἰς αὐτὸν πάμ-
πολλα χρήματα, δὲν ἐδέχθη αὐτὰ καὶ εἰπεν εἰς τοὺς ἀπεσταλμέ-
νους, τοὺς ἀποίους εἶχε καλέσει εἰς γεῦμα λιτότατον. «Πηγαι-
νετε καὶ εἴπατε εἰς τὸν Δεσπότην σας ποίου εἴδους γεῦμα κάμνω
· ἔγῳ καὶ τότε θὰ ἔννοήσῃ βεβαίως, ὅτι ὁ ἀνθρωπος, ὁ ὅποιος
· ἀρκεῖται εἰς τὰ ὀλίγιστα ταῦτα, δὲν εἰναι δυνατὸν νὰ δεχθῇ
χρήματα, διὰ νὰ προδώσῃ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος του».·
· «Ἄπας ὁ ὑπὸ γῆν καὶ ὑπὲρ τῆς γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος».

Tί θέλω.

· οὐδὲ νοτερὸν νῆτον διδεῖ, τοιοῦτον τὸ καθηκόντα μὲν εἶτο·
ναργύνειον, φωδὲν πονοῦν (δλιγάρκεια)· ναρθιονώνδυνος νόσον·
ιανίζεται· εἰδὲν επειδήποτε, μορδνάντα· αιώλεινος· μοτρόδην· εἰδὲν·
Δὲν θέλω πλούτην καὶ χρυσὸν καὶ θεραπόντιαν σημήνη· εἰδέποτε
θέλω τὸ στῆθός μου χαρᾶς καὶ ἐλπίδος νὰ πλουτῆ· εἰδέποτε νοτίκ
καὶ ἔστι μόνον κτήμα μου καλύβη ἀχνούντη·

μὲν ἀρκεῖ αὐτῇ.

Δὲν θέλει κήπους, πίδακας καὶ βύσεις ἡ ψυχή μου,
δὲν μὲν μαγεύοντα λείχια καὶ κρίνοι κηπευτοί,
δοσον μὲ θέλγει ἡ δοσμὴ τοῦ ἐπανθοῦντος θύμου.

μὲν ἀρκεῖ αὐτῇ.

Δὲν θέλω θέατρα, αὐλοὺς καὶ μουσικοὺς θιάσους·
δὲν θέλω εἰς τὰ ὕπα μου δραχήστρα νὰ κροιτῇ.

δοπόταν ψάλλει· ἡ ἀηδῶν εἰς τοὺς μυχοὺς τοῦ δάσους,
νορδονώντα· νότι ἔρηπταν τοῦτον· νοτιούσια· νοτιούσια· νοτιούσια·
μὲν ἀρκεῖ αὐτῇ.
ιετούσια· ευσίσιπδαντα, νοτιούσια· νοτιούσια· νοτιούσια· νοτιούσια·
“Αγγεῖος· Βλάχος· τὸν

γνωμίκοδα μετατρέπει κάνει γι' αυτόνδε ριμής συνδέει το ίδιον
δεσμόν που δημόνηγγες **Ο Γλαῦκος.** ταύτων τούτων τούτων

νόσθιμον αρχαίον προτυπών είναι την θεόπολιν Αθηναϊκήν θεότηταν.
Γλαῦκος, δικός του Ἐπικύρους, Λακεδαιμόνιος, ζήσας πολλά
ετη πρὸ Χριστοῦ, ἐφημίζετο ὡς ἀνὴρ δικαιότατος. Πρὸς τοῦτον
ἔλθον Μιλήσιός τις λέγει «Εἰμαι Μιλήσιος, φίλος Γλαῦκου, καὶ ἔρ-
χομαι πρὸς σὲ ἐπιθυμῶν νὰ ἀπολαύσω τῆς δικαιοσύνης σου,
ἥτις εἶναι ὀνομαστὴ καθ' ἔληγη τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειδὴ δὲ Ἰωνία
δὲν εἶναι χώρα ἀσφαλής, ὡς δὲ Πελοπόννησος, διὰ τοῦτο ἐθεώ-
ρησα καλὸν νὰ πωλήσω τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας μου καὶ νὰ
παρακαταθέσω εἰς σὲ τὰ χρήματα, ἐλπίζων, διὰ θάραξεστη-
θῆς νὰ μοῦ διαφυλάξῃς ταῦτα ἀνέπαχα. Παραδίδω λοιπὸν εἰς σὲ
ταῦτα τὰ χρήματα καὶ πρὸς τούτοις καὶ σύμβολα, τὰ ὅποια θὰ
χρησιμεύσωσιν. Εἶναι ἀποδόσης τὰ χρήματα εἰς ἐκεῖνον, διτις
θὰ φέρῃ δημοια σύμβολα».

Οὐ μὲν λοιπὸν ἀπὸ Μιλήσιου ἔλθον ξένος τοσαῦτα εἰπεν· δ
δὲ Γλαῦκος ἀνεύ ἀντιρρήσεως ἐδέχθη τὴν παρακαταθήκην ὥπο
τοὺς ἀνωτέρω ὅρους. Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινων ἀπέθανεν δ
Μιλήσιος, οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἦλθον εἰς Σπάρτην καὶ δεικνύοντες
τὰ σύμβολα ἐσήτουν τὰ χρήματα. Ἀλλὰ δὲ Γλαῦκος ἀπέπεμψεν
αὐτοὺς τοιαῦτα λέγων· «Ἡ ὄντθεσις, περὶ τῆς ὁποίας μοῦ ἐμι-
λεῖτε, εἶναι ἀγνωστος, οὐδὲ δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ τι, μεθ' ὅσα
λέγετε. Ἐὰν δὲ μηδὲν βραδύτερον μὲν βοηθήσῃ νὰ ἐνθυμηθῶ
θὰ πράξω πᾶν τὸ δίκαιον. Ήτά σᾶς εἰδοποιήσω δὲ μετὰ τρεῖς ἡ
τέσσαρας μῆνας».

Οἱ Μιλήσιοι βαρέως λυπούμενοι ἀνεχώρησαν, δὲ δὲ Γλαῦκος,
μεταβάξεις εἰς Δελφούς, ἤρωτα ἢν δύναται ὀρκιζόμενος νὰ σφετε-
ρισθῇ τὰ χρήματα. Πρὸς τοῦτον δὲ Πυθίᾳ ἀπήγνησεν οὕτω·
«Γλαῦκε, υὲ τοῦ Ἐπικύρους, κατὰ τὸ παρὸν εὔκολον εἶναι καὶ
ἐπικερδὲς δρκιζόμενος νὰ σφετερισθῇς τὰ χρήματα. Ὁρκίζου,
διότι καὶ τὸν εὔορκον ἀνθρώπον δὲ θάνατος περιμένει, δπως καὶ
τὸν ἐπίορκον. Ἀλλὰ γνώριζε, δτι δὲ ὄρκος ἔχει παῖδα ἀνώνυμον,
διτις οὔτε χειρα ἔχει οὔτε πόδας· ὀρμητικὸς δμως ἐπέρχεται·
μέχρις οὐ καταστρέψῃ ἔληγη τὴν οἰκίαν καὶ τὴν γενεὰν τοῦ ἐπιόρ-

καυ. Τοῦ εὐόρκου ζμως ἀνδρὸς ἡ γενεὰ καθίσταται εὐδαίμων».

‘Ο Γλαῦκος ἀκούσας ταῦτα ἐξῆτει συγγνώμην παρὰ τοῦ θεοῦ. ‘Η δὲ Πυθία τότε ἀπήντησε πάλιν· «τὸ γὰρ δοκιμάσης τὸν θεὸν καὶ τὸν πράξης εἶναι ἴσοδύναμα».

‘Ο Γλαῦκος καταληφθεὶς ὑπὸ φόρου ἐπὶ τῇ ἀπαγτήσει ταύτῃ, ἐκάλεσε τοὺς Μιλησίους καὶ ἀπέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὰ χρήματα. ‘Αλλ’ ἡ γενεὰ αὐτοῦ ἐξωλοθρεύθη καθ’ δλοκληρίαν· οὔτε ἀπόγονοι οὔτε οἰκία τοῦ Γλαῦκου τούτου οὐπήρξαν πλέον ἐν τῇ Σπάρτη μετὰ τὸν θάνατόν του.

«Ἀπόδος τὰ ξέρα». —

«Μὴ δοκίζον ψευδῶς».

Πολύτιμοι λίθοι.

‘Αδάμας.

Πολύτιμοι λίθοι καλοῦνται ἐκεῖνοι οἱ λίθοι, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ζωηρᾶς λάμψεως, ἢν ἐκπέμπουσιν, ἢ τοῦ λαμπροῦ αὐτῶν χρώματος χρησιμοποιοῦνται πρὸς κατασκευὴν κοσμημάτων ἢ ἄλλων εἰδῶν τῆς πολυτελείας καὶ ἔχουσι μεγάλην ἀξίαν.

‘Ο πολυτιμότατος τῶν πολυτίμων λίθων εἶναι ὁ ἀδάμας, ὃς τις εὑρίσκεται μεμονωμένος ἐντὸς τῆς ἄμμου τῶν πόταμῶν ἢ εἰς τοὺς πυθμένας τῶν ξηρῶν δυακίων. ‘Ο ἀδάμας εὑρίσκεται ἐν τῇ Ἀμερικῇ (Βρασιλίᾳ), ἐν τῇ Ἀσίᾳ (Ἰνδίαις), ἐν τισι τῶν ποταμῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἰς τὰ Οὐράλια δῷη. ‘Ο ἀδάμας ἔχει σχῆμα κρυσταλλικόν, χρῶμα λευκὸν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαφανὲς καὶ βάρος δλίγον. Εὑρίσκονται δῆμος καὶ ἀδάμαντες ἔχοντες χρῶμα ἰόχρουν ἢ κυανοῦν ἢ πράσινον. ‘Ο ἀδάμας εἶναι τὸ λαμπρότατον πάντων τῶν δρυπτῶν καὶ τὸ σπληγχνότατον, ἐπειδὴ πάντα μὲν χαράσσει, ὑπ’ οὐδενὸς δὲ χαράσσεται. Οὗτος πληττόμενος ἐντὸς σιδηροῦ ἵγδιου θραύνεται καὶ μεταβάλλεται εἰς κόνιν. ‘Ο ἀδάμας θλῆ καὶ ἀντανακλᾷ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἥλιου, ἐνεκα τῶν τριγωνικῶν σχημάτων, ἀτινα οἱ τεχνῖται ἐπὶ τῶν ἐπιφανειῶν αὐτοῦ κατασκευάζουσιν.

‘Ο ἀδάμας είναι παθαρὸς ἄνθραξ, ώς ἀπέδειχαν οἱ χημικοὶ ἐκ τῶν γενομένων χημικῶν ἔξετάσεων. Τοὺς ἀδάμαντας μετὰ τὴν ἐκ τῆς γῆς ἔξαγωγὴν κατεργάζονται τριβοντες αὐτοὺς διὸ ἄλλων μικρῶν ἀδαμάντων ἢ διὰ τῆς ἴδιας αὐτῶν κόντεως. Δίδουσι δὲ εἰς αὐτοὺς οἱ τεχνῖται δύο συνήθως σχήματα, μπριλλάντ καὶ ροξέτ.. Οἱ κατεργασμένοι ἀδάμαντες πωλοῦνται κατὰ βάρος. Ἡ δὲ ἀξία αὐτῶν ἔξαρταται πάντοτε ἐκ τῆς λαμπρότητος, τοῦ χρώματος καὶ τοῦ μεγέθους, διότι, δοσον μεγαλύτερος είναι ὁ ἀδάμας, τόσον καὶ πολυτιμότερος είναι. Οἱ ἀδάμαντες κατὰ τὸ μέγεθος δὲν ὑπερβαίνουσι τὸ μέγεθος τοῦ λεπτοναρώνου.

Τιτορικοὶ ἀδάμαντες εὑρίσκονται εἰς τὰ θηραυροφυλάκια διαφόρων κρατῶν. Ἡ Πορτογαλλία ἔχει ἄδάμαντα εὑρεθέντα ἐν Ἀμερικῇ (Βρασιλίᾳ), δστις τιμᾶται πλέον τῶν 400 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἡ Ἀγγλία ἔχει ἄδάμαντα, δστις δνομάζεται τὸ δρόσος τοῦ φωτὸς καὶ τιμᾶται 3 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ὁ ἀδάμας αὐτὸς ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ἰνδιῶν, τὸν δποῖον οἱ Ἀγγλοι ἀφίηρεσαν, ἀφοῦ ἐλεημάτησαν τὰ ἀνάκτορα. Ἡ Ρωσία ἔχει ἐπ’ ἵστις ἄδάμαντα, καλούμενον Ὀρλώφ, οὗτος ή ἀξία είναι τοιῶν ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Οἱ ἀδάμαντες χρησιμεύουσι πρὸς στολισμόν. Θέτουσι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ στεμμάτων, δακτυλίων, ἐνωτίων, καρφίδων καὶ ἄλλων κοσμημάτων. Οἱ δὲ μικρότατοι χρησιμεύουσι πρὸς κατεργασίαν ἄλλων πολυτίμων λίθων καὶ πρὸς χάραξιν τῆς ὑάλου.

‘Ο Λυκοῦργος καὶ ἡ ἀνατροφὴ τῶν νέων ἐν Σπάρτῃ.

‘Ο Λυκοῦργος ἐγεννήθη ἐν Σπάρτῃ περὶ τὸ 770 ἔτος π. Χ., ἦτο δὲ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Εύνόμου, ὃν διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον δ μεγαλύτερος ἀδελφὸς τοῦ Λυκούργου, δ Πολυδέκτης. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πολυδέκτου ἐγένετο βασιλεὺς δ Λυκοῦργος, δστις μετὰ ταῦτα παρηγήθη τῆς βασιλείας καὶ ἀνεκήρυξε βασιλέα τὸν νεογεννηθέντα ἀνεψιόν του Χαρίλαον, υἱὸν τοῦ Πολυδέκτου. Ἀφοῦ ἐπὶ τινα χρόνον ἐκυβέρνησε τὴν Σπάρτην ὡς ἐπί-

τροπος του Χαριλάου, ἀνεχώρησε και περιηγήθη τὴν Κρήτην, τὴν Αἴγυπτον και τινας πόλεις τῆς Ἀσίας, ἐνθα ἐσπούδασε τοὺς νόμους αὐτῶν, συνανεστράφη μετὰ τῶν τότε σοφῶν και ἐμελέτησε τὰ ἥθη και ἔθιμα τῶν λαῶν τούτων. Μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Σπάρτην και ἔκαμε νόμους, διὰ τῶν δροίων οἱ συμπολῖται του ἀνεδείχθησαν ἀνδρεῖοι και ἐνάρετοι.

Ο Λυκούργος διὰ τῶν νόμων του ἔκανόνισε μὲν τὸν βίον τῶν ἐνηλίκων Σπαρτιατῶν, πρὸ πάντων ὅμως ἐφρόντισε διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν παΐδων. Και πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ λαμβάνηται φροντὶς περὶ τῶν παΐδων εὐθὺς ἀπὸ τῆς γεννήσεως των. Διὰ τοῦτο ἔκανόνισεν, δπως τὰ νεογέννητα παιδία φέρωνται ἐνώπιον τῶν γερόντων, και, ἀν οὗτοι εὔρισκον αὐτὰ ὑγιές, ἀπέδιδον εἰς τοὺς γονεῖς, ἃν δὲ εἶχον σωματικὰ ἐλλείφεις, ἔρριπτον αὐτὰ εἰς τὸν Καιάδαν, λάκκον του Ταΰγέτου. Κατὰ τοὺς νόμους του Λυκούργου, δτε τὰ παιδία ἐγίνοντα ἐπτὰ ἑτῶν, ἐλαμβάνοντο ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας και ὥδηγοῦντο εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα, ἐνθα οἱ παιδονόμοι ἐφρόντιζον περὶ τῆς ἀνατροφῆς των. Ἐκεῖ ἐδιδάσκοντο γράμματα, νὰ ἀγαπῶσι τὴν πατρίδα των και νὰ ὑποφέρωσι τὰ πάντα ὑπὲρ αὐτῆς, νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς νόμους, νὰ σέβωνται τοὺς μεγαλυτέρους και νὰ ἐγείρωνται δσάκις πρεσβύτερός τις διήρχετο πρὸ αὐτῶν και νὰ μὴ δμιλῶσιν ἐνώπιον αὐτῶν, εἰμὴ δσάκις γῆρω-τῶντο, και τότε νὰ ἀποκρίγωνται συντόμως. Πρὸς τούτοις δὲ διὰ τῆς γυμναστικῆς, τῆς ἀπλῆς διαίτης και τῆς σκληραγωγίας ἐγί-νοντο νέοι ὑγιεῖς, ἀνδρεῖοι, μεγαλόψυχοι και ἴκανοι νὰ ἀντέχω-σιν εἰς δλας τὰς κακουχίας τῶν ἐκστρατειῶν και τῶν πολέμων. Καθ' ἕκαστην ἐγυμνάζοντο εἰς τὸν δρόμον, τὴν πάλην, τὸ ἄλμα, τὸν δίσκον και τὸ ἀκόντιον. Συνήθιζον νὰ ἀντέχωσιν εἰς τὴν πειναν, τὴν δίψαν, τὸ φῦχος, τὸν καύσωνα και τοὺς κόπους. Περιεπάτουν ἀνυπόδητοι και ἐφόρουν τὸ αὐτὸν ἔνδυμα ἐν καιρῷ θέρους και χειμῶνος, και ἐκοιμῶντο ἐπὶ καλάμων, ἢς ἐκοπτον ἐκ τῶν ὁχθῶν τοῦ Εὐρώτα ποταμοῦ. Οὕτως ἀνετρέφοντο και οἱ βασιλόπαιδες.

Εἰς τὰ σχολεῖα και τὰ γυμνάσια τῶν συχνάνις οἱ παιδεῖς ἥκουντον τοὺς γέροντας διηγουμένους τὰς ἀρετὰς και τὰ ἀνδραγα-

θήματα τῶν προγόνων των καὶ οὕτως ἡ φιλοτιμία τῶν παΐδων ἡρεθίζετο εἰς ἔργα ἔνδοξα καὶ πατριωτικά. Καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς χορούς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄσματά των, τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν ἐδιδάσκοντο οἱ παῖδες τῶν Σπαρτιατῶν. Χορεύοντες δὲ οἱ μὲν γέροντες ἔψαλλον.

«*Αμμες ποκ' ἥμες ἀλκιμοι γεαρίαι*».

ἡτοι

«Ω ! ἥμεθα καὶ ἥμεις ποτε ἀνδρεῖα παλληκάρια.

οἱ δὲ νέοι

«*Αμμες δέ γ' εἰμές· αἱ δὲ λῆσ, πεῖραν λαβέ*».

ἡτοι

Πλὴν τώρα εἴμεθα ἥμεις· δοκίμασον δέ, ἀν θέλησ.

οἱ δὲ παῖδες

«*Αμμες δέ γ' ἐσσόμεθα πολλῷ κάρονες*».

ἡτοι

«Ημεῖς δὲ θέλομεν φανῆ πολὺ καλύτεροί σας.

Ἀνατροφὴ τῶν Σπαρτιατίδων.

Κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου καὶ αὐταὶ αἱ Σπαρτιάτιδες ὕφειλον νὰ γυμνάζωνται, ἵνα καταστήσωσι τὸ σῶμά των ἰσχυρὸν καὶ ἴκανὸν διὰ τὰς μητρικὰς καὶ οἰκιακὰς ἀνάγκας. Ἡσκοῦντο ἵνα καταστῶσι ὑγεῖες καὶ εὔρωστοι μητέρες καὶ τροφοὶ τέκνων εὐρώστων καὶ ὑγιῶν. Προσέπι ἀνετρέφοντο μὲ τὰ ὑψηλότερα καὶ τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα τῆς φιλοπατρίας καὶ ἀπέναντι τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης πᾶν ἄλλο αἰσθῆμα ἡτοι συζυγικὸν ἡτοι υἱοκὸν ἡτο κατώτερον. Διὰ τοῦτο αἱ σύζυγοι καὶ αἱ μητέρες προέτρεπον τοὺς συζύγους καὶ τοὺς υἱοὺς εἰς ἔργα ἡρωϊκὰ καὶ πατριωτικὰ καὶ ὡς ἀνάξια τέκνα τῆς Σπάρτης τοὺς δειλοὺς ἐθεώρουν. Τοὺς δειλοὺς τοὺς περιεφρόνουν καὶ οὐδὲ ἔχαιρέτιζον αὐτούς.

«Οτε ἡ Σπαρτιάτις ἔστελλε τὸν υἱόν της εἰς τὸν πόλεμον, δὲν ἔλυπείτο, δὲν ἔκλαιεν, δὲν ἔτρεμεν, ἀλλ' ἔλεγε δίδουσα εἰς

αὐτὸν τὴν ἀσπίδα: «ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς»: δηλαδὴ ἡ νὰ φέρῃς τὴν ἀσπίδα αὐτὴν ὅπιστα νικητὴς ἢ ἐπ' αὐτῆς νὰ σὲ φέρωσι πεσόντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

Ἄλλοιμον δὲ εἰς τὸν Σπαρτιάτην ἔκεινον, δσις ἐκ δειλίας ἔρριπτε τὴν ἀσπίδα καὶ τὰ ὅπλα του εἰς τὴν μάχην καὶ ἔφευγε, διὰ νὰ σωθῇ. Οὗτος δὲιλὸς καὶ ῥίψασπις περιεφρονεῖτο γενικῶς ὑπὸ ὅλων τῶν Σπαρτιατῶν.

Διὰ νὰ ἐννοήσητε δέ, δτι αἱ Σπαρτιάτιδες εἶχον τὸ αἰσθημα τῆς φιλοπατρίας ἀνεπτυγμένον περισσότερον παντὸς ἄλλου, ἀναφέρω τόδε τὸ γεγονός. Ὁτε ή Σπαρτιάτις Ἀργιλεωνὶς ἔμαθεν, δτι διέστι τῆς Βρασίδας ἔφονεύθη εἰς τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην, ἀντὶ νὰ κλαύσῃ, ἡρώτησεν ἀν διέστι τῆς ἀπέθανεν ἀξίως τῆς Σπάρτης. Ὁτε δὲ οἱ ἐπιστρέψαντες ἐκ τῆς μάχης ἐπήγειραν τὸν Βρασίδαν, εἰπόντες δτι «ἄλλον τοιοῦτον δὲν ἔχει ή Σπάρτη», ή μετριόφρων καὶ φιλόπατρις γυνὴ εἰπε: «Μή λέγετε τοῦτο, ὃ φίλοι ναι μὲν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἦτο δ Βρασίδας, ἄλλ' ή πατρὶς ἔγειρι πολλοὺς καλυτέρους ἔκεινου».

Τοιαῦται μητέρες φιλοπάτριδες, γενναῖαι, ἐνάρετοι, φιλόπονοι καὶ ἀγνὰ τὰ ἥθη τῆς πατρίδος τῶν διατηροῦσαι δὲν ἥδύγαντο εἰμὴ τοιαῦτα τέκνα νὰ γεννῶσι, διὰ νὰ λαμπρύνωσι καὶ δοξάσωσι τὴν Πατρίδα τῶν!

‘Ο φούριος τῶν Σπαρτιατῶν.

Τί τιμὴ ἐστι τὸ παλληκάρι, δταν πρῶτο ἐστὶ τὴ φωτιὰ σκοτωθῆντος καὶ σκοτιώδης γιὰ τὴν πατρίδα μὲ τὴ σπάθα ἐστὶ δεξιά! Πόσο λυπηρὸν ἐστὶ ἀφίνη τὴν πατρίδα τὴ γλυκειά, τὰ καλά του τὰ χωράφια, καὶ νὰ ζῇ μὲ διακονιά! Μὲ γονὶὸν νὰ παραδέρνῃ, μὲ γυναικῶν ὁμορφονιά, μὲ γερόντισσα μητέρα καὶ μὲ ἀνήλικα παιδιά. Κι ἀπὸ τὴ στέρηση καὶ φιώχεια, δπον πάει, δπον σταθῆται ἀκτὶ νὰ γνωρίζει δτὸν εἶναι ἐστὶ δόλους ή ζωῆς του μισητῆς. Νὰ τηροπιάζῃ τὴ γενιάτου, νὰ τηροπιάζεται κι ἀντὸς καὶ ποτὲ νὰ μὴ τοῦ λείπῃ ἀπὸ τὰ χεῖλη δ στεναγμός!

Τέτοιον ἀνθρωπον καθένας ζωντανὸν καταφρονᾶ, μηδὲ ἀφοῦ 'σ τὸν τάφον πέσῃ τῶνομά του μελετῆ. Εἰς τὴν μάχην ἂς χυθοῦμεν ὅλοι μ' ἄφοβη καρδιά. δ καθένας ἂς πεθάνῃ γιὰ πατρίδα, γιὰ παιδιά. 'Σ τὴ φωτιά, παλληκαράδες, γενῆτ' ὅλοι ἔνα κορμί, 'σ τὴ φωτιά, μὴ ὑπροπιασθῆτε 'σὰν φυγάδες, 'σὰν δειλοί. Λεοντόκαρδο τὸ στῆθος καθενός σας ἂς φαρῇ, τοὺς ἐχθρούς σας πολεμοῦντες μὴ ψηφᾶτε τὴ ζωή. 'Εντροπή σας, ἐντροπή σας ἀπ' ὅπισθ νῷρ' ὁ νιὸς καὶ ὁ ἀδύνατος ὁ γέρος νὰ πεθαίνῃ 'μροστινός, 'πάχει κάτασπρα τὰ γένετα, κάτασπρη τὴν κεφαλὴ κ' εἰς τὰ χώματα ν' ἀφίνῃ τὴν ἀδούλωτη ψυχή! "Ολ' οἱ κίνδυν', οἱ πολέμοι ὅλοι πρέπουντες 'σ τὸν νῷ, εἰς τὸν νῷ πολέμοι πρέπουντες ποῦ τὸ σῶμα ἔχ' ἀνθηρό. "Ας ζιφθῇ 'μπροστὰ 'σ τὸν γέρο καὶ ἀσείστος ἀς στυλωθῆ καὶ τὰ δόντα του ἂς σφίξῃ, μέσ' 'σ τὸ αἷμα ἀς κυλισθῇ.

Τριγραῖον.
(Σ. Τρικούπης)

Ἡ Κωνσταντινούπολις.

Ἡ Κωνσταντινούπολις ἥτο πρωτεύουσα ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας, νῦν δὲ εἶναι πρωτεύουσα τοῦ Τουρκικοῦ κράτους. Αὕτη εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς νοτιοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς Θράκης εἰς ἐπιμήκη κόλπον μικρᾶς θαλάσσης, ἔχούσης σχῆμα φοειδὲς καὶ καλουμένης Προποντίδος. Ο κόλπος οὗτος τῆς θαλάσσης, ἐκατέρωθεν τοῦ διποίου εἶναι σήμερον ἐκτισμένη ἡ Κωνσταντινούπολις, διότι ἐκ τοῦ σχήματός του καλεῖται **Κεράτιος** κόλπος ἢ **Χερσοῦν** κέρας.

Ἡ Κωνσταντινούπολις κεῖται ἐπὶ θέσεως θαυμαστῆς καὶ τερπνῆς καὶ ἐπὶ ἐπτὰ λόφων, διὸ καὶ **ἐπτάλοφος** λέγεται. Αὕτη τὸ πάλαι ὠνομάζετο **Βυζάντιον** ἐκ τοῦ Βύζαντος τοῦ Μεγαρέως, διτις πρῶτος αὐτὸς μετὰ πολλῶν συμπολιτῶν του ἥλθε καὶ κατώκησεν ἐνταῦθα. Τὸ Βυζάντιον, ἐνεκα τῆς λαμπρᾶς τοποθεσίας του, τοῦ ἔξαιρέτου λιμένος του, διτις εἶναι εὐρύχωρος καὶ ἀσφα-

λὴς εἰς ὅλους τοῦς ἀνέμους, πολὺ ταχέως ἥκμασεν ἐπὶ πλούτῳ καὶ ἐγένετο γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Τὸ Βυζάντιον ἐγένετο ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ κόσμου.

Τὸ Βυζάντιον ἐκαλεῖτο οὕτω μέχρι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου (330 μ., X.), ὅτε οὗτος ἀφήσας τὴν Ρώμην κατέστησεν αὐτὸν πρωτεύουσαν τοῦ Ῥωμαιικοῦ κράτους, ὀνομάσας αὐτὴν **Νέαν Ρέωμην**. Βραδύτερον δὲ οἱ κάτοικοι αὐτῆς, εὐγνωμονοῦντες πρὸς τὸν Κωνσταντίνον, ὠνόμασαν αὐτὴν **Κωνσταντινούπολιν**.

Οἱ μέγας Κωνσταντίνος ὠχύρωσε τὴν νέαν πρωτεύουσάν του μὲν ὑψηλὰ καὶ πυργωτὰ τείχη καὶ ἐστόλισεν αὐτὴν διὰ πολλῶν δημιούρων καὶ ἴδιωτικῶν οἰκοδομῶν καὶ δι’ ὧδαίων πλατειῶν μὲ πολυτελεῖς στοάς. Πρὸς δὲ τούτοις ἐκαμε τὸν **ἴππεδρομον**; διν κατεστόλισε μὲ διάφορα ἀγάλματα ἐξ ὅλου τοῦ κόσμου ἐκεῖ μεταπομισθέντα, φιοδόμησε πλησίον τούτου κατοικίαν ἀξίαν ἑαυτοῦ, λεγομένην **Παλάτιον**, καὶ πολλοὺς ναούς, ὃν ὀνομαστὸς εἶναι δι τῆς τοῦ **Θεοῦ Σοφίας**. Πρὸς μεγαλυτεραν δὲ διακόσιμησιν τῆς πόλεως ἔφερε πολλὰ ἀριστοτεχνήματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης ἐκ τῆς Ἀσίας, ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἐκ τῆς Ἐλλάδος καὶ ἐκ τῆς Ρώμης. Ἀφοῦ οὕτως ἐστολίσθη ἡ νέα πρωτεύουσα τοῦ ἀշανοῦς τότε Ῥωμαιικοῦ κράτους, ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς, ἀφιερωθείσης εἰς τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου. Ἡ πανήγυρις αὐτῇ, καθ’ ἣν καὶ σῖτος διενεμήθη καὶ ἀγῶνες ἐγένοντο ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, διήρκεσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ἔτελεῖτο δὲ ἡ πανήγυρις αὐτῇ καὶ κατόπιν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὡς γενέθλιον ἡμέραν τῆς πόλεως, ἀλλ’ διιγάθερον μεγαλοπρεπῶς.

Ἡ Κωνσταντινούπολις ἐπὶ χίλια ἑκατὸν περίπου ἔτη ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας. Αὕτη ἦτο ἡ περιφανεστέρα πόλις τοῦ κόσμου καὶ ἔγινε τὸ κέντρον τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Ὁτε δὲ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἤρχισαν νὰ περιφρονῶσι τὰ γράμματα καὶ νὰ ἀποφεύγωσι νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν πατρίδα των ὡς στρατιῶται καὶ ἔγιναν δκνηροὶ καὶ ἤρχισαν τὰς ἔριδας καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐμφυλίους σπαραγμούς, ἡ μεγάλη πόλις τοῦ Κωνσταντίνου παρήκμασε καὶ μετ’

αὐτῆς ὀλόκληρος ἡ αὐτοκρατορία. Διὰ τοῦτο, ὅτε ἦτο Σουλτάνος τῶν Τούρκων Μωάμεθ ὁ Β', ἐπολιόρκησεν αὐτὴν μετὰ πολλῶν γιλιάδων ἀγρίων Τούρκων καὶ ὑπέταξε, καὶ ἔκτοτε αὕτη μετὰ πολλῶν ἐλληνικῶν χωρῶν διατελεῖ ὑπὸ τὴν στυγερὰν δουλείαν βαρβάρου λαοῦ.

Ἡ Κωνσταντινούπολις σήμερον ἔχει ὑπὲρ τὸ ἐν ἑκατομμύριον κατοίκων, ὃν οἱ πλεῖστοι Ἑλλήνες (350 γιλιάδες), Τούρκοι καὶ Ἀρμένιοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἰουνδαῖοι, Εὐρωπαῖοι καὶ ἄλλοι. Αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν συνοικιῶν καὶ προαστείων, ὃν δνομαστότεροι εἶναι ή ἴδιως Κωνσταντινούπολις, τὸ Φανάριον, δ Γαλατᾶς, τὸ Πέραν καὶ ἄλλαι. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει πλεῖστα ἀξιοθέατα οἰκοδομήματα ἀρχαῖα καὶ νέα. Ἐκ τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς πόλεως διασημότατα εἶναι τὸ *μουσεῖον* τῶν ἀρχαιοτήτων, ἔνθα κεῖται τὸ *νομισματοκοπεῖον*, δ ὁ διβελύσκος τοῦ ἀρχαίου ἵπποδρόμου, ἥ τρικέφαλος διφιοειδῆς γαλκῆ στήλη, ἢν οἱ ἀρχαῖοι μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ ὕδρυσαν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα, ἥ κεκαυμένη σιδηρόδετος στήλη, δ ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, μεταβληθεὶς νῦν εἰς τζαμίον καὶ ἄλλα. Ἐκ τῶν νεωτέρων δὲ διασημότατα εἶναι τὸ μέγαρον τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἥ ἀγορά, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν, ὑψηλὸς λιθόκτιστος πύργος, ἐπὶ τοῦ δποίου ἐπαγρυπνοῦσι διὰ τὰς πυροκαίας φύλακες, οἵτινες, δις ὕδωσι τοιαύτας, εὐθὺς ἀναρτῶσιν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου ἐρυθροὺς φανούς, αὗτοὶ δὲ διασπείρονται εἰς τὰς ὄδοις καὶ ἀγγέλλουσι τὴν φλιβεράν ἀγγέλιαν εἰς τοὺς πυροσβέστας καὶ τοὺς κατοίκους, ὅπως σπεύσωσι πρὸς κατάσβεσιν τοῦ πυρὸς καὶ βοήθειαν τῶν κινδυνεύοντων. Πρὸς δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ Φαναρίου κείνται τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἡ μεγάλη τοῦ Γένους σχολή, ἐπὶ δὲ τοῦ Πέραν τὰ δύο ἀνώτατα παρθεναγωγεῖα, τὸ Ζάπτειον καὶ ἡ Παλλάς, πολλοὶ ναοί, ὃν δνομαστοὶ δ τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ δ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου, καὶ τὰ μέγαρα τῶν πρεσβειῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει καὶ ἄλλα ἀξιοθέατα μέρη, οἷον πλατείας καὶ κήπους φιλοκάλως διεσκευασμένους, θέατρα, πλεῖστα σχολεῖα ἀρρένων καί θηλέων δημόσια καὶ ἴδιωτικά, ἥμετερα καὶ ξένα, ξενοδοχεῖα πλούσιως διεσκευασμένα, Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πολλὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς καὶ ὠραῖα προάστεια, καλύπτοντα καταφύτους λόφους, ἅτινα καθιστῶσιν εὐάρεστον τὴν διατριβὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Μέσα δὲ συγκοινωνίας ἔχει σιδηροδρόμους, δύο γεφύρας, ὑπόγειον σήραγγα, τροχιοδρόμους, ἀμάξις, ἀκάτια, πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια.

Καταντικὸν τῆς Κωνσταντινούπόλεως καὶ ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς κεῖται ἡ ἀρχαία πόλις Χρυσόπολις (Σκούταρι), ἔμπροσθεν τῆς ὁποίας ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης τοῦ μαγευτικοῦ Βοσπόρου εἶναι ὁ **πύργος τῆς Παρθένου**, χρησιμεύων σήμερον ὡς φάρος. Πλησίον τῆς Χρυσοπόλεως κεῖται ἡ ἀρχαία Χαλκηδὼν, πλησίον δὲ ταύτης ἄλλαι τινὲς πόλεις καὶ ἔμπροσθεν τούτων καὶ ἐν τῇ Προποντίδι θαλάσσῃ κεῖνται αἱ ἐννέα χαρίεσσαι καὶ τερπναὶ γῆσοι Πριγκιπόνησοι, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τὸ θέρος μετοικοῦσιν οἱ εὐπορώτεροι τῶν κατοίκων τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, χάριν ἀναψυχῆς καὶ θαλασσίων λουτρῶν. Ἐπισημόταται ἐκ τῶν νήσων τούτων εἶναι ἡ Πρίγκιπος, ἡ Πρώτη, ἡ Ἀντιγόνη καὶ ἡ Χάλκη, ἔνθα εἶναι ἡ Θεολογικὴ καὶ Ἐμπορικὴ σχολὴ καὶ ἡ Ναυτικὴ τῶν Τούρκων σχολὴ.

Τὸ ἔμπρόιον τῆς Κωνσταντινούπόλεως εἶναι μέγα, αἱ δὲ τέχναι ἀσκοῦνται ἐν αὐτῇ ἐπιτυχῶς. Τὸ ἀλημα τῆς πόλεως ταύτης εἶναι εὔκρατον καὶ ἔνεκα τούτου εὐάρεστον καὶ ὑγιεινόν.

Ἡ Κωνσταντινούπολις.

Ποῦ εἶναι ἡ περιφαγὴ ἡ Πόλη ἡ ζηλευμένη :
ποῦ δὲν ἐπάρχει δεύτερη ἢ τὴ γῆ, ἢ τὴν οἰκουμένη ;
Γιατὶ δυὸ σμίγονν θάλασσες καὶ τὴν κρυφομιλοῦντε
καὶ ἢ τὴ μορφιά της δυὸ στερεῖς μὲ ζήλι ἀντιμιλοῦντε.

Ποῦ εἶναι τῆς Πεντάμορφης ἡ ψήση καὶ ἡ χάρη,
τοῦ κόσμου τὸ προσκύνημα, τοῦ κόσμου τὸ καμάρι,
ποῦ χαμηλώνει ὁ οὐρανὸς τὰ πλέψη τὴ θωράκι της ;
καὶ ἀκονιμβάει γελασιὸς εἰς τὴν Ἀγιὰ Σοφιὰ της ;

Τὴν εἶδε ἡ ἄπιστη Φραγκιὰ καὶ τὴν κρυφοῖς ηλεύει,
τὴν εἶδε καὶ τὰ σπλάγχνα τῆς δὲ φθόνος φαρμακεύει:
γιὰ δὲ τὴν θέλει Χριστιανή, παρθένα, Ἐλληνοπούλα,
μόνο τὴν θέλει βάρβαρη, χανούμισσα καὶ δούλα. . . .

‘Ο μέγας Πέτρος σιδηρουργός.

‘Ο Μέγας Πέτρος ἦτο αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας. Οὗτος, ὅτε ἐγένετο αὐτοκράτωρ, γήθελησεν ὅχι μόνον νὰ κυβερνήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ διδάξῃ τέχνας εἰς τοὺς τότε ἀμαθεῖς ὑπηκόους του. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον ἀπεφάσισε νὰ διδαχθῇ αὐτὸς πρῶτος καὶ ἔπειτα νὰ διδάξῃ τοὺς ὑπηκόους του. Διὰ τοῦτο μετέβη εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς Λαγγίας, ἔνθα ἐδιδάχθη τὴν ξυλουργικήν, τὴν ναυτικήν καὶ ἀλλας ἀναγκαῖς διὰ τὴν πρόσδογον τῆς πατρίδος του τέχνας καὶ ἐπιστήμας.

‘Ο μέγας Πέτρος, ὅτε εἰργάζετο ὡς ἐργάτης, γῆγείρετο ἐκ τοῦ ὅπνου πολὺ πρωὶ καὶ ἥρχιζε τὴν ἐργασίαν του. Πολλάκις ἐμαγείρευε μόνος τὸ λιτὸν φαγητὸν καὶ ὑπεβάλλετο εὐχαρίστως εἰς δλας τὰς βαρείας ὑπηρεσίας τῶν ἐργοστασίων. “Ολοι ἐγνώριζον δι τὸ ἐπιμελῆς ἐργάτης Πέτρος ἦτο αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας, ἀλλ’ οὗτος δὲν ἐντρέπετο νὰ ἐργάζηται διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος του.

‘Ο μέγας Πέτρος, ἀφοῦ ἔμαθε πολλὰς τέχνας, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ρωσσίαν. Ἐκεὶ ἐπεσκέπτετο συχνάκις τὰ ἐργοστάσια καὶ καθωδῆγει καὶ συνεδούλευε τοὺς ἐργάτας. Ἡμέραν τινὰ μεταβάς εἰς τὰ σιδηρουργεῖον πλησίον τῆς πόλεως Μέσχας, εἰργάσθη ἐν αὐτῷ ὡς ἀπλοῦς ἐργάτης, διὰ νὰ διδάξῃ τοὺς ὑπηκόους του, ὅτι ἡ ἐργασία ὅχι μόνον τοὺς ἀπλοῦς πολίτας δὲν ἀτιμάζει, ἀλλὰ οὐδὲ αὐτοὺς τοὺς αὐτοκράτορας. Ἀφοῦ δὲ εἰργάσθη ἐπὶ τινας ἡμέρας καὶ ἐσφυρηλάτησε σιδηρον ἀρκετοῦ βάρους, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὰ ἡμερομίσθια του. Ἐκ τῶν χρημάτων δὲ τούτων ἡγράφασεν ἔν ζεῦγος ὑποδημάτων, τὰ ἀποῖτα ἐδείκνυεν εἰς δλους τοὺς περὶ αὐτὸν Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς.

καὶ ἔλεγεν, ὅτι ποτὲ δὲν ἔχάρη ἄλλα ὑποδήματα τόσον, ὅσον αὐτά, τὰ δποῖα ἀπέκτησε διὰ τοῦ ἰδρώτος τοῦ προσώπου του.

«Ἡ δουλὴ ἡ τιροπῆ δὲν ἔχει».

·Ο χρυσός.

‘Ο χρυσὸς εἶναι τὸ πολυτιμότατον καὶ τὸ εὐγενέστατον πάντων τῶν μετάλλων καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται βασιλεὺς αὐτῶν. ‘Ο χρυσὸς εὑρίσκεται ώς λεπτὰ ψήγματα ἐντὸς τῆς ἄμμου τῶν ποταμῶν ἢ ως μικροὶ κύκνοι ἢ ως λεπταὶ τρίχες ἐντὸς ἄλλων ὁρυκτῶν. Εὑρίσκεται δὲ καὶ κατὰ σγκους διαφόρου μεγέθους, ἄλλα πολὺ σπανίως. ‘Ο χρυσὸς εὑρίσκεται εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Σιβηρίαν, τὴν Ἀφρικὴν καὶ Ἰδίως εἰς τὴν Ἀμερικὴν (Καλιφορνίαν).

‘Ο καθαρὸς χρυσὸς ἔχει χρῶμα κίτρινον, λάμψιν λαχυράν καὶ μαλάσσεται εὐκόλως διὰ τῆς χειρός, διὸ καὶ μάλαγμα λέγεται. ‘Ο χρυσὸς τήκεται εἰς μεγάλην θερμοκρασίαν, διὰ δὲ τῆς σφυρηλασίας λαμβάνει ὅλας τὰς μορφάς, τὰς ὁποίας θέλομεν νὰ δώσωμεν εἰς αὐτόν. Εἶναι δὲ πολὺ μαλακὸς καὶ ἔκτείνεται εὐκόλως, ὥστε κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ λεπτότατα σύρματα ἢ φύλλα. ‘Επειδὴ δὲ εἶναι πολὺ μαλακὸς καὶ εὐκόλως θὰ ἐφθείρετο ἐκ τῆς χρήσεως, διὰ τοῦτο μειγνύουσιν αὐτὸν μετ’ ἀργύρου καὶ χαλκοῦ καὶ κάμνουσιν αὐτὸν σκληρότερον.

‘Ο χρυσὸς δὲν ἀλλοιούται ὑπὸ τοῦ δξυγόνου τοῦ ἀέρος οὔτε ὑπ’ ἄλλου τινὸς δξέος προσβάλλεται. Μόνον διαλύεται εἰς τὸ βασιλικὸν ὄδωρο, ὅπερ ἐκλήθη οὕτω, διότι τοῦτο μόνον ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῶν μετάλλων.

‘Ο χρυσὸς ἀποχωρίζεται τῶν χωμάτων ἢ διὰ τῆς συνεχοῦς πλύσεως ἢ κατὰ τὸν ἔξης τρόπον. ‘Έχουσι μικροὺς πίθους φέροντας ἐν τῷ μέσῳ μικρὸν κάθετον ἀξονα, ἔχοντα πέριξ αὐτοῦ μικρὰς πτέρυγας. ‘Ἐντὸς τοῦ πίθου τούτου θέτουσι τὸν ἀκάθαρτον χρυσὸν μεθ’ ὄδατος καὶ στρέφουσι τὸν ἀξονα τόσον λαχυρώς, ὥστε τὸ ὅλον ἐμβάλλεται εἰς στροφικὴν κίνησιν. ‘Ἐνεκα τῆς κινήσεως ταύτης ὁ χρυσὸς ἀποχωρίζεται τῆς ἄμμου καὶ αὐτὸς μὲν ὡς βαρύτερος καταλαμβάνει τὸ κάτω μέρος τοῦ πίθου, ἢ δὲ ἄμμος τὸ

ἄνω, ὅποθεν καὶ ἀφαιρεῖται. Μετὰ ταῦτα τὸν χρυσὸν τοῦτον, ἐπειδὴ βεβαίως δὲν ἡλευθερώθη ἐντελῶς τῆς ἄμμου, μειγνύουσι μετὰ ὑδραργύρου, διτις ἔχει τὴν ἴδιότητα νὰ ἐνῶται μετὰ τῶν μετάλλων, καὶ οὕτως ἀποχωρίζουσιν αὐτὸν τελείως τῆς ἄμμου. Τὰ τοιαῦτα μείγματα μετὰ τοῦ ὑδραργύρου καλοῦσιν ἀμαλγάματα. Τὰ ἀμαλγάματα ταῦτα ἀποστάζουσι καὶ ὁ μὲν ὑδράργυρος ἔξατμιζεται, δὲ δὲ χρυσὸς μένει ἐντὸς τοῦ ἀποστακτῆρος, ὃς κόνις λεπτή, τὴν ὅποιαν μετὰ ταῦτα τήκουσι καὶ χύνουσιν εἰς σχήματα.

Ἡ χρῆσις τοῦ χρυσοῦ εἶναι παναρχαιοτάτη. Ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζουσι διάφορα νομίσματα, κοσμήματα, οἷον δακτυλίους, περιδέραια, καρφίδας, ὥρολόγια, διάφορα σκεύη καὶ ἀντικείμενα πολυτελείας. Τὰ φύλλα τοῦ χρυσοῦ χρησιμεύουσι πρὸς ἐπιχρύσωσιν εἰκόνων, κατόπτρων, πλαισίων καὶ ἄλλων.

Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου.

Ἡ Ἀγραύλος ήτο θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν. "Οτε αὕτη ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας, ἔχθροι κατεπολέμουν τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κινδυνεύοντες ἡρώτησαν τὸ μαντεῖον τί νὰ πράξωσιν, ὅπως νικήσωσι καὶ σωθῶσι. Τὸ δὲ μαντεῖον ἀπεκρίθη, διτις τότε μόνον θέλουσι νικήσει καὶ σωθῆσι Ὁ Αθηναῖοι, διταν αὐθορμήτως θυσιασθῆ τις ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

Ἡ εὐγενῆς βασιλόπαις Ἀγραύλος, ἀγαπῶσα θερμῶς τὴν πατρίδα της, ἀποφασίζει γενναίως νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν δοθέντα χρησμὸν καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθορμήτως τὴν ζωὴν τῆς πρὸς σωτηρίαν τῆς κινδυνευούσης πατρίδος της. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τοῦ ὅψους αὐτῆς ἀφόδιως κατακρημνίζεται, ὅπως διὰ τοῦ θανάτου τῆς δώσῃ θάρρος εἰς τοὺς Ἀθηναῖους καὶ τὴν νίκην εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα της. Καὶ πράγματι οἱ Αθηναῖοι λαβόντες θάρρος, ἔνεκα τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ χρησμοῦ, ὥρμησαν καὶ ἀπέκρουσαν τοὺς ἔχθρούς καὶ οὕτως ἔσωσαν τὴν πόλιν των.

Μετὰ ταῦτα εὐγνωμογοῦντες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἡρωικὴν Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ταύτην θυσίαν τῆς Ἀγραύλου καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ κάμωσιν αἰώνιαν τὴν μνήμην τῆς ὥρισαν καὶ ἔώρταζον ἑορτήν, Ἀγραύλεια καλουμένην. Ἀνήγειραν δὲ πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἡρωΐδος ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ναόν, ἐντὸς τοῦ ὅποιον θλοιοί νέοι τῶν Ἀθηνῶν ὠρκίζοντο, ὅτι θὰ ὑπερασπίζωσι μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς τοὺς συμπολίτας των, τὴν θρησκείαν των, τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς νόμους αὐτῆς.

‘Ο δρμος τῶν νέων.

Ιδού ἐ δρκος, τὸν ὁποῖον εὶς πατρίδες ἐν Ἀθήναις ἔδιδον, ὅτε ἔγινοντο ἔφησοι.

«Δὲν θέλω ποτὲ καταισχύνει τὰ ἐπλα τῆς πατρίδος μου. Δὲν »θέλω ποτὲ ἐγκαταλείψει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θὰ ἀγωνίζωμαι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς »βελτιώσεως τῆς πατρίδος μου. Θὰ τιμῶ καὶ ὑπερασπίζω τὰ ἱερὰ »καὶ τὰ δσια τῆς πατρίδος μου. Θὰ ὑπακούω προθύμως εἰς τοὺς »σωφρόνως κρίνοντας καὶ θὰ εἰμαι εὐπειθής εἰς τῆς πατρίδος τοὺς »νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ θεοὶ ἂς »εἶναι μάρτυρες τῶν λόγων μου τούτων!».

Τοιοῦτον δρκον καὶ τοιαύτας ἱερᾶς ὑποσχέσεις χρεωστοῦμεν εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ ἡμεῖς φίλτατοι νέοι. «Ἄς ὑποσχεθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅτι θὰ ἀγαπῶμεν πάντοτε τὴν πατρίδα μας καὶ τὴν θρησκείαν μας. «Ἄς ὑποσχεθῶμεν, ὅτι πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν προθύμως θὰ θυσιάσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν μας. «Ἄς ὑποσχεθῶμεν, ὅτι προθύμως θὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς ἵκανωτέρους μας. «Ἄς εἰμεθα δὲ βέναιοι, ὅτι, ἐὰν τηρῶμεν τὰς ὑποσχέσεις μας ταύτας, δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ εὐδαιμονήσῃ καὶ νὰ δοξασθῇ ἡ ἀγαπητή μας Πατρίς.

«Θιῆσκε ὑπὲρ πατρίδος».

«Μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος».

«Τὸ τελευτᾶν ὑπὲρ πατρίδος λαμπρόν».

«Τοῖς νόμοις πείθον».

‘Η Ἀργεία Τελέσιλλα.

‘Η ἔξι Ἀργους ποιήτρια Τελέσιλλα εἶχε καρδίαν εὐαίσθησον, ἔξευγενισθεῖσαν διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς μαθήσεως· ἔχουσα δὲ τοιαύτην καρδίαν ἡγάπα θερμῶς τὴν πατρίδα της.

“Οτε οἱ Ἀργεῖοι ἐπολέμουν ποτὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐνικήθησαν καὶ ἄλλοι μὲν ἐφονεύθησαν, ἄλλοι δέ, καταψυγόντες εἰς τὸ ἔκει πλησίον δάσος, ἔξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τοῦ πυρός, τὸ δποῖον οἱ νικηταὶ παρασπονδήσαντες ἀνῆψαν εἰς τὸ δάσος. Τότε δ στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων Κλεομένης ὠδήγησεν αὐτοὺς κατὰ τοῦ Ἀργους, τὸ δποῖον ἥλιπισεν, διεθάνατον εὐκόλως, ἐπειδὴ ἦτο ἕρημον ἀνδρῶν, ἀλλ’ ἡπατήθη, διότι ἀπεκούσθη γενναίως ὑπὸ τῶν γυναικῶν τοῦ Ἀργους. Ἡ γενναία Τελέσιλλα συναθροίσασα δλους τοὺς μὴ δυναμένους νὰ φέρωσιν ὅπλα, ἔνεκα γήρατος ἢ νεότητος, ἀνεβίβασεν αὐτοὺς εἰς τὸ τεῖχος. ὅπως ἐκείθεν ἀποκρούσωσι τὸν ἔχθρον· τὰς δὲ γενναιοτέρας τῶν γυναικῶν ὅπλισασα παρέταξε μετ’ ὀλίγων συμπολιτῶν της ἐκεῖ, ἐπόθεν ἔμελλε νὰ διέλθῃ δ ἔχθρός.

“Οτε δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀνεφάνησαν ἀλαλάζοντες, αἱ Ἀργεῖαι ὅχι μόνον δὲν ἐφοβήθησαν, ἀλλὰ μετὰ μεγάλης τόλμης ὥριμησαν ὑπὸ τὴν δημοσίαν τῆς Τελεσίλλας, ἣτις διήγειρε τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν γενναιότητα αὐτῶν διὰ τῶν ποιημάτων καὶ τοῦ ἰδίου αὐτῆς παραδείγματος, καὶ ἀπέκρουσαν τοὺς ἔχθρούς, φονεύσασαι πολλοὺς ἔξι αὐτῶν. Οὕτως οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποκρουσθέντες ἀνεχώρησαν, διότι ἐσκέφθησαν, διτι, ἐὰν ἐνίκων γυναικας, τὸ κατέρθωμά των δὲν θὰ ἦτο σπουδαῖον, ἐνῷ ἐὰν ἐνικῶντο ὑπὸ γυναικῶν, ἡ ἡττά των θὰ ἦτο ἐπονεῖδιστος.

Τότε οἱ Ἀργεῖοι προσέφερον εἰς τὴν Τελέσιλλαν στέφανον νίκης, βραδύτερον δὲ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρφροδίτης ἀνήγειραν τὸ ἀγαλμα τῆς ἡρωΐδος, φέρον τὰ ἐμβλήματα τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἡρωϊκῆς φιλοπατρίας.

Κωνσταντῖνος ΙΑ' ὁ Παλαιολόγος.

"Αλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Κωνσταντῖνος ΙΑ' ὁ Παλαιολόγος ἦτο υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Παλαιολόγου, γεννηθεὶς τῇ 7 Φεβρουαρίου 1405. Οὗτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του Ἰωάννου, οὗτις εἶχε γίνει αὐτοκράτωρ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ἐγένετο αὐτοκράτωρ (1449), προτιμηθεὶς τῶν δύο ἄλλων ἀδελφῶν του Δημητρίου καὶ Θωμᾶ. Ο Κωνσταντῖνος ταχέως κατέστη προσφιλέστατος εἰς τὸν λαὸν διὰ τὴν κοσμιότητα τῶν τρόπων του καὶ τῶν ἡθῶν του καὶ διὰ τὴν μεγάλην φιλοπατρίαν του.

"Οτε ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου ὁ ἀείμνηστος οὗτος ἀνήρ, ἡ Ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία δὲν περιελάμβανεν ἄλλας πόλεις, εἰμὴ τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Σηλυβρίαν τὴν Πέριθον, τὴν Μεσημβρίαν, τὴν Ἀγχίαλον, τὴν Βιζύην καὶ τινας μικρὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Πᾶσαι δὲ σχεδὸν αἱ ἄλλαι πόλεις εἶχον κυριευθῆ ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὅλιγαι κατείχοντο ὑπὸ Ἐνετῶν καὶ ἔλαχισται ὑπὸ δεσποτῶν Ἐλλήνων, ὧν κυριώτατοι ἦσαν οἱ δύο ἀδελφοὶ τοῦ Κωνσταντίνου, οἵτινες ἦσαν δεσπόται ἐν Πελοποννήσῳ. Ἀλλ' ὡς νὰ μὴ ἥρκει ἡ σμικρότης αὕτη τῆς Ἐλληνικῆς αὐτοκρατορίας, καὶ φασερὰ ἀχρηματία ἐμάστιξε ταύτην, ἔνεκα τῆς ὁποίας δὲ Κωνσταντῖνος, οὗτις προέβλεπε τὸν ἀπὸ τῶν Τούρκων κίνδυνον, οὕτε στρατὸν πολυάριθμον, οὕτε πλοῖα ἡδύνατο νὰ παρσκευάσῃ.

"Ἐνῷ λοιπὸν εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὑρίσκετο ἡ Ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία ἀνέδη ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ θρόνου Μωάμεθ ὁ δεύτερος. Ο Σουλτάνος οὗτος ἀκολουθῶν τὴν κατακτητικὴν πορείαν τῶν προγόνων του εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπεφάσισε νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Διὰ τοῦτο, ἀφοῦ ἐπὶ δλέκληρον ἔτος παρεσκευάσθη, ὥρμησεν ἐξ Ἀδριανούπολεως κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1453 καὶ ἐνεφανίσθη πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ 260,000 ἀνδρῶν καὶ 400 περίπου πλοίων. Τότε δὲ Κωνσταντῖνος, οὗτις παρὰ πολλῶν Χριστιανῶν ἦγε μόνων εἶχε ἕητήσει βοή-

Θειαν, πλὴν παρ' ὀλιγίστων δυστυχῶς ἔλαβε ταιαύτην, μόλις κατώρθωσε νὰ προετοιμάσῃ στρατὸν ἐξ 6,000 Ἑλλήνων καὶ 3,000 ξένων. Τὸν στρατὸν τοῦτον παρέταξε ὅπισθεν τοῦ ἔξωτερικοῦ τείχους τῆς πόλεως καὶ διέταξε νὰ μὴ γίνῃ γνωστὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατιωτῶν. Τέλος δέ, ἐπειδὴ δὲν εἶχε πλοῖα, κατέσχε πάντα τὰ κατὰ τύχην ἐν τῷ Κερατίῳ κόλπῳ εὑρεθέντα 16 πλοῖα καὶ ἔφραξε τὴν εἰσόδον τοῦ κόλπου διὰ σιδηρᾶς ἀλύσεως, τὴν ὁποίαν οἱ Τούρκοι δὲν ἤδυναντο νὰ διασπάσωσιν.

Ἡ πρώτη τῶν Τούρκων προσβολὴ ἔγινεν ἀπὸ τῆς ἔηρᾶς δι' ἀκαταπαύστου ἐκπυρσοκροτήσεως ἵων τηλεβόλων. Ἐπειτα δὲ καὶ ἀπὸ θαλάσσης, διέτι κατώρθωσαν νὰ μετακομίσωσι διὰ ἔηρᾶς 80 πλοῖα ἐκ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὸν λιμένα. Ἐπὶ ἑπτὰ σχεδὸν ἔδομάδας οἱ Τούρκοι ἐπολιόρκουν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπειθίεντο κατὰ τῶν τειχῶν, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθων, διέτι οἱ Ἑλληνες, μιμούμενοι τὸν γενναῖον αὐτοκράτορά των, ἀνθίσταντο καὶ ἀπέκρουσον αὐτοὺς μετὰ θάρρους. Διὰ τοῦτο ὁ Μωάμεθ ἀπεφάσισε νὰ κάμη γενικὴν καὶ φοβερὰν ἔφοδον. Ἀλλά, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι πολὺ πιθανὸν ἦτο νὰ δεχθῇ ὁ Κωνσταντῖνος προτάσεις εἰρήνης, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τῇ 26ῃ Μαΐου πρέσβεις, παρακινῶν νὰ παραδώσῃ τὴν πόλιν καὶ νὰ ἀπέλθῃ μετὰ τῶν μεγιστάνων του καὶ τῶν θησαυρῶν τῆς πόλεως εἰς Πελοπόννησον ἢ ὅπου ἀλλαχοῦ ἥθελεν. Ἀλλὰ τὰς προτάσεις ταύτας τοῦ Μωάμεθ ἀπέρριψε μετ' ἀγανακτήσεως ὁ Κωνσταντῖνος εἰπών: «Ἐγὼ μὲ ἀλλοθρήσκους δὲν συνθηκολογῶ». Ἐνεκα τούτου ὁ Μωάμεθ ὠργίσθη καὶ διέταξε νὰ προετοιμασθῇ ὁ στρατός, ὅπως τῇ 29ῃ Μαΐου ἐπιχειρήσῃ μεγάλην καὶ φοβερὰν ἔφοδον. Τὴν διαταγὴν δὲ ταύτην μαθὼν ὁ Κωνσταντῖνος ἐκάλεσε πάντας τοὺς στρατηγούς του περὶ τὴν δεῖλην τῆς παραμονῆς καὶ μετὰ δακρύων παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ ἀγωνισθῶσι τὸν ἔσχατον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶνα. «Εἰς τὰς χειράς σας, εἰπεν, ἀγαίνημι τὸ τεταπεινωμένον σκῆπτρόν μου καὶ τὴν περίδοξον ταύτην βασιλίδα τῶν πόλεων, τὴν πόλιν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἣντις εἴναι ἡ ἐλπὶς καὶ ἡ χαρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων». Ὁλοι δὲ οἱ παρεστῶτες ἀνεβόησαν τότε. «Ἄσ ποθάνωμεν ὑπὲρ πίστεως καὶ πα-

τρόιδος». Μετά ταῦτα ἐπορεύθη εἰς τὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καὶ ἐκοινώνησε τῷν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἔπειτα δὲ μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα, διὰ νὰ ἴδῃ αὐτὰ διὰ τελευταῖαν φοράν. Ἐκεῖ σταθεὶς δλίγον ἐξήτησε μετὰ δακρύων συγχώρησιν παρὰ τῶν θεραπόντων του· πάντες δὲ ἐκινήθησαν εἰς δάκρυα. Τελευταῖον ἀνῆλθεν ὁ Κωνσταντίνος εἰς τὰ τείχη καὶ περιφερόμενος ἀπὸ ἐπάλξεως εἰς ἐπαλξιν ἐπεθεώρει τὰ τείχη καὶ ἐνεθάρρυνε τοὺς φρουρούς. Κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐν μὲν τῷ τουρκικῷ στρατοπέδῳ ἐπεκράτει χαρά καὶ ἀγαλλίασις καὶ ἀπλετος φωτοχυσία διεγύνετο· ἐντὸς δὲ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἐθασίλευεν ἡ κατήφεια καὶ ἡ θλιψίας καὶ μόνον ἥκουετο δικλαυθυμῆρος ἦχος τοῦ «Κύριε, ἐλέησον». Τέλος περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐπεκράτησε σιγῇ καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως. Ἀλλά, ἐνῷ ἐπεκράτει ἡ σιγὴ καὶ μόνον οἱ φύλακες ἀγρυπνοι ἐφύλαττον, εἰς μόνον πλήρης στενοχωρίας ἔτρεχεν ἀπὸ ἐπάλξεως εἰς ἐπαλξιν καὶ ἐπεθεώρει τὰ τείχη καὶ τοὺς πύργους. Οὗτος ἦτο δ συμπαθής καὶ γενναῖος, πλὴν ἀτυχῆς αὐτοκράτωρ, ὁ Κωνσταντίνος.

Εἶχε φθάσει ἡ δευτέρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥρα καὶ ἐπεκράτει ἀκόμη σιγή. Αἴφνης δύμως δλίγον μετὰ τὴν δευτέραν ὥραν τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον εὑρέθη ἐπὶ ποδὸς καὶ ἀμέσως ὥρμησε κατὰ τῶν τειχῶν. Ἡ ἔφοδος ἥρχισε λυσσώδης, ἡ δὲ σκηνή, ἡ δποία παρίστατο, ἦτο φρικτή. Οἱ Τούρκοι ὥρμων μετὰ μανίας, οἱ δὲ "Ελληνες μιμούμενοι τὸν γενναῖον αὐτοκράτορα, μετ' ἀπαραδειγματίστου ἀνδρείας ἀπέκρουον αὐτούς. Ἡ βαρβαρότης καὶ ὁ πολιτισμὸς ἐπάλαιον κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην· διὰ τοῦτο ἡ πάλη ἦτο φοβερά. Τρεῖς μεγάλαι ἔφοδοι ἔγιναν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ αἱ τρεῖς θαυμασίως ἀπεκρούσθησαν.

Ἡ εἰκοστὴ ἐνάτη Μαΐου εἶχεν ἀνατέλει, δπότε οἱ μὲν ἔχθροι οὐδὲν εἶχον κατορθώσει καὶ ἐξηκολούθουν μετὰ μανίας τὰς ἐφόδους των, οἱ δὲ "Ελληνες πλήρεις θάρρους καὶ ἐλπίδων ἀντεῖχον. Ἀλλά, ἐνῷ τοιουτοτρόπως εἶχον τὰ πράγματα, οἱ Τούρκοι κατά τινα φοβερὰν ἔφοδον εὑρίσκουσι δυστυχῶς ἀνοικτὴν μικράν τινα καὶ ἀφανῆ πύλην, Ξυλόκερον καλούμενην, ἡ δποία κατὰ τὴν προ-

τεραίνων εἶχε λησμονηθῆ ἀνοικτή. Διά ταύτης δὲ τῆς πύλης εἰσώρμησαν πλεῖστοι εἰς τὴν πόλιν καὶ κατέλαβον τὰ νῦν τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων, συγχρόνως δὲ καὶ ἔξωθεν ἥρχισαν νὰ ἀναβαίνωσιν ἀκαλύτως ἐπὶ τῶν τειχῶν διὰ κλιμάκων. Φοβερὰ διπήρεξε τότε ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων, οἱ δοποῖς πανταχόθεν προσεβάλλοντο. Ἐν διίγυρῳ χρόνῳ ἐπεσον πλεῖστοι, μόνος δὲ δὲν τῇ πύλῃ τοῦ Ρωμανοῦ εὑρισκόμενος αὐτοκράτωρ δὲν εἶχεν ἀκόμη προσδληθῆ ἐκ τῶν νώτων. Ὁ ἀτυχῆς αὐτοκράτωρ δὲν ἐγνώριζε τὴν εἰσοδήν τῶν Τούρκων διὰ τοῦτο ἐξηκολούθει μετὰ τῶν πλησίον του Ἑλλήνων μαχητῶν νὰ ἀγωνίζηται πρὸς τοὺς ἔξωθεν Τούρκους γενναίως. Ἀλλά, ἐνῷ ἀποκρούων τὰς ἐφόδους διγενναῖος αὐτοκράτωρ, ἥλπιζεν, ὅτι ἐπὶ τέλους ἥθελε σώσει τὴν πόλιν, αἴφνης εἶδεν, ὅτι πανταχόθεν περιεκυλώθη διπό τῶν ἐχθρῶν. Ἀπηλπισμένος λοιπὸν ὄρμησεν εἰς τὸ πυκνότερον στῖφος τῶν ἐχθρῶν καὶ ἥγανθετο ὡς ἥρως, ἔχων πλησίον τοὺς διπασπιστάς του. Μετ’ διλύγον πάντες οἱ διπασπισταί του ἐπεσον, μόνος δὲ αὐτὸς ἔμενεν ἀτρωτος. Εἰς ταύτην δὲ τὴν φοβερὰν θέσιν εὑρεθεὶς ἐφοδήθη μήπως συλληφθῆ ἔτον, καὶ στρέψας τὸ τεθολωμένον βλέμμα του πέριξ ἐφώναξε· «Λέν νιάρχει κροιστιανός τις νὰ λάβῃ τὴν κεφαλήν μου;». Μόλις δὲ εἶπε τὰς λέξεις ταύτας, ἀμέσως διπό τινος μὲν τῶν Τούρκων ἐπληγώθη εἰς τὸ μέτωπον, διπὸ ἄλλου δὲ εἰς τὰ νῦν καὶ ἐπεσε νεκρὸς καὶ αἴματόφυρτος ἐν ἥλικι 49 ἐτῶν, τριῶν μηνῶν καὶ εἴκοσιν ἡμερῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα σφαγὴ καὶ λεηλασία ἥρχισεν ἐν τῇ πόλει μετὰ πρωτοφανοῦς ἀγριότητος. Τὸ θέαμα ᾧτο φρικῶδες, διότι οὐδὲν ἵερὸν καὶ οὐδὲν δοσιον οἱ ἐχθροὶ ἐσεβάσθησαν, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἔβαφαν διὰ τοῦ αἵματος τῶν καταψυγόντων διπό τὴν σκέπην του χριστιανῶν καὶ μετὰ τοῦτο μετέβαλον αὐτὸν εἰς τέχμιον μέχρι σήμερον διατηρούμενον. Καὶ αὐτὸς δὲ Σουλτάνος δὲν ἐφάνη κατώτερος τῶν στρατιωτῶν του κατὰ τὴν ἀγριότητα, διότι διέταξε νὰ κόψωσι τὴν κεφαλήν του πτώματος τοῦ αὐτοκράτορος καὶ νὰ προσηλώσωσιν αὐτὴν ἐπὶ τινος στήλης. Μετὰ δὲ ταῦτα, κατὰ διατάγην τοῦ Σουλτάνου, ἐτάφη τὸ πτώμα τοῦ γενναιοτάτου δοσον καὶ ἀτυχεστάτου αὐτοκράτορος.

‘Ο τάφος του ἀλησμονήτου ταύτου “Ελληνος αὐτοκράτορος”
ὑπάρχει μέχρι σήμερον ἐν τινι γωνίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως·
εἶναι δὲ μικρός, πενιχρὸς καὶ οὐδὲν ἐπίγραμμα ἔχει, Ἀλλά, ἂν
καὶ εἶναι τοιοῦτος, δι’ ἡμᾶς τοὺς “Ελληνας εἶναι μέγιστος καὶ
σεβαστότατος τάφος, διότι περικλείει τὰ δυτικά τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ
ἀποχεστάτου αὐτοκράτορος ἡμῶν, τοῦ ἡρωικῶς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων
τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων πεσόντος κατὰ τὴν ἀπαισίαν ἔκεινην
εἰκοστήν ἑνάτην Μαΐου.

«Θυησε ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριδος».

‘Ο ‘Εθνικὸς ψρῆνος διὰ τὴν ἄλωσιν
τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Σημαίνει δὲ Θεός, σημαίνει ἡ γῆ, σημαίνουν τὰ ἐπονομάτια,
Σημαίνει καὶ ἡ ‘Αγγλὰ Σοφιὰ τὸ μέγα Μοναστῆροι,
Πόλχει τριακόσιες καλογριές καὶ χίλιους καλογέρους.
Καὶ τειχακόσια σήμαντρα καὶ ἔξηντα δυὸς καμπάρες.
Κάθε καμπάνα καὶ παππᾶ, κάθε παππᾶς καὶ διῆκο,
Νὰ μποῦνε τὸ χερούβικό, νὰ βγῆ δὲ «Βασιλέας».
Ψάλλει ζερβιὰ δὲ Βασιλιᾶς, δεξιὰ δὲ Πατριάρχης,
Κι ἀπάνω τοῦ χερούβικο πόλβησιν δὲ «Βασιλέας»
Περιστερὰ κατέβηκεν ἀπὸ τὰ μεσονοράτια,
Καὶ λέει μὲν ἀνθρώπινη φωνὴ σὰν ἀπὸ ἀγγέλου στόμα:
— «Πάγιτε, ψαλτάδες, τοὺς ψαλμοὺς καὶ ἀς χαμηλώσουν τάγη!»
Παππάδες, βγάλτε τὰ ἱερά, καὶ διῆκοι ξενινθῆτε
Καὶ σιθήσετε δὲ τὰ κεριὰ καὶ τὰ καντήλια δὲ,
Γιατὶ εἶναι θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλις νὰ τονορέψῃ!
Στείλτε καὶ ἀμέσως τοῦ Φραγκιὰ νάρθοῦν τρία καράβια,
Τῶνα νὰ πάρῃ τὸ Σταυρὸν καὶ τάλλο τὸ Βαγγέλιο,
Τὸ τρίτο τὸ τραντέρο, τὴν ἄγη τράπεζά μας,
Μὴ μᾶς τὰ πάρουν τὰ σκυλλῖα καὶ μᾶς τὰ μαγαρίσουν!»
“Ἐπαγή ἐντὸς ἡ λειτουργιά, σωπάσαν οἱ ψαλτάδες·
“Η Ἐκκλησιὰ ὀνειτέναξε, σβηστῆκαν τὰ καντήλια,

Αἱ εἰκόνες ἥρχισαν νὰ κλαῖν, νὰ χύνουν μαῆρα δάκρυα
Κὶ δὲ Βασιλῆς μετέλαβε μὲ τὸ φουστάτο τὸν ὅλον.
Καὶ τὸν τάλογό του ώχτηκε καὶ πάει νὰ πολεμήσῃ,
Λέγοντας πρὸς τὴν Παναγίαν καὶ τὸν Ἅγιον ὅλον :
— «Σώπασε, Κυρὶα Λέσποντα, καὶ σεῖς, Ἅγιοι μὴν κλαῖτε,
«Πάλε μὲ χρόνους, μὲ καιρούς, πάλε δικά μας θὰ εἴραι ! ».
Καὶ τὴ σιγμὴ ποῦ δὲ Βασιλῆς ἀπὸ τὴ θύρα βγῆκε,
«Ἐνας πανέμυοφος παππᾶς, » τὰ χέρια του κρατῶντας
«Τὴν «Κοινωνίαν» καὶ τὸ Σταυρὸν καὶ τὸ ιερὸν Βαγγέλιο
Ἐβγαλε μὴν δργυὰ φτερὰ καὶ σὰν ἀκίς οψώθη
Καὶ πέταξε τὸν οὐρανούς, ἀπῶντα παραθύρι,
Γιὰ νὰ μὴν πέσουν τὸ τῆς Τουρκιᾶς τάντιχριστα τὰ χέρια.
Γένεται τῶν Εθνικῶν ἀσμάτων Ἐπαιδ. («Ελληνισμός»).

“Ο τάφος τοῦ Παλαιολόγου.

..... Ἐκβαίνομεν εἰς τὴν γῆν παρὰ τὴν παλαιὰν μεταξὺ Πόλεως καὶ Γαλατᾶ γέφυραν κατὰ τὸ Οὖν-Καπού. Βαίνομεν πρὸς νότον εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως. Ἀριστερὰ κατά τινα καμπὶγην τῆς ὁδοῦ εἰσερχόμεθα δι’ αὐλῆς στενῆς εἰς τὸ ἀγίασμα τῆς Παναγίας, ἐνθα δύο εἰκόνες τῆς Θεοτόκου καὶ τρίτη τῶν ἀγίων Γεωργίου καὶ Δημητρίου, ἀξιαὶ θέας ἐκ μαρμάρου ἀνάγλυφοι καὶ κεχωσμέναι ἀνάκεινται. Οἱ ἑρεῖς μετὰ προθυμίας δεικνύουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν πρὸς τὸν τάφον τοῦ αὐτοκράτορός μας ἀγούσαν δόδον. Ἀνωτέρῳ παρὰ τινα πάλιν καμπὶγην τῆς ὁδοῦ ἀριστερὰ ὑφοῦται τὸ μεγαλοπρεπὲς Ζεῦρεν Τζαμί, ἀλλοτε ναὸς τῶν χριστιανῶν. Ἀνελθόντες δὲ ἐντεῦθεν δόδὸν δρθίαν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Βερὰ-Μεϊδανί. Ἡ πλατεῖα αὕτη ἀνώμαλος καὶ ὑπὸ εὐτελῶν περιβαλλομένη οἰκιῶν καὶ τιγων ἐργαστηρίων ἔχει ἵκανὰ βαθύσκια δένδρα, ὑπὸ τὰ δόποια καφεψείον καὶ ἔξω αὐτοῦ ἐπὶ σοφάδων Μουσουλμάνοι δικλάζοντες ἐν μυκαριότητι ριφοῦσιν ἀνύποδητοι καὶ ἀχίτωνες ναργιλέν. Ἔληγην κάπηλος δεικνύει ἡμῖν τὴν εἰσόδον τοῦ Βερὰ-Χανέ.

Οὔτε τῆς Μονεμβασίας οὔτε τοῦ Μισθρᾶ οὔτε αὐτὰ τὰ ἀμυντικά Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δρὰ τοῦ Μουχλιοῦ ἐρείπια ἐνεποίησάν μοι τοσσοῦ:ον ἄλγος, ὅσον ἡ εἰρημένη θύρα καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀθλιότητος ἔτοιμόρροποι καλύβαι τῆς εὑρείας τοῦ Βερὰ-Χανὲ αὐλῆς. Ῥύπος καὶ αὐχμός. Ἐκεῖ τοῦ σφράγεων ἡ ἀνακάλυψις δὲν ἔφθισε. Σκυτότομοι, ὑφάνται, πλύντριαι ἐνοικοῦσι, πακιδάρια δὲ ὠχρὰ καὶ ῥακένδυτα πληροῦσι τὴν αὐλήν.

Κατευθυνόμεθι ἀριστερά. Εἰς τὸ βάθος περιβαλλόμενος ὑπὸ κιγκλιδώματος σιδηροῦ εἰναι τάφος ἔχων στήλας δύο Μουσουλμάνων. Συκῆ καλύπτει αὐτάς, περιποιεῖται δὲ τὸν τάφον χόντζας. Λέγεται τεθαμμένος Ἀράπης τις ἡ κατ' ἄλλους ὁ γιγαντιαῖος Χασάν, δ πρῶτος τῶν Γενιτσάρων, ἀναθάς ἐπὶ τῶν τειχῶν τὴν ήμέραν τῆς ἀλώσεως. Ἡ κτηνώδης ῥώμη ἐτάφη πλησίον τῆς ἱερᾶς φιλοπατρίας, δ δοῦλος πλησίον τοῦ αὐτοκράτορος.

Οἱ ἐνοικοὶ τοῦ χανίου ἔξελθόντες δδηγοῦσι παρὰ τὸν τάφον τοῦ Παλαιολόγου ἡμᾶς δακρύοντας, καὶ συγκεκινημένοι λέγουσιν: Ἐκ τῆς ἐλευθέρας πατρίδος ἥλθον "Ελληνες ἐλευθεροὶ νὰ προσκυνήσωσιν ἐπὶ τοῦ εὐτελοῦς χώματος τοῦ ἥρωος.

Λέγουσιν, δτι δ Μωάμεθ ἀμικ εἰσελθών εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ μεσημβρίαν τῆς 29 Μαΐου ἔμαθεν, δτι δ Παλαιολόγος οὔτε ἡγμαλωτίσθη οὔτε ἔφυγε, διέταξε δὲ νὰ ζητηθῇ μεταξὺ τῶν νεκρῶν. Ο αὐτοκράτωρ ἀνεγνωρίσθη ἐκ τῶν ἐρυθρῶν πεδίων φερόντων χρυσοποιίκιλτον τὸν δικέφαλον ἀετόν. Ἐκθέσας δὲ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀντιπάλου δ βάρβαρος ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ Αύγουστείου, ἐπλήρωσε τὴν ὑστεραίαν αὐτὴν ἀχύρων καὶ ἐπεμψε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἀνατολῆς, ἐπιδεικγύων ἀπανθρώπως τὴν νίκην. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ Κωνσταντίνου διέταξε νὰ ταφῇ μεγαλοπρεπῶς· ἀλλὰ τὴν μεγαλοπρεπή ταφὴν δὲν μαρτυρεῖ δ σήμερον τάφος.

Τὸ τὴν δυτικὴν γωνίαν τοῦ καταρρέοντος τοίχου τῆς αὐλῆς φαίνονται τινες εὐτελεῖς, ἀξεστοι: πλάκες σχεδὸν κεχωσμέναι. Σωρὸς ἔηρων φύλλων καὶ ἔδαφος αὐχμηρόν, ὅπου οὐδέποτε ἐκαλλιεργήθη ἥμερον καὶ χλωρὸν φυτόν, καλύπτουσιν αὐτόγ. Μόνον πρὸς τὴν δυτικὴν τοῦ τάφου πλευρὰν ὑψώνει τὸν χαρίεντα αὐτῆς

κορμὸν ἀκακίᾳ, ὅτις ἐκαστον ἔαρ ῥάίνει μὲ τὰ ἄγνὰ καὶ εὐώδη
αὐτῆς ἄνθη τὸ ἄγιον χῶμα τοῦ μάρτυρος. Διότι κατὰ παράδοσιν
ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἐνταῦθα κεῖται ὁ αὐτοκράτωρ, διότις δὲν
παρεδόθη, δὲν ἐδέχθη τὰς προτάσεις τοῦ Μωάμεθ — νὰ μείνῃ κύ-
ριος τῆς Πελοποννήσου, — δὲν ἔμεινεν ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀργός,
δὲν ἔψυγε πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ σωθῇ διὰ τῶν πλοίων. Ἡξευρεν
ὅτι εἴκοσι πέντε αἰώνων δόξα, ὁ Ἐλληνισμός, εἶχεν ἐπ’ αὐτοῦ
ἐστηριγμένα τὰ βλέμματα, καὶ παρέμεινε πεντήκοντα τέσσαρας
ἡμέρας μαχόμενος εἰς τὴν πρώτην ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων γραμμήν,
καθὼς ἦρμος εἰς στρατιώτην "Ἐλληνα, καὶ ἔπεσε τελευταῖος
ὅλων ἐπὶ τῶν τειχῶν πρόμαχος, καθὼς ἦρμος εἰς βασιλέα.

Οἱ Τοῦρκοι ἐφάνησαν ἄξιοι ἑαυτῶν· ὕδρισαν τὴν κεφαλὴν καὶ
περιεφρόνησαν τὸ σῶμα τοῦ πολεμίου αὐτῶν καὶ σήμερον δὲ
γείτων τις Τοῦρκος, πασσᾶς καὶ ἵατρός, σωριάζει ὅλον τὸ ἔτος ἐπὶ^{τοῦ}
τάφου τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ σεραγίου του τὰ σκουπίδια. . . .
'Αλλ' οἱ πέριξ χριστιανοὶ ἀνάπτουσιν ἐκάστην νύκτα κανδῆλι
μυστικόν, ἐλπίζοντες ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καθ' ἧν ἀπὸ τὸ πενι-
χρὸν αὐτὸν κανδῆλι, τὸ ὅποιον χύνει τὸ γλυκύ του φῶς ἐπὶ τοῦ
μνήματος τοῦ Παλαιολόγου, θ' ἀναλάμψῃ φῶς μέγα, μέλλον νὰ
φωτίσῃ τὴν νέαν Ἐλληνικὴν αὐτοκρατορίαν.

Δὲν λησμονοῦσιν ἔκει τὸ λόγιον:

«πάλε μὲ χρόνους, μὲ καιρούς, πάλε δικά μας θάναι»

(«Ἐβδομάς» Κ. Ζησίου).

‘Ο θάνατος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου.

Νὰ ἦμουν ποντὶ ρὰ πέταιγα, νὰ ἦμουν χελιδονάκι,

Ν' ἀνέβαινα 'ς τῆς Βουργαριᾶς τὰ μαῆρα κορφοβούνηα,

Ν' ἀγνάντενα καὶ νάβλεπα τῆς Πόλις τὰ λιμάνηα,

Πῶς ἀρμενίζονταν τάρμενα, πῶς βάζονταν τὰ καράβια,

Ἐζῆτα καράβια τούρκικα κ' εἴκοσι δυό δωμαίκα... ἀνιστετ

Ἐγίκησαν τὰ τούρκικα τὰ λίγα τὰ δωμαίκα...

Μιὰ δωματοπούλα ἐφώναξεν ἀπὸ γυαλένυον Πύργο :

— «Γιὰ ἔβγα, ἀφέντη βασιλιᾶ καὶ ἀφέντη Κωνσταντῖνε,

«Νὰ ἰδῃς τὴν Πόλι τὸν ἄναψε, πῶς καῦν' τὰ μοναστήρια,

«Καὶ πῶς οἱ Τοῦρκοι οφάζουντε τοὺς Χριστιανοὺς σὰν

£ γίδια !

— «Καὶ πῶς νὰ βγῆ ὁ Βασιλιᾶς, καὶ ὁ ἀφέντης Κωνσταν-

τίνος !

«Οποῦ σκοτώθηκεν ἐχτὲς ταχιὰ μὲ τὴν αὐγούλα ;».

(Ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἀσμάτων Ἐταιρ. «Ελληνισμός»)

Ο ἀπρόσεκτος Δημήτριος.

Ο Δημήτριος παιδίον δέκα ἑτῶν ἐπαιζει μετὰ τεσσάρων ἀλλων παιδιών παρὰ τὴν ὅχθην ποταμοῦ τινος. Ἐκεῖ διεσκέδαζον, ἐφώναζον μεγαλοφώνως καὶ ἔτρεχον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μετὰ χαρᾶς. Ἀλλ' ἐνῷ ἐπαιζον ὥλισθησεν δι ποὺς τοῦ Δημητρίου καὶ κυλίσας σύτος ὡς λίθος ἐπὶ τῆς κλιτύος τῆς ὅχθης ἐδυθίσθη ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Εὔτυχως δὲ οὓς τοῦ ποταμοῦ δὲν ἦτο δριμητικὸς καὶ δὲν παρέσυρεν αὐτόν. Ή κοίτη διμως ἦτο δλισθηρὰ καὶ τὸ ὕδωρ ἐφίστανε μέχρι τοῦ στήθους του καὶ δὲν ἤδυνατο νὰ ἔξελθῃ. Τότε οἱ σύντροφοί του ἐτρόμαξαν καὶ ἤρχισαν νὰ φωνάζωσι, ζητοῦντες βοήθειαν χωρὶς αὐτοὶ νὰ δύνανται ἐκ τοῦ τρόμου νὰ βοηθήσωσιν αὐτόν. Εὔτυχως ἐκεῖ πλησίον ἦτο νέος τις, ὁ Κάρολος, δστις τρέξας ἔκυψεν ἐπὶ τῆς ὅχθης καὶ ἔτεινε τὴν χειρά του, ἀλλὰ δὲν ἤδυνκτο νὰ τὸν φθάσῃ. Τότε εἶδε πλησίον τοῦ Δημητρίου τὴν ῥίζαν ἵτεας τινός, ἢ δποία ἔξειχε τοῦ ῥείθρου τοῦ ποταμοῦ καὶ ἔφερε κλάδους τινάς, κλίνοντας πρὸς τὸ ὕδωρ. Ἐκεῖ κατέβη καὶ συρόμενος μὲ τὴν κοιλίαν ἐπὶ τῆς ῥίζης ἔφθασεν εἰς τὸ ἄκρον τῶν κλάδων. Ἐπὶ τούτων διπλώσας τοὺς πόδας του ἥπλωσε πρὸς τὸν Δημήτριον τὰς χειράς του καὶ μετὰ δυσκολίας πολλῆς κατέρθωσε νὰ ἀνασηκώσῃ καὶ σύρη αὐτὸν πρὸς τὴν ὅχθην. Μετὰ ταῦτα ἔξεδυσε τὸν Δημήτριον καὶ περιετύλιξε αὐτὸν μὲ τὰ ἴδια του ἔξωτερικὰ ἐνδύματα. "Οτε δὲ Δημήτριος συνήλθεν εἰς ἔσωτόν, ἔπεσεν

εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Καρόλου καὶ ηὐχαρίστησεν αὐτόν, διότι τὸν ἔσωσεν ἐκ βεβαίου κινδύνου.

«"Ἐσο προσεκτικός".

Tà Témpη.

Τὰ Τέμπη εἶναι κοιλάς, ήτις κεῖται μεταξὺ τῶν δρέων Ὁλύμπου καὶ Ὀσσῆς, καὶ διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ. Αὗτη ἔχει μῆκος μὲν ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὴν εἰσόδου τοῦ ποταμοῦ μέχρι τῆς ἔξοδου μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας περίπου, πλάτος δὲ ποικίλλον μεταξὺ 200 μέχρι 30 ποδῶν. Ἡ κοιλάς ἐσχηματίσθη, δις λέγεται, ἐκ τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο δρέων, ἔνεκα τοῦ σεισμοῦ κατὰ τοὺς παναργαίους χρόνους. Τὰ Τέμπη, ἡ τερπνὴ αὕτη κοιλάς, εἶναι δραιοτέρα ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τοποθεσίαν τῆς ὁραίας μας πατρίδος. Καὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἡ δροσερότης καὶ αἱ καλλοναὶ αὐτῆς ἤσαν τόσον δνομασταί, ὡστε πᾶσα ὁραία τοποθεσία, πᾶσα τερπνὴ κοιλάς, ἐκαλεῖτο παρὰ τῶν ἀρχαίων Τέμπη.

Τὰ Τέμπη εἶναι τοποθεσία δροσερὰ καὶ χαρίεσσα. Ἡ ὁραιότης καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς κοιλάδος ταύτης εἶναι ἀπερίγραπτος. Πολλαχοῦ αὕτη σκεπάζεται ὑπὸ δοιῶν, ἵτεδων, δρυῶν καὶ ἄλλων ἀγρίων δένδρων, μεγαλοπρεπῶν καὶ ὑπερυψήλων πλατάνων, βιλαστανουσῶν ἐπὶ τῆς ὅχθης τοῦ ποταμοῦ, οὗτινος τὰ ὕδατα φαίνονται πολλάκις ὡς νῦν ἔξερχονται ἐκ τῶν κλάδων τῶν ἐν αὐτοῖς λουομένων δένδρων. Πολλαχοῦ καλύπτεται ὑπὸ γλοερῶν λειμώνων καὶ διαρρέεται ὑπὸ δροσερῶν ὕδατων, καταρρεόντων ἐκ τῶν πλευρῶν τῶν ὑπερκειμένων δρέων. Ἀλλαχοῦ ἐπὶ τῶν ἐρυθρῶν πλευρῶν τῶν δρέων, ἐν αἷς ἐναποθέουσι τὸ μέλι αἱ ἀγριαι μέλισσαι καὶ κατασκευάζουσι τὰς φωλεάς των οἵ ἀετοί, ἔξαπλοῦται πόλα δροσερὰ καὶ ἀναρριχῶνται παράσιτα φυτὰ ὑπὸ τὴν σκιὰν πρενῶν, πευκῶν καὶ ἀγριελαιῶν. Ἐν γένει εἰς πάντα τὰ μέρη τῆς ὁραίας ταύτης κοιλάδος καὶ εἰς τὰ χαμηλότερα τῶν δρέων θάλλουσι δένδρα ὑψηλὰ καὶ πυκνόφυλλα καὶ σκιάδες ἀπειροι, πολὺ εὐχάριστοι εἰς τοὺς ἐπισκέπτας καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐκεῖ κατοικοῦντας κατὰ τὸ θέρος. Πλεῖστα δὲ χαριέστατα φδικὰ πτηνά, Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οίον ἀηδόνες, πέρδικες, κόσσυφοι, ἀκανθυλλίδες καὶ ἄλλα, ἀπὸ πρωίας μέχρι βαθείας νυκιδὸς καθήμενα ἐπὶ τῶν δένδρων, ψάλλουσιν, ἀμιλλώμενα ποῖον νὰ κελαδήσῃ γλυκύτερον τοῦ ἄλλου.

Ἄλλα, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἡ θέα τῶν ἔρυθρῶν, ἀποτόμων καὶ ὑπερψήλων βράχων, οἵτινες ὑπέροκεινται τοῦ ποταμοῦ, καταπλήσσουσι τὸν ἐπισκέπτην, ἀφ' ἑτέρου ὁ ἥσυχος δοῦς τοῦ ποταμοῦ, ὅστις «ἡρέμα κυλίει τὰ ἀργυρᾶ νάματά του», ποὺ μὲν πλατύτερος, σχηματίζων χαρίεν τι νησίδιον, ποὺ δὲ στενώτερος, καὶ αἱ παρόχθιοι καταπλάσινοι μικραὶ πεδιάδες μετριάζουσι τὴν ἔκπληξιν τοῦ ἐπισκέπτου. Ἡ κοιλάς αὕτη ἐνέχει ὅ, τι ἄγριον καὶ ὅ, τι τεροπνὸν ὑπάρχει ἐν τῇ φύσει. Ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ ἐνοῦται τὸ ἄγριον μὲ τὸ γλυκύ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ πραγματικὸν μεγαλεῖον τῆς τερπνῆς ταύτης κοιλάδος. Ἐνταῦθα ἀναφωνεῖ πᾶς χριστιανός: «Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὑμνον τῶν θαυμασίων σου».

Ἡ πηγὴ.

(‘Υγεινὰ παραγγέλματα).

‘Ημέραν τινὰ τοῦ θέρους, καθ' ἥν ὁ καύσων, ἥτο πολύς, ὁ μικρὸς Τηλέμαχος μετέβαινεν εἰς τοὺς ἀγρούς του, φέρων τροφὰς εἰς τὸν πατέρα του. Ἐθάδιζε μὲ βῆμα ταχύ, ἵνα φθάσῃ ἐκεῖ πρὸ μεσημβρίας. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐθάδιζεν οὕτως, αἱ παρειαὶ του ἐκοκκίνισαν, ἰδρωσε καὶ ἐδίψησε πολύ. Διὰ τοῦτο μόλις ἐφθασεν εἰς τὸν πατέρα του καὶ ἀφῆκε τὸ σακιδίον μὲ τὰς τροφάς, ἔτρεξεν εὐθὺς εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον ὑπάρχουσαν πηγὴν καὶ ἐπειν ὅδωρ. Ἄλλὰ μόλις ἐπειν ἤρχισε νὰ αἰσθάνηται πόνους εἰς τὴν κοιλίαν καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ βαδίσῃ καλῶς. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, καὶ μᾶλλον σύρων τοὺς πόδας του ἢ βαδίζων, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν πατέρα του, ἀλλ' ὡς ἐφθασεν ἐκεὶ ἐπεσε κατὰ γῆς καὶ ἐκλαίε. Τότε ὁ πατήρ του φορηθεὶς διέκοψε τὴν ἔργασίαν του καὶ θέσας ἐπὶ τοῦ ἱππου τὸν Τηλέμαχον μετέφερεν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἐκεῖ δὲ Τηλέμαχος προσεβλήθη ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ, ἔνεκα τοῦ ὅποιου ἐκλήθη ἐιατρός, ὃστις μετὰ δύο ἡμέρας ἐθεράπευσε τὸν Τηλέ-

μαχον, ἀλλὰ διέταξεν αὐτὸν νὰ μείνῃ ἐπ' ὅλης ἀκόμη ἡμέρας κλινήρης. Ἐπὶ τῆς κλίνης εύρισκομενος δὲ Τηλέμαχος κατηράτο τὴν πηγὴν καὶ ἔλεγεν, ὅτι αὕτη εἶχε μᾶλλον δηλητήριον παρὰ ὕδωρ.

Ἄκουόσας τοῦτο δὲ πατήρ του εἶπε τότε· «Τέκνον μου, ή πηγὴ δὴν εἶναι αἰτία τῆς ἀσθενείας σου, ἀλλ' ή ἀνοησία σου καὶ ή ἀπληστία σου εἰς τὸ νὰ πίνῃς ὕδωρ ἰδρωμένος. Δὲν σοὶ εἶπον ἐγὼ πολλάκις, ὅτι ἰδρωμένοι δὲν πρέπει νὰ πίνωμεν ὕδωρ η νὰ καθήμεθα εἰς ῥεῦμα ἀέρος, διότι ἀσθενοῦμεν; Δὲν σοὶ εἶπον ἐγὼ πολλάκις, ὅτι, διὰ νὰ διατηρῶμεν τὴν ὑγίειαν τοῦ σώματός μας, πρέπει νὰ ἐκτελῶμεν τὰ ἔξηρις ὑγιεινὰ πυραγγέλματα:

1) Νὰ μὴ πίνωμεν ὕδωρ ἰδρωμένοι η νὰ ξιστάμεθα εἰς ῥεῦμα ἀέρος, διότι πολλὰς ἀσθενείας κινδυνεύουμεν νὰ πάθωμεν καὶ αἰρνίδιον ἀκόμη θάνατον

2) Νὰ νίπτωμεν τακτικῶς τὰς χειρας καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ σταν ἐγειρώμεθα τοῦ ὑπνου καὶ πρὶν κοιμηθῶμεν.

3) Νὰ λούωμεν ἐκάστην πρωίαν τὴν κεφαλὴν μὲ ἀφθονον ὕδωρ, τὸ δόποιον καὶ καθαρίζει αὐτὴν καὶ ἀπὸ κρυολογημάτων προφυλάττει.

4) Νὰ καθαρίζωμεν συχνάκις τὰ ἐνδύματά μας, ἄτινα πρέπει νὰ μὴ εἶναι βαρέα καὶ πολλά, καὶ μάλιστα νὰ ἀλλάσσωμεν συχνάκις τὰ ἐσώρρουχα, ἄτινα δὲν πρέπει νὰ εἶναι στενά, διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζηται ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν η ἀδηλος διαπνοή καὶ διὰ νὰ μὴ μολύνηται ὁ πέριξ ἡμῶν ἀήρ, ὃν ἀναπνέομεν.

5) Νὰ φροντίζωμεν περὶ τῆς ἀκρας καθαριότητος τῆς κατοικίας μας καὶ τῶν πέριξ αὐτῆς, διὰ νὰ μὴ ἀναπνέωμεν ἀκάθαρτον ἀέρα.

6) Νὰ μὴ κοιμώμεθα ἐπὶ στρωμάτων καὶ προσκεφαλαίων μαλακῶν, ἀλλὰ πεπληρωμένων ἐξ ἀχύρων η βρύων. Νὰ μὴ κοιμώμεθα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, διότι οὕτω πιέζοντες τὴν καρδίαν ἐμποδίζομεν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἷματος. Νὰ κοιμώμεθα εἰς ὠρισμένην ὥραν (10 συνήθως) καὶ μετὰ 3-4 ὥρας μετὰ τὸ φαγητὸν καὶ νὰ ἔξυπνῶμεν πολὺ πρωΐ καὶ νὰ ἐγειρώμεθα ἀμέσως τῆς κλίνης. Νὰ μὴ κοιμώμεθα πληγίσιν ἐλωδῶν μερῶν η Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐντὸς δωματίων, ἐν οἷς ὑπάρχουσιν ἀνθη καὶ ἀνθράκες ἀνημμένοι, καὶ νὰ ἀνανεώνωμεν τὸν ἀέρα αὐτῶν, ἀγοίγοντες τὰ πυράθυρα, σταν ἀπουσιάζωμεν.

7) Νὰ καθαρίζωμεν καλῶς τοὺς ὁδόντας μαξέναστην πρωΐαν καὶ μετὰ τὸ φαγητόν, οὐχὶ διὰ καρφίδων καὶ ἄλλων σιδηρῶν ἀντικειμένων, ἀλλὰ δι' ὅδατος, διότι ἡ ὥλη τοῦ φαγητοῦ, ἥτις προσκολλᾶται εἰς αὐτούς, ἐὰν δὲν ἐκπλυθῇ, σήπεται καὶ καταστρέφει αὐτούς. Οἱ ἀκάθαρτοι δὲ καὶ κατεστραμμένοι ὁδόντες ὅχι μόνον ἀηδῆ δσμῆν ἀναδίδουσιν, ἀλλὰ καὶ πόνους δριμυτάτους προξενοῦσι καὶ τὴν καλὴν μάσησιν τῶν τροφῶν ἐμποδίζουσιν, ἔπειρ εἶναι ἐπιβλαβής εἰς τὸν στόμαχον.

Οἱ δύο πιστοὶ φίλοι.

Συνηντήθησάν ποτε ἐν ταξιδίῳ δύο τεχνίται, εἰς χαλκεὺς καὶ εἰς βάπτης. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας συνεταξίδευον ἕως ὅτου τέλος ἔφθασαν εἰς τινα πόλιν. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ταξιδίου ἐγνωρίσθησαν πολύ, διηγήθησαν πρὸς ἀλλήλους τὴν καταγωγὴν τῶν καὶ τὴν ἴστορίαν τοῦ βίου τῶν καὶ συνηψάν ἀδελφικὴν φιλίαν. Ἐν τῇ πόλει κατέκηησαν ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ, διενέμοντο δὲ τι είχον καὶ ἀδελφικῶς ἐδογκήσαν ἀλλήλους εἰς διπλαῖς ἐκκαστοῖς ἐλάμβανεν ἀνάγκην βοηθείας.

Μετά τινα χρόνον ὁ χαλκεὺς ἡσθένησε καὶ κατέκειτο κλινήρης ἐν ξένῃ χώρᾳ μεταξὺ ξένων ἀνθρώπων, οἵτινες οὐδεμίαν περιποίησιν παρείχον εἰς αὐτόν. Βεβαίως δὲ θέσις του θὰ ἦτο πολὺ κακή, ἐὰν δὲν εἴχε πλησίον του τὸν σύγοικόν του βάπτην, διότι καὶ χρήματα πολλὰ δὲν εἴχε καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἐργασίας του μόλις διλίγας δραχμαῖς ἤξιζον. Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς ἀσθενείας του τὰ χρήματα ἐξωδεύθησαν καὶ τὰ ἐργαλεῖα ἐπωλήθησαν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τούτων ληφθέντα χρήματα εὑθὺς ἐξωδεύθησαν, βελτίωσις δὲ τῆς ὑγιείας του δὲν ἐφαίνετο ἀκόμη.

Οἱ βάπτης ἔδειξε διαγωγὴν ἀδελφικὴν πρὸς τὸν χαλκέα καὶ οὐδέποτε ἐγκατέλειψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἀνάγκῃ ἐκείνῃ. «Ἐδῶ ἐν τῇ ξένῃ ταύτῃ χώρᾳ ἐγὼ εἰμαι δὲ πλησιέστατος συγγενής του».

εὗτως ἐσκέψθη δὲ ῥάπτης καὶ βεβαίως δρθῶς. Διὰ τοῦτο ἐκ τῶν πραγμάτων του ἐπώλησε διαδοχικῶς τὸ ἔν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἕως ὅτου οὐδὲν πλέον ἔμεινεν εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἔμεινεν εὐχαριστημένος καὶ ἐν μόνον ἐπεθύμει, νὰ ἴδῃ τὸν σύντροφόν του διὰ τῶν περιποιήσεων αὐτοῦ πάλιν ὑγιαίνοντα! Ὁ δυστυχῆς χαλκεὺς ἐστενοχωρείτο καὶ δὲν ἦξενρε πῶς νὰ εὐ-χαριστήσῃ τὸν φίλον του διὰ τὴν ἀγάπην, τὴν δποίαν ἐδείκνυε πρὸς αὐτόν. Πολλάκις, ὅτε ἦτο μόνος, ἔκλαιεν ἐκ τῆς λύπης, διότι δὲν ἤδυνατο νὰ ἀντικαταστήσῃ εἰς τὸν φίλον του τὰ πω-ληθέντα ὑπ' αὐτοῦ πράγματα. Ἀλλ' δὲ ῥάπτης πάντοτε παρη-γόρει αὐτὸν καὶ ἔλεγεν ὅτι: Ὁ πολυεύσπλαγχνος Θεὸς δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτούς. Πᾶς ἄνθρωπος εἶναι διοχετεωμένος νὰ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του καὶ οὐδέποτε νὰ ἀφίνη αὐτὸν ἀποστά-τευτον ἐν ξένῃ μάλιστα χώρᾳ.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ δὲ χαλκεὺς ἐθεραπεύθη τελείως, ἀνεχώρη-σαν ἐκ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ μετέβησαν εἰς ἄλλην, ἔνθι δὲν χαλκεὺς εὔρεν ἐργασίαν, δὲ δὲ ῥάπτης οὐχί. Ἀφοῦ δὲ δὲ ῥάπτης ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ πόλει ἀνεν ἐργασίας, ἀπεφάσισε νὰ ἀνα-χωρήσῃ καὶ νὰ μεταβῇ ἀλλαχοῦ πρὸς εὔρεσιν ἐργασίας. Κατ' ἀνάγκην οἱ φίλοι ἐνταῦθι ἔπρεπε ν' ἀποχωρισθῶσιν. Ὁ ῥάπτης ἀνεχώρησε συνοδευθεὶς ἐπ' ἀρκετὴν ὥραν ἔξω τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ φίλου του χαλκέως. Ἔκει ἐφιλήθησαν καὶ ἀπεχωρίσθησαν ὡς ἔὰν ἦσαν πραγματικοὶ ἀδελφοί, χωρὶς νὰ ἐλπίζωσι πλέον, ὅτι ἥθελον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ποτὲ συναντηθῆ.

Μετὰ ταῦτα δὲ ῥάπτης μετέβη εἰς διαφόρους πόλεις, ἐν αἷς ἔμεινεν ἐπὶ δέκα σχεδὸν ἔτη ἐργαζόμενος, δὲ μὲν ἐν ταύτῃ, δὲ δὲ ἐν ἐκείνῃ, χωρὶς δμως ἐν οὐδεμιᾳ καὶ ἐν ἵκανοποιηθῇ ἐκ τῆς ἐρ-γασίας του. Διὰ τοῦτο ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ κατε-τάχθη εἰς τὴν χωροφυλακήν. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν τάξεων του στρα-τοῦ ἀπέλυσαν αὐτόν, ἐπειδὴ διαρκῶς ἥσθενει, ἐνεκα τῆς καχε-κτικῆς αὐτοῦ κράσεως. Τότε σχεδὸν γυμνὸς περιήρχετο ἀπὸ πό-λεως εἰς πόλιν καὶ ἐζήτει ἐργασίαν, ἀλλ' οὐδεὶς ἔδιδεν εἰς αὐτὸν τοιαύτην, ἐνεκα τῆς πενιχρᾶς καὶ ἐλεεινῆς περιβολῆς του. Ὁ

δυστυχής ράπτης τότε ηγαγκάσθη νὰ περιέρχηται τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία καὶ νὰ ἐπαιτῇ!

Ἐσπέραν Σαββάτου τινός, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, μετέβη καὶ εἰς τινα κωμόπολιν παρὰ τινι χαλκεῖ, ζητῶν ἐλεημοσύνην. Τότε δὲ χαλκεύς, δστις μετὰ τῶν ὑπαλλήλων του εἰργάζετο πρὸ τῆς καμίνου, ἐνδριμισεν, δτι ἡ φωνὴ τοῦ ζητοῦντος ἐλεημοσύνην ἦτο λίαν γνωστὴ εἰς αὐτόν. Ἐλαθε λοιπὸν εἰς χειράς του τὸ φῶς καὶ παρετήρησε τὸν παρὰ τὴν θύραν ιστάμενον ἐπαίτην, εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ἀμέσως ἀνεφώνησεν: «Ω ἀδελφέ μου, σὺ εἰσαι;». Συγχρόνως καὶ δὲ ἐπαίτης τὰ κύτα ἀνεφώνησε καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς ἄγκαλας τοῦ φίλου του. Ἐκεὶ ἔμενον ἐνγγκαλισμένοι, ὡς ἀδελφοί, ἐπὶ πολὺ καὶ ἔκλαιον ἐκ τῆς χαρᾶς. Καὶ ἀληθῶς ἦσαν οἱ δύο σύντροφοι, οἵτινες ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἀποχωρισμοῦ αὐτῶν δὲν εἶχον ἀκούσει πλέον τι περὶ ἀλλήλων.

Ο χαλκεύς, δστις εἶχεν εἰσέλθει πρὸ χρόνου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ χαλκείου ἐκείνου διὰ τῆς νυμφεύσεως του μετὰ τῆς χήρας, εἰς τὴν δποίαν τὸ ἐργαστήριον ἀνήκειν, εἶχε γίνει πλούσιος. Οὗτος ἔχαρη πολὺ, ἐπειδὴ ἐπανέβλεπε τὸν ἀδελφικόν του φίλον, ὠδήγησε τοῦτον εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ τὸν ἐτοποθέτησε παρὰ τὴν ἑστίαν. Ἐπειτα παρεκάλεσε τὴν σύζυγόν του, νὰ φέρῃ ἐνδύματα καινουργή καὶ τὴν ἑορτάσιμον ἐνδυμασίαν του, ἵνα ἐνδυθῇ αὐτὴν δὲν ἐπρόφθασε, διότι δὲ χαλκεύς ἔκλεισε τὸ στόμα του καὶ εἶπε: «Σιώπησον, σὲ παρακαλῶ, φίλε μου, μηδὲ λέξιν νὰ εἰπῃς. Προσέφερες πρός με ὑπηρεσίας πολλάς, ὅστε πρέπει νὰ δώσω εἰς σὲ ἐκ τῶν δλίγων, τὰ ἐποια ἔχω».

Ο ράπτης ηγαγκάσθη τότε νὰ ἐνδυθῇ καὶ νὰ καλλωπισθῇ, δὲ χαλκεύς εἶπεν εἰς αὐτὸν νὰ ζητῇ καὶ πράττῃ, ὡς ἐὰν ἦτο εἰς τὸν ίδιον του οίκον. Ἀφοῦ δὲ ἐν σπουδῇ ἐτελείωσε τὴν ἐργασίαν του, παρεκάλθισε μετὰ τοῦ φίλου του εἰς τὴν τράπεζαν καὶ προσεκάλεσε νὰ εἰσέλθωσιν δλοι οἱ ἀνθρώποι του, ἵνα καλῶς παρατηρήσωσι τὸν φίλον του. Διηγήθη δὲ ἔπειτα εἰς αὐτοὺς τις ἦτο δέσμος καὶ τι πρὸς αὐτὸν ὡς φίλος εἶχε κάμει. Τότε πάντες ἀπὸ καρδίας ἔχαρησαν διὰ τὸν ξένον καὶ ίδιας ἡ οἰκοδέσποινα,

ητις ήγάπα πολὺ τὸν σύζυγόν της καὶ πολλάκις εἶχεν εὐχηθῆ τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου διὰ τὸν ἀγαθὸν ὥραπτην, τὸν εὐεργετήσαντα τὸν σύζυγόν της. Μετὰ ταῦτα δὲ χαλκεὺς προσεκάλεσε διὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς γεῦμα διώντων τοὺς ἐν τῇ κωμοπόλει φίλους του καὶ εἶπεν «Ω! η αὔριον ἡμέρα θὰ εἴναι δι’ ἐμὲ ἡμέρα χαρᾶς καὶ μεγίστης ἀγαλλιάσεως».

‘Η Κυριακὴ ἡλθε καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ χαλκέως ἐπεκράτει τοσαύτη χαρὰ καὶ εὐθυμία, ώς ἐὰν ἐγίνετο γάμος. Ότε δὲ ἐτελείωσε τὸ γεῦμα, δὲ χαλκεὺς διηγήθη καὶ πάλιν εἰς τοὺς φίλους του διπολας ὑπηρεσίας ποτὲ εἰς αὐτὸν δὲ σύντροφός του εἶχε προσφέρει. Τότε καὶ δὲ ύραπτης διηγήθη καὶ αὐτὸς τὰ συμβάντα αὐτῷ, οἱ δὲ ἔνειζόμενοι μετ’ αὐτοῦ τοσοῦτον ἡγάπησαν αὐτόν, ὥστε ἐπέμειναν νὰ μείνῃ ἐκεῖ ἐν τῇ κωμοπόλει, μετερχόμενος τὸ ἔργον του. Ο χαλκεὺς ἔξέδιλε φωνὴν χαρᾶς ἐπὶ τούτῳ καὶ ὑπεσχέθη νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὸν χρηματικῶς, ἐφ’ ὅσον ἡδύνατο, καὶ ἐτήρησε τὸν λόγον του. Ο ύραπτης εὗρεν ἀρκετὴν ἔργασίαν ἐν τῇ κωμοπόλει καὶ ἔζησεν ἐκεῖ τὸν μετέπειτα βίον του εὐχαριστημένος καὶ εὐτυχῆς.

«Οπ’ εῖδε φίλον ἀκριβό, εῖδε μεγάλο θησαυρό».

«Ο φίλος δὲ καλὸς ἐστὶν ἀνάγκη φαίνεται».

«Κάμε καλὸς ἐστὸν φίλους τὰ τῶροις ἐστὶν ἀνάγκη».

«Ἐνγύρωμαν γίνουν».

«Ο μόλυβδος».

Μετὰ τὸν σίδηρον τὸ μᾶλλον χρησιμοποιούμενον μέταλλον εἶναι δὲ μόλυβδος. Ο μόλυβδος εὑρίσκεται συνήθως ἡγιωμένος μετ’ ἄλλων δρυκτῶν καὶ ἴδιως μετὰ θείου καὶ σπανίως εὑρίσκεται μεμονωμένος.

‘Ο μόλυβδος εὑρίσκεται εἰς Γαλλίαν, Αγγλίαν καὶ ἀλλαχοῦ καὶ εἰς τὸ Λαύρειον.

‘Ο καθαρὸς μόλυβδος ἔχει χρῶμα κυανόλευκον, λάμψιν ὑπάλωδη καὶ βάρος μέγιστον. Εἶναι δὲ πολὺ μαλακὸς καὶ ἐκτείνεται εὐκόλως, ὥστε κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ σύρματα λεπτότατα καὶ πλάκας λεπτοτάτας. ‘Ο μόλυβδος εἶναι τόσον μαλακός, ὥστε δυνάμεθα νὰ χαράξωμεν αὐτὸν διὰ τοῦ διύνχος ἢ νὰ κόψωμεν αὐτὸν διὰ μαχαιριδίου, διότε παρουσιάζει ἐπιφάνειαν στιλπνήν. ‘Εὰν δῆμος ἀφῆσθωμεν αὐτὸν ἐπί τινας ὥρας ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλοιοῦται, καλυπτόμενος ὑπὸ μαλακοῦ τινος στρώματος, καὶ χάνει τὴν στιλπνότητα αὐτοῦ, δηλαδὴ ὀξειδωῦται. ‘Ο μόλυβδος τήκεται εὐκόλως καὶ διὰ τῆς σφυρηλασίας οὐδόλως σκληρύνεται. ‘Ο μόλυβδος φερόμενος ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀφίνει ἵχνη, πληττόμενος δὲ οὐδένα ἥχον ἔχαγει.

‘Ο μόλυβδος ἐμβαπτιζόμενος ἐντὸς δέξιων δλίγον κατ’ ὅλιγον διαλύεται. ‘Εὰν ἐντὸς ποτηρίου, ἔχοντος δέος θερμόν, θέσθωμεν τεμάχιον μολύβδου, παρατηροῦμεν, δτὶ οὗτος δλίγον κατ’ ὅλιγον διαλύεται. Τὸ ὑγρὸν τοῦτο πινόμενον ἐπιφέρει πόνους εἰς τὴν κοιλίαν καὶ ἔμετον, ἄτινα μαρτυροῦσιν, δτὶ ὁ μόλυβδος εἶναι δηλητηριώδης.

‘Ο ἀκάθαρτος μόλυβδος καὶ ίδιως ὁ ἡνωμένος μετὰ θείου καθαρίζεται ἐντὸς κλιβάνων, ἔνθα ὁ μὲν μόλυβδος πυρακτούμενος τήκεται καὶ δέει ἐντὸς τύπων, τὸ δὲ θεῖον ἔξατμίζεται. ‘Εὰν δῆμος ὁ μόλυβδος περιέχῃ καὶ ἀργυρον, ὃς συμβαίνει ἐν Λαυρείῳ, ἔνθα πολλὰ τῶν τοιούτων ὀρυκτῶν ὀρυχεῖα ὑπάρχουσι καὶ ἐν οἷς πολλαὶ χιλιάδες ἐργατῶν ἀσκολοῦνται, τότε καθαρίζεται ὡς ἔξῆς. Θέτουσιν ἐντὸς καμίνου τὸν ἀργυροῦχον μόλυβδον καὶ πυρακτοῦσιν αὐτόν, διὰ δύο ὅπῶν, κειμένων κατὰ τὰ πλάγια, εἰσφυσῶσι διὰ φυστήρων σφοδρὸν ὁεῦμα ἀέρος. Τότε ὁ ἀργυροῦχος μόλυβδος τήκεται εὐκόλως καὶ τὸ μὲν ἐνυπάρχον θεῖον ἔξατμίζεται, ὁ δὲ μόλυβδος καὶ ὁ ἀργυρος μένουσι. Μετὰ ταῦτα ἔξακολουθοῦσι νὰ εἰσφυσδοσι σφοδρὸν ὁεῦμα ἀέρος, δτε ὁ μὲν μόλυβδος ἐνούμενος μετὰ τοῦ δέχυγόνου τοῦ ἀέρος ἀποτελεῖ κόνιν ἐρυθράν, μένιον καλούμενον, δπερ ὡς ἐλαφρότερον ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀφαιρεῖται, ὁ δὲ ἀργυρος μένει ἐντὸς μόνος.

‘Η χρῆσις τοῦ μολύβδου εἶναι ἀρχαιοτάτη· ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζουσι σωλῆνας διὰ τὴν διοχέτευσιν τοῦ ὄδατος καὶ τοῦ φωταερίου, σφαιρίδια καὶ χόνδρους (σκάγια) καὶ ἄλλα. Ἐκ τοῦ μολύβδου μετὰ τοῦ ἀντιμονίου κατασκευάζουσι τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῶν διὰ γραφίτου μολυβδοκονδύλων ἔγραφον διὰ τοῦ μολύβδου. Ἐκ τοῦ μινίου καὶ αὐτοῦ τοῦ μολύβδου κατασκευάζουσι τὰ μεταλλικὰ χρώματα (λαδομπογιές).

‘Η ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας.

‘Ο ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐκτίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ ἦτο ὁ πρώτιστος καὶ ὁ λαμπρότατος τῶν ναῶν ὃχι μόνον τῆς πόλεως ταύτης, ἀλλὰ καὶ διολκήρου τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ πρῶτος οὗτος ναὸς ἀνφορδομήθη εὑρυχωρότερος ὑπὸ τοῦ νίοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Κώνσταντος καὶ διετηρήθη ἐπ’ ἀρκετὰ ἐτη. Ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος τοῦ ναοῦ τούτου ἐκήρυξαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ οἱ μᾶλλον κορυφαῖοι τῶν δητόρων τῆς ἐκκλησίας μας. Ἐν αὐτῷ ἀντίχησεν ἡ μελίρρυτος φωνὴ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ στομφώδης φωνὴ τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἐστέφοντο οἱ αὐτοκράτορες ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, ἐπικαλουμένου τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ. Ἐν αὐτῷ ἐλύθησαν πλεῖστα θρησκευτικὰ ζητήματα καὶ ἐπατάχθησαν οἱ αἰρετικοὶ τῆς πίστεώς μας.

‘Ο ναὸς οὗτος δίς ἐπυροπολήθη καὶ ίσάκις ἀνφορδομήθη. Καὶ πρῶτον ἐπυροπολήθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐπειδὴ ἐξωρίσθη ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείρας Εὐδοξίας, τῆς ὅποίας ἤλεγχε τὰς παρανομίας, καὶ ἀνφορδομήθη μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Β' (415), καὶ δεύτερον ὑπὸ ὅμιλου στασιαστῶν τῷ 532. Ὁ ναὸς ὅμως οὗτος ἐθεωρεῖτο τὸ ἱερώτερον σύμβολον τῆς θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς ὑπάρχεως τοῦ ἔθνους. Διὰ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς δλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν πυρπόλησιν ἐνόμισε καθῆκον ἀπαραίτητον τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νέου ναόῦ εἰς δύο ἐπιφανεῖς ἀρχιτέκτονας Ἀνθέμιον τὸν Τραλλιανὸν καὶ Ἰσίδωρον τὸν Μιλήσιον. Οἱ δύο οὗτοι ἀρχιτέκτονες διετύπωσαν νέον τύπον χριστιανικῆς ἐκκλησίας, τὸν λεγόμενον βυζαντινόν, ὃστις εἶναι ἀνυπέρβλητος κατὰ τὴν δραϊότητα. Μετὰ τοσαύτης δὲ δραστηριότητος εἰργάσθη ὁ Ιουστινιανός, ὥστε μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἀφ' ἣς ἐπυρπολήθη ὁ ναός, ἥτοι τῇ 23

Φεβρουαρίου 532, ἔθετο τὸν θεμέλιον λίθον καὶ μετὰ πέντε ἔτη, δέκα μῆνας καὶ δέκα ἡμέρας συνεπλήρωσε τὸ μέγα τοῦτο κτίριον, διὰ τὸ ὅποιον ἐδαπάνησε 324 ἑκατομμύρια δραχμῶν. "Οτε δὲ συνετελέσθη ὀλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα καὶ ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων, ἡ 24η Δεκεμβρίου τοῦ 537, ὅλος ὁ λαὸς ἥτοι ἐπὶ ποδὸς ἐπευφημῶν τὴν ποιητικὴν πορείαν τοῦ

Αὐτοκράτορος, τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἐν τέλει ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων μέχρι τοῦ ναοῦ. Ἐκεῖ φθάσας δὲ Ἰουστινιανὸς ἔδόμει πρῶτος ἀπὸ τῆς βασιλικῆς πύλης μέχρι τοῦ ἄμβωνος καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐδοξολόγησε τὸν Θεόν καὶ ἀνέκραξε: «Νενίκηκά σε, Σολομῶν!»

Οὐδέποτε οἱ ἀνθρώποι ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἡδυνήθησαν νὰ καταρτίσωσι τελειότερον ἔργον διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ ὅλον οἰκοδόμημα παρουσίαζεν ἔξοχον θέαμα. Τὸ ἐσωτερικὸν δὲ τοῦ ναοῦ ἐξήστραπτεν ἐκ τῶν ἱερῶν κειμηλίων καὶ τῶν σκευῶν, τῶν ὅποιων πολλὰ εἶχον κατασκευασθῆ ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ καὶ εἶχον στολισθῆ δι' ἀδαμάντων, μαργαριτῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων.

«Ο ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ἐν τῷ ὅποιῳ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐδεήθησαν ἐν φοβεροῖς καιροῖς καὶ ἐδοξολόγησαν τὸν Θεόν διὰ τὰς κατὰ τῶν βαρβάρων νίκας των καὶ ἐκοινώνησε τῶν ἀχράντων μυστηρίων δὲ τελευταῖος αὐτοκράτωρ ἡμῶν Κωνσταντίνος, δὲν ἔχει μὲν σήμερον τὸν πλούσιον ἐσωτερικὸν στολισμόν, διασφέζει δὲν ἀκόμη τὴν ἀπαράμιλλον αὐτοῦ ὁραιότητα καὶ τὴν τεχνικήν του ἀξίαν. Οὗτος, ἀφ' ὅτου δυστυχῶς ἡ Κωνσταντινούπολις ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων, μετεποιήθη εἰς τουρκικὸν τέμενος, ἐν τῷ ὅποιῳ δὲ Σουλτᾶνος τῶν Τούρκων λατρεύει τὸν Μωάμεθ, πρὸς χλευασμὸν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης.

“Ο μικρὸς ἄτακτος.”

Ο Θωμᾶς ἦτο παιδίον πολὺ ἄτακτον, τὸ ὅποιον ἥγνωχλει δῆλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἡνώχλει τοὺς ἀδελφούς του καὶ τὰς ἀδελφάς του πάντοτε καὶ συγήθως ἐπαιζε παιγνίδια πειρακτικά. Ἀλλοτε ἐλάμβανε τὰς πλαγγόνας τῶν ἀδελφῶν του καὶ ἔθετε ταύτας εἰς τὸ ὅδωρ, διὰ νὰ κολυμβήσωσι, καὶ οὕτω κατέστρεφεν αὐτάς. Ἀλλοτε περιετύλισσε πυρίτιδα διὰ χάρτου καὶ θέτων πῦρ ἐπέτα αὐτὴν εἰς τὸν ἀέρα (ὑψηλά). “Οτε αἱ ἀδελφαὶ του ἐπαιζον κλειδοκύμβαλον, δ Θωμᾶς ἐλάμβανε τὸ τύμπανόν του καὶ ἔκρουε τοῦτο δυνατά, ἵνα ζαλίζῃ αὐτὰς καὶ ἵνα μὴ ἀκούηται δὲ ήχος

τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ὁτε ἐμελέτων, μετέβαινε σιγὰ σιγὰ καὶ λαμβάνων τὰ βιβλία ἔτρεχεν ἐδῶ καὶ ἔκει κυνηγούμενος παρ' αὐτῶν ἐπὶ πολὺ, διὰ νὰ ἀποδώσῃ αὐτά. Ὁ Θωμᾶς, δὲ μετέβαινεν εἰς τὴν ἑξοχήν, ηὔχαριστείτο νὰ συλλαμβάνῃ τὰ ζῷα ἀπὸ τῆς οὐρᾶς καὶ νὰ πειράζῃ αὐτά. Ἡμέραν τινὰ συνέλαβε τὸν κριόν ἀπὸ τῆς οὐρᾶς καὶ ἔσυρεν αὐτόν, δὲ οὗτος, χάσας τὴν ὑπομονήν, ἐστράφη καὶ ἐκτύπησε διὰ τῶν κεράτων τοῦ τὸν Θωμᾶν εἰς τὰς πλευράς. Ἔνεκα τούτου ἡσθένησεν ὁ Θωμᾶς σοθαρῶς, ἀλλὰ δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ πειράζῃ τὰ ζῷα. Ἀλλοτε πάλιν συνέλαβε τὸν κύνα ἀπὸ τῆς οὐρᾶς καὶ ἔσυρεν αὐτόν, δὲ οὗτος στραφεῖς ἐδάγκασεν αὐτόν. Ἐκτοτε ἔπαυσε πλέον νὰ πειράζῃ τὰ ζῷα, ἀλλὰ δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ πειράζῃ τὰς ἀδειλφάς του. Διὸ τοῦτο δὲ πατήρ του, χάσας τὴν ὑπομονήν του, ἔθηκεν αὐτὸν ὡς ἐσωτερικὸν μαθητὴν ἐν τινὶ σχολείῳ, ἵνα σωφρονισθῇ. Ὁ Θωμᾶς ἐλυπεῖτο πολὺ, ἐπειδὴ ἀπεμακρύνθη τῆς οἰκογενείας του, ἢν πολὺ ἥγάπα, διέτι μὲ δλα τὰ ἐλαττώματά του εἶχεν ἀγαθὴν καρδίαν. Μετ' δλίγας ἡμέρας, ἀφοῦ παρηγορήθη δλίγον, ἤρχισε νὰ πειράζῃ τοὺς συμμαθητάς του, ἀλλ' οὗτοι εἴπον αὐτῷ, δὲ, ἀν ἑξακολουθήσῃ πειράζων αὐτούς, οὐδεὶς θὰ παιᾶῃ μετ' αὐτοῦ. Ὁ Θωμᾶς ἐνόμισεν, δὲ, οἱ συμμαθηταὶ του εἴπον ταῦτα ἀστειευόμενοι, καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ πειράζῃ αὐτούς. Τότε οὗτοι, ἀποχωρισθέντες αὐτοῦ, ἔπαιζον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου καὶ ἀφῆκαν τὸν Θωμᾶν μόνον. Τοῦτο ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολὺ, δὲ, ἐνόησε πλέον δὲ Θωμᾶς, δὲ, δὲν εἶχε δίκαιον νὰ ἐνοχλῇ δλον τὸν κόσμον, δπως ἔκαμνε μέχρι τοῦδε, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀφῆσῃ τὸ ἐλάττωμά του.

Κυριακήν τινα κατὰ τὸν περίπατον συμμαθητής τις τοῦ Θωμᾶ ἡρώτησεν αὐτὸν ἀν ἦτο εὐχαριστημένος καὶ ἀν ἡσθάνετο ἀκόμη τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐνοχλῇ τοὺς ἄλλους. Ὁ Θωμᾶς ἤρχισε τότε νὰ κλαίῃ καὶ εἶπεν δὲ, εἰς τὸ ἑξῆς οὐδένα θὰ ἐνοχλῇ. Τοῦτο καὶ πράγματι ἔπραξε. Τότε οἱ συμμαθηταὶ του ἐδέχθησαν πάλιν τὸν Θωμᾶν νὰ παιᾶσι καὶ, ἐπειδὴ ἦτο ἐκ φύσεως ἀγαθῆς καρδίας, ἥγαπατο πολὺ παρ' αὐτῶν καὶ ἀπέκτησε τινας τού-

των φίλους, τοὺς ὄποιους καὶ ἔλον του τὸν βίον εἶχε τοιούτους.
—καὶ νοεῖσθε νῦν, «Ἐνδροσήγορος γίρου».

Επεικεῖται διότι νοεῖσθε αὐτὸν τοῦτον τὸν γίρον πάντας
τὰς γῆρασκὰς μονίτρας κανθάρους, οἷον καὶ τοῦτον τὸν γίρον πάντας
ἴσχυρον τὸν γίρον τοῦτον τὸν γίρον πάντας.

Tὰ δάση.

Ηέστεν ὀραῖα εἰναι τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ θέρος τὰ δάση! Πόσην
εὐχαρίστησιν καὶ ἀνακούφισιν αἰσθίνεται τις, ὅταν κατόπιν πο-
λυώρου ὁδοιπορίας εἰσέρχηται εἰς τὸ δάσος! Δένδρα, ὑψηλὰ καὶ
πυκνόκλαδα, οἷον δρύες, πεύκαι, δέντραι, πτελέαι καὶ ἄλλα σχη-
ματίζουσι διὰ τῶν πυκνῶν κλάδων καὶ φύλλων τῶν σκιάν δροσε-
ράν. Ὅπο τὰ δένδρα θάμνοι καὶ ἄνθη καὶ πόα καταπράσινος, ὡς
τάπης ἐξηπλωμένος, εὐχαρίστει τὸ βλέμμα τοῦ ὁδοιπόρου,

Τὰ δάση εἰναι μεγίστης ὥφελείας πρόξενα. Ταῦτα σκιάζουσι
τὸ ἔδαφος καὶ κάμινουσιν ιδίως κατὰ τὸ θέρος τὸν ἀέρα δροσερώ-
τερον. Τὰ δάση μετριάζουσι τὴν ὁρμητικὴν κίνησιν τῶν ἀνέμων.
Τὰ δάση ἔλκύουσι τὰ νέφη καὶ σύτῳ προκαλοῦσι τὰς βροχάς.
Ταῦτα καθιστῶσι τὰς βροχάς τακτικωτέρας καὶ ἀλιγώτερον ὁρ-
μητικάς, διέτι τὰ φύλλα, οἱ κλάδοι καὶ αὐτοὶ οἱ κορμοὶ μετριά-
ζουσι τὴν ὁρμητικὴν πτώσιν τῶν σταγόνων τῆς βροχῆς καὶ τοιού-
τοτρόπως σύτε τὸ χῶμα παρασύρεται, σύτε ὁρμητικοὶ χείμαρροι
σχηματίζονται, ἵνα καταπλημμυρίσωσι τὰς κοιλάδας καὶ τὰς πε-
διάδας καὶ καταστρέψωσι τὰ σπαρτά. Πρὸς τούτοις δὲ αἱ ῥῖζαι
τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων συγκρατοῦσι τὴν γῆν καὶ ἐμποδί-
ζουσιν σύτῳ τὴν ἀπογύμνωσιν τοῦ ἔδαφους. Τὸ πλεῖστον ὕδωρ
τῆς βροχῆς ἐκμυζῶσι τὰ δένδρα καὶ οἱ θάμνοι διὰ τῶν ῥιζῶν τῶν
καὶ φέρουσι τοῦτο ἐντὸς τῆς γῆς. Οὕτω σχηματίζονται ὅπο τὸ
ἔδαφος τῆς γῆς μεγάλαι καὶ πολύτιμοι ἀποθήκαι διάταν, ἐκ τῶν
ὄποιων ἀναδρύει εἰς τὰς ὑπωρείας τῶν δρέων καὶ τὰς πεδιάδας
τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν καὶ συντηροῦνται κατὰ τὸ θέρος οἱ ῥύακες
καὶ οἱ ποταμοί. Ωσαύτως τὰ δάση διατηροῦσι τὴν χιόνα ἐπὶ μα-
κρότερον χρόνον καὶ ἐπομένως ἡ τῆξις καὶ ἀπορρόφησις αὐτῆς
ὑπὸ τοῦ ἔδαφους γίνεται βραδέως καὶ σύτῳς ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀπο-
ταμίευσις τοῦ ὕδατος ὅπο τὸ ἔδαφος τῆς γῆς. Ἐπειρ εἰναι ὥφελι-
μώτατον διὰ τὰς πηγάς.

Τὰ δάση συντελοῦσι τὰ μέγιστα εἰς τὴν ὑγίειαν τῶν ἀνθρώπων, διότι καθαρίζουσι τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, τὸν δποῖον ἀναπνέομεν. Ἀφαιροῦσι παρ' αὐτοῦ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ ἀνθρακικοῦ δξέος, ἀτμούς, ἀέρια καὶ κονιορτούς, ἅτινα εἶναι ἐπιβλαβῆ εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐκπέμπουσι τὸ δξυγόνον, δπερ καὶ ἡμᾶς ζωογονεῖ καὶ τὸ κλῖμα τῆς χώρας εἰς ὑγιεινὸν μεταβάλλει.

Τὰ δάση παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς πλεῖστα δασικὰ προϊόντα, οἷον καύσιμον ὕλην, οἰκοδομήσιμον καὶ ναυπηγήσιμον, ἄνθη, καρποὺς καὶ φλοιούς, τῶν δποίων πολλοὶ χρησιμεύουσιν ὅχι μόνον πρὸς διατροφὴν τῶν ζώων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν. Πρὸς τούτοις δὲ τὰ δάση ὠφελοῦσι τὴν κτηνοτροφίαν, διότι παρέχουσι τροφὴν εἰς τὰ κτήνη ιδίως κατὰ τὸ θέρος, δτε δ χόρτος εἰς τὰ πεδιγά μέρη ἔηραίνεται, ἔνεκα τῆς θερμότητος.

Τὰ δάση τέλος εἶναι δ στολισμὸς καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια μιᾶς χώρας καὶ χρησιμεύουσιν ὡς κατοικία τῶν ἀγρίων ζώων, τῶν ἐντόμων καὶ τῶν πτηνῶν.

Ἄλλα, ἂν καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ὠφέλεια τῶν δασῶν, οὐχ ἡττον ὑπάρχουσι δυστυχῶς τινες, οἵτινες ἡ ἐξ ἀμελείας πυρπολοῦσι τὰ δάση ἡ χάριν δλίγων ἔύλων κατακόπτουσι μέγιστα δένδρα ἢ πρὸς ἀπόκτησιν δλίγων βοσκησίμων ἡ καλλιεργησίμων γκιῶν καίουσιν αὐτά! Οἱ τοιοῦτοι καταστρέφουσιν ὅχι μόνον τὴν περιουσίαν των καὶ τὴν ὑγίειάν των, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἀλλων, καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν κακοδαιμονίαν τῆς πατρίδος μας. Διὰ τοῦτο τοὺς ἐμπρηστὰς τούτους τῶν δασῶν δφείλομεν νὰ παραδίδωμεν ἡ νὰ καταγγέλλωμεν εἰς τὴν Δικαιοσύνην τῆς πατρίδος μας, ἵνα τιμωρῶνται ὡς καταστροφεῖς τῆς περιουσίας μας καὶ τῆς πολυτίμου ὑγιείας μας.

Τὰ δάση εἶναι πολύτιμος περιουσία τοῦ ἔθνους μας καὶ διὰ τοῦτο πᾶς τις δφείλει νὰ σέβηται αὐτὴν καὶ νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ αὐξήσεως αὐτῆς.

Τὸ δάσος.

Τὸ δάσος δροσᾶτο ἐδῶ μειδιῆ,

“ς τὰ δένδρον ἀπὸ κάτω κοιμᾶται ἡ σκιά,

ποιὸς γόνος γένεται καὶ οὐκέτι πάλιν
μόνον ἡσυχὰ πινέει δροσὶ τῆς ἀκτῆς. ὑποδοκεῖ τὸν

Ἀπὸ ἔνα καὶ ἀπὸ ἄλλο τοῦ δάσους κλαδὶ^{τῶν} τάρηδόνι τὸ λάλο γλυκὰ κελαδεῖ,
τὴν ἄνοιξη ψάλλει καὶ λέγει, θαρρῶ,
παιδιά, δοσοῦθάλλει, κερδίστε καιρό.

Βλ. Τανταλίδης.

‘**Η δρῦς.**

‘Η δρῦς εἶναι δένδρον φυσύμενον ἐπὶ τῶν ὁρέων τῆς πατρίδος μας, καὶ εὐδοκιμεῖ ἵδιως εἰς ἔδαφος καλαρόν καὶ πηλῶδες.

‘Η δέσμη της εἰσχωρεῖ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους εἰς βάθος δύο ἔως ὅκτω μέτρων καὶ διακλαδοῦται καθ’ ὅλας τὰς διευθύνσεις. Οἱ κορμός της εἶναι ἰσχυρὸς καὶ γίνεται τόσον χονδρός, ὥστε πολλάκις δύο ἢ καὶ τρεῖς ἀνθρώποι δὲν δύνανται νὰ περιβάλωσιν αὐτόν. Οἱ κλάδοι της ἀρχίζουσι διακλαδούμενοι ἀπὸ δύο περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς γῆς καὶ διευθύνονται κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις, διασταυρούμενοι ποικιλοτρόπως, καὶ παρουσιάζουσιν οὕτως ὅψιν μεγαλοπρεπῆ. ‘Ο φλοιός της κατ’ ἀρχὰς εἶναι φαιδός καὶ λειος, κατὰ τὸ 20ὸν δὲ ἔτος μεταβάλλεται καὶ λαμβάνει χρῶμα βαθύτερον καὶ σχίζεται εἰς ταινίας. Τὰ φύλλα της κεῖνται εἰς τὰ ἄκρα τῶν κλάδων, ὡς θύσανοι, εἶναι μᾶλλον ἐπιμήκη, βαθέως ἐσγιρμένα, καὶ διατηροῦνται μέχρι τοῦ χειμῶνος. Τὰ ἀνθη της εἶναι μικρὰ καὶ λευκὰ καὶ μόλις δύναται τις νὰ διακρίνῃ αὐτὰ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοίξεως εἰς τὰ ἄκρα τῶν κλάδων. Οἱ καρποὶ τῆς δρυός, οἵτινες καλοῦνται **βάλανοι**, ἔχουσι σχῆμα κυλινδρικόν, εἶναι ἔξωθεν ἔυλώδεις καὶ εἰς τὸ κάτω μέρος περιβάλλονται ὑπὸ ἀκανθώδους περιβλήματος, ὅπερ καλεῖται **κύπελλον**.

Αἱ δρύες ζῶσιν ἑπτακόσια ἔως χίλια περίπου ἔτη καὶ φθάνουσιν εἰς ὕψος 30—40 μέτρων. Αποτελοῦσι δὲ ἐκτεταμένα δάση, ἄτινα εἶναι ὀφελιμώτατα εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Αἱ δρύες εἶναι χοησιμώταται εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ ξύλον αὐτῶν, ἐπειδὴ θεῖσαι ἡμέρας ἀπό τοῦ πάτητος Ειπειθευτής Πελλαίης μετα-

χειριζόμεθα εἰς τὴν ναυπηγίαν, εἰς τὴν κατασκευὴν δοκῶν διὰ τὰς οἰκοδομὰς καὶ ὡς ὑποστηρίγματα ἐπὶ τοῦ ἔδαφους τῶν σιδηρῶν ὁρίζονται τῶν σιδηροδόρων. Ἐπειδὴ δὲ στιλβοῦται τοῦτο, ὡς οὐδὲν ἄλλο, καὶ ἔχει χρῶμα φαιόν, διὰ τοῦτο μεταχειρίζομεθα αὐτὸν καὶ πρὸς κατασκευὴν ἐπίπλων. Ὁ φλοιὸς αὐτῆς, ἐπειδὴ ἐνέχει στυπτικὰ ὑγρά, χρησιμεύει πρὸς κατεργασίαν τῶν δερμάτων. Οἱ καρποί τῆς εἶναι πολὺ θρεπτικοὶ καὶ ἀποτελοῦσιν ἔξαιρετον τροφὴν διὰ τοὺς χοίρους. Καὶ τέλος αἱ κηκίδες, αἱ δόποιαι εἶναι τῶν φύλλων ἔξογκώματα, προερχόμενα ἐκ τοῦ νύγματος ἐντόμου τινός, ἐπικαθημένου ἐπ' αὐτῶν, χρησιμεύουσι πρὸς κατασκευὴν τῆς μελάνης.

Δρυὸς ὑπάρχουσι πολλὰ εῖδη. Ἐν τούτων εἶναι ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ Ισπανίᾳ ἡ φελλοφέρδος δρῦς, ἐκ τῆς ὧδοιας ἔξαγουσι τὸν γνωστὸν φελλόν.

Ἡ δρῦς, τὸ δένδρον τοῦτο τὸ γιγάντιον, τὸ μεγαλοπρεπές, τὸ δόποιον ὑπερβάλλει καὶ σκιάζει ὅλα τὰ ἄλλα, ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ σύμβολον τῆς ισχύος καὶ τοῦ μεγαλείου. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν εἶχεν ἀφιερωμῆνη εἰς τὸν κραταίον θεὸν τοῦ κεραυνοῦ, τὸν Δία.

Λαίμαργος καὶ ὁ στόμαχος αὐτοῦ.

Λαίμαργός τις παρεπονεῖτό ποτε κατὰ τοῦ στομάχου του λέγων: «Ἐξ αἰτίας σου ἀδιακόπως πάσχω καὶ δὲν δύναμαι νὰ κοιμηθῶ οὔτε τὴν νύκτα οὔτε τὴν ἡμέραν. Μποφέρω στενοχωρίας καὶ πόνους καὶ ἀναγκάζομαι νὰ πίνω κατὰ διαταγὴν τοῦ ἱατροῦ πικρότατα καὶ ἀηδέστατα φάρμακα».

— «Αὐτὸς ἔλειπε τώρα», εἶπε τότε ὁ στόμαχος, «ἀντὶ νὰ παραπονῶμαι ἔγώ, παραπονεῖσαι σὺ κατ' ἐμοῦ. Δὲν ἔννοεις, πρῶτος ἔγώ πάσχω καὶ πονῶ καὶ ἐπειτα σὺ αἰσθάνεσαι τοὺς πόνους; Ἀντὶ νὰ παραπονῶμαι ἔγώ καὶ νὰ φωνάζω κατὰ σοῦ, δεστις μὲ παραφορτώνεις μὲ τόσας τροφὰς καὶ ποτὰ καὶ οὕτω μὲ βασανίζεις, τολμᾶς νὰ παραπονήσαι σύ, δεστις εἶσαι ὁ αἴτιος δλων τῶν βικσάνων μου. Αἱ διγένειες μου δὲν εἶναι πλέον ἕμαχοι νὰ ἐνερ-

γήσωσι τὴν χώνευσιν τόσων τροφών, ποτῶν, γλυκισμάτων καὶ ζώρων καρπῶν!».

‘Ο λαίμαρχος σκεφθεὶς ἐπ’ ὀλίγον ἐπείσθη ὅτι ὁ στόμαχός του εἶχε δίκαιον καὶ εἶπε·

— «Καὶ τί νὰ πράξω, στόμαχέ μου, διὸς νὰ ἐλευθερωθῶμεν καὶ οἱ δύο ἀπὸ τῶν βασάνων;».

— «Ἔσσο τί νὰ πράξῃς. Νὰ φυλάξῃς τὰς ἀκολούθους παραγγελίας μου καὶ τότε ἔσσο βέβαιος, ὅτι θὰ ἀπαλλαγῶμεν τῶν βασάνων·

1. Νὰ ἐκλέγῃς τροφὴν ἀδιλαθῆ καὶ διγεινήν·
2. Νὰ μὴ τρώγῃς πολύ, ἀλλὰ νὰ εἰσαι μέτριος εἰς τὴν τροφὴν σου·
3. Νὰ μαςάς καλῶς τὰς τροφάς σου, ἵνα διευκολύνηται ἡ πέψις αὐτῶν·
4. Νὰ τρώγῃς εἰς ώρισμένην ὥραν·

5. Νὰ γυμνάσῃς τὸ σῶμά σου, ἵνα ἐνδυναμώνῃς αὐτὸν καὶ διευκολύνῃς τὴν πέψιν· καὶ

6. Νὰ ὑποθάλης τὸν ἔχυτόν σου εἰς δίαιταν καὶ ἀνάπταυσιν, ἀν ἀδιαθετήσῃς ποτὲ ἔνεκα τοῦ φαγητοῦ».

‘Ο λαίμαρχος ἤκολούθησεν, ἐν καὶ μετά τινος δυσκολίας, τὰς συμβουλὰς αὐτᾶς καὶ ἔκτοτε καὶ αὐτὸς καὶ ὁ στόμαχος ἔζησαν διγειές καὶ ποτὲ πλέον δὲν παρεπονέθησαν ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἄλλου.

«Τὸ πολὺ ταμάχι χαίρει τὸ στομάχι».

— «Ποτοῦ καὶ φαγητοῦ μέτρον ἔχε».

— «Η κοιλία καὶ πολλὰ χωρεῖ καὶ δλίγα».

— «Γαστρὸς κράτει».

Κλέφται καὶ ἀρματωλοί.

‘Η σκληρότης καὶ ἡ ἀπανθεωπία τῶν Τούρκων ἡνάγκασε πολλοὺς Ἑλληνας νὰ ἀρήσωσι τὰς ἀγαπητάς των πατρίδας καὶ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ ἀπρόσιτα ὅρη, ἔνθα ἡδύναντο νὰ ζῶσιν.

έλευθεροι. Ό "Ολυπος, ή "Οσα, τὸ Πήλιον, ή Πίνδος, τὰ "Αγραφα, ή Οίτη, δ Παρνασσός, δ Ταύγετος καὶ τὰ ἄλλα ὑψηλὰ ὅρη τῆς Ἑλλάδος ήσαν τὰ καταφύγια τῶν γενναίων καὶ φιλελευθέρων τούτων Ἑλλήνων. Ἀπὸ τῶν ὅρέων τούτων πολλάκις κατέβαινον καὶ προδύξενουν πολλὰς καταστροφὰς εἰς τὰ κτήματα καὶ τὰ ποιμνια τῶν Τούρκων, ἐκ τῶν δποίων καὶ τινας ἐφόνευον. Οἱ γενναῖοι οὗτοι Ἐλληνες ἐκαλοῦντο Κλέφται, δηλαδὴ Παλληκάρια, δ δὲ ἀρχηγός των, δοτις ήτο δ ἀνδρειότερος καὶ συνετώτερος ἐκαλεῖτο καπετάνιος καὶ τὰ καταφύγια αὐτῶν ἡημέραια. Οἱ κλέ-

φται εἶχον ἀδελφικὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην καὶ οὐδένα ἄλλον ἔθεωρουν ώς φυσικὸν ἐχθρὸν εἰμὴ τὸν Τούρκον. Τασσοῦτον δὲ ἐμίσουν τοὺς Τούρκους, ωστε ἀσάκις πασσᾶς τις ή βεζύρης προσεκάλει κλέφτην τινὰ νὰ προσκυνήσῃ, δ κλέφτης ἐκεῖνος ὑπερηφάνως ἀπήντα.

«Πασσᾶ μου ἔχω τὸ οπαδί, βεζύρη τὸ τουφέκι·

Κάλλιο νὰ ζῶ μὲ τὰ θηριὰ παρὰ νὰ ζῶ μὲ Τούρκους.

Αἱ καταστροφαὶ, τὰς δποίας οἱ κλέφται προδύξενουν εἰς τοὺς Τούρκους, ἐγίνοντο καθ' ἐκάστην μεγαλύτεραι καὶ δεινότεραι. Οἱ δὲ Τούρκοι βλέποντες, δτι ήτο ἀδύτατον νὰ καταβάλωσι τοὺς γενναίους ἐκείνους ἀνδρας ήναγκάζοντο νὰ περιποιώνται καὶ νὰ

συνθηκολογώσι μὲ πολλοὺς τούτων. Ἀνέθετον λοιπὸν εἰς τοὺς κλέφτας τὴν τήρησιν τῆς τάξεως διαφόρων χωρῶν καὶ παρεῖχον εἰς αὐτοὺς στρατιωτικοὺς βαθμοὺς καὶ μεγάλους μισθούς. Οἱ τοιοῦται ἐκαλοῦντο ἀρματωλοί, αἱ δὲ χῶραι, τὰς ὅποιας ἐφύλαττον, ἀρματωλίκια. Οἱ ἀρματωλοὶ δῆμος μεθ' ὅλας τὰς περιποιήσεις τῶν Τούρκων ἀπεστρέφοντο τούτους καὶ προσεπάθουν πάντοτε νὰ βοηθῶσι τοὺς κλέφτας. Διὰ τοῦτο πολλάκις συνεκρούοντο μετὰ τῶν Τούρκων καὶ ἐπιμώρουν αὐτοὺς καὶ ἡγαγκάζοντο νὰ ἀφίνωσι τὰ ἀρματωλίκιά των καὶ νὰ γίνωσι πάλιν κλέφται. Τόσον δὲ συχνὰ συνέδαινε τοῦτο, ὥστε ἡ ὀνομασία τοῦ κλέφτου καὶ ἀρματωλοῦ συνεταυτίζετο καὶ ἀπεδίδετο εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἀδιαφόρως ἂν τοῦτο ἦτο κλέφτης ἢ ἀρματωλός.

“Ο βίος τῶν κλεφτῶν.

Οὗτοι δέ τοι μεταβούσι τὸ κλέφτη.

“Η ζωὴ τῶν κλεφτῶν ἦτο παντοτεινὸς ἀγών. Οὗτοι ἐγυμνάζοντο εἰς τὴν σκοποδολὴν καὶ εἶχον καταστῆ τόσον ἐπιτήδειοι σκοπευταί, ὥστε διεπέρων διὰ τῆς σφαίρας τῶν τυφεκίων των τὸ δακτυλίδιον ἢ ἔσθινον τὴν φλόγα κηρίου εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν βημάτων. Οἱ κλέφται ἡσκοῦντο εἰς τὴν πάλην, τὸ πήδημα, τὸν δίσκον καὶ τὸν δρόμον καὶ ἐγίνοντο διὰ τῶν ἀσκήσεων τούτων ἀτρόμητοι εἰς τοὺς κινδύνους καὶ καρτερικοί εἰς τὰς κακουχίας. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ ταχύτης τῶν ποδῶν των, ὥστε πολλοὶ ἡδύναντο εἰς τὸν δρόμον νὰ περάσωσι καὶ τὸν ταχύτατον ἵππον. Οἱ κλέφται ἔζων λιτέτατα. Εὔτυχεῖς ἐθεώρουν ἑαυτούς, ὅτε εἶχον νὰ φάγωσι τὴν ἀγαπητήν των τροφήν, ἥτις ἦτο ὁ διελίας ἀμνός. Ἐκεῖ ἐπὶ τῆς χλόης τῶν κοιλάδων, πλησίον τῶν δροσερῶν πηγῶν, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων, μακρὰν τῆς τυραννίας, ἀναπνέοντες τὸν καθαρὸν καὶ ἐλεύθερον ἀέρα τῶν δρέων καὶ ἀκούοντες τὸ γλυκὺ ἄσμα τῶν πτηνῶν, ηύχαριστοῦντο τρώγοντες τὸν διελίαν ἀμνόν, ἔψαλλον τὰ κλέφτικα ἄσματα καὶ ἔχόρευον τοὺς ἔθνικούς χορούς. Ὅτε δὲ ὠδοιπόρουν ἢ ἐμάχοντο ὡς μόνην τροφὴν ἔφερον ἐντὸς τοῦ σακκιδίου των ἀρτον, δλίγας ἐλαίας ἢ τε-

μάχιον τυροῦ. Ἀλλὰ καὶ τὴν τροφὴν ταύτην ἂν δὲν εἶχον, δὲν ἔστενοχωροῦντο, διότι ήσαν συνηθισμένοι νὰ ἀντέγωσιν ὑπεραγθρώπως καὶ εἰς τὴν πεῖναν καὶ εἰς τὴν δίψαν. Παράδειγμα τῆς καρτερίας των ταύτης ἔχομεν τὸν Νικοτσάραν καὶ τοὺς συντρόφους του, οἵτινες ἐπὶ τρεῖς ημέρας καὶ τρεῖς νύκτας μαχόμενοι ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ὡς μόνην των τροφὴν εἶχον τὴν χιόνα.

«Χιόνι ἔτρωγαν, χιόνι ἔπιναν καὶ τῇ φωτιᾷ ἤβαστοῦσαν».

Οἱ κλέφται παρακινούμενοι ἐκ τῆς μεγάλης ἀγάπης, ἣν εἶχον πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ἐκ τοῦ πόθου τῆς ἐκδικήσεως ὑπὲρ τῶν δμοφύλων καὶ δμοπίστων τῶν, οὐδὲν ἄλλο ἐπεθύμουν εἰμὴ νὰ σφάξωσι Τούρκους. Τοιοῦτον κοινὸν πόθον ἔχοντες ὥρμων πολλάκις εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς πόλεις, οὐδὲν ἄλλο ζητοῦντες εἰμὴ Τούρκους πρὸς σφαγήν.

Διψοῦν οἱ κάμποι γιὰ νερὸ

καὶ τὰ βουνὰ γιὰ χλόμα, διηρᾶν καὶ Η διηρᾶν νερό διηρᾶ καὶ δόλιο Ζαχαρίας γιὰ τούρκικα κεφάληα.

Οἱ κλέφται προετίμων πάντοτε νὰ φονευθῶσι καὶ οὐδέποτε νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὰς χειρας τῶν Τούρκων. "Αν ποτε συνέβαινε νὰ συλληφθῶσι ζώντες, ὑπέφερον μετὰ μεγίστης γενναιότητος τὰ φοβερώτερα τῶν βασανιστηρίων. Σφυροκοπούμενοι, σουθλιζόμενοι, καὶ ζώντες εἰς μικρὰ κομμάτια κοπτόμενοι δὲν ἐδάκρυον, δὲν ἐστέναζον καὶ δὲν προέφερον λέξιν παρὰ μόνον, ἵνα ὑδρίσωσι τοὺς πασσάδες καὶ τοὺς δημίους. Διὰ τοῦτο ἡ καλυτέρα εὐχὴ, τὴν ὅποιαν οἱ κλέφται ηὔχοντο πρὸς ἄλληλους, ἦτο καλὸ μολύβι. "Η σπουδαιοτέρα δὲ καὶ ίερωτέρα παράκλησις τῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀποθνησκόντων πρὸς τοὺς συναγωνιστάς των, ἦτο νὰ κόψωσιν αὐτοὶ τὰς κεφαλάς των καὶ λάβωσι ταύτας μεθ' ἔκυτῶν, ἵνα μὴ περιπέσωσιν εἰς χειρας τῶν ἐχθρῶν.

«Σὰν δένδρον ἐρραγίσθηκε, σὰν ωπαρίσσοι πέφτει· ψιλὴ φωτοῦλα ἔβαλε, σὰν παλληκάρι ποῦ ήτον·

— Ποῦ εἶσαι, καλέ μου ἀδεօφὲ καὶ πολυαγαπημένε ;
Γύρισε πίσω πᾶς με, πᾶς μου τὸ κεφάλι,
τὰ μὴν τὸ πάρ' ἡ παγαγὰ καὶ δὲ Ισοὺφ Ἀράπης καὶ εἰς
καὶ μοῦ τὸ πάρ' εἰς τὰ Γιάννινα τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ τοῦ σκύλλουν
Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ ἔχθρα τῶν κλεφτῶν πρὸς τοὺς Ταύρους,
ώστε δὲ πόθος τῶν ἦτο νὰ κηδεύωνται σύτως, ὥστε νὰ φαίνηται ἐτι-
καὶ μετὰ θάνατον ἐξακολουθοῦσι νὰ μάχωνται κατὰ τῶν ἔχθρων.

Παιδιά μου, μὴ σκανδάζετε, καὶ ἀδέօφια μόν, μὴν κλαῖτε,
γιατὶ δὲν ἔχω τίποτε . . . ὅλιγο εἶμαι λαβωμένος.

Μόρ' πιάστε με τὰ σηκωθῶ, βάλτε με τὰ καθίσω,
φέρτε μου καὶ τὸν ταμπονᾶν τὰ γλυκοτραγουδήσω·
καὶ ἄμα σκολάσω τὸ σκοπὸ καὶ πάψω τὸ τραγοῦδι,
δῶστέ μου τὸ παλιὸ κρασί, τὸ δωδεκαχρονήσιο,
τὰ πλύνω τές λαβωματές, ποῦ καίνε τὸ κορμί μου.

Φαομάκ' εἰν' ἡ λαβωματὰ καὶ μέλι τὸ μολύβι.

Φέρτε καὶ τὸν πνευματικὸν τὰ μὲν ξεμολογήσῃ
καὶ τὸ τοῦ εἴπω τὰ κοίματα, δπῶχω καμωμένα,
σαράντα χρόνη αἱματωλὸς καὶ εἴκοσι πέντε κλέφτης.

Κι ὅταν ὁ Χάρος κατεβῇ καὶ πάρη τὴν ψυχή μου,
σηκωστέ με ἀλαφρὸν ἀλαφρά, καὶ βγάλτε με ἵσα ἀπάνω
τοῦ τὴν πλιὸν ψηλότερη κορφῆ, εἰς τὸν "Αἴ-Ηλιὰ τοῦ δάκη."

στρῶστέ μου πράσινα κλαδιά καὶ ἀπάνω βάλετέ με
καὶ ὕστερα βγάλτε τὰ σπαθιὰ καὶ τὰ βαριὰ χαντζάρια
καὶ σκάψτε τὸ κιβοῦν μου, τὸ μαῦρό μου τὸ μυῆμα
τῆναι πλατύ, τῆναι βαθύ, τῆναι διπλὸ τοῦ μάκρου,
τὰ σιέκ' δρυθὸς τὰ πολεμῶ καὶ δίπλα τὰ γεμίζω
καὶ ἀπ' τὴν δεξιά τον τὴν μερὶαν τὸν ἀφῆστε παραθύρῳ,
τὰ μπαίνη δὲ ήλιος τοῦ Μαγιοῦ, τὸν Ἀνγούστον τὸ φεγγάρι,
τὰ μπατορβγαίρουν τὰ ποντικά, τῆς ἄνοιξης τάηδόντα,
τὰ κελαδοῦνε χαροπά τῆς κλεφτουριᾶς τραγούδα,
τὰ φέροντα χαιρετήσματα πολιτωλοὺς καὶ κλέφτες.

Δημᾶδες.

Οἱ κλέφται εἰχον ζωηρὸν τὸ θρησκευτικὸν αἰσθῆμα. Οὐδέποτε, οἴανδήποτε ἀνάγκην καὶ ἀν εἰχον, γῆγγιζον πρᾶγμα ἀνῆκον εἰς τὰς ἐκκλησίας ἢ τὰς μονάς. Κατὰ τὰς μεγάλας δὲ ἑορτὰς τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅπου καὶ ἀν εύρισκοντο, ἔώρταζον δι' ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἡρωϊκῶν ἀσμάτων, χορῶν καὶ ἀγώνων. Πίστις καὶ πατρὸς ἦσαν τὰ πρῶτα ἀγαθὰ τῶν κλεφτῶν καὶ δι' αὐτὰς ἦσαν πάντοτε καὶ πανταχοῦ πρόθυμοι· νὰ ἀγωνισθῶσι καὶ νὰ ἀποθάνωσι.

Γὰρ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν,

γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἄγιαν,

γι αὐτὰ τὰ δύο πολεμῶ,

μ' αὐτὰ νὰ ζήσω ἐπιθυμῶ·

καὶ ἂν δὲν τὰ ἀποκτήσω,

τί μ' ὁφελεῖ νὰ ζήσω;

Οἱ κλέφται, ἀσάκις δὲν ἐγυμνάζοντο ἢ δὲν ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Τούρκους, κατεγίνοντο εἰς τὴν σύνθεσιν ποιημάτων, διὰ τῶν ἀποίων ἔξυμνούντο τὰ κατορθώματα τῶν ἀνδραγαθησάντων ἢ ἡρωϊκῶς πεσόντων. Τὰ ποιήματα ταῦτα διαδιδόμενα καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Ἐλληνας συνετέλουν μεγάλως εἰς τὴν ἔξεγερσιν τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος καὶ πατρώτρυνον αὐτοὺς νὰ ἀσπασθῶσι τὴν ἐλεύθερον καὶ ἡρωϊκὸν βίον τῶν κλεφτῶν. Τὰ ποιήματα τῶν κλεφτῶν ἦσαν ὥραιότατα διὰ τὴν ἀπλότητα, τὴν χάριν καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, τὰ ὅποια ἐκφράζουσιν, ὡς εἰναι ὁ ἀποχαιρετισμὸς τοῦ κλέφτου, ή γλυκεὶς κατάρα καὶ ἄλλα.

Διὰ τῶν κλεφτῶν διετηρήθη ἀκμαῖον τὸ φρόνημα τῶν Ἐλλήνων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ώργανώθη τρόπον τινὰ ὁ πεζὸς στρατὸς τῆς ὑποδούλου Ἐλλάδος, ὅπως χρησιμεύσῃ οὗτος διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς ἐκ τῆς αἰσχρᾶς δουλείας.

‘Ο ἀποχαιρετισμὸς τοῦ κλέφτου.

Μάννα, σοῦ λέω, δὲ μπορῶ τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω.

δὲν ἥμπιορῶ, δὲ δύναμαι ἐμάλλιασθη καρδιά μου.

Θὰ πάρω τὸ τουφέκι μου νὰ πάρω γίνω κλέφτης,

νὰ κατοικήσω ἃ τὰ βουνά καὶ ὃ τὲς ὑψηλὲς ὁραῖοῦλες,
νᾶχω τὸν λόγγον συντιροφρά, μὲ τὰ βουνά πονθέντα,
νᾶχω τὸν οὐρανὸν σκεπή, τὸν βράχον γιὰ κρεβάτι,
νᾶχω μὲ τὰ κλεφτόποντα καθημερινὸν λημέρι.

Θὰ φύγω, μάννα, καὶ μὴν οὐλαῖς, μόν' δός μου τὴν εὐχή σου
κ' εὐχήσου με μαννοῦλα μου, Τούρκους πολλοὺς νὰ σφάξω.
Καὶ φύτεψε τριανταφυλλιὰ καὶ μαῦρο καρυοφύλλι
καὶ πότιζέ τα ζάχαρη καὶ πότιζέ τα μόσχο.

Κι ὅσο ἡ π' ἀνθίζουν, μάννα μου, καὶ βγάρουνε λουλούδια
δι γυιός σου δὲν ἀπέθανε, μόν' πολεμάει τὸν Τούρκον.
Κι ἂν ἔρθῃ μέρα θλιβερή, μέρα φαρμακωμένη,
καὶ μαραθοῦν τὰ δυὸ μαζὶ καὶ πέσουν τὰ λουλούδια,
τότε κ' ἐγὼ θὰ λαβωθῶ, τὰ μαῦρα νὰ φορέσης».

.....
Δώδεκα χρόνια πέρασαν καὶ δεπαπέρτε μῆνες
π' ἀνθίζαν τὰ τριανταφυλλα κι ἀνοίγαν τὰ μπονυπούκια.
Καὶ μιὰ αὐγὴ ἀνοιξιάτικη, μιὰ πρώτη τοῦ Μαΐου.
ποῦ κελαδοῦσαν τὰ πουλιὰ κι ὁ οὐρανὸς γελοῦσε,
μὲ μιᾶς ἀστράφτει καὶ βροντῆ καὶ γίνεται σκοτάδι.
Τὸ καρυοφύλλι ἐστέναξε, ἡ τριανταφυλλιὰ δακρύζει,
Μὲ μιᾶς ἔεράθηκαν τὰ δυὸ κ' ἐπέσαν τὰ λουλούδια,
μαζὶ μ' αὐτὰ σωριάσθηκε καὶ ἡ δόλια τον μαννοῦλα

Δημάδες

«Μάννα, μὲ καταράστηκες, γλυκεὶ κατάρα μοῦπες·

»Κλέφτης νὰ βγῆς, παιδάκι μου, κάμπους βουνά νὰ τρέχῃς·
»ὅλημερῆς νὰ πολεμᾶς καὶ νᾶχης ὅλη νύκτα·
»μιὰ πέτρα γιὰ προσκέφαλο καὶ τὸ σπαθί σου στρῶμα·
»καὶ τὸ βαρὺ τουφέκι σου ὃσα μάννα ἀγκαλιασμένο».

Νὰ ἥσουν πειροπέρδικα, νὰ πέταγες τάψηλουν
ν' ἀγνάντενες πῶς πολεμοῦν οἱ Κλέφτες μὲ τὸν Τούρκον
Νᾶβλεπες καὶ τὸ γυιόκα σου ὃμπροστά νὰ τρέχῃ ἀπ' ὅλους·

νὰ κυρηγάῃ τὴν Τούρκια ὃùν πρόβατα, ὅù γίδησα,
καὶ νὰ φωνάζῃ δυνατά, μὲ τὸ σπαθὶς τὸ χέρι
«Βαρεῖτε, παλληκάρια μου, ἔλιγα καὶ ἀντρειωμένα,
«νὺ μὴν ἀφίσωμε ψυχὴν πὸ Τούρκους καὶ Ἄρβαντες,
«ὅποῦ μᾶς παιρνοῦν τὰ παιδιὰ καὶ μᾶς τὰ κάροντα Τούρκους,
«Τούρκους σκυλλογείσαρους, πακοὺς χοιστιανομάχους.

Δημόδες (Ἐταιρ. Ἐλληνισμός).

Τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας.

Τὸ χωρίον ὅλον εἰς τὴν προσέγγισιν τῶν ἐχθρῶν μὴ ἔχον
ἴκανάς δυνάμεις, δπως ἀντιστῆ, ἔκρινε φρένιμον, ἐπιβαλλόμενον
ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς οἰκίας καὶ νὰ σπεύσῃ πρὸς
τὸ μέγα σπήλαιον, ἐπερ πολλάκις ὑπῆρξεν ἡ σωτηρία του, ἀπό
τινων δὲ ἡμερῶν ἡ μόνη μετὰ τὸν Θεὸς ἐλπίς καὶ καταψυγή του.

Ἐκεῖθεν οὐδεὶς φέροις. Ζωοτροφίας εἶχον μετακομίσει ἥδη
ἴκανάς, πέντε δὲ μόνον ἄνδρες ἥρκουν, δπως ὑπερασπίσωσιν ἐν
ἀνάγκῃ τὴν μικρὰν καὶ χαμηλὴν ὁπῆν, ἥτις, κεκρυμμένη ἐντὸς
τῶν βάτων, ἐχρησίμευεν ως μόνη εἰσόδος.

Ἐκατοντάς ἀνθρώπων ευρίσκετο ἥδη ἐν τῇ ὁδῷ. Προηγοῦντο
αἱ μητέρες, φέρουσαι τὰ βρέφη των, γραῖαι κρατοῦσαι μικρὰ δέ-
ματα ἐνδυμάτων τῆς περιτῆς ἀνάγκης, ἥκολούθουν δὲ οἱ ἄνδρες
καὶ οἱ παῖδες, φέροντες ὀγκώδη φορτία ἐφαπλωμάτων ἢ ἄλλων
πολυτίμων διὰ τὴν περίστασιν εἰδῶν. Οἱ φέροις ἔμως ἥνωνε τοὺς
πάντας εἰς ἔνα δμιλον πυκνόν. Ἀν ἐκ τῆς καμπῆς τῆς ὁδοῦ, ἥτις
περιετύλισσε τὴν ὑπώρειαν τοῦ ἐγγύτεροῦ λόφου, παρουσιάζοντο οἱ
ἐχθροί; . . .

Τὸ σπήλαιον ἀπειχε τοῦ χωρίου ἐν τέταρτον περίπου, ἀλλὰ
καὶ ἐν τέταρτον ἐπ' ἵσης ἀπειχε τοῦ χωρίου οἱ ἐχθροί.

Σιγὴ ἐπεκράτει μεταξὺ τῶν φευγόντων. Πότε καὶ πότε ἐνῷ
τὰ σώματα ἐφέροντο ταχέως πρὸς τὰ ἐμπρός, αἱ κεφαλαὶ ἐστρέ-
φοντο πρὸς στιγμὴν πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐπέθουν οἱ δφθαλμοὶ νὰ
ἐπανίδωσιν ἀπαξῖ ἔτι, νὰ ἀποχαιρετίσωσι, τις οἶδε, διὰ παντὸς
ἵσως τοὺς ἐγκαταλειπομένους προσφιλεῖς οἴκους. Ποῖος ἐγνώριζεν

ἀν θὰ τοὺς ἐπανέβλεπον πλέον; Καὶ ἄλλοτε μόνογ ἐρείπια πυρὸς καυστα ἐπανεύρον!...

Εἶχον διανύσει ἡδη τὸ ἥμισυ καὶ πλέον τῆς ἔδου. Δὲν ἀπετέχον ἢ ἔκατοντάδας τινὰς βιημάτων ἀπὸ τοῦ ἀσύλου. "Ηδη θὰ παρέκαμπτον τὸν λόφον, δστις θὰ ἀπέκρυψεν ἀπ' αὐτῶν τὴν θέαν τοῦ χωρίου... Καὶ ἐστρέφοντο, ἵνα περιβάλωσιν αὕτη διὲ τῶν τρυφερωτέρων καὶ θιλερωτέρων ἀποχαιρετιστηρίων βλεμμάτων των.

— "Αχ τί ἐπαθα! ἡκούσθη ἀνδρική τις φωνή. Πάντες ἐστράφησαν· ὡμίλει ὁ Μανώλης ὑψηλόσωμος καὶ λιγυρὸς νέος, ἐν ἐκ τῶν καλυτέρων παλληκαρίων τοῦ χωρίου.

Αὐτοστιγμεὶ μία τῶν προπορευομένων γυναικῶν ἔτρεξε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἡρώτησεν ἀνήσυχος.

— Τί ἐπαθεῖς, υἱέ μου;

— Μάννα, ἀπεκρίθη μετὰ φωνῆς τρεμούσης, μάννα, ἔξέχασα τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγιᾶς.

"Η γυνὴ ἐταράχθη τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὠχρίασεν ἐπὶ μαλλιον.

— Καὶ τώρα; ἡρώτησε.

— Τώρα, εἶπεν ὁ Μανώλης, ἀτενίζων αὐτὴν ἐντὸς τῶν δρυθαλμῶν, ὡς ἂν ἦθελε νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ἐποίαν ἡ ἀπόκρισίς του θὰ ἔκαμνε, τώρα θὰ γυρίσω νὰ τὸ φέρω.

"Η μήτηρ ἀπὸ ὠχρᾶς ἔγινε πειλιδνή.

Ο κίνδυνος ἦτο μέγας. Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν οἱ ἔχθροι θὰ ἤσαν τόσον πληγσίον τοῦ χωρίου, ὡστε αἱ σφαῖραι των δὲν θὰ ἔλυποιντο τὸν υέν της.

— Γιέ μου, μή, υἱέ μου, κατώρθωσε νὰ ἀρθρώσῃ, ἐκετεύουσα αὐτὸν διὰ τῶν δρυθαλμῶν.

— Ηδη γυρίσω, μάννα.

— Μή, υἱέ μου, μή! ἐπανέλαθε, κλονιζομένη ἐπὶ τῶν ποδῶν τῆς ἡ δυστυχὴς γυνῆ.

Διέτι τὸν ἔβλεπεν ἡδη τὸν υέν της, τὸ μόνον τῆς προσφιλὲς στήριγμα, τὸν ἔβλεπε σκοπὸν τῶν ἔχθρικῶν σφαιρῶν, πίπτοντα, αἰματόφυρτον, νεκρόν...

— Μανώλη, εἶπε, παρεμβαίνων γέρων τις, δ, τι ἔγινεν ἔγινε. Πάμε. Θὰ σκοτώσῃς τὴν μάνναν σου, ἀν γυρίσῃς.

‘Ο Μανώλης ἀπεσπάσθη ἡσύχως ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ γέροντος, ἥτις περιέβαλλεν ἥδη τὴν δσφύν του καὶ μετὰ φωνῆς, εἰς ἣν αὐτὸς μὲν δὲν ἔζητησε νὰ δώσῃ ἐπισημότητα, ἀλλ’ ἥτις ἀντήγησεν ἐπιβάλλουσα καὶ συγκινητική.

— ‘Η μάννα μου είναι μάννα μου, εἶπε, μὰ ἡ Παναγιὰ είναι Παναγιά.

Καὶ ὡς ἥλεκτρισθεὶς ἐκ τῶν ἴδιων αὐτοῦ λόγων ὥρμησε τρέχων πρὸς τὸ χωρίον, χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ στρέψῃ ἐν ἔτι βλέμμα πρὸς τὴν μητέρα του. Ἐφοβεῖτο μὴ δ, τι δὲν κατώρθωσε τοῦ γέροντος ἡ ἀπειλή, θὰ τὸ κατώρθουν οἱ δακρυσμένοι δρθαλμοὶ της.

‘Η μήτηρ ἄναυδος παρηκολούθει διὰ δμμάτων της τὸν Μανώλην. Οὐδὲ λέξιν προέφερε πλέον. Πάσαι αἱ κισθήσεις της συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν ὅρασιν, διὰ τῆς ἐποίας τὰ δακρύθρεκτα ὅργανα παρουσίαζον ὡς ἐν νέφει πενθίμῳ τὸν ταχύποδα δρομέα. Ο διμιλος τῶν φυγάδων κατ’ ἀνάγκην ἐστάθη. Η μήτηρ θὰ ἀνέμενε τὸν υἱόν της. Οἱ λοιποὶ θὰ ἀνέμενον καὶ τὴν μητέρα καὶ τὸν υἱόν· ἀλλὰ καὶ μόνος ἢν ἦτο δ Μανώλης, ὁ ἀγαπητός των Μανώλης, θὰ τὸν ἀνέμενον, ἢν καὶ δὲν ἦτο ὅλος ἀκίνδυνος ἡ στάσις. Ἡλπιζον νὰ ἀποκρύψωσι τὴν εἰς τὸ σπήλαιον καταφυγήν των, ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ ἦτο πλέον δυνατόν· οἱ ἔχθροι θὰ τοὺς ἔβλεπον ἥδη πρὸς αὐτὸν διευθυνομένους.

“Ηδη ταχύς, ὡς χελιδών μόλις φάύουσα τὰ σπαρτὰ καὶ εὐθέως ἵπταμένη, δ Μανώλης διασκελίζων φράκτας, ὑπερπηδῶν λίθους, ἵνα συντέμνῃ τὴν ἀπόστασιν, ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου του, τοὺς πρώτους τοῦ χωρίου οἰκίσκους.

‘Ολίγον ἀκόμη καὶ δὲν θὰ τὸν ἔβλεπον κρυπτόμενον ὅπισθεν τῶν οἰκίσκων.

‘Η στιγμὴ ἦτο κρίσιμος δι’ ὅλους, φοβερὰ διὰ τὴν μητέρα. Εἴκοσι, δέκα, πέντε πηδήματα ἀκόμη καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπη πλέον... Θὰ τὸν χάσῃ ἵσως διὰ παντός...

Τὰ ἐκ τῆς ἀγωνίας τῆς παρακολουθήσεως αὐτοῦ συγκρατήθεντα δάκρυα ἐπλήρωσαν καὶ πάλιν τοὺς δρθαλμούς της. Δὲν τὸν ἔβλεπε πλέον.

— Μανώλη μου! ἀνέκραξεν δλοφυρομένη.

* * *

Οι ἔχθροι είχον εἰσέλθει ηδη εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐξήταξον τὰς πρώτας αὐτοῦ οἰκίας, ὑθρίζοντες καὶ βλασφημοῦντες. Ἡλπιζον, ὅτι θὰ εὑρισκον ἐν αὐτῷ πολλὰ πράγματα, ἀλλ᾽ ηδη ἔβλεπον, ὅτι οὐδὲν σχεδὸν τοῖς είχον ἀφῆσει οἱ χριστιανοί.

‘Ο Μανώλης δὲν τούς ἔβλεπεν ἀκόμη· ἤκουσε τὰς φωνάς των, ἀλλὰ δὲν ἐπτοήθη.

Εἰσῆλθεν ἐν τῷ οἰκίσκῳ, κατεβίβασεν ἐκ καπνισμένου τινὸς κοιλώματος τοῦ τοίχου τὸ εἰκόνισμα καὶ κατεψήλησεν αὐτὸς εὐλαβῶς.

«Ἡ μάννα μου είραι μάννα, μὰ ἡ Παναγιὰ εἶναι Παναγιά». Αὐτὰ δὲν είχεν εἰπεῖ; Καὶ θὰ ἀφίνε λοιπὸν τὴν Παναγιὰν εἰς τὰς χειρας τῶν ἀπίστων: Αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ μάννα του τῷ είχεν εἰπεῖ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των· «Μανώλη τὰ ὕμιτα σου τέσσαρα μὴ λησμονήσῃς τὸ εἰκόνισμα». Καὶ δὲν ἐφανέρωνεν ἡ θερμὴ αὕτη σύστασις αὐτῆς τοὺς κινδύνους, τὴν βεβήλωσιν, τὰς ὕδρεις . . . τὰς δοπίας διφίστανται αἱ ἀγιαὶ εἰκόνες, πίπτουσαι εἰς τὰς χειρας τῶν Τούρκων; «Ἡ μάννα μου εἶναι μάννα . . .».

Μετὰ τὴν ἀστραπιαίαν ταύτην σκέψιν ὁ Μανώλης ἡσπάσθη καὶ πάλιν τὸ εἰκόνισμα. Ἡδη παρεκάλει τὴν Παναγιὰν νὰ τὸν σώσῃ. Οι λόγοι τοῦ γέροντος «θὰ σκοτώσῃς τὴν μάννα σου» ἐπανηλθον εἰς τὴν μνήμην του. Άλλὰ δὲν θὰ ἔδιξε τὸ χέρι της ἡ Παναγιά;

* * *

Στιγμαὶ πολλαὶ παρῆλθον ἀφ' ὅτου ἡ μήτηρ τοῦ Μανώλη, ἐκραγεῖσα εἰς δλοφυρύμόν, ἐκραζει τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ της. Στιγμαὶ μόλις, ἀλλὰ χρόνος ἀτελεύτητος διὰ τὴν μὴ βλέπουσαν αὐτὸν μητέρα. Ἦκουε μόνη αὕτη τοὺς πυροβολισμοὺς χωρὶς νὰ τοὺς ἀκούωσιν οἱ ἄλλοι· ἔβλεπε μαχαίρας ἀπαστραπτούσας, πληγὰς καταφερομένας, αἴματα . . . χωρὶς νὰ βλέπωσιν οἱ ἄλλοι.

Αἴφνης χαρμόσυνοι κραυγαὶ ἀντήχησαν πανταχόθεν. Ο Μανώλης ἐφάνη δρομαίως παρακάμπτων τὸν τελευταῖον τοῦ χωρίου οἰκίσκον. Ἡ μήτηρ ἐσπόγγισε τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ βλέπῃ καλύτερον.

“Εν «γειά σου, Μανώλη» ήκουσθη έξ δλων τῶν χειλέων.

— Ή Παναγιά μαζί του, ηγυγήθη χαμηλοφώνως ή μήτηρ.

Καὶ ἐ Μανώλης ἔτρεχεν, ἥρχετο. Ἀλλ' ἵδιον, φοβερὸν, φρίκη δι' δλους, κεραυνὸς διὰ τὴν μητέρα.

Δρομαῖοι ἐπίσης παρουσιάζονται διώκοντες αὐτὸν πέντε, δέκα, ἑκατὸν ἔχθροι.

Τὰ δπλα τῶν δλα στρέφονται κατ' αὐτοῦ· οἱ στίλθοντες σωλῆνές τῶν γίνονται μάχαιραι εἰς τὴν καρδίαν τῆς μητρός.

— Έχάθηκε! κράζει ή δύστηνος. Παναγία μου . . .

Τὰ δπλα ἐκπυρσοκροτοῦσιν. Αἱ σφαῖραι τὸν περικυκλοῦσι, φρικιὰ δὲ σπαρμένος ἀγρός, τὸν ὅποιον δὲ διωκόμενος διέρχεται, καὶ κυματίζει ὑπὸ τὰς σφαῖρας. Οἱ Μανώλης ὑπερπηδῷ τὸν φράκτην, τὰ ἔηρόν λαδα κινοῦνται, τὰ λιθάρια ἀναπηδῶσιν, ἀλλ' ὁ Μανώλης δὲν πίπτει, τρέχει, ἔρχεται. Οἱ ἔχθροι πληθύνονται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, νέοι σωλῆνες δπλων ἀναφαίνονται, νέαι σφαῖραι ἔξακοντάζονται, βοή, ἀλαλαγμὸς ἀντηχεῖ. Οἱ διώκοντες δὲν ἀναπνέουσι πλέον· ἐ δὲ Μανώλης δὲν πίπτει· τρέχει, ἔρχεται.

* * *

Τὸ εἰκόνισμα ἔσωθη ἀπὸ τὰς χειρας τῶν ἔχθρων καὶ ἔσωσε τὸν Μανώλην ἐκ τῶν σφαιρῶν τῶν.

«Ἐβδομάδα» I. M. Λαμβέρη.

«Φυλάσσει Κύριος τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν».

Η μαλὴ Βικτωρία.

Γύνη τις χήρα, Ἐλένη δόνόματι, εἶχεν εἰς τὸν αῆπόν της μηλέαν τινά, ήτις, δτε δ πάγος δὲν κατέστρεψε τὰ ἄνθη της κατὰ τὴν ἀνοιξιν, ἔφερε πλειστα μῆλα καὶ μεγάλα. Η Ἐλένη εἶχε καὶ μίαν κόρην, ήτις ἡγάπα πολὺ τὰ μῆλα καὶ ἔτρωγε πάντοτε τὰ πρῶτα, τὰ δποῖα ώρίμαζον. Ἔτος τι, κατὰ τὸ δποῖον ή ἀνοιξις ήτο παγερό, δὲν ἔμειναν εἰς τὸ δένδρον εἰμὴ δλίγα μόνον μῆλα, ἀτινα ἥσαν τόσον μεγάλα καὶ τόσον ώραῖα, ὥστε δὲν εἶχον ίδει ἀλλοτέ ποτε δμοια μὲ αὐτά. Η Βικτωρία, ήτις ήτο δέκα ἔτῶν,

μετέβαινε καθ' ἑκάστην εἰς τὸν κῆπον καὶ ἔβλεπε τὰ μῆλα. Πρωίαν τινὰ παρετήρησεν, διτὶ ἐν εἶχεν ἀρχίσει νὰ ὠριμάζῃ καὶ ἔτρεξε νὰ εὕρῃ μακρὸν ξύλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸ μῆλον νὰ πέσῃ. Ἡ μήτηρ ἔμως εἰδεν αὐτὴν καὶ τῇ ἐφώναξε· «Βικτωρία, μὴ ἐγγίζῃς τὰ μῆλα· φυλάττω αὐτὰ διὰ τὴν ἀνάδοχόν σου, τὴν ἐποίαν ἀγαπᾶς πολὺ καὶ εἰς τὴν ἐποίαν θὰ τὰ φέρῃς, ὅταν ὠριμάσωσιν». Ἡ Βικτωρία δὲν ἐκρήμνισε τὸ μῆλον, ἀλλὰ μετέβαινε καθ' ἥμέραν, παρετήρει αὐτὸν καὶ ἐπεθύμει νὰ τὸ φάγῃ, διότι ἦτο τὸ μεγαλύτερον καὶ ὠραιότερον, ἀλλὰ πάλιν ἐσκέπτετο τὴν καλήν της ἀνάδοχον καὶ δὲν ἤγγιζεν αὐτό.

Οτε τὰ μῆλα ὠρίμασαν, ἡ Ἐλένη συνέλεξεν αὐτά, ἐτύλιξεν ἐντὸς καθαροῦ πανίου καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν ἐντὸς μικροῦ κανίστρου. Ἐκεῖνα είχον τόσον ὠραίαν θέαν, ὥστε ηὔχριστεῖτό τις νὰ τὰ βλέπῃ καὶ νὰ τὰ δσφραίνηται, παρὰ νὰ τὰ φάγῃ. Τὰ μῆλα ἔμειναν τοποθετημένα ἐντὸς τοῦ κανίστρου μέχρις ὅτου ἡ Ἐλένη ἐτοιμάσῃ καὶ ἐν γλυκισμα, δπερ ἐπ' ἵσης ἡθελε νὰ φέρῃ εἰς τὴν ἀνάδοχον τῆς κόρης της.

Ἡ Βικτωρία ἔμενεν ἐν τῷ δωματίῳ, ἐνθα ἦτο τὸ κάνιστρον. Ἐκεὶ ἐπληγίασε τὸ κάνιστρον, παρετήρει μετὰ λαιμαργίας τὰ μῆλα καὶ ἐπεθύμει νὰ δοκιμάσῃ νὰ φάγῃ ἐν ἐξ αὐτῶν. Ἐπὶ τέλους ἔλαβε τὸ κάνιστρον εἰς τὰς χειράς της, ὥσφράνθη τὰ μῆλα, ἐθώπευσεν αὐτὰ ἐν πρὸς ἐν πρὸς ἔλαβεν ἐν τὸ ὠραιότερον, καὶ μεγαλύτερον, ἐκεῖνο, δπερ πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμει νὰ φάγῃ, καὶ ἐπληγίασεν αὐτὸν εἰς τὸ στόμα της. Ὁτε δμως ἡτοιμάζετο νὰ φάγῃ αὐτό, ἥσθιάνθη τὴν καρδίαν της πάλλουσαν καὶ εὐθὺς ἐνόησεν, ὅτι ἔμελλε νὰ κάμη κακὴν πρᾶξιν. Ἀμέσως τότε ἔθηκε τὸ μῆλον εἰς τὸ κάνιστρον καὶ, ἐπειδὴ δὲν ἦδύνατο νὰ ἀποσπάσῃ τοὺς δφθαλμούς της ἀπὸ τῶν μῆλων, ἐγονάτισε καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν δύναμιν, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν πειρασμόν. Ἡ μικρὰ κόρη δὲν εἶχεν ἀκόμη σχεδὸν τελειώσει τὴν προσευχήν της καὶ ἐπαυσε πλέον νὰ τυραννήται ἐκ τῆς λαιμαργίας καὶ παρετήρει τὰ μῆλα, χωρὶς νὰ ἐπιθυμῇ καὶ νὰ ἤγγισῃ αὐτά. Ἡ Ἐλένη, ἀφοῦ ἡτοιμάσεν δλα, ἐνέδυσε τὴν κόρην της μὲ τὰ καλά της ἐνδύματα, ἐνεδύθη καὶ αὐτὴ καὶ διηυθύνθησαν εἰς τὴν

οικίαν τῆς ἀναδόχου. Ἡ Ἐλένη ἐκράτει τὸ κάνιστρον μὲ τὸ γλύκισμα, ή δὲ κόρη της τὸ κάνιστρον μὲ τὰ μῆλα, τὰ δποῖα παρετήρει χωρὶς λαιμαργίαν πλέον, ἀφοῦ ἐνόσησεν, ὅτι αὕτη εἰναι κακὸν ἐλάττωμα. «Οτε ἔφθασαν εἰς τὴν οικίαν τῆς ἀναδόχου, ἐχαιρέτισαν αὐτὴν καὶ ἔδωκαν τὰ κάνιστρα. Τότε ἡ ἀνάδοχος παρετήρησε τὰ μῆλα, ὅμοια τοῖς δποῖοις δὲν εἶχεν ἵδει ἄλλοτε, καὶ εἶπεν εἰς τὴν Βικτωρίαν· «Ἐχεις καὶ ἄλλα ὅμοια μὲ ταῦτα, τέκνον μου;» — «Οχι», ἀπήντησεν ἡ Βικτωρία, «ἡ μηλέα μας μόνον αὐτὰ ἔκαμε» — «Τοῦτο δὲν μὲ ἐκπλήσσει», ἀπήντησεν ἡ ἀνάδοχος, «διότι, γνωρίζω, ὅτι ἔφέτος δὲ πάγος ἔβλαψεν ὅλα τὰ δένδρα. «Ωστε σὺ δὲν ἔφαγες κανὲν ἀπὸ αὐτά, τὰ δποῖα ἀγαπᾶς τόσον;» — «Οχι», σεβαστή μου ἀνάδοχε, εὐχαριστῶ, δὲν μοὶ ἀξίζει ἀμοιβή» — «Διατί, κόρη μου;» ἥρωτησεν ἡ ἀνάδοχος. — «Διότι», ἀπήντησεν ἡ Βικτωρία, «δλίγον ἔλειψε νὰ κάμω ἐν ἀμάρτημα πρὶν ἐλθω ἐδῶ» καὶ διηγήθη τὴν κακὴν πρόθεσιν, τὴν δποίαν εἶχε πρότερον, καὶ διτὶ δλίγον ἔλειψε νὰ φάγη τὸ μῆλον, ἐπερ ἔφαίνετο τόσον ὠραῖον καὶ δτι δ καλὸς Θεὸς ἔδωκεν εἰς αὐτὴν δύναμιν, ὥστε νὰ μὴ ἀμαρτήσῃ.

«Τέκνον μου», ἀπήντησε τότε ἡ ἀνάδοχος, «θὰ φάγης ἐδῶ ἐνώπιόν μου τὸ μῆλον αὐτό, τὸ δποῖον σοὶ ἥρεσε τόσον πολὺ καὶ σοὶ λέγω, ὅτι ἀν ἀκούγεις πάντοτε τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς σου, θὰ γίνης καλὴ κόρη καὶ δλος δ κόσμος θὰ σὲ ἐπαινῆ».

Δουλεύει πάθεσι χαλεπώτερον ἢ τυρραννοίς. Ἐλεύθερον ἀδύνατον εἴραι τὸν πάθεσι δουλεύοντα καὶ ὑπὸ παθῶν προτούμενον».

·**Η μηλέα.** ·**Η μηλέα** είναι δένδρον κοινὸν εἰς τὴν πατρίδα μας. Αὕτη Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μετεφυτεύθη ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ εὐδοκιμεῖ εἰς τὰ δροσερὰ καὶ εὔκρατα οἰλίματα. Ὁ κορμός της δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ὕψος 5—6 μέτρων καὶ διακλαδοῦται εἰς οἰλάδους, οἱ δύποιοι σχηματίζονται κόμην στρογγύλην. Ὁ φλοιὸς εἶναι λεῖος καὶ ἔχει χρῶμα ποκκινωπὸν ἢ δλίγον κίτρινον καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου διαρρήγνυται εἰς μικρὰς ταινίας. Τὰ φύλλα εἶναι φοειδῆ, πριονωτὰ καὶ ἔχουσι μικροὺς μίσχους. Τούτων ἡ μὲν ἄνω πλευρὰ εἶναι λεία, ἡ δὲ κάτω ὑπόλευκος καὶ χνιώδης.

Ἡ μηλέα ἀρχίζει τὴν ἄνοιξιν νὰ κάμνῃ τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη τῆς. Οἱ ὀφθαλμοί, ἐκ τῶν δύοιών ἔξερχονται οἱ νέοι βλαστοί καὶ τὰ φύλλα, προφυλάσσονται ἀπὸ τοῦ ψύχους διὰ τριχωτῶν φυλλιδίων, τὰ δύοϊα, ὅταν ἀνοίξωσιν οἱ ὀφθαλμοί, πίπτουσιν ὡς περιπτά. Τὰ ἄνθη τῆς εἶναι μέτρια καὶ ἀποτελοῦνται ἐκ τῆς ἀνθοδόχης, ἥτις εἶναι κούλη καὶ φέρει κατὸ τὰ χεύλη τὴν πάλινκα, ἀποτελούμενην ἐκ πέντε σεπάλων, ἐκ τῆς στεφάνης, ἥτις ἔχει πέντε πέταλα λευκὰ καὶ εἰς τὸ ἄκρον ὁδόχροα, καὶ ἐκ πολλῶν στημόνων. Ὁ ὑπερος σχηματίζεται ἐκ πέντε μικροτάτων καρπῶν καὶ διὰ τῆς φοιθήκης του ἐμβυθίζεται ἐντὸς τῆς ἀνθοδόχης, μεθ' ἣς συμφύεται. Εἰς τὴν βάσιν τοῦ ἄνθους ἐκκρίνεται μελιτώδης χυμός, χάριν τοῦ δποίου αἱ μέλισσαι πετῶσι πρὸς τὰ ἄνθη τῆς μηλέας. Αἱ μέλισσαι καὶ οἱ βομβυλιοί, εἶδος ἐντόμων, παρέχουσι μεγίστην ὑπηρεσίαν εἰς τὰς μηλέας καὶ τοὺς καλλιεργητάς, ὅταν βομβῶσιν ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος, διότι συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ γίνωσι μῆλα. Αἱ μέλισσαι καὶ οἱ βομβυλιοί μεταφέρουσι τὴν γῦριν εἰς τὰς φοιθήκας καὶ τοιουτορόπως συντελοῦσιν εἰς τὴν γονιμοποίησιν τῶν ἀνθέων, ἥτοι τὰ ἄνθη νὰ γίνωνται μῆλα. Ἀν τοῦτο δὲν ἐγίνετο, μῆλα δὲν θὰ ἐγίνοντο, διότι ἡ γῦρις ώριμάζει πρὸ τῶν ἀνθήρων τοῦ αὐτοῦ ἄνθους. Οἱ καρποὶ εἶναι σαρκώδεις καὶ περιβάλλονται ὑπὸ λεπτοῦ ὑμενώδους περιβλήματος, χρώματος ωχροῦ, κίτρινου ἢ ἁδίνου. Ἐχουσι δὲ διάφορον μέγεθος καὶ γεῦσιν γλυκεῖαν ἢ ὑπόξεινον. Εἰς τὸ μέσον τοῦ καρποῦ ενδισκούνται δικτὸ χωρίσματα μὲ ξυλόδη τειχίσματα, ἐν τοῖς δποίοις εἶναι τὰ βαθέως ἐρυθρὰ σπέρματα. Οἱ καρποὶ τῆς μηλέας τρωγόμενοι ὠριμοί καὶ ἐν μέτρῳ εἶναι ωφέλιμοι εἰς τὴν

νύγιειαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ θρεπτικοῖ. Ἐκ τῶν μήλων κατασκευάζομεν διάφορα γλυκίσματα καὶ οἶνον, ὅστις καλεῖται **μηλίτης**.

Ἡ μηλέα πολλαπλασιάζεται διὰ τῶν σπεριμάτων τῆς ἥδι διὰ παραφυάδων. Αἱ ἐκ σπεριμάτων δύμως φυόμεναι μηλέαι εἰναι ἄγριαι καὶ ἔχουσιν ἀνάγκην ἐμβολιασμοῦ, ὅστις πρέπει νὰ ἐνεργῆται ἀπὸ τοῦ δευτέρου μέχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας των. Μηλεῶν ὑπάρχουσι πολλὰ εἴδη καὶ εἰς πλεῖστα μέρη τῆς πατρίδος μας· ἀλλὰ τὰ καλύτερα εἴδη καλλιεργοῦνται εἰς τὰ χωρία τοῦ Πηλίου. Τὸ ἔύλον τῆς μηλέας εἶναι εὔθραυστον καὶ χρησιμεύει μόνον εἰς κατασκευὴν μικρῶν κομιφοτεχνημάτων καὶ μικρῶν ἐπίπλων. Ἐχθρὸς τῆς μηλέας εἶναι σκώληξ τις, ὅστις καταρρέγει τὸ ἔύλον τῆς καὶ διατρυπᾷ αὐτό, σγηματίζων αὖλακας. Οὗτος πολεμεῖται, ἐὰν ἀποφραγμῇ ἢ εἰσοδος τῶν αὐλάκων διὰ μαλλίνου ὑφάσματος, ἐμβαπτισθέντος πρότερον εἰς τὸ πετρέλαιον.

Αἱ Σπαρτιάτιδες κατὰ τοῦ Πύρρου.

Πύρρος δὲ βασιλεὺς τῆς Ἁπείρου, ἀνὴρ γενναιότατος καὶ στρατηγὸς ἔξοχος, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Πελοποννήσου τῷ 272 π.Χ. καὶ ἔφθασε πρὸ τῆς Σπάρτης. Οἱ Σπαρτιάται τότε συνελθόντες εἰς συνέλευσιν ἀπεφάσισαν, ἵνα σώσωσι τὰς γυναικας, νὰ πέμψωσιν αὐτὰς εἰς Κρήτην καὶ νὰ σκάψωσι δι' ὅλης τῆς γυντὸς πέριξ τῆς Σπάρτης βαθεῖαν τάφρον καὶ τὴν πρωίαν νὰ πολεμήσωσι γενναῖως.

Αἱ γυναικες μαθοῦσαι, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ σταλῶσιν εἰς Κρήτην, ἐλυπήθησαν πολὺ καὶ ἀπέκρουσαν τὴν ἀπόφασιν ταύτην. Μάλιστα δὲ ἡ Ἀρχιδαμία, γυνὴ ἐπίσημος καὶ πλουσία καὶ ἐκ βασιλικῆς οἰκογενείας καταγομένη παρουσιάσθη κρατοῦσα ἔιρος ἐνώπιον τῶν γερουσιαστῶν καὶ εἶπεν: «Ἐὰν ἡ Σπάρτη πρόκειται νὰ χαθῇ, οὐδεμίᾳ Σπαρτιάτις θέλει νὰ ἐπιζήσῃ». «Οτε δὲ κατὰ τὸ μεσογύντιον οἱ Σπαρτιάται ἥρχισαν νὰ σκάπτωσι τὴν τάφρον, προσῆλθον πᾶσαι αἱ παρθένοι καὶ αἱ γυναικες, ἵνα ἐργασθῶσι καὶ αὐταῖς. Παρεκάλεσαν δὲ τοὺς νέους καὶ τοὺς ἀνδρας, οἵτινες ἔμελον τὴν πρωΐαν νὰ πολεμήσωσι, νὰ ἀποσυρθῶσι καὶ νὰ ἀναπαύ-

θῶσιν, ἵνα ἔχωσι δυνάμεις διὰ τὴν μάχην, καὶ ἥρχισαν αὐταῖς μετὰ πολλῆς προθυμίας νὰ κατασκευάζωσι τὴν τάφρον, τὴν ὁποίαν μέχρι πρωῖας καὶ ἀπεπεράτωσαν.

“Οτε ἐξημέρωσε καὶ ἥρχισεν ἡ μάχη, αἱ Σπαρτιάτιδες ἔμενον ἔκει πλησίον τῶν μαχομένων καὶ ὑπηρέτουν αὐτούς, δίδουσαι βέλη, ἀκόντια, τροφὴν καὶ ὕδωρ. Συγχρόνως δὲ περιεποιοῦντο τοὺς πληγωμένους καὶ ἐνεθάρρυνον τοὺς μαχομένους λέγουσαι: «Ἐνδοξὸς θέλει εἶναι ἡ νίκη σας, ἐὰν μαχόμενοι γινήσητε τοὺς ἔχθρους πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Σπάρτης μας. Γλυκύτατος δὲ θέλει εἶναι ὁ θάνατός σας, ἐὰν μαχόμενοι ὑπὲρ τῆς πατρίδος πέσητε εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν μητέρων, τῶν γυναικῶν καὶ τῶν θυγατέρων σας. Δι’ δλης τῆς ἡμέρας ἐπολέμησαν ἀνδρείως οἱ Σπαρτιάται καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου, ἀλλ’ οὐδέτεροι ἐνίκησαν. Τὴν ἐπομένην ἐπανελήφθη ἡ μάχη, καθ’ ἣν αἱ Σπαρτιάτιδες ὥρμησαν ἀλαλάζουσαι κατὰ τοῦ ἴδιου Πύρρου, ἀλλ’ οὐδέτεροι πάλιν ἐνίκησαν. Τότε δὲ οἱ Πύρρος ἴδιων, διτὶ δὲν ἦδύνατο νὰ κυριεύσῃ τὴν Σπάρτην, ἀνεχώρησε, καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ Σπάρτη, ἔνεκα τῆς γενναιοψυχίας τῶν γυναικῶν καὶ τῆς ἀνδρείας τῶν τέκνων αὐτῆς.

«Μάχου δπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος».

«Ἀθυμοῦντες ἄνδρες οὐδέποτε τρόπαιον ἔστησαν».

Τὰ μετέωρα.

Πρόδη βιορᾶν τῆς Καλαμπάκας ὑψοῦται σειρὰ βράχων ἀπότομων καὶ γυμνῶν, τῶν δοιών τὸ ὑψος ποικίλλει ἀπὸ 100 μέχρι 500 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Οἱ βράχοι οὗτοι εἶναι ἀτάκτως ἐρριμένοι ἐν τῷ μέσῳ κοιλάδος τινός, σχηματιζομένης ὑπὸ τῶν Καμβουνίων ὁρέων καὶ τῆς Πίνδου, καὶ παριστῶσι ποικιλώτατα σχήματα. Ἀλλοι μὲν παρίστανται ως στήλαι, ἀνυψούμεναι μέχρι τοῦ αἰμέρος, ἄλλοι δὲ ως ὅγκωδεις βράχοι κεκλιμένοι πρὸς τὸ κενὸν καὶ οἰονεὶ ἀπειλοῦντες ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ καταρημνισθῶσιν. Οἱ βράχοι οὗτοι, οἵτινες εἰς 800 περίπου ἀνέρχονται, εἶναι κεχωρισμένοι ἀλλήλων διὰ στενω-

πῶν ἡ διὰ στοῶν ὅλως παραδόξων καὶ σχηματίζουσι πραγματικὸν λαβύρινθον, ἐν τῷ ὅποιώ ὁ ἐπισκέπτης οὐδὲν ἄλλο βλέπει, εἰμὴ βράχους καὶ οὐρανόν, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἀκούει, εἰμὴ τὰς κραυγὰς τῶν ὄρνέων, τῶν ὑπεράνω τῶν βράχων ἵπταμένων. Οἱ βράχοι οὗτοι μετεῳζόμενοι, ἥτοι ἀνυψούμενοι μέχρι τοῦ αἰθέρος, ὀνομάσθησαν *Μετέωρα*. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν Μετεώρων ἡ θέση εἶναι ἔξοχως μαγευτική. Ἐχει τις ἐνώπιόν του ἄπασαν τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα, ἥν διαρρέει ἐλικοειδῶς ὁ Πηνειός, τὴν Πίνδον, τὰ Ἀγραφα καὶ τὰ Καμβούνια μέχρι τοῦ Ὄλύμπου.

Ἐπὶ τῶν Μετεώρων τούτων ἄλλοτε οἱ Ἑλληνες ἀνήγειραν μονάς, εἰς ἃς κατέφευγον ἐκεῖνοι, οἵτινες ἥθελον νὰ ἀφοσιώνται μόνον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ περισπῶνται ὑπὸ τῶν φροντίδων τοῦ κόσμου. Λέγεται δι τι πρῶτος ἴδρυτης τῶν Μετεώρων ἦτο μοναχός τις, Ἀθανάσιος καλούμενος, ὅστις ἀνεφάνη εἰς τοὺς βράχους τούτους κατὰ τὸ 960 μ.Χ. Ἀλλὰ ὡς κυρίαν ἐποχήν, καθ' ἥν ἴδρυθησαν διλύγαι οἰκοδομαὶ καὶ ναοί, ἀναφέρουσιν, ὅτι εἶναι τὸ 1350 περίπου, ὅτε ἦτο αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης Σ' ὁ Κατακονζηνός, ὅστις, παραιτηθεὶς, μετέβη εἰς τὰ Μετέωρα τῷ 1360 ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωσήφ καὶ ἐγένετο ἡγούμενος. Ἐκτοτε φοιδομήθησαν οἰκοδομαὶ εὑρύχωροι, εἰς τὰς δοποίας κατέφευγον οἱ κατὰ καιροὺς καταδιωκόμενοι χάριν τῆς θρησκείας των ἡ τοῦ ἐθνισμοῦ των, ἀνηγέρθησαν βιβλιοθῆκαι, ἐν ταῖς δοποίαις διατηροῦνται πλεῖστα χειρόγραφα καὶ ἐγένοντο σκευοφυλάκια. Ἐν τοῖς σκευοφυλακίοις τῶν Μετεώρων εὑρίσκονται πολλὰ τιμαλφῆ πράγματα, ὡς κιβώτια ἀργυρᾶ μετὰ ἀγίων λειψάνων καὶ πολύτιμα σκεύη ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων, ἀτινα ἀποτελοῦσιν ἀληθῆ θησαυρόν. Τὴν πρωτίστην ὅμως μεταξὺ τούτων θέσιν κατέχουσιν οἱ σταυροί, οἵτινες εἶναι πλεῖστοι καὶ πολυτιμότατοι. Εἰς μάλιστα τούτων διακρίνεται, διότι ἐπὶ τοῦ ξύλου αὐτοῦ ἔχει στοροῦνται κανονικώτατα καὶ τεχνικώτατα τὰ κυριώτερά γεγονότα τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἐκ τῶν μονῶν, αἵτινες ἄλλοτε ἀνήρχοντο εἰς 24, μόνον ἐπτὰ σύζονται σήμερον. Ἐκ τούτων σπουδαιότεραι εἶναι τρεῖς, ἡ τοῦ Ἅγιου Στεφάνου, εἰς τὴν δοποίαν δύναται τις νὰ μεταβῇ πεζῇ,

ἡ τῆς Μεταμορφώσεως καὶ ἡ τοῦ Ἀγίου Βαρλαάμ, εἰς ἃς ἀνέρχονται διὰ δύο τρόπων ἐξ ἵσου ἐπικινδύνων. Ὁ μὲν εἰς εἶναι διὰ πλιμάκων αἰωρούμενων ἥτις ἐπὶ τῶν βράχων προσηρμοσμένων καὶ ἐκ πλείστων βαθμίδων ἀποτελουμένων (150 - 200 περίπου), δὲ ἔτερος διὸ ἀνελκυστικῆς μηχανῆς ὡς ἐξῆς ἀπὸ ἀνασυρτικοῦ πασσάλου ἐξήρτηται σχοινίον χονδρόν, φέρον εἰς τὸ ἄκρον δικτυωτὸν σάκκον, ἐντὸς τοῦ διποίου κάθηνται οἱ ἐπισκέπται καὶ ἀνασύρονται ὑπὸ τεσσάρων μοναχῶν, διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην προωρισμένων. Ἡ ἀνάβασις διαρκεῖ ὑπὲρ τὰ ἐξ λεπτά, ἅτινα ὅμως φαίνονται ὡς ὁραι εἰς τὸν αἰωρούμενον, διτις οὐδὲν ἄλλο περὶ ἑαυτὸν ἥτις ἔντον ἔχει νὰ παρατηρῇ, εἰμὴ ἀγρίους κορημοὺς καὶ γαίνοντα βάραθρα, ἐμποιοῦντα τρόμον καὶ ἔκπληξιν.

«Μέγας εἰ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα Σου».

“Η φαίστεια.

«Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν δὲ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀδρατὸς καὶ ἀκατασκεύαστος καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀδύσσου».

Ἡ γῆ κατ’ ἀρχὰς ἦτο σφαῖρα διάπυρος καὶ εἰς ἀτμώδη κατάστασιν. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ψυχομένη διλίγοντας τὴν ἀδύσσοντα τὴν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω, ἐγένετο στερεὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς καὶ οὕτως ἐσχηματίσθη διστροφὴ στερεός φλοιὸς τῆς γῆς. Ἀλλά, ἐνῷ ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἐψύχθη καὶ ἐγένετο στερεά, τὰ ἐντὸς δημιουρῶν αὐτῆς ἔμειναν καὶ εἶναι ἀκόμη διάπυρα καὶ ἔνεκα τούτου ῥευστά, ἔνεκα τῆς μεγίστης θερμότητος, ἥτις διατηρεῖται ἀκόμη ἐντὸς τῆς γῆς. Ἡ θερμότης τῆς γῆς εἰς τὰ βάθη αὐτῆς εἶναι μεγίστη. Παρετηρήθη, διτις, δύον προχωρεῖ τις εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς, ἡ θερμοκρασία αὐξάνεται κατὰ ἔνα βαθμὸν ἀνὰ 33 μέτρα. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ δύστηκτα πετρώματα, τὰ ἐντὸς τῆς γῆς, εἶναι ἐν τετηκούτᾳ καταστάσει. Τὴν ἐσωτερικὴν θερμότητα τῆς γῆς ἀποδεικνύουσι προσέτι τὰ ἡφαίστεια, οἱ σεισμοί, αἱ θερμαὶ λαμπτικαὶ πηγαὶ καὶ ἄλλα.

“Ηφαίστεια καλοῦνται ὅρη τινὰ μηνοειδῆ, ἐκ τῶν διποίων κατὰ καιροὺς ἐξέρχονται φλόγες, πυκνοὶ ἀτμοὶ καὶ τέφρα, καὶ ἐκσφεν-

δονίζονται μετά μεγίστης δυνάμεως δγκώδεις λίθοι καὶ ἄλλα πετρώματα τῆς γῆς εἰς μεγίστας ἀποστάσεις. "Ολα ταῦτα ἀποτελοῦσι μίαν ὅλην τετηκυίαν, ήτις καλεῖται λάβα καὶ γῆς, ἐκχυνομένη ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους φθάνει ἐνίστε πέχοι τῆς πεδιάδος καὶ καταστρέφει πᾶν δ. τι γῆθελε συναντήσει. Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῶν γηφαιστείων σείεται τὸ ἔδαφος τῆς γῆς καὶ ἀκούονται ὑπόγειοι κρότοι.

Αὗτα τῶν γηφαιστείων είναι ἡ ἐσωτερικὴ τῆς γῆς θερμότης, ἕνεκα τῆς ὅποιας γεννῦνται ἀτμοὶ ἐντὸς τῶν κοιλοτήτων τῆς γῆς. Οἱ ἀτμοὶ οὖτοι στενοχωρούμενοι κητοῦσι νὰ ἐξέλθωσι καὶ ἔχουσι τάσην δύναμιν, ὥστε ἀνατινάσσουσι τὸ ἀνωθεν αὐτῶν ἔδαφος καὶ ἀνοίγουσιν ὅπην καὶ ἐξέρχονται. Η δηλαδὴ, ἐκ τῆς ὅποιας ἐξέρχεται ἡ λάβα, λέγεται κρατήρος.

Τὰ γηφαιστεῖα εὑρίσκονται πάντα σχεδὸν ἐπὶ νήσων ἢ πλησίον τῶν ἀκτῶν τῆς θαλάσσης, σπανίως δὲ εἰς μεσόγεια μέρη. Πολλάκις ὅμως ἐκρήξεις γηφαιστείων παρατηροῦνται καὶ κατὰ τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, ώς τοῦτο γίνεται φανερὸν καὶ ἐκ τοῦ κοχλάζοντος κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ὅδατος καὶ ἐκ τῶν ἐξάρσεων τοῦ βυθοῦ. Τοῦτα ἀποδεικνύουσι τὰ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀναδύσαντα ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, παρὰ τὴν νῆσον Θήραν, νησίδια Παλαιὰ Καῦμένη, Νέα Καῦμένη, Ἀφρόεσσα καὶ Γεώργιος.

Γηφαιστεῖα σήμερον είναι γνωστὰ περὶ τὰ 328, ἐκ τῶν ὅποιων τὰ 208 εὑρίσκονται ἐπὶ νήσων ἢ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς θαλάσσης, τὰ κυριώτερα δὲ τούτων είναι ἐν Εὔρωπῃ, ώς ἡ Ἐκλα ἐν Ἰσλανδίᾳ, ὁ Βεζούβιος ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἡ Αίτνα ἐν Σικελίᾳ. Τὰ γηφαιστεῖα εὑρίσκονται ἡ μεμαγωμένα ώς ὁ Βεζούβιος, ἡ Αίτνα, ἡ ἀποτελοῦσι σειρὰν πυριπνών δρέων, τῶν ὅποιων ἡ θέα είναι καταπληκτικὴ καὶ ἰδίως τὴν νύκτα, ὅπτε διακρίνει τις καλύτερον τὰς οὐρανομήκεις τῶν καμίνων τούτων φλόγας.

Ἐκ τῶν γηφαιστείων τινὰ μὲν είναι ἐνεργά, διέτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐκπέμπουσι φλόγας, καπνοὺς καὶ ὄλας τετηκυίας, τινὰ δὲ ἐσβεσμένα, διέτι ἔπαυσαν νὰ ἐκπέμπωσι φλόγας, ἀτμοὺς καὶ ἄλλας ὄλας. Ἔσθεσιένα γηφαιστεῖα ὑπάρχουσι καὶ ἐν Ἑλλάδι, ώς εἰς τὰ Μέθανα, τὴν Κίμωλον, Μῆλον κλπ. Τινὰ ὅμως τῶν γηφαι-

στείων, ἐνῷ ἐθεωροῦντο ὡς ἐσθεσμένα ἐπὶ μακρὸν χρόνον, αἰφνῆς ἐνήργησαν, ὡς συνέβη τῷ 79 μ. Χ. εἰς τὸν Βεζούθιον, οἵτις ἐνεργήσας ἐν προϊστορικοῖς χρόνοις ἐθεωρεῖτο ἔως τότε ὡς ἐσθεσμένον ἡφαίστειον. Ἡ ἔκρηξις αὕτη τοῦ Βεζούθιου ἐπέφερε μεγίστας καταστροφάς εἰς τὰ πέριξ κατάρυτα μέρη καὶ κατέχωσε τρεῖς ώραίας πόλεις, τὸ Ἡράκλειον, τὴν Πομπηίαν καὶ τὰς Σταδίας χωρίς νὰ δυνηθῶσι νὰ σωθῶσιν οἱ κάτοικοι. Ἡ καταστροφὴ ἡ ἐκ τῶν ἐκρήξεων ἐπερχομένη εἶναι μεγίστη. Πάντα τὰ πέριξ μέρη καλύπτονται ὑπὸ παχυτάτου στρώματος διαφόρων βλῶν, τὰ φυτὰ καταχώνονται καὶ κατακαίονται, αἱ οἰκίαι καταπίπτουσιν ἔνεκα τοῦ βάρους τῶν ἐπὶ τῆς στέγης αὐτῶν καταπιπτουσῶν βλῶν, τὰ πτηνὰ πίπτουσιν νεκρὰ ἐκ τῆς πνιγηρᾶς ἀτμοσφαίρας, τὰ δὲ τετράποδα ζῷα καὶ οἱ ἀνθρώποι καταθάπτονται ζῶγτες.

Σεισμοί.

Σεισμοὶ καλοῦνται αἱ κινήσεις μικρῶν ἢ μεγάλων ἐκτάσεων τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, προερχόμεναι ἐκ σεισμογόνου δυνάμεως, ὑπαρχούσης ἐν αὐτῇ τῇ γῇ, δημοκρατίας τοῦ σεισμοῦ. Καὶ δταν μὲν οἱ σεισμοὶ γίνωνται εἰς τόπους, δημοκρατίας τοῦ σεισμοῦ. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι προέρχονται ἐκ τῶν ὀλιγήσεων, τὰς δποίας προξενοῦσι διάφορα ἀέρια καὶ ἀτμοὶ ἐντὸς τοῦ πόρου τῶν ἡφαιστείων, δταν ταῦτα εὑρίσκονται ἐν παροξυσμῷ παύουσι δέ, δταν ἐκσφενδονισθῶσιν αἱ στερεαι ὅλαι, αἱ δποίαι φράσσουσαι τὸ στόμιον τοῦ ἡφαιστείου. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι δὲν σείουσι συνήθως μεγάλας ἐκτάσεις. Ὅταν δὲ οἱ σεισμοὶ γίνωνται μακρὰν παντὸς ἡφαιστείου, λέγονται τεκτονικοὶ καὶ ἔχουσι τὴν ἔνησι αἰτίαν. Μεγάλα τεμάχια τῆς γῆς, κείμενα πλησίον ῥηγμάτων καὶ βαράθρων, κατακρημνίζονται καὶ προκαλοῦσι τοὺς σεισμούς, οἵτινες μεταδίδουσι δονήσεις ἀκτινοειδεῖς εἰς μικρὰς καὶ μεγάλας ἀποστάσεις καὶ ἐπιφέρουσι μεγάλας καταστροφάς. Τὰ ῥηγμάτα ταῦτα προέρχονται πρῶτον μέν, διότι ἡ γῆ, ἔνεκα τῆς διηνεκῶς γιγνομένης βραδείας ψύξεως τῆς κάτωθεν τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τετηκούσιας ὅλης, συμπτύσσεται καὶ ἐπομένως διαρ-

ρήγγυται· δεύτερον δέ, διότι τὸ ὑπογείως ἡέον ὕδωρ ἀποτρίβει, παρασύρει καὶ ἀλλοιώνει τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κοίτης του, ὅπως καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἡέον ὕδωρ, καὶ οὕτω γίνονται διάφορα κοιλώματα, ἐντὸς τῶν ὅποιων κατακρημνίζονται διάφοροι ὅγκοι πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σχημάτισθέντων κενῶν.

Ἐκ τῶν σεισμῶν ἄλλοι μὲν εἶναι αὐτόχθονες, ἄλλοι δὲ ἐτερόχθονες· διότι ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν σεισμένων τόπων εἶναι αὐτόσειστοι, δηλαδὴ σείονται ὑπὸ σεισμογόνου αἰτίας, ητὶς εὑρίσκεται ὑποκάτω αὐτῶν, ἄλλοι δὲ ἐτερόσειστοι, δηλαδὴ σείονται ὑπὸ κραδασμῶν, οἵτινες φθάνουσι μέχρις αὐτῶν ἐκ τῶν αὐτοσείστων τόπων. Αὐτόσειστοι τόποι ἐν Ἑλλάδι εἶναι ή Κόρινθος, τὸ Αἴγιον, αἱ Πάτραι, η Σπάρτη, η Μεσσήνη, η Ζάκυνθος, η Κεφαλληνία, η Λευκάδη, αἱ Θῆραι, η Λοκρίς, η Εὔβοια, ἐτερόσειστοι δὲ αἱ Ἀθῆναι.

Ἐκ τῶν σεισμῶν ἄλλοι σείουσι τὸ ἔδαφος τῆς γῆς κατακορύφως ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ἀνατινάσσοντες πᾶν τὸ κινητόν, καὶ καλοῦνται τυμπανῖται η βράσται καὶ εἶναι καταστρεπτικοί· ἄλλοι σείουσι τὸ ἔδαφος ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰ η τάναπαλιν καὶ καλοῦνται παλματίαι καὶ εἶναι ὀλιγώτερον καταστρεπτικοί· καὶ ἄλλοι σείουσι τὸ ἔδαφος κυκλοτερῶς καὶ κυματεῖδῶς καὶ καλοῦνται κυματοειδεῖς η κοσκινῖται καὶ εἶναι καταστρεπτικώτατοι.

Οἱ σεισμοὶ συνήθως ἐξαγγέλλονται δι' ὑπογείων κρότων, ἀκουομένων ὀλίγον χρόνον πρὸ αὐτῶν. Ἐνίστε ὅμως ἀκούονται ὑπόγειοι κρότοι χωρὶς νὰ ἐπέρχηται σεισμὸς αἰσθητός. Πολλάκις ἀκούονται οἱ ὑπόγειοι κρότοι μετὰ τοὺς σεισμοὺς η συγχρόνως καὶ συμβαίνουσι πολλὰ ἄλλα φυσικὰ φαινόμενα, ὡς τὰ ὕδατα τῶν φρεάτων στειρεύουσιν, ἀτμοὶ ἀναπηδῶσιν ἀπὸ τῶν φρεάτων η χασμάτων τῆς γῆς, τὸ ὕδωρ γίνεται θερμὸν η ἀλμυρόν, η θάλασσα ταράσσεται, ἀνεμοὶ ἵσχυροι πνέουσιν, δομὴ θείου διαχέεται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ κατατιγίδες ἐπακολουθοῦσιν.

Οἱ σεισμοὶ, δταν εἶναι ἴσχυροι, προξενοῦσι καταπληκτικὰς καταστροφάς. Φονεύουσιν ἀνθρώπους καὶ ζῷα, ἀνατρέπουσιν ἐκ θεμελίων οἰκοδομών, παράγουσι ὁγκάς καὶ χαράδρας ἐν τῷ κλοψῷ ιστοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευτικής Γολιτικής

νικομένῳ ἐδάφει καὶ τοιαύτας ἐπιφέρουσιν ἐνίστε ἀνατροπάς,
ὅστε ἡ σεισθεῖσα χώρα γίνεται ἀγγώριστος, ὡς παρετηρήθη
κατὰ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς Λοκρίδος τῷ 1894.

Οἱ Σουλιῶται.

Οἱ Σουλιῶται ὑπῆρξαν λαὸς κατ' ἔξοχὴν φιλελεύθερος. Οὗτοι
φεύγοντες τὴν θρηιωδίαν τῶν Τούρκων καὶ θέλοντες νὰ διασώ-
σωσι τὴν θρησκείαν των μετέθησαν καὶ ἐγκατεστάθησαν κατὰ
τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰώνος ἐπὶ τῶν ἀπροσίτων ὅρεών τῆς Κασσω-
πείας (Τσαμουριᾶς) ἐν Ἡπείρῳ. Ἐκεὶ ἐπὶ τῶν ἀποκρήμνων βρά-
χων ἔκτισαν τὸ δυνομαστὸν Σουλί. Βραδύτερον ἔμως αὐξηθέντες
ἔκτισαν ἐκεῖ πλησίον καὶ ἄλλα τρία χωρία, τὴν Κιάφαν, τὸ Ἀβα-
ρίκον καὶ τὴν Σαμωνίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἔτερα ἐπτά μικρότερα
εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὅρους. Τὰ τέσσαρα πρῶτα χωρία ἔκειντο
ἐπὶ τῶν κορυφῶν κρημνῶν βράχων καὶ ὑπεράνω βαθειῶν χα-
ραδρῶν. Πρωτεῦον χωρίον ἐθεωρεῖτο τὸ Σουλί καὶ μὲ τὸ ὄνομα
πολλάκις τοῦτο ὠνομάζοντο δλα δμοῦ τὰ χωρία. Διὰ νὰ ἀνέλθῃ
δέ τις εἰς τὰ πρῶτα χωρία, δὲν ἥδυνατο ἀλλαχόθεν ἢ διὰ μιᾶς
καὶ μόνης στενωποῦ, ὁφιοειδῶς διερχομένης ἀνὰ μέσον φοβεροῦ
λαβυρίνθου βαράθρων, βράχων καὶ δασῶν. Μεταξὺ δὲ τοῦ Σου-
λίου καὶ τῆς Κιάφας ὑπάρχει ὑψηλὸς βράχος μεμονωμένος,
Κούγγι καλούμενος, ἐπὶ τοῦ δποίου εἰχεν ἀνεγερθῆ παρὰ τοῦ μο-
ναχοῦ Σαμουὴλ τὸ φρούριον τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς. Ἐκεὶ δὲ
ρεῦμά τι, ἐρχόμενον ἀπὸ τοῦ δάσους, χύνεται εἰς τὸν κάτωθεν
διερχόμενον Ἀχέροντα ποταμόν, δστις ἐνούμενος μετὰ τοῦ ποτα-
μοῦ Κωκυτοῦ σχηματίζει τὴν Ἀχερούσιαν λίμνην καὶ εἴτα χύ-
νεται εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος.

Τὸ Σουλί οὕτως ἐπροστάτευον οἱ κρημνώδεις βράχοι καὶ αἱ
βαθεῖαι χαράδραι, ἀλλὰ πρὸ πάντων δὲ ἡρωισμὸς τῶν κατοίκων
του. Ἡ ζωὴ τῶν Σουλιῶτῶν ἦτο διαρκῆς ἐνασχόλησις καὶ πλή-
ρης στερήσεων καὶ κακουχιῶν. Ἡ κυρία ἐνασχόλησις αὐτῶν ἦτο
δὲ πόλεμος ἢ ἡ πρὸς πόλεμον παρασκευή. Οἱ Σουλιώτης ἀπὸ τοῦ
δεκάτου ἔτους ἥργιζε ωκεανῆται εἰς τὰ ἔπλα, ἀπὸ τῶν ἐποίων
πηγοποιηθῆκε από τονοτίστου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

οὐδέποτε ἀπεγωρίζετο. Εἴτε ἔθοσκε τὸ ποίμνιόν του εἴτε εἰσήρχετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔφερε πάντοτε ἐπ’ ὅμου τὸ τουφέκι, εἰς τὸ πλευρὸν τὸ γιατιαράνι καὶ εἰς τὸ σελάχι τὴν μάχαιραν καὶ τὸ πιστόλι. Ὁ Σουλιώτης μὲ τὰ ὅπλα ἔτρωγε, μὲ τὰ ὅπλα ἐκοιμάτο καὶ μὲ αὐτὰ ἐξύπνα. Ὁ βίος τῶν Σουλιώτων ἦτο ἀπαράλλακτος μὲ τὸν βίον τῶν ἀρχαίων Σπαρτιατῶν. Ωσαύτως καὶ αἱ Σουλιώτισσαι ὡμοίαζον πρὸς τὰς ἀρχαῖας Σπαρτιάτιδας ἢ μᾶλλον εἰς τινα ὑπερέδαινον αὐτάς. Γνωρίζομεν, ὅτι ἡ Σπαρτιάτις ἐθυσίαζε τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος της καὶ, ὅτε ἔδιδεν εἰς τὸν υἱόν της τὴν ἀσπίδα, ἔλεγεν, ἢ ταῦτη ἐπὶ ταῖς ἄλλα δὲν ἔχομεν παράδειγμα, ὅτι Σπαρτιάτις ἐπολέμησε κατὰ τῶν ἐχθρῶν παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ συζύγου της. Αἱ Σουλιώτισσαι ὅμως ἔκαμνον καὶ τοῦτο ὅτε ἦτο ἀνάγκη, ἀφινον τὴν ἡλακάτην καὶ ἥρπαζον τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμουν παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ἀνδρῶν των!

“Ο ‘Αλῆς καὶ Σουλιῶται.”

Ο ‘Αλῆς-πασσᾶς τῶν Ιωαννίνων ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν αἵμοσθρωτέρων τυράννων, διαπράξας τὰ φρικωδέστατα τῶν κακῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Τεπελενίψ τῆς Ἡπείρου καὶ κατ’ ἀρχὰς μὲν ἦτο λῃστὴς, ἐπειτα δὲ βαθμηδὸν δὰς διαφέρων μέσων, ἦτο διὰ πολέμων, πανουργιῶν καὶ δολοφονιῶν, κατώρθωσε νὰ ἀναγγωρισθῇ ὑπὸ τοῦ Σουλιτάνου διοικητῆς τῆς Ἡπείρου, τῆς θεσσαλίας καὶ τοῦ πλείστου μέρους τῆς Στερεάς Ἐλλάδος. Ο Αλῆς, ἀφοῦ ἔγινε παντοδύναμος, ἐθεώρει ἐντρυπήν νὰ διέγηται τοὺς διλγούς ἐκείνους Σουλιώτας ἐλευθέρους καὶ ἥρχισε πεισματώδη ἀγῶνα κατ’ αὐτῶν τῷ 1791. Κατὰ τὸ θέρος λοιπὸν τοῦ ἔτους τούτου ἀπέστειλε κατ’ αὐτῶν τρισχιλίους Ἀλβανούς, τῶν δυοῖων τοὺς πλείστους ἐνίκησαν καὶ κατέκοψαν οἱ Σουλιῶται, τοὺς δὲ περισσωθέντας χιλίους περίπου κατεδίωξαν μέχρι τῶν Ιωαννίνων. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην αἱ Σουλιώτισσαι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Μόσχως, συζύγου τοῦ Λάμπρου Τζαδέλλα, ἔρριπτον ἐκ τῶν ὑψωμάτων λίθους μεγάλους καὶ ἐπροξένησαν εἰς τοὺς Ἀλβανούς φιλοτεράθηκε η πατριστική μάρτυρος Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μετὰ τὴν ἡττάν του ταύτην δὲ Ἀλῆς κατέφυγεν εἰς τὴν συνήθη του παναιργίαν καὶ τὸν δόλον. Προσεποιήθη, δτι θὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Ἀργυροκάστρου καὶ ἔζήτησε τὴν συνδρομὴν τῶν Σουλιώτῶν, ὑποσχεθεὶς ἀδρὸν μισθόν. Οἱ Σουλιώται ἀπατηθέντες ἀπέστειλαν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἀλῆ 70 ἄνδρας ὑπὸ τὸν Λάμπρον Τζαβέλλαν, ὅστις παρέλαθε μεθ' ἔχυτοῦ καὶ τὸν υἱόν του Φῶτον. Ἀλλὰ καθ' ὁδόν, κατὰ τὸν πρῶτον σταθμόν, ἐνῷ οἱ Σουλιώται

λιῶται ἀνύποπτοι ἀφῆκαν τὰ ὅπλα διὰ νὰ ἀναπαυθῶσιν, συνελήφθησαν αἴφνης καὶ δέσμιοι ἀπεστάλησαν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἱωαννίνων. Εὗτοι χῶς εἰς τῶν συλληφθέντων, διαφυγῶν, ἔτρεξεν εἰς τοὺς Σουλιώτας καὶ ἀνήγγειλε τὴν προδοσίαν. Ἀμέσως δὲ δὲ Ἀλῆς τότε ὥρμησε κατὰ τοῦ Σουλίου, ἐλπίζων, δτι θὰ εὑρῇ τοὺς Σουλιώτας ἀπαρασκεύους. Ἀλλ' οἱ Σουλιώται, εἰδοποιηθέντες ἐγκαίρως, κατώρθωσαν νὰ προετοιμασθῶσι καί, δρμήσαντες κατ' αὐτοὺς ὡς λέσοντες ἡγάγκασαν νὰ ἐπιστέψῃ πάλιν εἰς Ἱωάννινα. Ψηφιοπόλιθηκε ἀπὸ τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πόλιτικῆς.

— Οὐαὶ γῆραις ἀεγυφάτικα τρύπαις νηρωσοῦσσιν πλευτὴν πόλεαν
— καὶ τοὺς εἰς Λάμπρος καὶ Φῶτος Τζαβέλλας.

‘Ο ‘Αλῆς ἀπελπισθεὶς νὰ κυριεύσῃ τὸ Σοῦλι διὰ τῶν ὅπλων κατέψυγε καὶ πάλιν εἰς τὸν δόλον. Διέταξε καὶ ἔφερον ἐνώπιόν του τὸν Λάμπρον Τζαβέλλαν, πρὸς τὸν ὅποιον εἶπε· «Τζαβέλλα, ή̄ ιδική σου ζωὴ καὶ τοῦ παιδιοῦ σου εἶναι σήμερον εἰς τὰς χεῖράς μου. Έὰν μοῦ παραδώσῃς σήμερον τὸ Σοῦλι, θὰ σοῦ χαρίσω τὴν ζωήν σου καὶ τὸ παιδί σου καὶ θὰ σοῦ χαρίσω καὶ χρήματα καὶ δέξαν· ἀλλιώς θὰ σᾶς φήσω ζωντανούς καὶ θὰ κάμω τὸ Σοῦλι κορτάρι νὰ μὴ φυτρώσῃ».

‘Ο Λάμπρος τότε, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰς χειρας τοῦ ‘Αλῆ, ἀπήντησεν, διὰ δύναται νὰ κατορθώσῃ τοῦτο, ἢν ἀφίσῃ αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Σοῦλι, διὰ νὰ συνεννοηθῇ καὶ μετὰ τῶν ἀλλων ὅπλαρχηγῶν. ‘Ο ‘Αλῆς ἐπείσθη καὶ ἀπέλυσε μὲν τὸν Λάμπρον, ἐκράτησεν δμως ὡς δμηρον τὸν δωδεκαετῆ τούτου οὔρον, τὸν Φῶτον.

‘Ο Λάμπρος ἐπιστρέψας εἰς τὸ Σοῦλι ἐκάλεσεν εὐθὺς τοὺς ἀρχηγούς, ἐξέθηκεν εἰς αὐτοὺς τὰ σχέδια τοῦ ‘Αλῆ καὶ προέτρεψεν αὐτοὺς νὰ ἀντισταθῶσι μεθ’ δλης τῆς δυνάμεως των, χωρὶς νὰ συλλογισθῶσι τὸν οὔρον του. “Οτε δὲ ηταμάσθησαν καλῶς, ἔγραψε πρὸς τὸν ‘Αλῆν τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν·

«‘Αλῆ πασᾶ, χαίρω, διότι ἐγέλασα ἔνα δόλιον καὶ ἀπιστον ἀνθρωπον. Εἴμαι ἐδῶ, διὰ νὰ προστατεύσω τὴν πατρίδα μου. Γνωρίζω, διὰ δ οὔρος μου θὰ ἀποθάνῃ, ἀλλ’ ἐγὼ θὰ τὸν ἐκδικηθῶ πρὶν ἀποθάνω. Έὰν δ οὔρος μου δὲν μένη εὐχαριστημένος νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὴν πατρίδα του, δὲν εἶναι ἀξιος νὰ ζήσῃ καὶ νὰ γνωρίζηται ὡς οὔρος μου. Προχώρησε λοιπόν, ἀπιστε· εἴμαι ἀνυπόμονος νὰ ἐκδικηθῶ».

‘Η γρωικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Λάμπρου ἐτάραξε πολὺ τὸν ‘Αλῆν, δὲ οὔρος αὐτοῦ Βελῆς καλέσας ἐνώπιόν του τὸν Φῶτον ἡπείλησεν, διὰ θάψῃ αὐτὸν ζῶντα. ‘Αλλ’ δ μικρός, πλὴν ἀτρόμητος Σουλιώτης ἀπήντησε· «Δὲν φοδουμαί· ἐγεγνήθην διὰ τὴν πατρίδα μου καὶ φοιτούμενος στὸ ταξίδιόν μου Βελέτενηκή Πόλητά μου θὰ μὲ

ἐκδικήσῃ. Καὶ ὁ πατέρος μου θὰ πράξῃ τὸ αὐτὸν εἰς τὸν πατέρα σου, ἂν τὸν λάθη εἰς τὰς χειράς του». Ὁ τύραννος θαυμάσας τὸν ἡρωισμὸν τοῦ μικροῦ Σουλιώτου δὲν ἐθυνάτωσεν αὐτόν, ἀλλὰ διέταξε καὶ ἔρριψεν αὐτὸν καὶ πάλιν εἰς τὰς φυλακάς.

«Τὰ πάντα ὑπέρ τῆς πατρίδος».

•Ετέρα ἥττα τοῦ Ἀλῆ.

‘Ο’Αλῆς, ἀγανακτήσας διότι ἀπέτυχεν δ δόλος του, ἐπεχείρησε νέαν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Σουλίου. Ἀλλὰ καὶ κατὰ ταύτην ἐντάκτη καὶ ἔπαθε τοσαύτην συμφοράν, ὅστε ἐν δύο χιλιάδων Ἀλβανῶν μόλις 140 ἐσώθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐφονεύθησαν ἢ γῆχμαλωτίσθησαν. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἀλλαι τῶν Σουλιώτισσῶν ἥρπασαν τὰ σπλα καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἀτρομήτου Μόσχως ἐπολέμησαν παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν συζύγων των, ἀλλαι δὲ κυλίουσαι ὅγκωδεις λίθους ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν βράχων ἐφόνευσαν πολλούς. ‘Ο’Αλῆς τότε ἐντρομός καὶ τίλλων τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του διὰ τὴν συμφορὰν ἔφυγε τρέχων καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Ἰωάννινα, ἀφοῦ καθ’ ἕδραν ἔσκασε δύο ἵππους. “Οτε δὲ εἰσήρχετο εἰς τὴν πόλιν, διέταξε νὰ κλεισθῶσι τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν, ἔξωθεν τῶν δποίων θὰ διήρχετο, θέλων τοισυτοτρόπως νὰ κρύψῃ τὴν καταισχύνην του. Οἱ Σουλιώται κατεδίωξαν τοὺς περισσωθέντας Τούρκους καὶ Ἀλβανούς, οἵτινες καθ’ ἕδραν ἔρριπτον τὰ ἐπηργυρωμένα σπλα των, διὰ νὰ ἀναχαιτίσωσι τοὺς Σουλιώτας εἰς τὴν καταδίωξιν, μέχρι τῶν προαστείων τῶν Ἰωαννίνων. Τότε δ ’Αλῆς ἡναγκάσθη νὰ δεχθῇ συνθήκην, δι’ ἣς ὑπεχρεώθη νὰ ἀποδώσῃ τὸν Φῶτον καὶ τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους Σουλιώτας καὶ νὰ πληρώσῃ ὡς λύτρα χίλια γρόσια δι’ ἔκαστον Τούρκον αἰχμαλωτὸν.

•Η Μόσχω.

Τοία μπαιράκια φαίνονται πὸ κάτ’ ἀπὸ τὸ Σοῦλι ἕως τὸν Τίνα’ ραὶ τοῦ Μουχιάδ-πασσᾶ, ταῦλο τοῦ Σελιχτάρη, τὸ τρίτο τὸ καλύτερο εἶναι τοῦ Μετζούμπόνου,

‘Ο Δῆμος Δράκος φώναξε πό πάν’ ἀπὸ τὸ Σοῦλι
πᾶς, Μουχτάρη Σκοτιαρᾶ καὶ σκύλλε Σελιχτάρη, μετ
δὲν εἰν’ ἐδῶ τὸ Χόδομοβο, δὲν εἰν’ ἡ Λαμποβίτσα
νὰ πάρτε σκλάβους τὰ παιδιά, γυναικες δίχως ἄγδρες
Ἐδῆν’ τὸ Σοῦλι τὸ κακό, ἐδῆν’ τὸ Κακοσοῦλι,
ποὺ πολεμοῦν μικρὰ παιδιά, γυναικες μὲ τές ράκες,
ποὺ πολεμᾶ ἡ Τζαφέλλερα, σὰν ἀξιο παλληκάρι».
Η κυρὰ Μόσχω φώναξε πό πάν’ ἀπὸ τὴν Κιάφα.
«Ποῦσθε, παιδιὰ Σουλιώτικα, καὶ σεῖς οἱ Τζαφελλαῖοι;
Μαζὶ μον δοι τρέξετε καὶ ἄγδρες καὶ γυναικες,
τοὺς Τούρκους κατακόψετε, σπόρο νὰ μὴν ἀφῆστε,
νὰ μείνουν κῆρες κι δροφανά, γυναικες καὶ παιδιά τους,
νὰ λέν’ στὸ Σοῦλι τοὺς σκότωσαν Σουλιώτισσες γυναικες».
Η Μόσχω τότε χύμηκε μὲ τὸ σπαθὶ σ τὸ κέρω.
«Τώρα νὰ ίδητε πόλεμο, γυναικικα τουφέκια»,
Σὰρ τοὺς λαγοὺς ἐφεύγανε καὶ πίσω δὲν κυντάζαν,
πειτάξαν τὰ τουφέκια τους, μόρο γιὰ νὰ γλυτώσουν.

Δημόδες

‘Ο Φῶτος καὶ ὁ Τζήμας Ζέρβας.

‘Ο Αλῆς δὲν ἐλησμόνει τὴν φοβερὰν ἡττάν του καὶ δὲν ἥδυ-
νατο νὰ ἡσυχάσῃ ἐν δσῳ ἔβλεπε τὸ ὑπερήφανον Σοῦλι ἐλεύθερον.
Διὰ τοῦτο μετὰ δκτὼ ἔτη ὥρμησεν αἰφνιδίως κατὰ τοῦ Σουλίου
μετὰ 10,000 Τουρκαλβανῶν καὶ ἐποιιόρκησε στεγῶς αὐτό. Οἱ
Σουλιώται, ἀν καὶ προσεβλήθησαν ἀπροσδοκήτως, δὲν ἔχασαν τὸ
θάρρος των. Εύτυχως προλαβόντες εἶχον ἀποστείλει πολλὰ γυ-
ναικόπαιδια εἰς τὴν Πάργαν καὶ τὰς Ίονίους νήσους καὶ εἶχον
προμηθευθῆ τροφὰς καὶ πολεμεφόδια. Οἱ Σουλιώται ἀρχηγὸν
εἶχον τὸν Φῶτον, οστις εἶχε κληρονομήσει παρὰ τοῦ πατρός του
τὴν μεγαλοφροσύνην καὶ τὸ κατὰ τῶν τυράννων μῖσος. Ο Φῶ-
τος καὶ διὰ τὴν ἀγδρείαν του καὶ διὰ τοὺς εὐγενεῖς τρόπους του
τόσον ἥτο ἀγαπητὸς εἰς τοὺς Σουλιώτας, ὥστε οὗτοι ὠρκίζοντο
εἰς τὸ σπαθὶ τοῦ Φῶτου.

Οἱ Σουλιῶται ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Φῶτοῦ ἀπέκρουσαν τὰς ἔφοδους τῶν ἔχθρῶν καὶ πολλάκις κατεδίωξαν τούτους μακρὰν τοῦ Σουλίου. Ἡμέραν τινά, δτε κατεδίωκον τοὺς ἔχθρους, ἐπληγώθη ὁ Φῶτος καὶ ἐπεσε χαμαί, σι δὲ ἔχθροι νομίσαντες, δτι ἔφονεύθη, ἐπέστρεψαν καὶ ὥρμησαν μετὰ λύσσης κατὰ τῶν Σουλιωτῶν. Οὗτοι ἀπέκρουσαν τότε μετὰ παραδειγματικῆς γενναιότητος τοὺς ἔχθρους καὶ ἔσωσαν τὸν Φῶτον, δστις κατὰ τὴν πάλην παρεκάλει τοὺς συναγωνιστάς του νὰ ἀποκόψωσι τὴν κεφαλήν του, ἵνα μὴ αὕτη κομισθῇ ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν ὡς τρόπαιον ἐνώπιον τοῦ Ἀλῆ!

‘Ο δόλιος Ἀλῆς μὴ δυνηθεὶς καὶ πάλιν νὰ καταβάλῃ τὸ Σουλί ἀπεπειράθη νὰ δωροδοκήσῃ τὸν δπλαρχηγὸν Τζήμαν Ζέρβαν, ὑποσχεθεὶς εἰς αὐτὸν 800 πουγγιά. Ἄλλ’ ὁ φιλόπατρις Ζέρβας ὅχι μόνον δὲν ἐδέχθη τὰ πουγγιά, ἀλλὰ συνεννοηθεὶς καὶ μετὰ τῶν ἄλλων Σουλιωτῶν ἀπέστειλεν αὐτῷ τὰς κατωτέρω ἐπιστολάς:

«Βεζύρη Ἀλῆ πασσᾶ·

»Σ’ εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὴν ἀγάπην ‘ποσ ἔχεις γιατ’ ἐμένα μόν’ τὰ πουγγιά ‘ποσ μοῦ γράφεις μὲ τὸν Μπέτσο νὰ μοῦ στείλης παρακαλῶ νὰ μὴ μοῦ τὰ στείλης, γιατὶ δὲν ἔέρω νὰ τὰ μετρήσω καὶ δὲν ἔέρω τί νὰ τὰ κάμω. Μόν’ κι ἀν ἡξερα, πάλιν δὲν ἔμουν εὐχαριστημένος νὰ σου δίνω αὔτε ἔνα λιθάρι ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς πατρίδος μας καὶ ὅχι νὰ φύγω ἀπὸ τὸ Σουλί διὰ τὰ πουγγιά σου, καθὼς δποῦ φαντάζεσαι· τιμές καὶ δόξες ‘ποσ μοῦ ὑπόσχεσαι νὰ μοῦ δίνῃς δὲν μοῦ χρειάζονται, γιατὶ ‘ς ἐμένα πλούτος, δόξες καὶ τιμές εἰν’ τάρματά μου, δποῦ μ’ ἔκεινα φυλάω τὴν πατρίδα μου καὶ τιμῶ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Σουλιώτου καὶ ἀπαθανατίζω καὶ τὸ ὅικό μου ὄνομα.

«Σουλί 4 Μαΐου 1801».

Τζήμας Ζέρβας»

«Βεζύρη Ἀλῆ πασσᾶ·

»Ἡ πατρίς μας εἶναι ἀσυγκρίτως γλυκυτέρα καὶ ἀπὸ τὰ πουγγιά σου καὶ ἀπὸ τοὺς ευτυχεῖς τόπους, τοὺς δποίους ὑπόσχεσαι νὰ μᾶς δώσῃς. “Οθεν ματαίως κοπιάζεις, ἐπειδὴ ἡ ἐλευθερία

μας δὲν πωλεῖται οὕτε ἀγαράζεται μὲν ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς παρὰ μὲν αἰμα καὶ μὲν τὸν θάνατον ἔως τοῦ τελευταίου Σουλιώτου.

«Ολοι οἱ Σουλιῶται μικροὶ καὶ μεγάλοι»

«Ἄπας δὲν πόδι γῆν καὶ υπὲρ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος».

Καρτερία Σουλιωτῶν.

‘Ο Ἀλῆς ἐπολιόρκησε στενώτερον τὸ Σουλί, ἐλπίζων δι τοῦ οὗτοῦ θὰ ἐστενοχώρει τοὺς Σουλιώτας καὶ θὰ παρεδίσοντο. Ἄλλ’ οἱ ἀτρόμητοι ἐκεῖσοι ἄνδρες μεθ’ ὅλας τὰς κακουχίας καὶ τὰς στενοχωρίας δχι μόνον δὲν παρέδιδον τὸ προσφιλές αὐτοῖς Σουλί, ἀλλ’ ἀπέκρουν τοὺς ἔχθρούς μετὰ γενναιότητος. Τὰ πάνδεινα ὑπέφερον ἐκ τῆς πείνης, τῆς δίψης καὶ τοῦ ψύχους, ἀλλὰ θεωροῦντες τὴν θρησκείαν των καὶ τὴν πατρικήν των γῆν ἀνωτέραν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς των ὑπέμενον. Στερούμενοι τροφῶν ἔδραζον δράκων ἀλεύρου μὲν χόρτα καὶ μὲν βίξας, ἵνα συντηρήσωσι τὴν ζωήν των. Μὴ ἔχοντες ὕδωρ, διότι τὰς πηγὰς εἰχον καταλάθει οἱ ἔχθροι, ἐκρέμων διὰ σχοινίων σπόγγους καὶ δι’ αὐτῶν ἀπειθύζαντον τὰς εἰς τὰς ῥωγμὰς τῶν βράχων ὑπαρχούσας σταγόνας ὕδατος, ἵνα δροσίσωσι τὰ ἀπεξηράμμένα χείλη των. Ἐκτεθειμένοι δὲ εἰς τὸ ψῦχος, εἰς τὴν χιτώνα καὶ εἰς τὴν βροχήν, σχεδὸν ἡμιθανεῖς καὶ τρέμοντες ἐκ τῶν κακουχιῶν, ἔχοντες βαθεῖς τοὺς δρυθαλμούς καὶ μεμαραμμένα τὰ πρόσωπα, κατέστησαν σκελετοὶ ἀγνώριστοι πρὸς ἀλλήλους. Ἄλλ’ ἀν καὶ ταῦτα ὑπέφερον οὐδὲ λέξιν ἡθελον γὰ ἀκούσωσι περὶ παραδόσεως τῆς πατρόδος των. Καὶ αὐταὶ αἱ ἐναπομείνασαι: Σουλιώτισσαι, βλέπουσαι μὲν πόνον ψυχῆς τὰς παρηγλαγμένας μορφὰς τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων, ἔλεγον «θάνατον, ἀλλ’ δχι ὑποταγήν».

“Οτε δὲ δ’ Ἀλῆς ἐπεκήρυξε πεντακόσια γρόσια δι’ ἑκάστην κεφαλὴν Τούρκου, οὗτοι ἐπεκήρυξαν δέκα φυσένια δ’ ἑκάστην κεφαλὴν Τούρκου.” Οτε δὲ ὅνος τις περιήλθεν εἰς τὰς χειρας τῶν Τούρκων, οἱ Σουλιῶται ἔζητησαν τοῦτον, ὑποσχεθέντες γὰ δώ-

σωσι τὸ ἀντίτιμον τοῦ ὄνου, καὶ, δτε ἔλαθον αὐτόν, ἀπέλυσαν
Τουρκον αἰχμάλωτον!

«Τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος».

— οὐρνιδι εφύπει μετεμ βίωσην τοσσήραξεντριδοτην δι νονδη

ελεοζ στροβιδοκατην πασιν πανεκορον οιγη. δτ νέ νενιεμη νωρ

πτωσις τοῦ Σουλίου. Σαμουήλ. δι ρθιλ δικ

λλο τεμ γενη. διεταπηδη διδετο. διδετο πανικον
πλη. Ο ἀγών διήρκεσε πρία ἔτη. Ο, τι δὲν κατώρθωσε διὰ τῶν
ὅπλων δ' Ἀλῆς, ἐπέτυχε διὰ τῶν χρημάτων. Εὑρέθη δυστυχῶς
μεταξὺ τῶν πολιορκουμένων δι προδότης Ιούδας, δ Πήλιος Γού-
σης, δστις ἔθεωρειτο παρὰ τῶν Σουλιωτῶν δειλὸς καὶ ἀνανέρος,
διέτι εἰς τινα συμπλοκὴν ἐτράπη εἰς φυγήν. Διὰ τοῦτο οὐδεὶς
συνανεστρέφετο μετ' αὐτοῦ κατὰ τὰ ἔθιμά των, ή δὲ σύζυγός του
ἐλάμβανε πάντοτε τελευταία ὅδωρ ἐκ τῆς πηγῆς, καθ' ὅσον αἱ
Σουλιώτισσαι ἐλάμβανον ὅδωρ, τασσόμεναι κατὰ σειρὰν ἀναλόγως
τῆς ἀνδρείας τῶν συζύγων των. Ο ἀθλιος Γούσης, ἀντὶ νὰ ἔξ-
αλείψῃ τὸ δηνειδος διὰ τῆς ἀνδρείας εἰς ἄλλας μάχας, ηὔξησεν
αὐτό, γενόμενος προδότης τῆς πατρίδος του. Οὗτος ἀντὶ δλίγων
χρημάτων ὠδήγησεν ἐν καιρῷ νυκτὸς 200 Τουρκαλβανούς διὰ
στενωποῦ τινος καὶ ἐκρυψεν αὐτοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Ότε δὲ τὴν
πρωῖαν (26 Σεπτεμβρίου 1803) δ Βελῆς διέταξε γενικὴν ἔφοδον,
ἔξωρμησαν οἱ κεκρυμμένοι καὶ προσέβαλον τοὺς Σουλιώτας ἐκ
τῶν νώτων.

Οι Σουλιώται, μετ' ἀπελπιστικὸν ἀγῶνα καὶ μεταξὺ δύο πυ-
ρῶν τεθέντες, ήναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὸ φρούριον
τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς. Ἐκεὶ ἔξηκολούθησαν τὸν ἀγῶνα μέχρις
ὅτου πᾶσα ἀντίστασις πλέον ἦτο ἀδύνατος καὶ οὐδεμία ἐπὶ ποτὲ σω-
τηρίας ἀπέμεινεν εἰς αὐτούς. Διὰ τοῦτο ἥλθον εἰς συνεννόη-
σιν μὲ τὸν Ἀλῆν, δστις ἔθαύμασε τὸν ἡρωισμόν των, καὶ ἔδέ-
χθησαν τὴν συνθήκην ν' ἀπέλθωσιν ὅπου θήθελον μὲ τὰ ὅπλα των
καὶ τὰς ἀποσκευάς των. Οὕτω δὲ οἱ λεοντόκαρδοι Σουλιώται κα-
τέλιπον τοὺς βράχους τῆς γλυκυτάτης πατρίδος των μετὰ κοπε-
τῶν καὶ θρήνων καὶ ἀπῆλθον διαιρεθέντες εἰς τρία τμῆματα ὑπὸ
τὴν ἀρχηγίαν διακεκριμένων ἡρώων. Καὶ τὸ μὲν ἐν τμῆμα ὑπὸ

τὸν Φῶτον διηγήθη πρὸς τὴν Πάργαν, τὸ δὲ ἄλλο ὑπὸ τὸν Κουτσονίκαν πρὸς τὸ Ζάλογχον καὶ τὸ τρίτον ὑπὸ τὸν Κίτσον Μπότσαρην πρὸς τὸ Βουργαρέλι.

Μόνον δὲ ἀτρόμητος καλόγηρος Σαμουῆλ μετὰ πέντε συντρόφων ἔμεινεν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Παρασκευῇ, διὰ νὰ παραδώσῃ τὸ Σοῦλι καὶ λάθη τὸ συμπεφωνημένον ποσὸν διὰ τὰ ἐν αὐτῇ ἐναπομείναντα πολεμοφόδια. «Οτε δὲ δὲ γραμματεὺς τοῦ Ἀλῆ μετ' ἄλλων ἀξιωματικῶν ἐμέτρησεν εἰς τὸν Σαμουῆλ τὰ χρήματα, εἶπε μετ' εἰρωνείας: «Καὶ τώρα ποίαν φοβερὰν τιμωρίαν, καλόγηρε, νομίζεις, διτὶ θέλεις ὑποστῆ, ἀφοῦ εἰχες τὴν ἀνοησίαν νὰ παραδοθῆς εἰς τὰς χειράς του Ἀλῆ;» — «Καμίαν», ἀπήντησεν δὲ Σαμουῆλ καὶ εὐθὺς ἐξεκένωσε τὸ πιστόλιόν του εἰς αιθώτιον πλῆρες πυρίτιδος. Τότε φοβερὰ ἔκρηξις ἐπῆλθεν, ἀπαντες δὲ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἔρειπια τοῦ τελευταίου ὁχυρώματος τοῦ Σουλίου!

«Ο δειλὸς τῆς πατρίδος προδότης εστίν».

«Ἔσχατον καὶ δειλία».

• Ο Σαμουῆλ.

«Καλόγερε, τί καρτερεῖς κλεισμένος μέσος; τὸ Κοῦγγι;

»Πέντε γομᾶτοι σῶμεναν καὶ ἐκεῖνοι λαβωμένοι

»καὶ εἴναι χιλιάδες οἱ ἔχθροι ποῦ σὲ ἔχουνε ζωσμένο.

»Ἐλα νὰ δώσῃς τὰ κλειδιά, πέσε νὰ προσκυνήσῃς,

»καὶ ἀφέντης ὁ Βελήπασσας δεσπότη θὰ σὲ κάμη».

— «Ετοι πηγλὰ ἀπὸ τὸ βουνὸ φωνάζει δὲ Πήλιο-Γούσης. —

Κλεισμένος μέσος; τὴν ἐκκλησιὰ βρίσκεται δὲ Σαμουῆλης.

καὶ ἀγέρας παίρνει τὴν φωνὴν τοῦ Πήλιου τοῦ προδότη.

Χωρὶς φαλμοὺς καὶ θυμιατά, χωρὶς φωτοχνοσία

γονατισμένη, σκυθρωποί, μπρὸς; τὴν ὁραία Πύλη,

πέντε Σουλιώτες στέκονται μὲ τὸ πεφάλι κάτιον.

Βουβοὶ δὲν ἀναστίνουσε καὶ βλέπεις κάποιν, κάποιν, νοπούζετ

ὅποιν ἔνα χέρι σκώνεται καὶ κάνει τὸ σταυρό του.

Ακίνητα; τὸ μάρμαρο σέρνονται τὰ σπαθιά τους,

σπαθιά ἀποῦ τόσο ἔδούλευψαν γιὰ τὸ γλυκό τους Σοῦλι.
Δὲν φαίνεται ὁ καλόγερος μόνος του ἢ τάχιο Βῆμα,
προσεύχονταν καὶ ἐτοίμαζε τὴν μυστικὴν θυσίαν.—
Σφιχτὰ σφιχτὰ ἢ τὰ χέρια τὸν ἐβάστα τὸ ποιῆσι.
καὶ μύρια λόγια ἀπόκρυψα ἔλεγε τοῦ Θεοῦ του.—
Τὰ μυμάτια κατακόκκινα ἀπὸ τὰς πολλές ἀγρύπνιες
ἐκύππαζαν ἀκίνητα τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα.
Τὴν θάλασσαν ἀποῦ κύματα ἔχει πρωφέτες ἐλπίδες! . .
Σιγᾶτε, βρόντοι τουρκειῶν, παῦτε, φωνὲς πολέμου,
καὶ ὁ Σαμονήλ τὴν ὕστερην τὴν Κοινωνίαν θὰ πάρῃ.
Καὶ ἔκει ἀποῦ κύνιτας ὁ παππᾶς τὴν Σάρκα τοῦ Θεοῦ του
ἐκνύλιστος ἀπὸ τὰ μυμάτια του ἢ τοῦ ποιηδοῦ τὰ σπλάχνα,
σὰν τὴν δροσούλα διάφανο, πρωφά πρωφά ἔνα δάκρυ.
— Θεέ μου καὶ πατέρα μου! Θαμμένος ἔδω μέσα
ἔδιψασα. Χωρὶς νερὸν ἡ θεία Κοινωνία Σου
θὰ ἔμενεν ἀτέλειωτη. Λέξουν, γλυκέ μου Πλάστη,
αὐτὸν τὸ μαῦρο δάκρυ μου, μὴ τὸ καταφρονέοντος.
ἀμόλυντο καὶ καθαρὸ βγαίνεις ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια.
Λέξουν το, Πλάστη, δέξουν το, ἀλλο νερό δὲν ἔχω—
“Ητανε ἥλιος καὶ ἔλαμψε τὸ ίερό τὸ σκεῦος.
Τὸ αἷμα ἔζεστάθηκε, ἀγνοεῖ, ζωντανεύει.
”Αραγαλλιάζει ὁ Σαμονήλ, ἀποῦ εἰδε τὴ Θεία Χάρη,
καὶ τρέμοντας ἀγκάλιασε τὸ Θεϊκὸ ποιῆσι
καὶ τῶσφιξε ἢ τὰ χείλη του καὶ ἀκούσεις ἀποῦ χτυποῦσε
σὰν νάτιαν λαζαριστὴ καρδιά, ζωὴ γιομάτη.
—
”Ανοίγε” ἡ Πύλη τοῦ ιεροῦ, σκύψτονν τὰ παλληκάρια·
τάνδρειωμένα μέτωπα τὸ μαρμαρο χτυποῦντε,
καὶ προτεροῦν ἀκίνητα τοῦ γέροντα τὰ λόγια.
”Επορύβαλ” ὁ καλόγερος τὸ πρόσωπό του φέργγει
σὰ χιονισμένη πρωφήτης τοῦ φεγγαριοῦ τὴ λάμψη.
”Σ τὰ λαβωμένα χέρια του βασιοῦ” ἔνα βαρέλι,
πάκλειγε μέσα δάρατο, φωτιὰ καὶ ἀπελπίσια.
”Εκεῖνο μόνο τώμεινε, ἐκεῖνο μόνο φθάνει.

Ἐμπρὸς ἐς τὴν Πύλη τοῦ ἱεροῦ μονάχος του τὸ σταίνει
καὶ τρεῖς φορὲς τωδόγησε καὶ τρεῖς φορὲς τωδέχεται
σὰν νᾶταν Ἀγγα Τράπεζα, σὰν νᾶταν Ἄρτοφόροι.
Απύθωσε ὁ καλόγερος ἐπάνω τὸ ποτῆρι
καὶ σιωπῆλος καὶ ἀτάραχος ἄγαψε θειαφορέοι.
Τὰ γόνατά του ἐχτύπησαν δρμητικὰ τὴν πλάκα,
ἔσήκωσε τὰ χέρια του, τὸ πρόσωπό του ἀνάφτει,
καὶ οἱ πέντε τὸν ἐκύτιταξαν βούβοι μέσα ἐς τὰ μμάτια.

«Πατέρα μου, Σύ ἔδούλεψα πιστὰ σαράντα χρόνια,
καὶ τώρα ἐς τὰ γεράματα μοῦ δίνεις καταφρόνγια!
Δυπήσου καὶ σπλαχνίσου μας καὶ πᾶψε τὴν δογή Σου.
Σ' Εσένα σὰν ωρφάνεψα, ἔδωκα τὴν ψυχή μουν
τὸ Σοῦλι μου τάγκαλμασα ἐς τὸν κόσμο γιὰ παιδί μουν;
τώρα τὸ Σοῦλι τώχασα, ἥρθ' η στερνή μουν μέροα.

Θάρρω ἐς Εσέ, Πατέρα.
Μέτρησε πόσοι ἐμείναμε! οἱ ἄλλοι πεθαμένοι.
μέσον τὰ λαγκάδια σέργονται γενοί καὶ λαβωμένοι.
Αιταφα, ἀμυνολόητα σέπουνται τὰ κουφάρια
ἐς τοῦ λόγγου τὰ χοριάρια.

Οργια καὶ λύκοι ἔχόρτασαν τὰ μαῦρα κρέατά μας!
Καὶ τώρα ποὺ θὲ νᾶρθωμε καὶ ἐμεῖς ἐς τὴν ἀγκαλγά Σου,
δέξου μας σὰν παιδιά Σου.

Καὶ κύτιταξε τὰ χέρια μας τώρα ἐς Εσὲ σκωμένα
πᾶς εἰν' ἀπὸ τὸ ἀπιστο τὸ αἷμα λερωμένα
καὶ εὐχαριστήσουν, Πλάστη μου, καὶ πές.—Εὐλογημένοι,
πιστοί μου ἀνδρειωμένοι.—

Τώρα τὸ Σοῦλι ἀπέθακε· δὲν ἔμειν' ἔνα χέρι
ποῦ νὰ μπορῇ ἐς τὰ δάχτυλα νὰ σφίξῃ τὸ μαχαίρι.
Πατέρα παντοδύναμε, γεροῦν ἐμᾶς πατρίδα·
ἄλλη δὲν ἔχω ἐλπίδα.

Ἐκεῖ ψηλὰ ἐς τὸ θόρό Σου σ' τὴν τόση βασιλεία.
δῶσε ἐμᾶς τοὺς δύστυχους μικρὴ μιὰ κατοικία
νὰ μοιάζῃ μὲ τὸ Σοῦλι μας,
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ δῶσέ μου ἔνα βράχο, κ' ἐκεῖ τὸ Κοῦγγι τᾶχω.

Χῶμα 'ς τὸ Σοῦλι ἐλεύθερό γιὰ νὰ ταφῶ δὲ μέρει,

ἐλέησέ με, Πλάστη μου, συγχώρεσε νὰ γέρη

τὸ Κοῦγγι μου ἡ ἐκκλησιά, τὸ ἱερό της Βῆμα

τοῦ Σαμουνήλ τὸ μυῆμα.

'Εδω ποδάρι ἄπιστο ποτὲ δὲ θὰ τολμήσῃ

ποτέ..., τὸ εἴπα, τῶρκισα, τὸ Κοῦγγι νὰ πατήσῃ

Μαζί μου παίρω τὰ κλειδιά, Πλάστη μου, δὲν τάφιρω

οὕτε 'ς 'Εσε τὰ δίρω.

'Εκεὶ ψηλά 'ς τὸν οὐρανὸν νὰ τὰ φορῷ 'ς τὴ μέση

δ Σαμουνήλ ὁ δοῦλός θὰ Σὲ παρακαλέσῃ.

Πατέρα μου, μὴν πειραχθῆς, κάμε μου αὐτὴ τὴ χάρη

ἄλλος νὰ μὴν τὰ πάρῃ.

Καὶ τώρα, τώρα 'π' ἀκούσεις τὸν πόνο τὸν καῦμό μας,

δέξον μας καὶ θ' ἀφήσωμε τὸ Σοῦλι τὸ γλυκό μας.

Τὸ Σοῦλι, ἄχ! πῶς τώχασα! ψυχή μου, μὴ δακρύσῃς...

εἰν' ὥρα νὰ τάφησῃς».

Κι ἀπλώνοντας τὰ χέρια του 'ς τοὺς πέντε του συντρόφους

«Θεέ μου πολινέλεε, τώρα ποῦ θὲ ν' ἀφήσω

»τὸν κόσμο καὶ 'ς τὸν λοκιο σον θάρρθ' ὁ φτωχὸς νὰ ζήσω,

»μιὰ χάρη θέλω Πλάστη μου· τὰ πέντε τὰ παιδιά μου

»νὰ τάχω συντροφιά μου.

»Τάναθρεψα 'ς τὸν κόρφο μου· Γιὰ ίδε τα τὰ καῦμέρα.

»ἄλλον δὲν ἀγάπησαν παρὰ 'Εσε κ' ἐμένα».

Παιδιά μου, μὴ δειλιγάζετε, νᾶχετε τὴν εὐχήμουν,

θὰ ζήσετε μαζί μου.

Σταλαματιὰ σταλαματιὰ τὰ δάκρυνά τους πέφτουν.

κ' ἡ πλάκα ποῦ τὰ δέχεται χαρίζεται καὶ τρίζει.

Παράπονο τοὺς ἔπιλασεν, δχν θανάτουν φόβος,

καὶ κλαίοντας δ Σαμουνήλ, εἰς τῶν τοῦ χέρι νήτα επόπτην

τὸ ιερὸ Ποτῆροι του, κ' εἰς τάλλο τὴ λαβίδα, ναγοῦ.

δαρχίησε τὴν Κοινωνιὰ τοῦ Πλάστη νὰ μοιράζῃ.

Ο πρῶτος ἐμετάλαβε μεταλαβαίνει καὶ ἄλλος,

Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν ἔδωσε 'ς τὸν τρίτον, καὶ δὲ τέταρτος τὴν πάροντα
καὶ φθάνει ὡς τὸν ὄντερον καὶ τοῦ την προσφέρει.
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἔψαλλ' ὁ παππᾶς μὲ τὴν γλυκεῖλα φωνή του,
«Τοῦ δείπνου Σου τοῦ μνοτικοῦ σῆμερον, Υἱὲ Θεοῦ», ὃ
φωνὲς ἀκούονται, χτυπήσεις, ἀλαλαγμός, ἀντάρα,
πλακώσαντες οἱ ἄπιστοι! Καλόγερε τί πάντες;
Ἐσήκωσε τὰ μυάτια του δὲ Σαμουὴλ' ἵστον τοῦ κρότο
καὶ στάζει ἀπ' τὴν λαβίδα του ἐπάτιων τὸ βαρέλι
μιὰ φλογερὴ σταλαμματιγά ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὸ αἷμα...
Ἀστροπελέκημα ἐπέσαντε, βρόντιάει ὁ κόσμος δῆλος.
λάμπει 'ς τὰ γνέφ' ἡ ἐκκηλησιά, λάμπει τὸ μαῦρο Κοῦγγι.
Τί φοβερὴ κεροδοσιὰ πόλαβε στὴν θαρή του
τὸ Σοῦλι τὸ καπότυχο, καὶ τί καπνὸ λιβάνι!
Ανέβαντε 'ς τὸν οὐρανὸν καὶ τοῦ παππᾶ τὸ δάσος
σὰ σύγνεφο κατάμαυρο, καὶ ἐθόλωσε τὸν ἥλιον
καὶ ἐνῷ τὰνέβαζ' ὁ καπνὸς καὶ ἐνῷ τὸ συνεπάίρει,
τὸ δάσος πάντ' ἀρμένιξε καὶ ἐδιάβαντε σὰ Χάρος,
Κ' ἐκεῖθεν δπον διάβηκεν δὲ φλογερός του ἰσκός
σὰν νᾶταν μνοτικὴ φωτιγά ἐρράγμος τὸ λόγγο, ποὺ ἐσθ
καὶ μὲ τὲς πρῶτες ἀστραπὲς καὶ μὲ τὰ πρωτοβρόχα
χλωρὸ χορτάρι ἐφύτεωσε, δάφνες, ἐληῆς, μυρτοῦλες,
ἔλπιδες, τῆκες, καὶ σφαγές, χαρὲς καὶ ἐλευθερία.

Δρ. Βαλαωρίτης

Παρασπονδία, Γενναιοψυχία Σουλιωτισσῶν.

Ἡ ἡρωϊκὴ αὕτη πρᾶξις τοῦ Σαμουὴλ ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν
Αλῆν ὡς πρόφασις, δπως θεωρήσῃ ὡς ἀκυρον τὴν συνθήκην, ἢν
μετὰ τῶν Σουλιωτῶν ἔκαμε. Διέταξε λοιπὸν νὰ καταδιώξωσι τά-
χιστα τοὺς ἀπελθόντας Σουλιώτας. Αλλ' δὲν Φῶτος, δστις εἶχεν
ἐπισπεύσει τὴν πορείαν του, ὑποπτεύων τὴν ἀπιστίαν τοῦ Αλῆ, εἴχε
φθάσει εἰς Πάργαν, ἔνθα ἦτο ἀσφαλῆς. Τὰ ἀλλα δμως τημήματα
ἥσαν ἀκόμη καθ' δόδν· τὸ ὑπὸ τὸν Κουτσονίκαν κατέφυγεν εἰς τὸ
Ζάλογκον, δπερ ἦτο ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ ἀπόκρημνου βράχου, κάτω-

θεν τοῦ ὁποίου ῥέει δὲ Ἀχέρων ποταμός, καὶ ἐκεῖ ὠχυρώθη.³ Εκεῖ οἱ Σουλιῶται ἐπὶ δύο ἡμέρας ἀπέκρουν τοὺς ἔχθρούς. Τέλος δημως ἐξέλιπον αἱ τροφαὶ καὶ τὰ πολεμεφόδια. Πρῶται αἱ γυναῖκες κατενόησαν τὸν κίνδυνον καὶ εἶδον, διτὶ πᾶσα πλέον ἀντίστασις ἡτο ματαία. Τότε λοιπὸν αὐταὶ ἐξήκοντα ἐν Ἐλῷ, προβλέπουσαι τὰς ἀτιμώσεις καὶ τὰς βασάνους, ἃς θὰ ὑφίσταντο, ἢν ἐπιπτον εἰς χεῖρας τοῦ ἀπανθρώπου⁴ Αλῇ, ἔλαθον εἰς τὰς ἀγκάλας των τὰ τέκνα των καὶ ἀνηλθον εἰς τὸν ὑψηλότατον τοῦ Ζαλόγκου βράχον.⁵ Εκεῖθεν, ἀφοῦ ἡ σπάσθησαν διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ φίλτατα τέκνα των, κατεκρήμνισαν αὐτὰ κάτω εἰς τὸν Ἀχέροντα ποταμόν. Επειτα ἀπεφάσισαν νὰ παρακολουθήσωσι καὶ αὐταὶ τὰ φίλτατα τέκνα των οὐχὶ μὲ κλαυθμοὺς καὶ δδυρμούς, ἀλλ' μὲ ἄσματα καὶ χορούς. Κρατούμεναι λοιπὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ ἄδουσαι ἐσχημάτισαν χορόν, εἰς ἑκάστην στροφὴν τοῦ ὁποίου ἡ ἑκάστοτε σύρουσα τὸν χορὸν ἀπεχωρίζετο καὶ κατεκρήμνιζεν ἑαυτὴν εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο βάθος! Οἱ χορὸς ἐξήκολούθησε, τὸ δὲ ἄσμα δὲν διεκόπη μέχρις ὅτου ἐκρήμνισεν ἑαυτὴν καὶ ἡ τελευταία! Τοιουτοτρόπως ἀπέθινον πᾶσαι, ἀφήσασαι ἀμίμητον παράδειγμα γυναικείας ἀνδρείας! Οἱ διολειψθέντες Σουλιῶται μετὰ τῶν τραγικὸν τοῦτον θάνατον τῶν γυναικῶν των πλήρεις θλίψεως καὶ φρίκης ὥρμησαν ξιφήρεις κατὰ τῶν ἔχθρῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν 800 μόνον 150 ἐσώθησαν καὶ κατέψυγον εἰς Πάργαν.

Τὸ δὲ τρίτον σῶμα ὑπὸ τὸν Μπότσαρην ἀπεσύρθη εἰς τὴν μονὴν τοῦ Σέλτσου. Καὶ ἐκεῖ συνέβη ἀλληλη καταστροφὴ τῶν Σουλιωτῶν ἐξ ἴσου φονικῆς καὶ τραγικῆς μὲ τὴν τοῦ Ζαλόγκου.⁶ Εκ τῶν χιλίων Σουλιωτῶν μετὰ τετράμηνον ἀγῶνα μόνον 45 ἐσώθησαν, οἵτινες κατέψυγον εἰς τὴν Πάργαν.

Τοιοῦτον τέλος ἔλαθον οἱ μακροὶ ἀγῶνες τῶν Σουλιωτῶν, τῶν ὁποίων δὲ ἡρωισμὸς καὶ ἡ αὐταπάρνησις προξενοῦσι θαυμασμὸν καὶ κατάπληξιν.

«Οὐδὲν τῆς πατρίδος φίλτερον τοῖς ἀνθρώποις».

«Ἡ πατρὶς καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστι καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον».

τεκμήριον θεραπεύει τον πόνον της στην αγάπην της οποίας η οποία είναι η μεγαλύτερη αγάπη της γυναικείας φύσης.

Τὸ Σοῦλι.

— Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνὸν ποῦ στέκει, σὰ φοβέρα
ποῦ τρόμαξεν, ή Αρβανίτιγά κι Ἀλῆ πασσᾶς μιὰ μέρα,
πάχει τοὺς βράχους σὰ στοιχειά, γκρεμοὺς τριγυρισμένο;
Είναι τὸ Σοῦλι τάγριο, τὸ Σοῦλι τάκονσμένο.

Μ' αἷμα ποτίσθηκεν ή γῆ καὶ τὰ ξερὰ λεθάρια,
μ' αἷμα φουντώσαν τὰ κλαριά καὶ φύτρωσαν χορτάρια:
γυναικες πολεμήσαντε μὲ τὰ σπαθιά τὰ χέρια,
τουφέκια δὲν τρομάζαντε καὶ τουρκιὰ μαχαίρια.

Ψηλὰ στὴν Κιάφη ἀνέβηκε ή Χάϊδω καὶ φωνάζει,
παίρνει φυσέκια στὴν ποδιά καὶ βόλια τοὺς μοιράζει.
«Πάρτε γυναικες, τὰ σπαθιά, μέδ' στὴ φωτιὰ τρεχάτε·
»Τοῦρκο νὰ μὴν ἀφήσωμε, κτυπάτε, πελεκάτε».

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε, καὶ τζῶσαν τὰ σπαθιά τους,
ἔλαμψαν τὰ σελάχια τους, ἔλαμψεν ή φορεούσα τους,
κ' ἐβρόντησεν δὲν οὐρανὸς κι ἀστράψαν τὰ λημέρια,
διαν ἀρπάζαν τὰ σπαθιά τὰ τάγροις ειωμένα χέρια.

— Οἱ Τούρκοι σὰν ἀγνάντεψαν κι ἀκούσαν τὴν ἀνιάρα,
μέγα κακὸ τοὺς εὗρηκε καὶ τρομερὴ λαχτάρα.

Τὲ νῦν τὰσκέρι πούρχεται, τάγροις ειωμένης ἀσκέρι,
ποῦ τρέμεν ή γῆ δπον κτυπᾷ καὶ πέφτει τὸ μαχαῖρα;
Αντὰ τὰ λόγια λέγαντε καὶ τάρματα πετοῦσαν
μέσα στὸν λόγγον τρέχαντε, ποῦ νὰ κρυφθοῦν τζητοῦσαν.

Εἰδέν δὲ Μουχτάρ καὶ δὲ Βελῆς πῶς ἡταντε χαμένοι,
πῶς λίγοι τοὺς ἐμείναντε κι ἐκεῖνοι λαβωμένοι,
εἰς τὰς γυναικας φύραξε καὶ τοὺς Σούλιώτας κράζει
νὰ παύσουντε τὸν πόλεμο, γρόσια πολλὰ τοὺς τάζει.

«Κρατήσατε τὰ γρόσια σας, τάρματα δὲν πουλοῦμε·
»τὸ Σοῦλι νὰ κερδίσωμε καὶ δῆλοι ἀς χαδοῦμε·
»σφάξετε τοὺς ἄνδρας μας, πάρτε καὶ τὰ παιδιά μας,
»τὸ Σοῦλι εἰν' οι ἄνδρες μας, τὸ Σοῦλης ή λεβεντιά μας».

Ζάλογκον. Επει. Πορειώσαντε ίμενα προστάτειν Α. Βαλαωρίτης.
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ταῦτα οὐδὲν δύναμαι ποιεῖν μόνον τοιούτοις, νοσοπότησιν, νοσοκόμωσιν, φθοράσιν, θαυμάσιαν. **Η ὀκνηρία.** Μάλιστα καὶ τοῦτο μόνον τοιούτοις, νοσοπότησιν, νοσοκόμωσιν, φθοράσιν, φθοράσιν, θαυμάσιαν.

Μαθηταὶ σχολείου τινὸς ἔξηλθον μετὰ τοῦ διδάσκαλου τῶν ἔξω τῆς κωμοπόλεως εἰς περίπατον. Ἐκεῖ εἶδεν διδάσκαλος δυσώδη τινὰ καὶ λιμνάζοντα ὄδατα καὶ εἶπε:

«Βλέπετε, τέκνα μου, τὰ λιμνάζοντα αὐτὰ ὄδατα, τὰ δποῖα σήπονται ἐδῶ; Ταῦτα ταχέως πρέπει νὰ ἀποξηράνῃ ὁ κύριος τοῦ μέρους τούτου, διότι καὶ ἄχρηστα εἰναι, ἐπειδὴ οὐδένα ὠφελοῦσι, καὶ τὸν ἀγρὸν καταλαμβάνουσι, καὶ ἀναθυμιάσεις βλαβερὰς εἰς τὴν ὑγειαν μᾶς ἀναδίουσι. Ταῦτα ἀπεικονίζουσιν ἀκριβῶς τὸν ὀκνηρὸν ἀνθρωπον· ὅπως τὰ ὄδατα ταῦτα ἐκ τῆς ὀκνηρίας καὶ ἀκινησίας του καταστρέψει καὶ τὸ σῶμά του καὶ τὴν ἥθη του. Καθὼς τὰ ὄδατα ταῦτα ἀναδίουσιν ἀναθυμιάσεις ἐπιβλαβεῖς, οὕτω καὶ ἡ ἀργία τοῦ ὀκνηροῦ γεννᾷ εἰς αὐτὸν ἐλαττώματα ἐπιβλαβέστατα. Ἡ ἀργία δικαίως ὠνομάσθη μήτηρ τῶν κακῶν. Οἱ ἀργὸς καὶ ὀκνηρὸς εὐκόλως καταντὰ πτωχός, ἐπαίτης, κόλαξ, κλέπτης καὶ κακοῦργος. Ἰδού αἱ ἀναθυμιάσεις τῆς ἀργίας, αἴτινες δχι μόνον εἰς τὸν ὀκνηρὸν εἰναι ἐπιβλαβέσταται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους.»

«Καθὼς λοιπὸν ὁ κύριος τοῦ μέρους τούτου πρέπει νὰ ἀποξηράνῃ τὰ δυσώδη ταῦτα ὄδατα, τοιουτοτρόπως καὶ σεῖς, παιδία μου, πρέπει νὰ ἔξαλείψητε πᾶσαν κλίσιν, τὴν δποίαν ἔχετε πρὸς τὴν ἀργίαν. Ἀγαπήσατε ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σας τὴν ἔργασίαν, ἐὰν θέλητε νὰ ζήσητε εύτυχεῖς. Λέτε δύναται τις νὰ εὑδαιμονήσῃ, ἐὰν δὲν κοπιάσῃ· εἶναι δὲ αἰσχρὸν νὰ μὴ θέλῃ τις νὰ κοπιάζῃ, διταν εἶναι νέος». Ἀφοῦ εἶπε ταῦτα διδάσκαλος, προεχώρησεν διίγον, δτε ἵδιων οὗτος μυρμηκιάν τινα, διέταξε τοὺς μαθητάς του νὰ σταθῶσι καὶ εἶπεν:

«Ἴδού καὶ ἄλλο ὠφελιμώτατον μάθημα, τὸ δποῖον μᾶς διδάσκουσιν αἱ μύρμηκες οὗτοι. Παρατηρήσατε δποῖα φιλοπονία καὶ δποία κίνησις ἐπικρατεῖ. Πάντες κινοῦνται καὶ μεταβαίνουσι μακρὰν καὶ ἐπιστρέφουσι, φέροντές τι χρήσιμον! Παρατηρήσατε πῶς οὗτος ὁ μύρμηξ μὴ δυνάμενος νὰ μεταφέρῃ μόνος τὸν μέ-

γαν αὐτὸν σπόρον, βοηθεῖται προσθύμως ὑπὸ δύο ἀλλων! "Ας μιμηθῶμεν, τέκνα μου, καὶ ήμεις τοὺς φιλοτίμους αὐτοὺς μύρμηκας καὶ ἀς ἀγαπήσωμεν τὴν ἐργασίαν, δπως ή πατρίς μας εὐτυχῆ καὶ ήμεις συνευτυχῶμεν μετ' αὐτῆς. Καὶ ή θεῖα Γραφὴ ἀποστρέφεται τὴν ὄκνηρίαν καὶ μᾶς συμβουλεύει νὰ μιμηθῶμεν τοὺς μύρμηκας καὶ τὰς μελίσσας λέγουσα: «Ἐως πότε κοιμᾶσαι, ὡ δικιηρέ; Πότε θέλεις ἐγερθῆ ἐκ τοῦ ὕπνου; » Υπαγε πρὸς τὸν μύρμηκα καὶ ζήλευσον τὸν δρόμους αὐτοῦ, καὶ γίνου σοφώτερος ἐκείνου. "Υπαγε πρὸς τὴν μέλισσαν καὶ μάθε πόσον εἰναι ἐργατική, καὶ πόσον ὀδραίαν κάμνει τὴν ἐργασίαν της!»

Μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψαν εἰς τὸ σχολεῖόν των οἱ μαθηταὶ καὶ ήσαν λίαν εὐχαριστημένοι διὰ τὰς καλάς ταύτας συμβουλάς, τὰς ὁποίας ὑπεσχέθησαν ὅτι θὰ τηρήσωσι καθ' ὅλον τὸν βίον των καὶ ἐτήρησαν.

«Ἡ ἀργία εἶναι μήτηρ πάσης κακίας». Σύδικην κατανοεῖται τὸν χαρακτήρα της ἀργίας.
«Ἡ ἐργασία εἶναι μήτηρ τῆς εὐτυχίας». Σύδικην κατανοεῖται τὸν χαρακτήρα της ἐργασίας.

Ἡ μέλισσα.

Ἡ μέλισσα εἶναι ἔντομον διαδεδομένον εἰς τὰ μέτρια κλίματα καὶ γνωστὸν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Τὸ σῶμα τοῦ ἔντομου τούτου καλύπτεται ὑπὸ δέρματος, φέροντος τοίχας φαιάς, καὶ συνίσταται ἐκ πολλῶν τμημάτων, τὰ δποῖα λέγονται ζῶνται. Χωρίζεται δὲ διὰ δύο βαθειῶν ἔντομῶν εἰς τρία μέρη, εἰς κεφαλήν, θώρακα καὶ κοιλίαν.

Ἡ κεφαλὴ τῆς μελίσσης εἶναι φοειδῆς καὶ πλατεῖα καὶ φέρει δύο κεφαλαῖς λεπτὰς ὡς νήματα, δύο μεγάλους ὄφθαλμοὺς καὶ ἄνωθεν ἐπὶ τοῦ μετώπου ὄφθαλμούδια. Εἶναι δὲ οἱ ὄφθαλμοὶ οὕτω τεθειμένοι, ὅστε βλέπει πέριξ ή μέλισσα χωρὶς νὰ κινῇ ή στρέφῃ τὴν κεφαλήν της. Αἱ σιαγόνες της εἶναι μακραί, πλατεῖαι καὶ σκληραί, ή δὲ γλῶσσά της παχεῖα καὶ τριχωτή. Ἐκ τοῦ θώρακος ἐκφύονται τέσσαρες πτέρυγες, ἐκ τῶν δποίων αἱ δύο ἐμπρόσθιοι εἶναι μεγαλύτεραι. Αἱ πτέρυγες εἶναι ὑμενώδεις καὶ διαφανεῖς καὶ ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν διακλαδώσεις ἀραιάς ὑπομέλανος

χρώματος. Ἐκ τοῦ θώρακος ἐκφύονται καὶ τρία ζεύγη ποδῶν, οἵτινες εἶναι τριχωτοὶ καὶ συνίστανται ἐκ πολλῶν ἀρθρῶν (κόμβων).

Αἱ μέλισσαι ζῶσι κατὰ πολυαρίθμους ἀγέλας καὶ εἶναι ἄγριαι καὶ ἥμεροι. Αἱ ἄγριαι ζῶσιν ἐντὸς κοιλοτήτων τῶν βράχων ἢ ἐντὸς τῶν κοιλωμάτων τῶν δένδρων, αἱ δὲ ἥμεροι ἐντὸς τῶν κυψελῶν των. Εἰς ἑκάστην κυψέλην κατοικοῦσι πολλάκις 30—40 χιλιάδες μελισσῶν, αὗτινες ὅλαι διοῦ καλοῦνται *σμῆνος* ἢ *έσμεδος*.

Ἐν ἑκάστῃ κυψέλῃ ὑπάρχουσι τριῶν εἰδῶν μέλισσαι, μία

Κηφήν.

Βασίλισσα.

Ἐργάτης.

βασίλισσα, ἀριθμός τις *κηφήνων*, ἢ τοι ἀρρένων μελισσῶν, καὶ πλῆθος ἄλλο οὔτε ἀρρένων οὔτε θηλειῶν, καλούμενων *ἐργατίδων*.

Ἡ βασίλισσα διακρίνεται τῶν ἄλλων μελισσῶν, διότι τὸ σῶμά τις εἶναι μακρότερον καὶ στενώτερον τῶν ἄλλων, δέξη δὲ πρὸς τὸ ὄπισθεν ἄκρον. Ἡ κοιλία αὐτῆς εἶναι χρυσοειδὴς καὶ ἡ δάκις της μαύρη. Ἡ βασίλισσα εἶναι ἀνωτέρα τῶν ἄλλων ἐν τῇ κυψέλῃ καὶ διὰ τοῦτο προσθύμως ὑπηρετεῖται ὑπὸ τῶν ἄλλων μελισσῶν καὶ τρέφεται ὑπὸ αὐτῶν. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη θήλεια ἐν τῇ κυψέλῃ καὶ διὰ τοῦτο μόνη αὐτῇ γεννᾷ φά, τὰ διοῖα θέτει ἐντὸς τοῦ ἐκ κηροῦ πλέγματος, κυττάρου καλούμενου, διότε αἱ ἐργάτιδες πρότερον κατεσκενάσαν. Ἡ βασίλισσα ἀρχίζει τὴν φοτοκίαν κατὰ τὴν ἄνοιξιν καὶ ἔξαπολονθεῖ νὰ γεννᾶ μέχρι τοῦ φθινοπώρου 300 περίπου φὰ καθ' ἑκάστην ἥμέραν. Διὰ τοῦτο σπανιώτατα ἔξερχεται τῆς κυψέλης, διόπτες ἀπασαὶ αἱ μέλισσαι μετὰ βόριμους ἔξερχονται πρὸς ἀγαζήτησίν της καὶ ἐπανευρίσκουσαι αὐτὴν συνενοῦνται εἰς ἐν σμῆνος καὶ ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν κυψέλην των. Ἡ βασίλισσα γεννᾷ πρῶτον τὰ φά, ἐξ ὧν ἔξερχονται αἱ ἐργάτιδες, κατόπιν τὰ φά, ἐκ τῶν διοίων ἔξερχονται οἱ κη-

φῆνες, καὶ τελευταῖον τὰ φά, ἐκ τῶν δποίων ἔξερχονται βασίλισσαι. Μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἀπὸ τῆς γεννήσεως τῶν φῶν ἔξερχονται ἔξι αὐτῶν ἐλάχιστοι σκώληκες τυφλοὶ καὶ ἀνευ ποδῶν, ὁνομαζόμενοι κάμπαι. Τὰς πάμπας ταύτας περιποιοῦνται καὶ τρέφουσι μόνον αἱ ἐργάτιδες. Μετὰ μίαν ἑβδομάδα αἱ κάμπαι ἐγκλείονται ἐντὸς τῶν κυττάρων, ὅτε καλύπτονται ὑπὸ τῶν ἐργατίδων, ἵνα μὴ ἐνοχλῶνται, καὶ μετασχηματίζονται εἰς τέλεια ἐντομα, ἄτινα φέρουσι πάντα τὰ μέρη τῆς μελισσῆς. Ἡ Βασίλισσα πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῆς χρειάζεται 17 ἡμέρας, αἱ ἐργάτιδες 21 καὶ οἱ κηφῆνες 24. Ὄταν ἡ νέα βασίλισσα τελείως ἀναπτυχθῇ καὶ παρασκευάζεται νὰ ἔξελθῃ ἐκ τοῦ βομβυκίου, τὸ δποῖον δηλοῦται δι' ἴδαιτέρου τινὸς τόνου, τὸν δποῖον ἐκβάλλει ἡ παλαιὰ βασίλισσα, καταλείπει τὴν κυψέλην μετὰ σμήνους μελισσῶν, διὰ νὰ οἰκήσῃ εἰς νέαν κατοικίαν. Ἡ μετοικεσία αὕτη τῶν μελισσῶν ἔννοεῖται ὑπὸ τῶν μελισσοτρόφων, διότι πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἀκούεται ἐντὸς τῆς κυψέλης δυνατὸς βόμβος. Αἱ μέλισσαι, αἵτινες σκοποῦνται νὰ ἀναχωρήσωσι, περιφέρονται βομβοῦσαι ἐν τῇ κυψέλῃ, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ φαίνονται λυπτιμέναι, διότι θὰ ἐγκαταλείψουσι τὴν κυψέλην, ἐν ᾧ ἐγεννήθησαν. Μετὰ ταῦτα μέλισσά τις ἔξερχεται εἰς τὸ στόμιον τῆς κυψέλης καὶ παρατηρεῖ πρὸς τὰ ἔξω, ἵνα βεβαιωθῇ μὴ ὑπάρχῃ κίνδυνός τις. Ἀφοῦ βεβαιωθῇ, ὅτι οὐδεὶς κίνδυνος ὑπάρχει, γνωστοποιεῖ τοῦτο εἰς τὴν βασίλισσαν, ἥτις ἔξιορμῷ τότε τῆς κυψέλης, ἀκολουθούμενῃ ὑπὸ σμήνους μελισσῶν, καὶ μεταβαίνει πρὸς ἀναζήτησιν τῆς νέας κατοικίας. Τοιαύτην συνήθως ἐκλέγει κλάδον δένδρου πλησίον τῆς κυψέλης, ἐκ τῆς δποίας ἔξηλθεν. Ἐκεῖ προσκολλῶνται ὅλαι αἱ μέλισσαι ἡ μία μετὰ τῆς ἄλλης βομβοῦσαι καὶ ἀποτελοῦσιν ἕνα ὅγκον, εἶδος σταφύλης. Τότε οἱ μελισσοτρόφοι, ἀφοῦ φρέσσωσι τὰ χονδρὰ χειρόπιτά των καὶ τὴν ἐκ σύρματος προσωπίδα των, κρατοῦσι κάτωθεν καὶ πλησίον τῶν μελισσῶν κυψέλην, τὴν δποίαν πρότερον ἔχουσι χρίσει διὰ μέλιτος καὶ τρίψει δι' εὐώδων βοτάνων. Αἱ μέλισσαι σπεύδουσι τότε, διὰ νὰ φάγωσι τὸ μέλι, καὶ οὕτως ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην εἰσέρχονται εἰς τὴν κυψέλην, ἣν δὲ μελισσοτρόφοι

φος μετὰ ταῦτα τοποθετεῖ παρὰ τὰς ἄλλας. Ἡ νέα βασίλισσα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς παλαιᾶς καταλείπει τὴν κυψέλην ἐπ' ὅλιγον μόνον χρόνον, ἀκολουθούμενη μόνον ὑπὸ τῶν κηφηνῶν, καὶ ἐπιστρέφει πάλιν μετ' ὅλιγον. Ἡ βασίλισσα ζῆ 4—5 ἔτη. Ὁπόταν δὲ ἀποθάνῃ αἱ ἐργάτιδες περιστοιχίζουσι τὸ πτῶμά της καὶ φαίνονται περίλυποι. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῆς βασιλίσσης, ἀν δὲν ὑπάρχῃ ἄλλη, δὲ ἐσμὸς διασυροπίζεται.

Αἱ ἐργάτιδες ἐν ἐκάστῃ κυψέλῃ ἀνέρχονται εἰς 15—30 χιλιάδας. Αὗται τὴν εἰκοσήην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως των ἔξερχονται, διὰ νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸ ἔργον των. Κατ' ἀρχὰς πετῶσι πλησίον τῆς κυψέλης των, διὰ νὰ γνωρίσωσι καλῶς τὸ μέρος καὶ δυνηθῶσιν οὕτω νὰ ἐπανεύρωσιν αὐτό, διὰ τὸν ἐπιστρέψασιν. Ἐπειτα ἐπισκέπτονται τὰ μακρυνὰ μέρη καὶ τέλος τὰ πολὺ μεμακρυσμένα. Μετὰ ταῦτα μεταβαίνουσιν ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας εἰς τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἀγροὺς καὶ περιφέρονται ἀπὸ ἀνθοὺς εἰς ἀνθοὺς καὶ ἀπὸ φυτοῦ εἰς φυτόν. Εκεῖ συλλέγουσι διὰ τῶν ποδῶν των καὶ τοῦ λοιποῦ σώματός των τὴν ἐπὶ τῶν ἀνθέων ἐπικαθημένην γύριν καὶ ἐκμυζῶσι τοὺς γλυκεῖς αὐτῶν χυμούς. Ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τούτου κατασκευάζουσι τὸν κηρόν, διὰ τὸν ἔξεμοῦσιν ἐκ τῶν ζωνῶν τῆς κοιλίας των, καὶ τὸ μέλι, τὸ δόποιον ἔξεμοῦσιν ἐκ τοῦ στόματός των. Αἱ μέλισσαι παρασκευάζουσι πρῶτον τὸν κηρόν καὶ ἐπειτα τὸ μέλι. Διὰ τοῦ κηροῦ παρασκευάζουσιν ἐν τῇ κυψέλῃ ώς ἀριστοὶ ἀρχιτέκτονες τὰς κηρήθρας, αἵτινες ἀποτελοῦνται ἐκ κανονικῶν κυττάρων. Ἐντὸς τῶν κυττάρων τούτων εἴς τινα θέτουσι τὸ μέλι, εἰς ἄλλα δὲ γεννᾷ ἡ βασίλισσα τὰ φὰ. Αἱ μέλισσαι παρασκευάζουσι τὸ μέλι διὰ μόνον δι' ἡμᾶς, ἄλλὰ καὶ διὰ νὰ χοησιμεύσῃ ὡς τροφὴ αὐτῶν κατὰ τὸν χειμῶνα. Αἱ ἐργάτιδες καθαρίζουσι τακτικῶς τὴν κυψέλην, καθαρίζουσι δὲ αὐτήν διὰ τῶν πτερύγων των, τοποθετούμεναι ἀνὰ δύο σειρὰς πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς, καὶ περιποιοῦνται καὶ τρέφουσι τὰ νεογνά. Ζῶσι δὲ αὐταῖ 6—8 μῆνας, σπανίως δὲ ἐν ἔτος καὶ ἐργάζονται καθ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον.

Αἱ ἐργάτιδες, ἐπειδὴ ἐργαζόμεναι ἐκτίθενται εἰς κινδύνους, φέρουσαι εἰς τὸ ἄκρον τῆς κοιλίας των κέντρον δηλητηριῶδες, διὰ

τοῦ δρόποίου νύσσουσι τὸν ἐνοχλοῦντα αὐτάς. Τὸ κέντρον τοῦτο εἶναι κοῖλον, φέρον εἰς τὸ ἄκρον ἀγκύλην, καὶ συνδέεται πρὸς δηλητηριώδη ἀδένα. Αὕται γίνονται πρόξενοι μεγάλων ὥφελειῶν εἰς ἡμᾶς, διότι συντελοῦσιν ἀνεπαισθήτως εἰς τὴν γονιμοποίησιν τῶν φυτῶν διὰ τῆς μεταφορᾶς τῆς γύρεως εἰς τὰς φωθήκας τῶν ἀνθέων.

Κηφῆνες εὑρίσκονται ἐν ἔκαστῃ κυψέλῃ 600—1000. Οὗτοι οὐδὲν πράττουσιν ἐκτὸς μικρᾶς τινος φροντίδος, ἵνα λαμβάνουσι διὰ τὰ φὰ τῆς βασιλίσσης. Οὗτοι ζῶσι, τρώγοντες τὸ μέλι τῶν ἐργατίδων. Οἱ κηφῆνες κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐκδιώκονται ὑπὸ τῶν ἐργατίδων ἢ φονεύονται ὑπ’ αὐτῶν διὰ τῶν κέντρων.

"Αν καὶ ἡ βασίλισσα γεννᾷ πλεῖστα φά, ὡς εἴπομεν, ἐν τούτοις διὰριθμὸς τῶν μελισσῶν δὲν αὐξάνεται καταπληκτικῶς, διότι αἱ μέλισσαι, ἔνεκα τῶν ὑπερβολικῶν κόπων, εἰς τοὺς δρόποις ὑπόκεινται, ζῶσιν ὀλίγους μόνον μῆνας καὶ διότι καταστρέφονται ὑπὸ τῆς κακοκαιρίας καὶ τῶν πολλῶν ἐχθρῶν. Ἐχθροὶ τῆς μελίσσης εἶναι πολλὰ τῶν ἐντόμων, οἱ κοχλίαι καὶ τινα τῶν πτηνῶν.

"Η ἐργατικότης, ἡ καθαριότης, ἡ οἰκονομία καὶ ἡ τέχνη τῆς μελίσσης μᾶς δίδουσιν ἀριστον παράδειγμα, δπερ πᾶς ἐπιμυμῶν νὰ ζήσῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὡς καλὸς πολίτης πρέπει νὰ μιμηθῇ.

H δρ γή.

"Ο μέγας Ἔλλην φιλόσοφος Πυθαγόρας, ἐκ Σάμου καταγόμενος, συγεδούλευε τοὺς δργιζομένους μήτε νὰ λέγωσί τι μήτε νὰ πράττωσί τι, διαρκούσσης τῆς δργῆς των, διότι, ἔλεγεν, ἡ δργὴ εἶναι ἀλογον πάθος, δρμοιον μὲ τὴν μανίαν." Οταν δινθρωπος εἶναι ὠργισμένος, δὲν γίνεται τί λέγει καὶ τί πράττει, χάνει τὴν χρησιν τοῦ λογικοῦ του καὶ παρασύρεται εἰς πράξεις καὶ λόγους ἀνοήτους, ἐπικινδύνους καὶ ἀξιοποίους. Πολλάκις δὲ διακινδυνεύει καὶ καταστέφει τὴν ὑγίειάν του καὶ αὔτην τὴν ζωήν του.

"Ο σοφὸς Κλεινίας, μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου, δσάκις γνθάνετο, δτι ὠργίζετο, ἐλάμβανε τὴν κιθάραν αὐτοῦ, ἐχόρδιζεν αὐτὴν καὶ ἐκιθάριζε. Καὶ οὕτω δὲν είχε καιρὸν νὰ περιπέσῃ εἰς δργήν, πάθος, δπερ ἐνόμιζεν ἐπιθλαβέστατον." Οτε δὲ γρώτων αὐτὸν τί κάμνει κιθαρίζων, — «Πραύνομαι», ἀπεκρίνετο. καὶ διατάσσεται

‘Ο Πλάτων, ὁ μαθητής του Σωκράτης καὶ μέγας φιλόσοφος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐκράτει τὸν θυμόν του. “Οτε ἡμέραν τινὰ εἶχεν δργισθῆ κατὰ τοῦ ὑπηρέτου του διὰ μέγα αὐτοῦ σφάλμα, οὕτε εἰπέ τι, οὕτε ἔπραξεν. Ἐνῷ δὲ ἐκράτει τὸν θυμόν του, εἰσῆλθεν διὰ μαθητῆς τοῦ Σενοκράτους, πρὸς τὸν δόπον εἰπεῖν:

«Σὲ παρακαλῶ, δεῖρε τὸν ὑπηρέτην μου». ὅτι τωδὶς γράπτεται
«Καὶ διατί δὲν τὸν δέρεις σύ;», ἐρωτᾷ διὰ Σενοκράτης.

«Διότι ἔγω εἴμαι θυμωμένος», απήντησεν διὰ Πλάτων.

«Ἐρ δογῇ μήτε τι λέγειν μήτε τι πράττειν».

«Ζήσεις βίον κράτιστον, ἀν θυμοῦ κρατῆς».

«Ἡ δογὴ καὶ ἡ δουνεσία δύο μέγιστα κακὰ τοῖς ἔχονσιν»

«Ο θυμωμένος καὶ διὰ τοῦτο δομοιάζουν».

«Τὸ ἄγρῳ ἔειδι τάγγειο τὸν χαλᾶ».

Περὶ λουτρῶν.

(‘Υγεινὰ παραγγέλματα).

Τὰ λουτρὰ συντελοῦσι πολὺ εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν εὐεξίαν τοῦ σώματος, ἀλλ’ διὰ λουόμενος πρέπει νὰ τηρῇ ἀπαραιτήτους τινὰς κανόνας, ἵνει τῶν δόποιν δύνανται νὰ ἐπακολουθήσωσι σοβαρώταται συνέπειαι.

Τέσσαρα εἰδη λουτρῶν ίδίως διακρίνονται: 1ον τὰ ψυχρὰ λουτρὰ 15 ἔως 25 βαθμῶν· 2ον τὰ δροσερὰ λουτρὰ 25 ἔως 30 βαθμῶν· 3ον τὰ χλιαρὰ λουτρὰ 30 ἔως 35 βαθμῶν καὶ 4ον τὰ θερμὰ λουτρὰ 35 ἔως 40 βαθμῶν.

Ο κανονισμὸς τῆς θερμοκρασίας ὡς καὶ τῆς διαρκείας τῶν λουτρῶν εἶναι καθήκον τοῦ λατροῦ.

Πρὶν ἦν ὑποβληθῆ τις εἰς λουτρόν, εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον ἡ χώνευσις νὰ ἔχῃ ἐντελῶς συμπληρωθῆ, δηλαδὴ νὰ ἔχωσι παρέλθει τούλαχιστον τρεῖς ώραι ἀπὸ τοῦ φαγητοῦ, διότι ἕνει τούτου, ζώηραι δυσπεψίαι, λυποθυμίαι καὶ ἐγκεφαλικαὶ συμφορήσεις ἐνίστε θανατηφόροι ἐπέρχονται αἰφνιδίως.

Τὸ χλιαρὸν λουτρὸν κάμινουσι συνήθως διὰ τὴν καθαριότητα, πρέπει δὲ εἰσερχόμενός τις ἐν αὐτῷ νὰ μὴ αἰσθάνηται οὔτε φῦ-
χος οὔτε καύσωνα. Οἱ αἰματώδεις ἄγθρωποι πρέπει, ἐνῷ λούον-
ται, νὰ βρέχωσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ μέτωπον αὐτῶν διὰ
ψυχροῦ ὅδατος· εὐθὺς δὲ ὡς ἔξελθωσιν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, καὶ ἀφοῦ
σπογγίσωσι τὸ σῶμα δι’ ὅθιόνης οὐχὶ ψυχρᾶς, νὰ θέτωσι τοὺς
πόδας αὐτῶν ἐν θερμοτάτῳ ὅδατι, μέχρις οὗ τὸ αἷμα κατέλθῃ,
ὅπερ δὲν βραδύνει νὰ συμβῇ. Πρέπει δὲ μετὰ τὸ λουτρὸν νὰ κα-
τακλίνηται τις ἔστω καὶ ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν, ἵνα ἀποστεγνωθῇ
ἐντελέστερον τὸ σῶμα καὶ ἀποφύγῃ οὕτω τὴν πρὸς τὴν ἐπήρειαν
τῆς ἀτμοσφαίρας ὑγρὰν ἔκθεσιν αὐτοῦ.

Οσάκις αἰσθάνεται τις καύσωνα, είναι λίαν ἐπικίνδυνον νὰ εἰσέρχηται εἰς τὸ λουτρόν, ιδίως δπόταν τὸ σῶμα περιθάλληται ἀπὸ ἕδρωτα, διότι τὸ ῥῆγος, δπερ αἰσθάνεται τις, ἀμα τῇ ἐπαφῇ τούτου πρὸς τὸ ὅδωρ, ἀποδιώκει τὸ αἷμα πρὸς τὰ ἐνδότερα τοῦ σώματος, ἐξ οὐ ἐπέρχεται ἐνεργητικῇ ἀντιδράσις τῆς κυκλοφορίας αὗτοῦ, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐπακολουθεῖ πάντοτε περιπνευμονία ὡρας τινὰς μετὰ τούτο.

Τὸ χλιαρὸν λουτρὸν δὲν πρέπει νὰ διαρκῇ πλέον τῆς ήμισείας ὥρας, τὸ δὲ ψυχρὸν πλέον τῶν ὅκτων ἔως δέκα λεπτῶν καί, διαρκοῦντος τούτου, δέον δ λουόμενος νὰ κινηθταὶ, κολυμβᾶ ἢ ἐκτελῇ σίανδήποτε κίνησιν ἐν τῷ ὕδατι. Οπόταν δὲ τὸ ρίγος ἐπέλθῃ, γίνεται φανερόν, ὅτι παρέμεινε πλέον τῆς ὥρας ἐν αὐτῷ.

πολύχειρας ήταν νομοθέτης της πόλης της Αίγανης. Ιπποκράτης (Φύσις 1890)

Ο δύνισκος γίνεται μέχρις ένδος μέτρου μακρός καὶ ἔχει χρῶμα ὑπομέλαν μὲν κατὰ τὴν ὁάχιν, ὑπόλευκον δὲ κατὰ τὴν κοιλίαν μετὰ κηλίδων αἰτρινωπῶν. Τὸ σῶμά του, ἐκτὸς τῆς κεφαλῆς, καλύπτεται ὑπὸ λεπίων μετρίων, λεπτῶν καὶ κυκλικῶν, ἐπὶ δὲ τῆς ὁάχεως του φέρει μέλαιναν γραμμήν, ἣτις εἶναι τὸ γνώρισμα τοῦ γνησίου δύνισκου. Τὸ δύγχος τοῦ δύνισκου εἶναι δέξιν καὶ ὑπὸ τὴν κάτω σιαγόνα φέρει γένειον. Οἱ δρθαλμοὶ εἶναι μεγάλοι, ἡ

δὲ οὐρά του ἔχει σχῆμα μηνόειδές. Ὁ δύνισκος ἔχει πολλὰ πτερύγια, ἐκ τῶν δποίων τὰ μὲν ζυγά ^{ὑποβοηθοῦσιν} αὐτὸν νὰ ἀλλάσσῃ διεύθυνσιν, τὰ δὲ ἄζυγα εἰς τὸ νὰ πλέῃ ταχύτερον. Ἐκ τῶν πτερυγίων δύο εἶναι ἐπὶ τοῦ στήθους, πλησίον τῆς κεφαλῆς, ἐν ὑπὸ τὸν λάρυγγα, τρία ἐπὶ τῆς δάχεως καὶ δύο ὑπὸ τὴν κοιλίαν, πλησίον τῆς οὐρᾶς.

‘Ο δύνισκος ζῇ κατ’ ἀγέλας εἰς τὴν Βόρειον καὶ Βαλτικὴν θάλασσαν καὶ εἶναι ἀδηφάγος, τρώγων καρκίνους καὶ μικροὺς ἵχθυς. Ἡ θήλεια δύνισκος γεννᾷ κατὰ τὸ ἕαρ 4—6 ἑκατομμύρια φῶν.

Οἱ ἰχθύες οὗτοι ἔρχονται κατ’ ἀγέλας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς φοτοκίας εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῆς Νορβηγίας, ἵνα γεννήσωσι τὰ φά των παρὰ τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν καὶ τὰς παραλίας, καὶ ἐκεῖ ἀλιεύονται. Διὰ τὴν ἀλιείαν τῶν δύνισκων ἀσχολοῦνται χιλιάδες ἀλιευτικῶν πλοιαρίων καὶ ναυτῶν. Οἱ δύνισκοι ἀλιεύομένοι παρασκευάζονται διαφοροτρόπως, ἵνα διατηρῶνται, καὶ πρὸς τοῦτο ἀσχολοῦνται πλεῖστοι ἀλιεῖς καὶ ἐργάται. Τὸ κρέας τοῦ δύνισκου εἶναι λευκὸν καὶ ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν στρωμάτων ἐπαλλήλων καὶ ἔξ ἵνων συνισταμένων. Ὁ πρόσφατος καὶ νωπὸς οὗτος ἰχθύς λέγεται δύνισκος, ὁ ἀλίπαστος στοκοφίσιον καὶ ὁ ἀπεξηραμένος βακαλάος. Ἐκ τοῦ λίπους τοῦ δύνισκου ἔξαγουσιν ἔλαιον, δπερ χρησιμεύει πρὸς φωτισμὸν καὶ εἰς τὴν βιοσοδεψικήν. Ἐκ τοῦ ἥπατος δὲ ἔξαγουσι τὸ θρεπτικὸν ἔλαιον τοῦ δύνισκου (μονορουνόλαδον).

Πᾶς γίνεται τις πλούσιος.

‘Ο κύριος Δημήτριος εἶχε κατασκευάσει ἐν τινι πόλει ὡραίαν οἰκίαν μὲ τετραγώνους πελεκητούς λίθους καὶ παρὰ τὴν δύχθην τοῦ ποταμοῦ, δστις διήρχετο ὑπὸ μεγάλου κήπου, οὔτινος οἱ δρόμοι ἦσαν καθαρώτατοι καὶ τὰ δένδρα ὅλα περιποιημένα μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ πλήρη καρπῶν. Πάντες ἐθαύμαζον τὴν ὡραίαν ταύτην οἰκίαν τοῦ κυρίου Δημητρίου, δστις ἐθεωρεῖτο εἰς τὴν πόλιν ὑφ’ ὅλων τῶν ἀνθρώπων ὡς πολὺ πλούσιος καὶ πολὺ φιλάν-

θρωπος. Οι πτωχοι ἐγνώριζον πολὺ καλὰ τὴν οἰκίαν ταύτην καὶ εἰσήρχοντό ἀφόδως εἰς αὐτήν.

Ἐν τούτοις δὲ κύριος Δημήτριος δὲν ἦτο καθόλου ὑπερήφανος διὰ τὸν πλοῦτὸν του τοῦτον. Καθ' ἐκάστην εἰργάζετο καὶ δὲν τοὺς ἔργατας του καὶ ἡ εὐχαρίστησίς του ἦτο νὰ καλλιεργῇ καὶ αὐτὸς τὴν γῆν μετ' αὐτῶν, πρὸς τοὺς δοποίους πάντοτε ἔδιος καλάς συμβουλάς.

Μίαν ἡμέραν ἐπέπληττε τὸν Κώσταν, τὸν υἱὸν τοῦ κηπουροῦ του, δστις πολλάκις ἔξωδευεν ἀσκόπως τὰ χρήματά του. «Α !, κύριε», τῷ ἀπήγνησεν δὲ Κώστας, «εἰς τί θά μου χρησιμεύσωσιν, ἂν οἰκογομήσω ὀλίγα πεντάλεπτα; Δὲν θὰ γίνω πλουσιώτερος πᾶρ' οὐτοις εἰς τὸ τέλος του ἔτους. Μου ἐλλείπουσι πολλὰ διὰ νὰ γίνω πλούσιος». Ἀπατᾶσαι, ἀπήγνησε τότε δὲ κύριος Δημήτριος, «καὶ θά σοι τὸ ἀποδεῖχω ἀμέσως. Διὰ νὰ μάθης πῶς γίνεται τις πλούσιος, ἀκουσον τὴν ἔξης ἴστορίαν. Πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐγνώρισα νέον τινά, Ἰωάννην καλούμενον, δστις ἦτο δευτερότοκος υἱὸς πολυμελοῦς οἰκογενείας, τῆς δοποίας πρὸ διλίγου εἶχεν ἀποθάνει διατήρ. Ο Ἰωάννης ἐσκέφθη καθ' ἔκατόν, δτι δὲν ἔπρεπε νὰ τρέψῃ αὐτὸν ἡ μήτηρ του, καὶ μόλις ἐτελείωσε τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου μετέβη καὶ ἐγένετο ποιμὴν ἐπὶ μικρῷ μισθῷ. Εἰς τὸ τέλος του ἔτους εἶχεν οἰκογομήσει μικρὸν ποσὸν ἐκ τοῦ μισθοῦ του. Διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἥγόρασε χάρτην ἐπιστολῶν, πέννας καὶ τινα εἶδη ὑφασμάτων καὶ, φορτωθεὶς αὐτά, μετέβαινε ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, διὰ νὰ μεταπωλῇ τὰ ἐμπορεύματά του. Ο Ἰωάννης ἦτο πολὺ χαρίεις καὶ εὐγενῆς πρὸς πάντας καὶ διὰ τοῦτο ταχέως ἐπώλει τὰ ἐμπορεύματά του. Ολα σχεδὸν τὰ χρήματα, τὰ ἀποῖς ἐκέρδιζε, μετεχειρίζετο εἰς τὸ νὰ αὐξήσῃ τὸ μικρόν του ἐμπόριον.

»Ο Ἰωάννης ἦτο νέος μὲ πολλὴν κρίσιν. Ἐσκέφθη, δτι τὸ καλὸν ἐμπόρευμα, τὸ δοποῖον ἥξειν ὀλίγον περισσότερα χρήματα, ἦτο καὶ τὸ μᾶλλον εὐθηγόν, διότι τοῦτο διήρκει περισσότερον χρόνον,

ματα ἐκέρδησε τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ προσείλκυσε πολλοὺς πελάτας. Πλὴν τούτου ὁ Ἰωάννης δὲν ἦτο πλεονέκτης καὶ δὲν ἤγάπα νὰ ὑπερτιμᾷ πολὺ τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων, δσάκις ταῦτα ὑπερετιμῶντο. Πρὸς δὲ ἦτο εἰλικρινῆς καὶ ἔλεγε πάντοτε τὴν ἀλήθειαν πρὸς τοὺς πελάτας του.

»Μετ' ὀλίγον ὁ Ἰωάννης κερδήσας περισσότερα χρήματα ἤγόρασεν ὥραιον ἵππον καὶ ἀμάξιον, ἐπὶ τοῦ ὅποίου ἔθηκε τὰ ἐμπορεύματά του. Αἱ οἰκοκυραῖ, δτε εἶδον τοῦτο, δυσηρεστήθησαν καὶ εἰπον· «Ο Ἰωάννης ὑπερηφανεύθη· τώρα θὰ πωλῇ ἀκριβότερον τὰ ἐμπορεύματά του καὶ θὰ πληρώσωμεν ἡμεῖς τὴν πολυτέλειαν ταύτην». Ἀλλ' ἡ πατήθησαν ὁ Ἰωάννης ἦτο τίμιος, εἰλικρινῆς καὶ δὲν ηὔξησε τὰς τιμὰς τῶν ἐμπορευμάτων του. Τούναγτιν μάλιστα, ἐπειδὴ τότε ἡδύνατο νὰ μεταβαίνῃ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον καὶ νὰ πωλῇ περισσότερα, ἐξήτει νὰ ὠφελῆται ὀλιγώτερα ἐξ ἕκάστου πράγματος καὶ οὕτως ἐπώλει περισσότερα ἐμπορεύματα καὶ ἐκέρδιζε περισσότερα.

»Μετά τινα ἔτη ὁ Ἰωάννης κερδήσας ἀρκετὰ χρήματα, ἀπέφασισε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν πόλιν, ἐνοικιάσας μέγα κατάστημα παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς ἀγορᾶς. Ἐπειδὴ δὲ ἐγνώριζεν ὅλους σχεδὸν τοὺς κατοίκους τῶν πέριξ χωρίων, τὸ κατάστημά του ἦτο καθ' ἐκάστην πλήρες ἀγοραστῶν καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ὁ Ἰωάννης, ἔνεκα τῆς πολλῆς ἐργασίας καὶ τῆς οἰκονομίας του, ἀπέκτησεν ἀρκετὴν περιουσίαν. Ἐν τῷ μεταξὺ διμώς δὲν εἶχε λησμονήσει καὶ τὴν οἰκογένειάν του· πάντοτε ἐφρόντιζε νὰ στέλλῃ χρήματα εἰς αὐτήν, ήτις δλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του είχεν ἀπορρίφανωθῇ, θανούσης τῆς μητρός του. Ἀφοῦ δὲ ἐτοποθέτησε καὶ τοὺς δύο ἀδελφούς του εἰς καλάς θέσεις, γησθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναπαιυθῇ καὶ ἀφῆκε τὸ ἐμπόριον.

»Ἐπειτα ἔκτισεν εἰς ὥραιον μέρος κοιμψὴν οἰκίαν, παρὰ τὴν ὅχθην ποταμοῦ, καὶ ζῇ ἥδη ἐν τῷ μέσῳ καλῶν ἀνθρώπων ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀρμονίᾳ· λογίζεται δὲ ὀλίγον περισσότερον εὐτυχῆς παρ' ὅτι εἰναι, ἀλλά, δόξα τῷ Θεῷ, ἔχει, διὰ νὰ ζήσῃ εὐτυχῆς, βοηθῶν μάλιστα ἐνίστε καὶ ἐκείνους, οἵτινες λαμβάνουσι τὴν ἀνάγκην ταφηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

»Κώστα, εἶπε τελειώνων τὴν διηγήσιν των δ κύριος Δημήτριος, ή ἴστορία, τὴν δποίαν σοῦ διηγήθην, δὲν εἰναι μῦθος, εἰναι ἴστορία ἀληθής, εἰναι ἴστορία ἐνός, τὸν δποῖον γνωρίζεις. Εἰναι η ἰδική μου ἴστορία. Ό Ίωάννης μεταπράτης καὶ κατόπιν ἔμπρος εἰναι δ κύριος Δημήτριος!»

Ο Κώστας ἔξεπλάγη τότε καὶ εἶπε: «Πῶς λοιπόν, κύριε, δὲν ὑπῆρχατε πάντοτε πλούσιος;»

«Οχι, ὅχι, Κώστα, τὰ χρήματα δὲν πίπτουσιν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐγὼ ἥρχισα τὸ στάδιόν μου κερδίζων ὀλιγώτερα τῶν ὅσα κερδίζεις σύ. Ἐργάσου λοιπόν, τέκνον μου, καὶ οἰκονόμησον μέρος ἐξ ἔκεινων, τὰ δποῖα κερδίζεις. Δὲν θὰ μετανοήσῃς διὰ τοῦτο. Ολος δ κόσμος εἰναι ἀληθές, δτι δὲν γίνεται πλούσιος, ἀλλὰ δὲν ἔμποδίζει κανένα ἀπὸ τοῦ νὰ ἐργάζηται. Βλέπεις ἡδη δτι διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς οἰκονομίας δύναται τις νὰ κερδήσῃ κάτι τι εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἀναπαιύηται κατὰ τὸ γῆράς του.»

«Μάζευε τὸν, νάχης νέρος.»

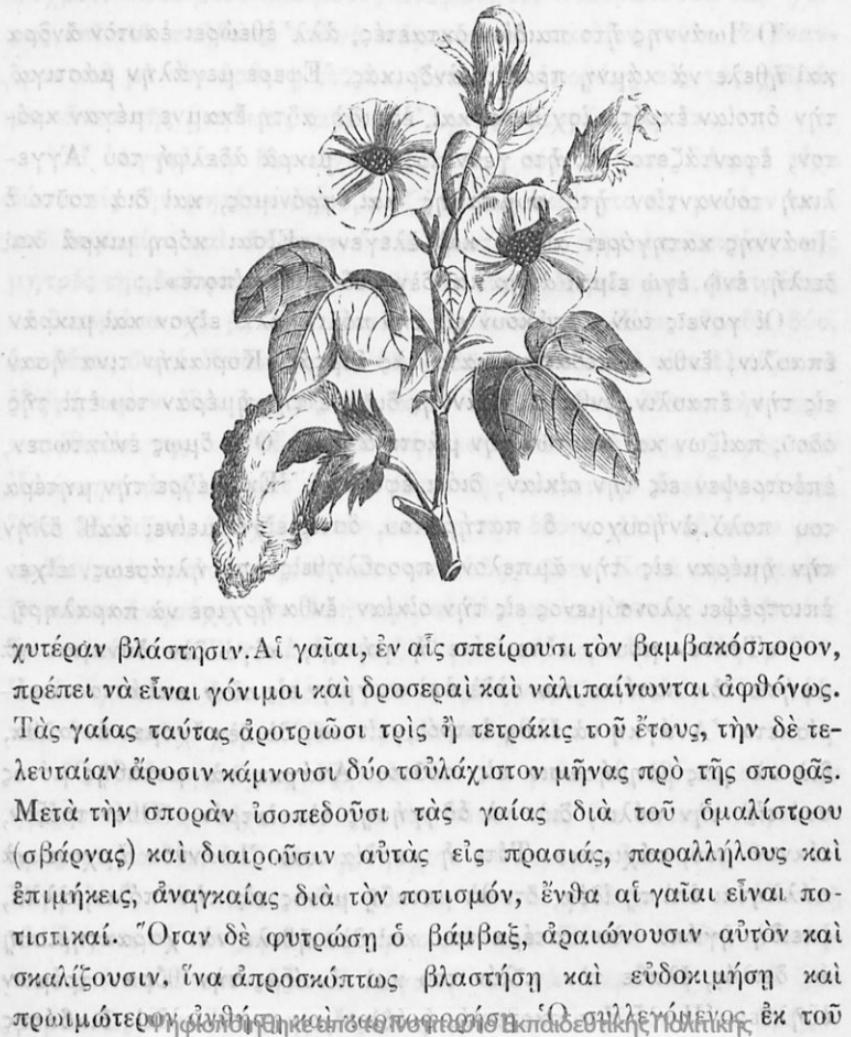
«Ἐπιμελοῦ, κοπίαζε ἐν δσῷ εἴσαι νέος,
διὰ νὰ μὴ μετανοῆς τὸ ὑστερογυ ματαίως.»

«Εο οἰκονόμος.»

Περὶ βάμβανος.

Ο βάμβαξ εἰναι φυτὸν ἐπέτειον, ποῶδες, φθάνον εἰς ὕψος ἐνός καὶ ἡμίσεος μέτρου. Οὗτος ἔχει δίζαν, καυλὸν εὐθύν, κλάδους καὶ φύλλα, ἔχοντα σχῆμα καρδίας, καὶ μίσχον καὶ ἐκατέρωθεν τῆς βάσεως τοῦ μίσχου παράφυλλα μικρά. Ἐχει ἄνθη, τὰ δποῖα φύονται εἰς τὰς μασχάλας τῶν φύλλων καὶ σύγκεινται ἐκ κάλυκος λοβώδους καὶ στεφάνης ἐκ τεσσάρων πετάλων χρώματος ἐξυθροιστρίνου. Ο καρπὸς ἔχει σχῆμα σφαιρικὸν καὶ μέγεθος καρύου καὶ διαιρεῖται εἰς τρία ἔως τέσσαρα μέρη καὶ σπανίως εἰς πέντε. Αποτελεῖ δὲ κάψαν περικλείουσαν 5—7 σπέρματα, καλυπτόμενα ὑπὸ ἔριον πυκνοῦ καὶ φθόνου, συνήθως μὲν λευκοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ ξανθοῦ. Όταν δ καρπὸς ωριμάσῃ ὑπὸ τοῦ ἥλιου, σχίζεται η κάψα καὶ ἐκδιπλούμενος δ βάμβαξ, κρέμαται ἐκτὸς αὐτῆς. Τότε συλλέγουσι ψηφιστόν ὁδικάτων ἀστριούμφειαιδευτικής Πολιτικής

Ο βάμβαξ καλλιεργεῖται εἰς τὴν Εύρωπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν καὶ Ἀμερικήν προκόπτει δὲ ποδὸς πάντων εἰς θερμὰς χώρας. Ἐν τῇ πατρίδι μας τὸ φυτὸν τοῦτο, γνωσθὲν ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Ἰνδιῶν, καλλιεργεῖται ἐν Λεβαδείᾳ, Λαμίᾳ, Θεσσαλίᾳ, Ἀργει, Μεσολογγίῳ, Βερροίᾳ, Ἐδέσσῃ, Σέρραις καὶ ἄλλαις πόλεσιν. Ο βαμβακόσπορος σπείρεται ὑπὸ τῶν γεωργῶν κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον καὶ Μάιον, ἀφοῦ προηγουμένως ὑγρανθῆ καὶ ἀναμιχθῆ μετὰ κόπρου αἰγῶν πρὸς τα-

καρποῦ βάμβαξ φέρεται εἰς μηχανάς, αἵτινες λέγονται ἐπικοπη-
στικαί, ἔνθα ἀποχωρίζεται τῶν σπερμάτων. Οἱ βάμβαξ εἰναι
χρησιμώτατος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ώς πάντες γνωρίζομεν, ἐνεκα
τῆς ἀφθονίας, τῆς μικρᾶς τιμῆς καὶ τῆς εὐκολίας, μεθ' ἣς νή-
θεται καὶ ὑφαίνεται. Οἱ δὲ βαμβακόσπορος χρησιμεύει πρὸς
ἔξαγωγὴν τοῦ βαμβακελαίου καὶ πρὸς τροφὴν τῶν ζῴων ἀδίως
τῶν βιῶν καὶ τῶν προβάτων κατὰ τὸν χειμῶνα.

‘Ο δειλὸς Ἰωάννης.

Οἱ Ἰωάννης ἦτο παιδίον ὀκταετές, ἀλλ' ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀνδρα
καὶ ἥθελε νὰ κάμνῃ πράξεις ἀνδρικάς. Ἐφερε μεγάλην μάστιγα,
τὴν δποίαν ἐκρότει ἵσχυρῶς, καὶ, ἐπειδὴ αὕτη ἔκαμνε μέγαν κρό-
τον, ἐφαντάζετο, ὅτι ἦτο γεννατος. Η μικρὰ ἀδελφή του Ἀγγε-
λικὴ τούναντίον ἦτο συμπαθής καὶ φρόνιμος, καὶ διὰ τοῦτο δ
Ἰωάννης κατηγόρει αὐτὴν καὶ ἔλεγεν· «Εἰσαι κόρη μικρὰ καὶ
δειλή· ἐγὼ ἐγὼ εἶμαι ἀνὴρ καὶ δὲν φοβοῦμαι τίποτε».

Οἱ γονεῖς τῶν κατόκουν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' εἶχον καὶ μικρὰν
ἐπαυλιν, ἔνθα μετέβαινον κατὰ τὰς ἑορτάς. Κυριακὴν τινα ἦσαν
εἰς τὴν ἐπαυλιν, ἔνθα δ Ἰωάννης διῆλθε τὴν ἡμέραν του ἐπὶ τῆς
δόσου, παῖζων καὶ κροτῶν τὴν μάστιγά του. «Οτε δμως ἐνύκτωσεν,
ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν, διότι ἐφοβεῖτο. Ἐκεὶ εὗρε τὴν μητέρα
του πολὺ ἀνήσυχον· δ πατήρ του, δστις εἶχε μείνει καθ' ὅλην
τὴν ἡμέραν εἰς τὴν ἀμπελον, προσδληθεὶς ὑπὸ ἡλιάσεως, εἶχεν
ἐπιστρέψει κλονούμενος εἰς τὴν οἰκίαν, ἔνθα ἤρχισε νὰ παραληρῇ.
«Τέκνον μου», εἶπε τότε ἡ μητήρ, «ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ
ἀφήσω τὸν πατέρα σου οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν εἰς οἶκαν κατάστασιν εὑ-
ρίσκεται. Ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ ιατρός, γείτονας δὲ δὲν ἔχομεν ἐνταῦθα,
διὰ νὰ μᾶς βοηθήσωσιν εἰς τοῦτο. Ἀνάγκη νὰ μεταβῇς μόνος
σου εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ δηγήσῃς τὸν ιατρόν. «Οθεν τρέξον,
τέκνον μου, τάχιστα». Τότε ἡ καρδία του Ἰωάννου ἤρχισε νὰ
πάλληται ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ, ὅτι θὰ μεταβῇ μόνος εἰς τὴν πόλιν, ἀλλά,
ἐπειδὴ ἡγάπα τὸν πατέρα του καὶ δὲν ἥθελε νὰ χαρακτηρισθῇ
ώς δειλός, ἔλαβε τὸν πειλόν του καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν τρέμων
ἔξηλθεν. Η νύξ ἦτο σκοτεινή, ἡ δόδες ἔρημος καὶ οὐδεὶς διαβάτης
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διηρχετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν· σιγὴ δὲ ἐπεκράτει πανταχοῦ καὶ δὲν γηκούετο ἄλλο τι, εἰμὴ αἱ ὑλακαὶ κυνός τινος. Ἀφοῦ ἐβάδισε βύματά τινα, ἐφοδήθη τόσον, ώστε δὲν εἶχε πλέον τὸ θάρρος γὰρ προχωρήσῃ. Ἐστάθη καὶ, συλλογισθεὶς ὅλιγον, ἐπέστρεψε κάτωχρος καὶ εἶπε· «Μῆτέρ μου, ή νῦν εἶναι πολὺ σκοτεινὴ καὶ δὲν δύναμαι νὰ εὕρω τὴν ὁδόν!».

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ μήτηρ του ἦτο ἐσκυμμένη εἰς τὸ προσκεφάλαιον τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἔδρεγε τὴν κεφαλὴν του μὲ ὅδωρ ψυχρόν. «Θεέ μου, Θεέ μου», ἀνεφώνησε, σταυρώνουσα τὰς χειρας ἐπὶ τοῦ στήθους, «τί νὰ κάμω μὲ τὸ παιδίον τοῦτο τὸ ἀναδρον καὶ μὲ τὸν ἀσθενῆ τοῦτον, δστις θὰ ἀποθάνῃ εἰς τὰς χειράς μου ἄγει τῆς βοηθείας λατροῦ! Ἄχ! δυστυχία μου!».

Ἡ Ἀγγελικὴ δὲν εἶχεν εἶπει ἔως τότε τίποτε. Ἀφοῦ εἶχε δώσει εἰς τὴν μητέρα της δ, τι ἐξήτησεν, ἐκάθητο εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ δωματίου καὶ ἔκλαιεν. «Οτε δμως εἶδε τὴν ἀπελπισίαν τῆς μητρός της, ἐπλησίασεν εἰς αὐτὴν καὶ εἶπε· «Μῆτέρ μου, ἐπιτρέπεις νὰ δοκιμάσων νὰ μεταβῶ μετὰ τοῦ Ἰωάννου; Ἐὰν εἴμεθα δύο, διποθέτω, ὅτι δ Ἰωάννης δὲν θὰ φοβηταὶ πολὺ καὶ τότε ἐλπίζω νὰ δῦνη γήσωμεν ἐδῶ ταχέως τὸν λατρόν». Ἡ μήτηρ ἔδωκε τὴν συγκατάθεσίν της, ἡ δὲ Ἀγγελικὴ, λαθοῦσα ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν Ἰωάννην, ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην νύκτα. «Οτε ἐβάδιζον, δὲν διέκρινον καλῶς τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἔβλεπον μακρόθεν τοὺς φανοὺς τῆς πόλεως καὶ ὠδηγοῦντο. Κατὰ τὴν πορείαν ἔν μόνον ἀνησύχει τὸν Ἰωάννην, αἱ ὑλακαὶ τοῦ κυνός, τὰς δροὶας ἤκουε πάντοτε. Τοῦτο ἐνόησεν ἡ Ἀγγελικὴ καὶ εἶπε· «Μὴ φοβοῦ, Ἰωάννη, εἶναι δ πιστός, δ δροῖος μὲ γνωρίζει πολύ, διότι πάντοτε δσάκις διέρχομαι διότι εἰς αὐτὸν ἄρτον».

Ο Ἰωάννης δμως ἐξηκολούθει νὰ φοβηταὶ, διότι κατὰ τὴν ἥμέραν ἐκείνην εἶχε πειράξει τὸν κύνα καὶ, δτε οὔτος ἐπλησίασε πρὸς τὰ παιδία, δ Ἰωάννης ἤρχισε νὰ τρέμῃ ἐκ τοῦ φόβου. Ἡ Ἀγγελικὴ ἐθώπευσε τότε τὸν πιστόν, δστις ἐπαυσε νὰ ὑλακτῇ καὶ ἤρχισε νὰ κινῇ φιλικῶς τὴν οὐράν του. Τότε δ Ἰωάννης ἐνόησεν, ὅτι καλύτερον ἦτο νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ περιποιηται τὰ ζῷα παρὰ νὰ πειράζῃ αὐτά. Μετὰ ταῦτα ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον Ψήφιστοι ιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

των καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν, ἐνθα εύρον τὸν ἱατρὸν καὶ ὥδη-
γησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπαυλιν.

Μετά τινας ἡμέρας δὲ πατήρ των ἐθεραπεύθη τελείως καὶ λα-
βών εἰς τὰ γόνατά του τὰ τέκνα του, ἐφίλησεν αὐτὰ τρυφερῶς.
Οἱ Ιωάννης καὶ ἡ Ἀγγελικὴ ἦσαν πολὺ εὐχαριστημένοι, διότι
συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ σώσωσι τὸν πατέρα των.
Οἱ Ιωάννης δὲν
ἐπήγειρε πλέον ἑαυτὸν διὰ τὴν γενναιότητά, οὐδὲ περιεφρόνει τὴν
ἀδελφήν του, τούναντίον μάλιστα ὑπερηφανεύετο δι' αὐτήν.

Οἱ φρονιμώτεροι καὶ Ἰσυχοι εἶναι πολλάκις γενναιότεροι τῶν
ζωηροτέρων. Τὸ θάρρος φαίνεται οὐχὶ ἐκ τῶν λόγων, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν
πράξεων.

«Ἐσο μετριόφρων».

Περὶ ἀληδόνος.

Ἡ ἀληδὼν εἶναι πτηνὸν φύλικόν, μικρὸν καὶ ζωηρόν. Ἐγει-
χρῶμα ἔανθοκόκκινον κατὰ τὸ ἐπάνω μέρος καὶ ὑπόλευκον μὲ-
λεπτὰς γραμμὰς κατὰ τὸ κάτω. Ἡ κεφαλή της εἶναι μικρὰ καὶ
στρογγύλη, τὸ ράμφος της λεπτόν, δέξιον καὶ εὐθὺν καὶ πρός τὸ
ἄκρον πεπιεσμένον δίλιγον ἐκ τῶν πλαγίων. Οἱ ράμφωνες εἶναι
γυμνοί, οἱ δόφταλμοὶ μεγάλοι καὶ ζωηροί, αἱ πτέρυγες μέτριαι
καὶ ἡ οὐρὰ δίλιγον μακρά. Οἱ πόδες της εἶναι ἴσχυροι, ὑψηλοί
καὶ λεπτότατοι καὶ φέρουσι τρεῖς δακτύλους ἐμπροσθεν καὶ ἕνα
ὅπισθεν.

Αἱ ἀληδόνες εἶναι πτηνὰ ἀποδημητικά. Ἐρχονται εἰς τὴν πα-
τρίδα μας κατὰ τὸν Μάρτιον καὶ ἀναχωροῦσι κατὰ τὸν Σεπτέμ-
βριον. Ἀγαπῶσι καὶ ἐνθυμοῦνται τὰ μέρη, εἰς τὰ διοῖα ἔζησαν,
καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸ ἴδιον μέρος μεταβαίνουσιν ἐπιστρέφουσαι.
Ζῶσιν εἰς ὑγρά, σκιερά καὶ δροσερὰ μέρη, εἰς τὰ δάση, εἰς τὰς
πυκνὰς λόχμας καὶ εἰς τὰς καταφύτους ὄχθας τῶν ποταμῶν. Ἐκεῖ
πετῶσιν ἀδιακόπως ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ ἀπὸ θάμνου εἰς
θάμνον, κινοῦσαι τὴν οὐράν των καὶ ἄδουσαι μέχρις ὅτου ἐκλέ-
ξωσι τὸ μέρος, ἐνθα θὰ κτίσωσι τὴν φωλεάν των. Ἐκεῖ κελαδοῦ-
σιν ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ ἰδίως κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου καὶ
τὰ χαράγματα. Παύουσι δὲ τὸ κελάδημά των κατὰ τὴν νύκτα
Φηφιόποιηθῆκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ιδίως τοῦ θέρους καὶ δταν ἐπφάζωσι τοὺς νεοσσούς των καὶ περιποιῶνται αὐτούς. Ζῶσι κατὰ ζεύγη καὶ κτίζουσι τὴν φωλεάν των ἐκ λεπτοτάτων ξηρῶν κλαδίσκων, φύλλων κολάμων καὶ στρωνουσιν αὐτὴν ἔσθισθεν διὰ τριχῶν καὶ λεπτῶν μαλλίων. Κτίζουσι δὲ ταύτας ἐν εἶδη περικνημιδος, συνήθως κάτω εἰς τὸ ἔδαφος ή ἐντὸς θάμνων ή μεταξὺ χαμηλῶν κλάδων καὶ πλησίον ὕδατος. Ἐκ τῶν ἀηδόνων μόνον οἱ ἄρρενες ἄδονισιν.

Ἡ θήλεια ἀηδῶν γεννᾷ 4—6 φά, τῶν ὅποιων ἄλλα εἶναι στρογγύλα, ἄλλα ἐπιμήκη καὶ ἔχουσι χρῶμα ἀνοικτὸν πρασινώπον μετὰ σκιῶν φαιῶν. Ἐπφάζουσι δὲ ἐναλλάξ ὁ ἄρρην καὶ ἡ θήλεια ἐπὶ 16 ἡμέρας. Ὁταν ἐκκολαφῶσιν οἱ νεοσσοί, κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τρέφονται ὑπὸ τοῦ πατρός των, ὅστις παύει τότε νὰ ἄδῃ. Βραδύτερον δέ, δταν οἱ νεοσσοί μεγαλώσωσιν ἀρκούντως, ἔξερχονται καὶ οἱ δύο σύζυγοι καὶ φέρουσι τὴν τροφὴν εἰς τὰ τέκνα των. Ὁταν δὲ οἱ νεοσσοί ἔξελθωσι τῆς φωλεᾶς καὶ μεγαλώσωσιν ἀρκούντως, διδάσκονται ὑπὸ τοῦ πατρός των νὰ ἄδωσι. Μετὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των πίπτουσι τὰ πτερά τῶν ἀηδόνων, δτε αὖται κρύπτονται καὶ καθίστανται μελαγχολικαί. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οὔτε ἄδονισιν, οὔτε πετῶσιν ἔδω καὶ ἐκεῖ ὡς πρότερον, εἰμὶ μόνον πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς.

Αἱ ἀηδύνες τρώγουσι κώνωπας, μυίας, ώρὰ ἐντόμιων, σκάλη-λας, μικρὰς κάμπας καὶ ἄλλα, ἀτινα εἶναι ἐπιβλαβέστατα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς κήπους, τὰ δένδρα καὶ τοὺς ἀγρούς.

Αἱ ἀηδύνες εἶναι πολὺ ἥγαπημένοι σύζυγοι καὶ φιλόστοροι γονεῖς. Αἱ ἀηδύνες ἀγαπῶσι πολὺ τὴν ἔλευθερίαν. Ὁταν συλληφθῶσιν εἰς μεγάλην ἡλικίαν καὶ κλεισθῶσιν εἰς τὸ κλωβίον, γίνονται μελαγχολικαί, δὲν τρώγουσι, δὲν κελαδοῦσι καὶ μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκουσιν.

Εἶναι φιλόδοξοι· δταν κελαδῶσιν εἰς τὰς ἐρημίας, ἔνθα κανεὶς δὲν ἀκούει αὐτὰς κελαδοῦσιν ὀλίγον καὶ οὐχὶ καλῶς, ἐνῷ, δταν κελαδῶσιν εἰς μέρη, ἔνθα ἀκούουσιν αὐτὰς καὶ ἄλλοι, κελαδοῦσι μὲ δλην των τὴν τέχνην καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Εἶναι ὑπερήφανοι καὶ φυσονεραί· γνωρίζουσιν, δτι κελαδοῦσιν ὥρανα καὶ ὑπερηφανεύονται διὰ τοῦτο. Περιφρονοῦσι τὸ κελάδημα τῶν ἄλλων πτη-

νῶν καὶ προσέχουσι πολὺ εἰς τὰ κελαδήματα τῶν ἄλλων ἀηδόνων· καὶ φθονοῦσιν αὐτάς, ὅταν κελαδῶσι καλύτερον. Εἶναι φιλότιμοι· ὅταν συναντηθῶσι δύο ἢ καὶ περισσότεραι ἀηδόνες, ἀμιλλῶνται ποιά νὰ ὑπερτερήσῃ τὴν ἄλλην εἰς τὸ κελάδημα καὶ πολλάκις προτιμῶσι νὰ ἀποθάνωσι κελαδοῦσαι παρὰ νὰ ὑποχωρήσωσι.

Tὸ ἀηδόνι.

*Mέσα ἐς τὸ δάσος περπατῶ
καὶ ἀκούω τὰ πουλάκια,
κάθε κλωνὶ καὶ μιὰ φωνὴ
καὶ κάθε δένδρο μουσική.
χαρὲς καὶ τραγουδάκια.*

*Mὰ κεῖ ποῦ ἄλλα τραγουδοῦν
καὶ ἄλλα κρατοῦν τὸν ἵσο.
Ἒνα πουλὶ μικρὸ δαλεῖ
σὰν νὰ τοῖς λέγῃ Σωπάτε σεῖς,
ἔγώ θά τραγουδήσω.*

*Σωπάίνοντας δλα, τὸ μικρὸ
πουλὶ τάποστομώνει
είχαν λαλῆτα τάλλα πουλιά,
μὰ ἔνα ἡταν μοραχά
ἀπ' δλα τοὺς τάηδόνι.*

"Αγγελος Βλάχος.

H ἀναβολή.

*"Οἱ Ιωάννης, δστις ἥτο μαθητής, εἶχε τὸ ἐλάττωμα ονᾶ μῆ
ειγαν τακτικὸς εἰς τὰς ἐργασίας του. Ἡτο Πέμπτη. Αφ' ἑσπέρας δ
ἐπρεπε νὰ τελειώσῃ τὴν ἐργασίαν του καὶ διὰ τοῦτο ἥ μεγαλυ-
τέρα ἀδελφή του προσεπάθησε νὰ πείσῃ αὐτὸν γὰρ ἐργασθῆ. Ἄπο μὴ
«Θὰ ὑπάγω εἰς τοὺς ἀγρούς», τῇ εἶπε, «διὰ νὰ ἴδω τοὺς ἐργά-
τας ἀπέψε, δτε θὰ ἐπιστρέψω, θὰ τελειώσω τὴν ἐργασίαν μου».*

Τὴν ἑσπέραν, ὅτε ἐπέστρεψε, μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν φίλος τού τις καὶ ἔζήτησεν αὐτὸν νὰ ἔξέλθῃ.

Καὶ ἡ ἐργασία σου;», τῷ εἶπεν ἡ ἀδελφή του.

» «Ω! ἡσύχασον· θὰ ἔχω πολὺν χρόνον νὰ τὴν τελειώσω αὔριον τὴν πρωΐαν πρὶν ἡ ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον».

Τὴν ἐπαύριον δὲ Ἰωάννης, ἐπειδὴ ἡτο κατάκοπος, δὲν ἦδυν ἥθη νὰ ἔξυπνήσῃ ἐνωρὶς καὶ ἔνεκα τούτου δὲν ἐτελείωσε τὴν ἐργασίαν του. Μετέβη λοιπὸν εἰς τὸ σχολεῖον του ἀνεῦ ἐργασίας, ἀλλ’ ἐπεπλήγθη δικαίως ὑπὸ του διδασκάλου, διὰ νὰ μὴ ἀναβάλῃ τὸ σήμερον πρακτέον διὰ τὴν ἐπομένην.

Μετὰ ταῦτα, ὅτε δὲ Ἰωάννης ἐμεγάλωσεν, ἐγένετο γεωργὸς καὶ ἐκαλλιέργει μετὰ τοῦ πατρός του τὰ κτήματά των. Πρώταν τινὰ τῆς ἀνοίξεως δὲ πατήρ του εἶπεν· «Ἰωάννη, δὲ χόρτος τοῦ λιθαδίου ἔγινεν ἀρκετὰ μέγας. Σήμερον εἶναι καλοκαιρία καὶ πρέπει νὰ λάβῃς τὸ δρέπανον διὰ νὰ κόψωμεν αὐτόν».

«Πάτερ μου», εἶπεν δὲ Ἰωάννης· «νομίζω, δτι δὲν εἶναι ἐπειγούσα ἀνάγκη σήμερον νὰ κόψωμεν τὸν χόρτον. Καλύτερον νὰ ἀρχίσωμεν αὔριον».

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἔπεισε ῥαγδαιοτάτη βροχή, ἡ ὁποία ἔκλινε τὸν χόρτον πρὸς τὴν γῆν καὶ ἔβλαψεν αὐτόν. «Οτε δὲ Ἰωάννης μετέβη, διὰ νὰ κόψῃ αὐτόν, ἐκοπίασε πολὺ καὶ οὕτως ἐτιμωρήθη πάλιν διὰ τὴν ἀναβολήν.

Ο Ἰωάννης εἶχε μίαν ὥραίαν λευκήν φορβάδα, ἡ ὁποία ἡτο ἡμέρος ως ἀρνίον καὶ ταχεῖα ως δορκάς. Ο Ἰωάννης ὑπερηφανεύετο διὰ τὴν φορβάδα του ταύτην καὶ δὲν ἤγκαπτα τόσον ἄλλο ζῷον, δσον αὐτήν.

«Ημέραν τινὰ δὲ Ἰωάννης μεταβάς ἔφιππος εἰς τὴν πόλιν ἵτοι μάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν κατοικίαν του, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰς ἐργασίας του. «Κύριε Ἰωάννη», τοῦ εἶπεν δὲ πηρέτης τοῦ πανδοχείου, «δὲξεὶς ἐμπρόσθιος ποὺς τῆς φορβάδος σας δὲν ἔχει πέταλον. Εὰν δὲν πεταλώσητε τὴν φορβάδα σας πρὶν ἡ ἀναχωρήσητε, νομίζω, δτι θὰ δυσκολευθῇ νὰ σᾶς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν οἰκίαν σας». «Α! γνωρίζω ἐγὼ καλῶς τὴν φορβάδα μου· εἶναι γενναῖα καὶ θετέχει καὶ θὰ μὲ μεταφέρῃ πάλιν καλῶς εἰς τὴν

οἰκίαν μου. Αὔριον θὰ πεταλώσω αὐτήν, διότι τώρα βιάζομαι νὰ
ἀναχωρήσω».

Καὶ μετ' ὀλίγον δ' Ἰωάννης ἵππεύσας ἀνεχώρησεν. Ἡ φορ-
βάς τῷ ὅντι καὶ ἀρχὰς ἐβάδιζε καλῶς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἥρχισε
νὰ χωλαίνῃ. «Οτε δὲ εύρισκετο εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀπό-
στασιν, προσέκοψε τὸν πόδα τῆς καὶ κατέπεσεν.

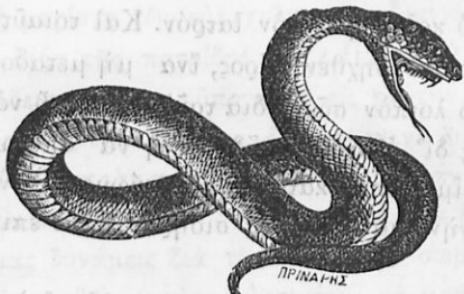
Τότε δ' Ἰωάννης ἀφιππεύσας παρετήρησεν, διὰ εἰς τὸν πόδα
τῆς εἶχεν ἀνοίξει μεγάλη πληγὴ καὶ ἡναγκάσθη πεζῇ νὰ ὁδη-
γήσῃ αὐτήν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐκαθάρισε τὴν πληγὴν
ἐκ τῶν αἰμάτων, ἀφῆκεν αὐτήν εἰς τὴν φάτνην τῆς χωρίς νὰ
φροντίσῃ νὰ φέρῃ καὶ ταχέως τὸν κτηνίατρον ἢ τὸν πεταλωτήν,
ἵνα παρατηρήσῃ τὴν πληγὴν καὶ κάμη τὴν ἀναγκαῖαν θερα-
πείαν. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ πληγὴ ἐμεγάλωσεν, ἡ δὲ φορβάς
δὲν ἔτρωγε πλέον, ἀλλὰ θλιβερῶς κατεβίβαζε τὴν κεφαλήν τῆς
πρὸ τῆς φάτνης. Παρατηρήσας τοῦτο δ' Ἰωάννης ἐσπεύσε τότε
καὶ ἔκάλεσε τὸν κτηνίατρον, διὰ τοῦτο ἔξετάσας τὸ ζῷον εἶπε:

«Αυτοῦ μαί πολύ, κύριε Ἰωάννη, διέτι πολὺ ἀργά μὲ ἐκα-
λέσατε. Ἡ φορβάς σας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσῃ πλέον καὶ δὲν
σᾶς μένει τίποτε ἄλλο, εἰμή νὰ ἀφήσητε αὐτήν νὰ ἀποθάνῃ τὸ
ταχύτερον».

Οἱ Ἰωάννης τότε ἐλυπήθη τόσον, ὅτε ἥρχισε τὰ κλαίγεις
μικρὸν παιδίον καὶ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλήν του, ἵνα μὴ βλέπῃ
τὸ δυστυχέα ζῷον ἀποθνήσκον, τὸ δποῖον παρετήρει αὐτὸν διὰ
τρυφερῶν βλεμμάτων καὶ ἡλεγχει τρόπον τινὰ αὐτὸν διὰ τὴν ὀλι-
γωρίαν του. «Ἐπειτα ἀπεμακρύνθη ὀλίγον δ' Ἰωάννης καὶ ἀλαίων
εἶπεν· «Ἄχ ! ωραία μου φορβάς ποτὲ δὲν θὰ παρηγορηθῶ, διότι
ἐγὼ οὐκέτια ἡ ἀφορμή τοῦ θάνατου σου, ἀναβαλῶν νὰ σὲ πετα-
λώσω τὴν ἐπομένην !».

«Μὴ ἀναβάλλωμεν ποτὲ διὰ τὴν ἐπομένην τὸ σήμερον πραπτεόν». Ἐπειτα ἀποκαλύπτει τὸν πόδαν της γυναικός την περιστολήν της, που έπειτα παραστατικά παρατηρεί την φύσην της γυναικός, που στην περιστολή της παρατηρεί την φύσην της γυναικός.
Περὶ ἔχιδνης. Ἐπειτα την περιστολή της γυναικός παρατηρεί την φύσην της γυναικός.
Η ἔχιδνα εἶναι ζῷον ἐρπετὸν καὶ ἔχει μῆκος ἐνὸς περίπου
μέτρου. Η κεφαλή της εἶναι πλατεῖα καὶ μᾶλλον τριγωνική καὶ

εἶναι ἡνωμένη μετὰ τοῦ σώματος ἄνευ λαιμοῦ. Τὸ στόμα τῆς εἶναι μέγα καὶ ἔχει πολλοὺς καὶ μικροὺς ἀγκιστροειδεῖς ὀδόντας καὶ δύο μεγάλους καὶ κοίλους κατὰ τὴν ἄνω σιαγόνα. Ἡ γλῶσσά της εἶναι σχεδὸν ἐφυθρά, ἐσχισμένη εἰς δύο καὶ μικρά, δυναμένη νὰ ἔκπαθῃ εἰς ἀρκετὸν μῆκος ἐξωθεν τοῦ στόματος. Οἱ ὀφθαλμοὶ της εἶναι μεγάλοι καὶ ζωηροὶ καὶ δὲν ἔχουσι βλεφαρίδας. Τὸ σῶμά της εἶναι κυλινδρικὸν καὶ καλύπτεται ὑπὸ δέρματος, τὸ δῶποιον φέρει λέπια. Τὸ δέρμα τοῦτο ἀλλάσσει κατ' ἕτος καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις εὑρίσκομεν εἰς τοὺς ἀγροὺς πλησίον τῶν λίθων, τῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν θάμνων δέρματα ἔχιδνῶν, τὰ δῶποια οἵ δεισιδαίμονες καὶ ἀμαθεῖς χωρικοὶ συλλέγουσι καὶ φυλάττουσιν ὡς φυλακτήρια ἀπὸ πάντος κακοῦ! Τὸ χρῶμα τῆς ἔχιδνης ἄνωθεν

μὲν εἶναι φαιὸν μὲ κηλῖδας τετραγώνους καστανοῦ χρώματος, τεταγμένας κατὰ σειρὰν καὶ σχηματιζούσας γραμμάς, κάτωθεν δὲ ὑπόλευκον! Πόδας ή ἔχιδνα δὲν ἔχει· σύρεται μὲ τὴν κοιλίαν, διὰ τοῦτο καὶ ἐρπετὸν ζῷον λέγεται.

Ἡ ἔχιδνα ζῆ εἰς πάντα τὰ μέρη, εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ εἰς τόπους ἔηροὺς καὶ θερμούς, ἐντὸς κοιλοτήτων ἢ ὑπὸ τὰς πέτρας καὶ τοὺς θάμνους. Ἐκεῖ ὑπὸ τοὺς θάμνους περιτυλίσσεται καὶ σχηματίζει διὰ τοῦ σώματός της κύκλον, ἐκ τοῦ μέσου τοῦ δῶποιου ὑψώνει τὴν κεφαλήν της. Τρώγει μῆς, σαύρας, βατράχους καὶ πτηνά, ἀφοῦ πρότερον φονεύσῃ αὐτά. Ἡ ἔχιδνα, ἀν φάγη πολύ, μόλις μετὰ μίαν ἐβδομάδα θὰ αἰσθανθῇ πεῖναν, διότι ή πέψις γίνεται πολὺ βραδέως. Ὕδωρ δὲ οὐδέποτε σχεδὸν πίνει.

Ἡ ἔχιδνα τὸν χειμῶνα ναρκοῦται καὶ μόνον κατὰ τὴν ἄνοιξιν ἐγείρεται ἐκ τῆς νάρκης. Αὕτη γεννᾷ τότε 5—10 μικρὰ

ζῶντα, τὰ δποῖα ἐναποθέτει εἰς τόπον θερμὸν καὶ ξηρὸν καὶ προφυλάττει μετὰ μεγάλης στοργῆς. Ἐκεῖ διδάσκει ταῦτα πῶς νὰ συλλαμβάνωσι τὴν λείαν των καὶ νὰ τρώγωσιν.

“Η ἔχιδνα κατὰ τὴν ἡμέραν εἶναι ἀπαθής, τὴν νύκταν δὲ μως γίνεται ζωηροτάτη. Αὕτη εἶναι ζῷον νωθρὸν κοὶ οὐδέποτε πρώτη ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου. Δάκνει δὲ μως τὸν ἀνθρωπὸν, ἀν οὗτος πατήσῃ αὐτὴν ἢ ἄλλως ἐρεθίσῃ. Τὸ δῆγμα τῆς ἔχιδνῆς εἶναι δηλητηριῶδες, διότι ὑπὸ τοὺς δύο μεγάλους καὶ κοίλους δόδοντας ἔχει ἀνὰ ἓνα ἀδένα πλήρη δηλητηρίου, καὶ δταν ἡ ἔχιδνα δάκνῃ, ὁ ἀδὴν πιεζόμενος χύνει τὸ δηλητηρίον ἐντὸς τῆς πληγῆς διὰ τοῦ κοίλου τοῦ δόδοντος. Κατὰ τοῦ δήγματος τῆς ἔχιδνῆς πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ἀμέσως πάντα τὰ προιρυλακτικὰ μέτρα, μέχρις οὐκ καλέσωμεν τὸν ιατρόν. Καὶ τοιαῦτα εἶναι νὰ δεν ωμεν σφιγκτὰ τὸ δηχθὲν μέρος, ἵνα μὴ μεταδοθῇ τὸ δηλητηρίον καὶ εἰς τὸ λοιπὸν σῶμα διὰ τοῦ αἵματος ἢ νὰ πλύνωμεν τὴν πληγὴν καλῶς δι' ἀλατούχου ὅδατος ἢ νὰ ἀπομυζῶμεν τὸ μεμολυσμένον αἷμα, δπερ κατόπιν νὰ πτύωμεν, ἢ νὰ καυτηριάζωμεν τὴν πληγὴν διὰ καίοντος σιδήρου ἢ νὰ ἐπιθέτωμεν σικύας (βεντούζας).

Τὸ δηλητηρίον τῆς ἔχιδνῆς λέγεται *ἰός*, διὸ καὶ αὕτη καλεῖται *ἰοβόλος δψις*.

“Η ἔχιδνα ἔχει ἀσπόνδον ἔχθρὸν τὸν ἀκανθόχοιρον. Οὗτος συλλαμβάνει αὐτὴν ἐκ τῆς οὐρᾶς καὶ συσπειρώμενος δάκνει αὐτήν. Τότε ἡ ἔχιδνα, στρεφομένη ἐπ' αὐτοῦ, κατατρυπᾶται ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν του καὶ καταπληγωμένη ἀποκάμνει καὶ ἀποθνήσκει. Καὶ δὲ μως οἱ γεωργοί μας, ἀντὶ νὰ προστατεύσωι τοὺς ἀκανθοχοίρους, φονεύουσιν αὐτοὺς καὶ οὕτω συντελοῦσιν εἰς τὸν πολλαπλασιαμὸν τῶν ἔχιδνῶν καὶ ἐπομένως εἰς τὸν θάνατον τόσων ζῷων καὶ ἐνίστε ἀνθρώπων !”

Φιλοπατρία.

“Ἴπποκράτης, δὲ πατὴρ τῆς ιατρικῆς, στε ἐνλήθη πάρὰ τοῦ Ἀρταξέρξου, βασιλέως τῆς Περσίας, ἵνα μεταβῇ εἰς τὴν Ἀσίαν,

λαμβάνων πλουσιώτατα δῶρα καὶ μεγάλους θησαυρούς, δὲν ἐδέχθη νὰ πράξῃ τοῦτο, προτιμήσας γὰ μεταβῆ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἵνα οἱ διμογενεῖς του κατεμαστίζοντο ὑπὸ καταστρεπτικοῦ λοιμοῦ· καὶ οὕτως εὐχαρίστως ἐθυμάσει τὸ ἀτομικόν του συμφέρον χάριν τῶν διμοεθνῶν του.

Παρομίαν εὐγενῆ θυσίαν τῶν ἀτομικῶν του συμφερόντων, χάριν τῆς καταστροφείσης πατρίδος του, ἔκαμε καὶ δὲ Σταγείρων τῆς Μακεδονίας φιλόσοφος Ἀριστοτέλης. Οὗτος, δὲ τὴν θήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φιλίππου τί δῶρον καὶ τίνα χάριν ἐπιθυμεῖ πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξανδρου κόπων του, εἶπεν· «Οὐδεμίαν ἄλλην παρὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς πατρίδος μου».

Οὕτως ἀμφότεροι οὗτοι μᾶς διδάσκουσιν, διτὶ δὲ πρωτίστη τῶν ἐπιθυμιῶν μας, ὡς μεγίστη τῶν εὐτυχιῶν μᾶς εἶναι δὲ ἀνάστασις. ή εὐδαιμονία, ή δέξαται τῆς πατρίδος μας. Πᾶσα ἄλλη ἐπιθυμία πρέπει νὰ εἶναι δευτερεύουσα, ὑποτελής εἰς ταύτην. Ἀλλά, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ἀρετὴν ταύτην, δρεῖλομεν νὰ διατηρήσωμεν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ζωηρὰν καὶ ἀκμαίαν τὴν ὑγίειάν μας διὰ τῆς ἐγκρατείας, τῆς λιτότητος καὶ τῆς σωφροσύνης, νὰ ἐνισχύσωμεν τὰς σωματικάς μας δυνάμεις διὰ τῆς τακτικῆς σωμασκίας καὶ τῶν κόπων, νὰ ἀσπασθῶμεν τὴν φιλοτιμίαν, τὰ γράμματα, τὴν ἀρετήν, τὴν σεμνότηταν καὶ τὴν ἐργασίαν, νὰ ἀγαπήσωμεν τὴν γλυκυτάτην θρησκείαν τῶν γονέων μας καὶ νὰ ἐκτελῷμεν τὰ θεῖα αὐτῆς παραγγέλματα, καὶ νὰ ἐμπνευσθῶμεν, ώς οἱ πρόγονοι μας, ὑπὸ εὐχενοῦς φιλοπατρίας, καὶ τότε, ὡς μὴ ἀμφιβάλλωμεν, διτὶ θέλομεν φανῇ καὶ ἡμεῖς πολίται ἀξιοῦ μεγάλης καὶ ἐνδόξου πατρίδος.

Βεβαίως μετὰ τὴν τιμὴν πολυτιμότερον κτῆμα τοῦ ἀνθρώπου είναι η ζωὴ. «Οσοι λοιπὸν ἀναφωνοῦντες μετ' ἐνθουσιασμοῦ

Θάρατος ὑπὲρ πατρίδος εἴναι³ ἀθάνατος ζωὴ,

είναι δόξα αἰωνία καὶ ἡρωικὴ τιμὴ

θυσιάζουσι τὴν ὅπαρξιν τῶν εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος, είναι ἀναντιρρήτως τὰ πολυτιμότερα τέκνα αὐτῆς.

Πολίται, οἵτινες δὲν είναι ἀξιοῦ νὰ ἀποθάνωσι γενναίως ὑπὲρ

τῆς πατρίδος των, δὲν ἀποτελοῦσιν ἔθνος εὐγενές, ὁξίον ἐλευθερίας καὶ εὐγενοῦς ὑπάρξεως, ἀλλὰ τούναντίον ἀποτελοῦσιν ἔθνος χαῖνον, χαμερπές, ἀνάξιον ἐλευθερίας καὶ εὐγενοῦς ὑπάρξεως καὶ ἀποστολῆς. Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ πολιτικὴ εὐδαιμονία δὲν δύνανται νὰ ἀποκτηθῶσι. πολὺ δὲ ὅλιγώτερον νὰ διατηρηθῶσιν, ἐὰν ἔκαστος πολίτης δὲν εἴναι πάντοτε ἴκανὸς καὶ ἔτοιμος νὰ θυσιασθῇ εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος του.

Αλλὰ φιλοπάτριδες δὲν είναι μόνον οἱ θυσιάζοντες τὴν ζωὴν των ἢ τὴν περιουσίαν των ἢ τὰ συμφέροντά των εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος. Φιλοπάτριδες είναι καὶ οἱ θυσιάζουσι τὰ πάθη των ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος των. Ψυχὴ ἐμπαθής καὶ κακοήθης δὲν δύναται νὰ αἰσθανθῇ τὸν ἱερὸν τῆς πατρίδος ἔρωτα. Ἀνθρώποι ὑπὸ παθῶν κυριευόμενοι ὅχι μόνον ἀγωφελεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπιζήμιοι εἰς τὴν πατρίδα γίνονται. Ἡ φιλοπατρία μόνον μετὰ τῆς ἀρετῆς δύναται νὰ συζήσῃ!

Ἐὰν δὲ Θεμιστοκλῆς μετὰ τὸ ἐν Μαραθώνι τρέπαιον δὲν ἐθυσίαζε τὰ πρὸς τὰς ἥδονάς καὶ τὰς διασκεδάσεις νεανικῶν του πάθη, βεβαίως δὲν ἦθελεν ἀναφανῆ εὑεργέτης τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν δὲ ἐν Σαλαμίνι δὲν ἔκρατει τὴν ὀργήν του κατὰ τοῦ Εὔρυδιάδου, βεβαίως δὲν ἦθελεν ἀναδειχθῆ σωτῆρ τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν δὲ Ἄριστελῆς δὲν ἐθυσίαζεν εὐγενῶς πᾶν αἰσθημα φιλοπατρίας καὶ ἐγωισμοῦ, παραχωρῶν τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν Μιλιτιάδην, βεβαίως δὲν θὰ ἔστηζε τὴν Ἑλλάδα ἐν Μαραθώνι. Ἐὰν δὲ ἐν Σαλαμίνι δὲν συνεφιλιοῦντο αὐθορμήτως μετὰ τοῦ ἀντιζῆλου του Θεμιστοκλέους, εἰς ὅν καὶ τὴν περικύκλωσιν τὴν ὑπὸ τῶν Περσῶν γενομένην ἀνήγγειλε, βεβαίως δὲν θὰ συνετέλῃ μεγάλως εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν δὲ Ἀνδρέας Μιαούλης δὲν κατεκυρίευε τῶν παθῶν του, τῆς οἰνοποσίας καὶ τοῦ καπνίζειν, δὲν θὰ συνετέλει βαβαίως πολύ, ὡς ναύαρχος τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, εἰς τὰς κατατροπώσεις καὶ πολλὰς καταστροφὰς τοῦ Τουρκικοῦ στόλου.

Οἱ Παυσανίας ἐμώς, ὑποχωρήσας εἰς τὰ αἰσχρὰ πάθη τῆς φιλοχρηματίας καὶ τῆς φιλαρχίας κατήντησεν αἰσχρὸς τῆς Ἑλλάδος.

λάδος προσδότης καὶ ὑπέστη τὸν ἀδοξὸν καὶ αἰσχρὸν τοῦ προσδότου θάνατον.

Ἄφοῦ λοιπὸν τὰ πάθη εἰναι ἀσυμβίβαστα μὲ τὴν φιλοπατρίαν, ἃς προσπαθήσωμεν μὲ δλας μας τὰς δυνάμεις ἀπὸ αὐτῆς τῆς τρυφερᾶς γῆλικίας μας νὰ ἐλευθερωθῶμεν παντὸς ἐλαττώματος καὶ πάσης κακῆς ἔξεως καὶ διαθέσεως, τὴν ὅποιαν τυχὸν ἀνακαλύπτομεν εἰς τὴν ψυχήν μας. Τὰ ἐλάχιστα ἐλαττώματα, παραμελούμενα, αὐξάνουσι, μεγεθύνονται καὶ ἐπὶ τέλους καταντῶσι πάθη τρομερὰ καὶ εἰς τὴν πατρίδα μας δλέθρια. ὅπως τὰ μικρὰ καὶ ἥσυχα ῥύακια, ζιζινά ῥέοντα αὐξάνουσι, μεγαλώνουσι καὶ μεταβάλλονται ἐπὶ τέλους εἰς πλατυτάτους, δρμητικοὺς καὶ ἐπικινδύνους ποταμούς.

Ἐὰν δὲ ὡς τέκνα φιλόστοργα αἰσθηνώμεθα ἀπὸ τοῦδε τὸν πόθον νὰ φανῶμεν χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα εἰς τοὺς γονεῖς μας, τὸν αὐτὸν πόθον ἃς προσπαθήσωμεν ἀπὸ τοῦδε νὰ αἰσθάνηται ἡ ψυχὴ μας πρὸς τὴν μεγάλην μητέρα μας, τὴν φιλτάτην μας πατρίδα. Ἄν τοῦτο ἐπιτύχωμεν, τότε ἂς εἰμεθα βέβαιοι, ὅτι καὶ ὁ Θεὸς θέλει εὐλογεῖ τοὺς κόπους μας, τοὺς ἀγῶνάς μας, τὰς σπουδάς μας καὶ τὰ ἔργα μας. Οἱ εὐγενῆς πόθος τῆς ψυχῆς μας θέλει βεβαίως ἐκπληρωθῆ.

Ἄν ἀγαπῶμεν τὴν πατρίδα μας, ἂς δόμονοῦμεν μετὰ τῶν συμπολιτῶν μας, ἐνθυμοῦμενοι τὸν Ἀριστείδην ἐν Σαλαμῖνι, προσενεγκόντα τὴν δεξιάν του φιλικῶς πρὸς τὸν ἔχθρόν του Θεμιστολέα. Ἄς μὴ φθονῶμεν, ἂς μὴ ἀντιπράττωμεν ποτὲ εἰς τοὺς ἵκανωτέρους, τοὺς ἐμπειροτέρους, τοὺς σωφρονεστέρους ἥμων, ἀλλὰ προθύμως ἃς βοηθῶμεν αὐτοὺς καὶ ἃς ὠφελώμεθι καὶ ἥμεις καὶ ἡ πατρίς μας ὑπὸ τῆς ἵκανότητος καὶ τῆς πείρας αὐτῶν. Ἄς μὴ περιφρονῶμεν τοὺς κατωτέρους μας, ἀλλ' ἃς ἐνθαρρύνωμεν αὐτοὺς καὶ εὑπροσηγόρως ἃς φερώμεθα πρὸς αὐτούς. Καθὼς δὲ πρέπει νὰ εἰμεθα πρόθυμοι πρὸς γενναῖαν ἀπόκρουσιν παντὸς ἔξωτερικοῦ ἔχθροῦ τῆς πατρίδος μας, τοισυτοτρόπως δφείλομεν προθύμως νὰ καταπολεμῶμεν πάντας τοὺς ἐσωτερικοὺς ἔχθρούς αὐτῆς. Οἱ ἐσωτερικοὶ δὲ ἔχθροι αὐτῆς εἰναι ἡ ὀκνηρία, ἡ κακοήθεια, ἡ πολυτέλεια, ἡ διαφθορά, ἡ ἀδικία, τὸ ἔγκλημα.

"Αν όπό τινος τῶν συμπολυτῶν μας προτείνηται ἡ ἐκτελήτας ἔργον τι ἀγαθὸν καὶ κοινωφελές, ἀς μὴ φθονῶμεν, ἀς μὴ ἀντενεργῶμεν, ἀς μὴ συκοφαντῶμεν, ἀλλ' ὀλοφύχως ὃς ὑποστηρίζωμεν αὐτό, καὶ ὃν ὅπδος τοῦ ἀσπονδοτέρου ἔχθρος μας ἔγινεν ἡ πρότασις ἡ ἡ πρᾶξις. Οὕτω καὶ τὴν πρόσδον τῆς πατρίδος μας δὲν ἔμποδίζομεν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῆς ὥφελούμεθα καὶ τιμώμεθα. Ἡ δόξα τῶν συμπολιτῶν μας ἀντὶ νὰ λυπῇ ἡμᾶς, τούναντίον πρέπει νὰ μας εὐχαριστῇ, διὸτι ἡ δόξα ὀλίγων ἀτόμων ἀποτελεῖ τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἀλοκήρου τοῦ ἔθνους. Ἐντὸς δὲ τῆς ἔθνικῆς δόξης καὶ εὐδαιμονίας ἐπαναπαύεται ἡ φιλοτιμία καὶ ἀνευρίσκεται καὶ ἡ εὐτυχία ἑκάστου πολίτου.

"Ἄς ἀγαπῶμεν τὴν πατρίδα μας καὶ ἀς φροντίζωμεν νὰ ἐκπληρῶμεν τὰς ὑποσχέσεις μας πρὸς αὐτήν, ἵτοι τὴν πληρωμὴν τῶν φόρων, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεώς μας, τὴν προρύλαξιν ἀπὸ πυρκαϊῶν τῶν δασῶν, τὴν διατήρησιν τῶν ἀρχαίων κειμηλίων καὶ τοῦ ἄλλου δημοσίου πλούτου. Ἅς φροντίζωμεν νὰ πείθωμεν τοὺς δυστροποῦντας εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών των πρὸς τὴν πατρίδα μας, ὑποδεικνύοντες εἰς αὐτοὺς τὰ καθήκοντά των, ἄλλως ἀς καταγγέλλωμεν τοὺς παραβάτας.

"Αν, φίλοι μου, φροντίζωμεν νὰ ἀγαπήσωμεν καὶ ἐκτελέσωμεν δλας τὰς ἀνωτέρω ἀρετάς, ἀς εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι καὶ δ Θεὸς θέλει βοηθήσει ἡμᾶς νὰ πραγματοποιήσωμεν τὸν εὐγενῆ πόθον μας, τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἔθνους μας, τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν δούλων εἰσέτι δυστυχῶς ἀδελφῶν μας. Τότε θὰ δυνηθῶμεν ἀσφαλῶς νὰ τιμωρήσωμεν πρεπόντως τοὺς ἀγριούς καὶ βραχιάρους λαούς, οἳ τινες διεκδικοῦντες τὴν πατρικήν μας κληρονομίαν σήμερον κατασπαράσσουσιν ὡς τίγρεις τοὺς ἀδελφούς μας καὶ ἀφαιροῦσιν ὅχι μόνον τὴν περιουσίαν των καὶ τὴν ζωήν των, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν τιμήν των! Τότε θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἰδωμεν τὴν μεγάλην μας μητέρα, τὴν Ἑλλάδα, ἐλευθέραν καὶ ὅπδο τὰς γλυκείας αὐτῆς ἀγκάλας ἐναγκαλίζουσαν τὰ φιλόστοργα, φιλοπάτριδα καὶ εὐγενῆ, αὐτῆς τέκνα.

Εγγραφή στον Κώνο διαβάζεται στην ιστοσελίδα της Δημοτικής Καρδίτσας.

‘Ο Σωκράτης περὶ Θεοῦ.

‘Ο Σωκράτης, δι φιλέσσοφος τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, ἀν καὶ ἔξη πολλὰ ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς πολυμετέως καὶ τῆς εἰδωλολατρείας, διηγούμενος ὅμως ὑπὸ τοῦ δρθοῦ λόγου καὶ παρατηρῶν τὴν ἀξιοθαύμαστον σκοπιμότητα τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ, ἀνεγνώριζε καὶ ὡμολόγει τὴν σοφίαν, τὴν παντοδυναμίαν, τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἀριθμότητα Αὐτοῦ. Διαλεγόμενος δέ ποτε μετά τινος Ἀθηναίου Ἀριστοδήμου ἐδίδασκεν αὐτόν, ὅτι ὁ Θεὸς βλέπει τὰ πάντα, εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ περὶ πάντων φροντίζει, ἴδιότητας τὰς δοπίας καὶ πᾶς χριστιανὸς εὐσεβῆς ἀποδίδει εἰς τὸν Θεόν. Ἐπομένως ὀρθότατα συνεβούλευεν ὅτι « Ὁχι μόνον δοάκις μᾶς βλέπουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλά, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐρημίαν ἐὰν εὑρισκώμεθα, πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ ἄδικα, τὰ αἰσχρὰ καὶ τὰ ἀνόσια, διότι, καὶ ἂν ἄλλος τις δὲν μᾶς βλέπῃ, μᾶς βλέπει δὲ Θεός, δι παντεπόπιης καὶ πανταχοῦ παρών ».

Τοιαῦτα φρονῶν καὶ τοιαῦτα διδάσκων δι Σωκράτης περὶ Θεοῦ ἀνεφάνη δ ἥθικώτερος καὶ ἐναρετώτερος ἀνὴρ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

« Ἄν εἰς τὴν οαρδίαν ἔχῃς καὶ εἰς τὸν νοῦν σου τὸν Θεόρ, πλήρης πάντοτε θὰ είσαι οὐρανίων ἀγαθῶν ».

A. Μελᾶς.

‘Ο Θεός.

Πρὸς τί ζητοῦμεν τὸν Θεόν εἰς ἐρημον κελλίον ;
μὴ ἄλλο τῆς εὐκλείας Του σαφέστερον βιβλίον
ὑπάρχει ἀπὸ τὰ λαμπρὰ δημιουργήματά Του;
Τὸ ἐσχατον ἡωθέριον καθὼς καὶ ὅλ’ ἡ φύσις
τὴν παντοδυναμίαν Του δὲν διηγεῖτ’ ἐπίσης ;
Δὲν εἶναι θρόνος Του ἡ γῆ, δὲν εἶναι δρθαλμός Του
διαλάμπων ἥλιος καὶ βλέψμα Του τὸ θέρος
καὶ νεῦμά Του ἡ ἀστραπή ; Καὶ τῶν ψυχῶν τὸ θάλπος
δὲν εἶναι ἀντανάκλασις τοῦ μειδιάματός Του ;
Καὶ δὲν λατρεύομεν Αὐτὸν μεγαλοπρεπεστέρως
θαυμάζοντες τὸν κόσμον Του, τὴν πλάσιν τῆς κειρός Του ;
· Άλλεξ. ‘Ραγκαβῆς.

Ο ήλιος.

‘Ο ήλιος είναι σῶμα ἀεριώδες, σφαιρικὸν καὶ διάπυρον, ἔχει διάμετρον 867,000 μιλίων καὶ ἀπέχει τῆς γῆς 93,000,000 μιλίων. Ο ήλιος είναι μεγαλύτερος τῆς γῆς, ἀλλὰ φαίνεται εἰς ήμᾶς τόσον μικρός, διότι είναι πολὺ ἀπομεμακρυσμένος τῆς γῆς. Ο ήλιος ἀπέχει τόσον τῆς γῆς (148 δισεκατομμύρια μέτρων),

ὅστε, ἐὰν ηδυνάμεθα νὰ δίψωμεν κατ’ αὐτοῦ σφαιραν τηλεβόλου διανύουσαν 840 μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον, θὰ ἔχοιειάζετο αὕτη ἐξ ἔτη, ἵνα φθάσῃ μέχρι τοῦ ήλίου!

‘Ο ήλιος φωτίζει, θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ ἐπ’ αὐτῆς.

‘Ο ήλιος ἀνατέλλει τὴν πρωίαν καὶ δύει τὴν ἑσπέραν· τὴν πρωίαν, ὅταν ἀνατέλλῃ ὁ ήλιος, ἀμυδρὰ λάμψις καὶ ἀρχὰς καὶ ἐπειτά αὐξανομένη προαναγγέλλει τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ήλίου εἰς Ψηφιοποήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸν δρίζοντα· τὴν ἐσπέραν δέ, ὅταν δύῃ, τὸ φῶς δὲν παύει ἀπότομως, ἀλλ' ἔλαττοῦται βαθμηδὸν μέχρις οὗ τελείως ἐξαφανισθῇ.
Ἡ ἀμυδρὰ αὕτη λάμψις πρὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου καλεῖται **λυκαυγὴς** ή **λυκόφως**. Τὸ λυκαυγὲς τῆς πρωίας εἶναι ζωηρότερον καὶ ὀνομάζεται **ἡδός** (αὐγή). Οἱ ἥλιοι, ἂν καὶ φαίνεται, ὅτι ἀνατέλλει καὶ δύει, δὲν κινεῖται ὅμως περὶ τὴν γῆν, ἀλλ' αὕτη κινεῖται ἀδιακόπως περὶ αὐτὸν ἐν διαστήματι 365 ἡμερῶν καὶ τινῶν λεπτῶν τῆς ὥρας.

Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου δὲν παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς πάντοτε τὴν αὐτὴν θερμότητα· ὅταν πίπτωσι καθέτως, εἶναι θερμότεραι, ὅταν δὲ πλαγίως, ὀλιγώτερον θερμαί. Τὴν πρωίαν καὶ τὴν ἐσπέραν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου εἶναι ὀλιγώτερον καυστικαὶ ἢ τὴν μεσημβρίαν. Τὸν χειμῶνα, ἐπειδὴ πίπτουσι πλαγίως, διὰ τοῦτο δὲν εἶναι καυστικαί, ἐνῷ τὸ θέρος ἐπειδὴ πίπτουσι καθέτως, εἶναι καυστικαί. Τὸ ἔαρ δὲ καὶ τὸ φθινόπωρον, ἐπειδὴ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου οὔτε πολὺ πλαγίως οὔτε ἐντελῶς καθέτως πίπτουσι, διὰ τοῦτο εἶναι μετρίως θερμαί.

'Επὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἥλιου παρατηροῦμεν κηλίδας τινας, αἵτινες εἶναι περιοδικαί. Κατά τινα ἔτη ὁ ἥλιος φέρει πολλὰς καὶ μεγίστας κηλίδας, κατ' ἄλλα δὲ τούναντίον δὲν φέρει τοιαύτας.¹ Οἱ μέγιστος ἀριθμὸς κηλίδων παρατηρεῖται ἀνὰ ἔνδεκα ἔτη περίπου, δὲ ἐλάχιστος δὲ κατὰ τὸ μέσον τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος. Αἱ κηλίδες αὕται ἔχουσι διάφορα σχήματα καὶ εἶναι μέλαιναι μὲν κατὰ τὸ μέσον, σκιεραὶ δὲ εἰς τὰ ἄκρα.' Ενίοτε γίνονται καὶ ἐκλείψεις τοῦ ἥλιου. 'Η ἐκλειψις τοῦ ἥλιου, προέρχεται, διότι ἡ σελήνη παρεμπίπτει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ ἀποκρύπτει ἢ ὀλόκληρον ἢ μέρος αὐτοῦ.

Η σελήνη.

'Η σελήνη εἶναι σῶμα σφαιροειδὲς καὶ σκιερὸν καθὼς ἡ γῆ· ἀλλὰ πολὺ μικρότερον αὐτῆς (49 φοράς). 'Η σελήνη δὲν θερμαίνει ὡς ὁ ἥλιος, φωτίζει ὅμως τὴν γῆν. Τὸ φῶς ἔρχεται εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ ἥλιου.

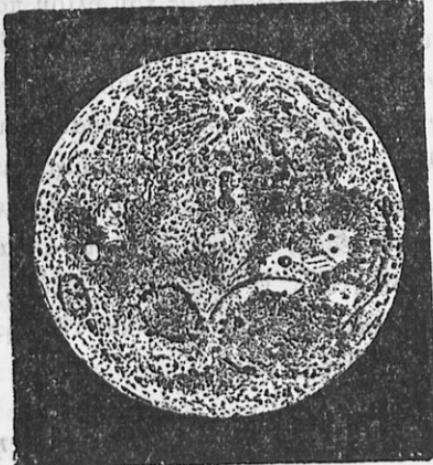
Ἡ σελήνη ἀπέχει τῆς γῆς 385,000 περίπου χιλιόμετρα καὶ περιφέρεται πέριξ αὐτῆς, ἵες εἶναι δορυφόρος, εἰς $29 \frac{1}{2}$ περίπου ἡμέρας, ἔχουσα πάντοτε πρὸς τὴν γῆν τὸ αὐτὸν ἡμισφαῖρον ἐστραμμένον.

Ἡ σελήνη δὲν εἶναι πάντοτε στρογγύλη ὡς ὁ ἥλιος, ἀλλὰ λαμβάνει διάφορα σχήματα, ἀτινα καλοῦνται φάσεις τῆς σελήνης.

Αἱ φάσεις τῆς σελήνης προέρχονται ἐκ τῆς διαφόρου θέσεως, ἣν λαμβάνει κατὰ τὴν περιστροφήν της πέριξ τοῦ ἥλιου καὶ τῆς γῆς. Τῆς σελήνης φωτίζεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἥλιου τὸ ἡμισυ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν περιφοράν της περὶ τὴν γῆν εἶναι ἀπεστραμμένον ἀπὸ τῆς γῆς ὀλόκληρον τὸ πεφωτισμένον ἡμισφαῖρον τῆς σελήνης, λέγεται **νέα σελήνη**. Ὅταν δὲ εἶναι ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν τὸ ἡμισυ τοῦ πεφωτισμένου ἡμισφαιρίου τῆς σελήνης καὶ αὕτη φαίνηται ὡς ἡμικύκλιον, λέγεται **πρῶτον τέταρτον**. ὅταν δὲ ὀλόκληρον τὸ πεφωτισμένον ἡμισφαῖρον τῆς σελήνης εἶναι ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν καὶ ἡ σελήνη φαίνηται ὡς τέλειος δίσκος, λέγεται **πανσέληνος**. ὅταν δὲ ἐκ νέου μετὰ τὴν πανσέληνον εἶναι ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν τὸ ἡμισυ τοῦ πεφωτισμένου ἡμισφαιρίου τῆς σελήνης, λέγεται **δεύτερον ἢ τελευταῖον τέταρτον**.

Ἡ σελήνη ἔχει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ὅρη, λόφους, μεγάλας πεδιάδας καὶ κοιλάδας, οὐχὶ ὅμως θαλάσσας καὶ ἀτμό σφαιραν.

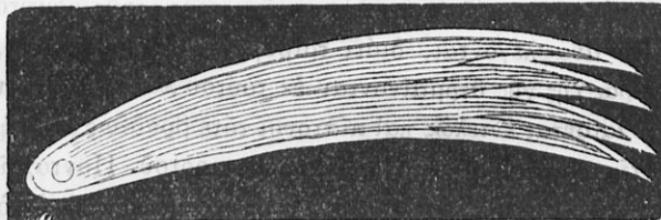
Ἐνίστε γίνονται ἐκλείψεις τῆς σελήνης ὡς καὶ εἰς τὸν ἥλιον. Κατὰ τὴν πανσέληνον, ὅτε ἡ γῆ εὑρίσκεται μεταξὺ τοῦ ἥλιου καὶ τῆς σελήνης, δυνατὸν νὰ συμβῇ ὀλικὴ ἢ μερικὴ ἐκλειψις τῆς σε-

λήνης ἀν τύχῃ νὰ εἰσέλθῃ αὐτῇ ἢ μέρος αὐτῆς εἰς τὴν σκιάν, τὴν δποίαν δίπτει δπισθέν της ἡ γῆ, φωτιζομένη ὑπὸ τοῦ ἥλιου.

Πλανῆται καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρες.

Εἰς τὸν ἔναστρον οὐρανὸν διακρίνομεν ἀπειροπληθεῖς ἀστέρας, οἵτινες εἶναι δύο εἰδῶν καὶ λέγονται **ἀπλανεῖς** καὶ **πλανῆται**. Οἱ ἀπλανεῖς καλοῦνται οὔτω, διότι δὲν ἀλλάσσουσι τὴν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀστέρας θέσιν τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ. Οὔτοι εἶναι σώματα ἀπειρομεγέθη καὶ αὐτόφωτα, ὡς ὁ ἥλιος, φαίνονται ὅμως ἐλόγχιστοι κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τιες τούτων ὡς φωτεινὰ μόνον σημεῖα, ἔνεκα τῆς παμμεγίστης ἀποστάσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς. Οἱ ἀπλανεῖς ἔχουσι φῶς λαμπυρίζον.

Οἱ πλανῆται καλοῦνται οὔτω, διότι ἀλλάσσουσι τὴν πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς ἀπλανεῖς θέσιν, ὡς ἡ γῆ, καὶ περιφέρονται περὶ τὸν ἥλιον, ἐνῷ συγχρόνως στρέφονται περὶ τὸν ἄξονά των. Οἱ πλανῆται φωτίζονται ὑπὸ τοῦ ἥλιου καὶ ἔχουσι φῶς σταθερόν.

Οἱ κυριώτεροι καὶ μεγαλύτεροι τῶν πλανητῶν εἶναι κατὰ σειρὰν ὁ Ἐρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεύς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν. Τούτων μεγαλύτερος εἶναι ὁ Ζεὺς καὶ μικρότερος ὁ Ἐρμῆς. Τινὲς τῶν πλανητῶν ἔχουσιν ἄλλους μικροτέρους ἀστέρας, ὡς ἡ γῆ τὴν σελήνην, οἵτινες περιφέρονται περὶ αὐτοὺς καὶ καλοῦνται **δορυφόροι**.

Κομῆται. Οἱ κομῆται εἶναι περίεργοι νεφελοειδεῖς ἀστέρες κατὰ καιροὺς ἐμφανιζόμενοι ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ περιφερόμενοί τινες ἐξ αὐτῶν, ὡς οἱ πλανῆται περὶ τὸν ἥλιον. Οὔτοι ἀποτελοῦνται ἐκ τοῦ πυρῆνος. ὅστις εἶναι φωτεινὸς δίσκος, τῆς κόμης καὶ τῆς οὐρᾶς, ἥτις πολλάκις ἔχει μῆκος πολλῶν χιλιομέτρων.

Οἱ κομῆται εἶναι δὲ ὅλως ἀκίνδυνοι εἰς ἡμᾶς, φαίνεται δέ, ὅτι ἀποτελοῦνται ἐκ πλήθους μικρῶν στερεῶν σωμάτων πιθανῶς ἵσων πρὸς οὐκούς ἄμμου, κειμένων εἰς ἀπόστασιν ἑκατοντάδων μέτρων ἀπ' ἀλλήλων. Ἐκαστος δὲ τῶν κόκκων τούτων περιβάλλεται ὑπὸ ἀερίων κατὰ μέγα μέρος ὑδρογονανθράκων.

Τινὲς τῶν κομῆτῶν κατὰ περιόδους ἐπανέρχονται, τινὲς δὲ ὅμως ἔξαφανίζονται διὰ παντός.

Διάττοντες. Πολλάκις ἐν καιρῷ νυκτὸς βλέπομεν ἐν τῷ οὐρανῷ λαμπρὰ φωτεινὰ σώματα διμοιάζοντα πρὸς ἀστέρας νὰ ἀποσπῶνται ἐκ τοῦ οὐρανίου θόλου, νὰ πινῶνται εἰς τὸ διάστημα μετὰ μεγάλης ταχύτητος καὶ ἐπειτα νὰ ἔξαφανίζωνται ἀφίνοντα δῆπισθεν αὐτῶν ἐπί τινας στιγμὰς φωτεινὴν γραμμήν. Τὰ λαμπρὰ ταῦτα σώματα δινομάζονται **διάττοντες** ἀστέρες καὶ φαίνεται, δέ, ἡ καταγωγὴ των σχετίζεται πολὺ στενῶς πρὸς τοὺς κομῆτας. Οἱ διάττοντες ἀναφλέγονται, διότι τριβόμενοι ἵσχυρῶς ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς γῆς θερμαίνονται ἐκ τούτου πολύ. Οἱ διάττοντες συνήθως καίονται ἐντελῶς καὶ πίπτουσι τότε βραδέως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑπὸ μορφὴν ἀσφάτου κονιορτοῦ. Πανταχοῦ τῆς γῆς καὶ Ἰδίως ἐπὶ τῶν χιόνων τῶν ὑψηλῶν ὅρέων καὶ ἐντὸς τοῦ ὄντας τῆς βροχῆς ενδίσκεται τοιαύτη κόνις. Καίτοι δὲν παρέρχεται σχεδὸν νῦν, καθ' ἣν νὰ μὴ πέσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, διάττοντες ἀστέρες, οὐχ' ἥττον δῆμως ὑπάρχουσιν ἐποχαῖ, καθ' ἃς πίπτουσι πολλοὶ δῆμοι **βροχηδὸν** ἐξ ωρισμένων σημείων τοῦ οὐρανοῦ. Τοιαῦται ἐποχαὶ εἶναι κυρίως αἱ ἀρχαὶ τοῦ Αὔγούστου καὶ αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ μέσα τοῦ Νοεμβρίου ἐκάστου ἔτους. Οἱ πλεῖστοι τῶν διάττοντων πίπτουσι κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἐποχάς, διότι ἀκολουθοῦσιν εἰς τὸ διάστημα τὰς τροχιὰς μεγάλων κομῆτῶν καὶ φαίνονται ἐκπορευόμενοι ἐξ ἀστερισμῶν.

Αερόλιθοι ἢ οὐρανόλιθοι. Πολλάκις βλέπομεν εἰς τὸν οὐρανὸν διαπύρους σφαίρας, τῶν δποίων τὸ μέγεθος καὶ ἡ λαμπρότης ὑπερβαίνουσι κατὰ πολὺ τοὺς συνήθως παρατηρούμένους διάττοντας. Τὰ μετέωρα ταῦτα, ἀτινα παρακολουθοῦνται ὑπὸ φωτεινῆς γραμμῆς καὶ ἐκρήγνυνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἐκπέμποντα μακρὰν τεμάχια ὕλης, ὡς αἱ ὅβιδες, δινομάζονται **βολίδες**. Συμβαίνει ψηφίσποιηθῆκε από το ίνστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐνίστε αἱ μεγάλαι βολίδες νὰ ὁίπτωσιν ἐπὶ τῆς γῆς στερεὰ σώματα, τὰ δποῖα ὀνομάζονται ἀερόλιθοι ἢ οὐρανόλιθοι.

Οἱ ἀερόλιθοι πίπτουσιν ἐνίστε ἀκέραιοι· συνήθως ὅμως εἰς τεμάχια· ἄλλοτε δὲ ὅμιοιάζουσι πρὸς κόκκους ἄμμου. Συνήθως ἡ πτῶσις τῶν ἀερολίθων συνοδεύεται ὑπὸ κρότου ὅμιοιάζοντος πρὸς βροντήν· ὁ κρότος οὗτος προέρχεται ἐκ τῆς διαρρήξεως τῆς βολίδος. Οἱ ἀερόλιθοι ἔξαγόμενοι εὐθὺς μετὰ τὴν πτῶσιν των ἀποβάθμους ἡμίσεος περίπου μέτρου, εἰς ὃ συνήθως βυθίζονται, εὐρίσκονται ἔξωτερικῶς εἰς διάπυρον κατάστασιν, ἐνῷ ἐσωτερικῶς εἶναι ψυχρότατοι.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν καλύπτεται συνήθως ὑπὸ λεπτοῦ, μαύρου καὶ λείου φλοιοῦ, ὃστις προέρχεται ἐκ τῆς τήξεως τῆς ἐπιφανείας τοῦ μετεώρου κατὰ τὴν κίνησίν του ἐντὸς τοῦ ἀέρος.

Οἱ ἀερόλιθοι καὶ οἱ διάτοντες θεωροῦνται, ὅτι δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς καταγωγῆς. Οἱ ἀερόλιθοι ὑποτίθεται ὅτι προέρχονται ἐξ ἐκρήξεως πλανητικῶν ἡφαιστείων.

«Ως ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα Σου, Κύριε· πάντα ἐν Σοφίᾳ ἐποίησας».

«Ως θαυμαστὰ τὰ ἔργα Σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας».

«Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα».

Ἐωθινὸν ἄσμα.

Πᾶσα πνοὴ καὶ πᾶσα κτίσις

τὸν φωτοδότην εὐλογεῖ.

ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων φύσις

ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ,

Τὸ πᾶν τὸν Πλάστην μεγαλύνει,

Αὐτὸν δοξάζουσι οἱ φῶται

δὲ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη

καὶ πάντα τὰ στρατα καὶ τὸ φῶς.

‘*H φύσις πᾶσα ἀφυπνουμένη, μογενῆς ετοῖς
δέ τῆς νήπιον ἐν τῇ σιρωμανῇ, οὐδὲ ποτέ οὐτοῦ
Αὐτοῦ τὴν χεῖρα περιμένει οὐθίλογον ΙΟ
επιβήνει, ποιμέν καὶ τὸν τροφέα αὐτῆς ὑμνεῖ.
ποινοῦσθαι μοτός, οὐδὲ ποτεποτεντοῦ τούτῳ γένεσθαι
επιτραπέσσομεν εἴτε Αὐτοῦ τὴν δόξαν διηγεῖται διηγεῖται
οὐτῷ νιστάντι μήποτε καὶ τὺς ἐπ’ ἵσης καὶ ἡώς θυλλογενὸν ΙΟ ποδίλοι
λογία πετνοῦσθαι μήποτε καὶ τὸν πανταχοῦ περικυκλεῖται
τὸ μέγα ὄνομα, Θεός.*

‘*Αὐτὸν ὑμνεῖ ἡ οἰκουμένη πιενθεῖτε Ηγεία
πομπεῖς εἴτε οὐδὲν αἱ γενεαὶ τῶν γενεῶν, ποιολφούσι οὐδὲν ποτέ
προεσθῆται, νέοι καὶ παρθένοι τετταὶ οὐτούτοις ποτέ
λαοὶ καὶ ἄρχοντες λαῶν. οὐθίλογον ΙΟ Οι
πετνοχάρων ποτεποτεντοῦ πετνοῦσθαι ΙΟ πετνογνωμάτων εἶται
‘*Ανάστα, πνεῦμά μου, ἀνάστα
καὶ πρᾶξον ἀνακενφός.**

«Σοὶ πρέπει ἀληθῶς, ὦ Πλάστα,
δόξα τῷ δείξαντι τὸ φῶς».

‘*Ηλ. Τανταλίδης*

Πρὸς τὸν Θεόν.

Θεέ, ὑμνεῖ τὴν δόξαν Σου ἡ τὺς καὶ ἡ ἥμέρα.
Μὲ ἄνθη ἔστρωσας τὴν γῆν, μὲ ἀστρα τὸν αἰθέρα.
Τῆς γῆς ἀσύμφωνοι λαοὶ Σὲ προσκυνοῦν συμφώνως.
Ποικίλαι γλῶσσαι χίλιαι Σὲ ἀνυμνοῦν συγχρόνως.
Τὸ πᾶν ἀμετρητὸς μετρεῖς, ἀόριστος δοῖς εις,
Τὸ πᾶν ἀόρατος ὁρᾶς, ἀγνώριστος γνωρίζεις.

Τὸ φῶς, Θεέ, τὸ σῶμά Σου,
ὁ ἥλιος τὸ δύμα Σου,
δικεραυνὸς φωνή Σου.

*Tὸ ἄπειρον διάστημα
τὸ μέγα Σου ἀνάστημα
καὶ διὰδόν συγμή Σου.
Ἄνταται δὲ δάκτυλός Σου
ως μοχλὸς τὴν γῆν τὰ σείση
καὶ τὸ κοῖλον τῆς χειρός Σου
τοὺς ὠκεανοὺς τὰ κλείσῃ.
Μὲ πνοήν Σου μίαν σβύνεις
τῶν ἀστέρων τοὺς φανοὺς
καὶ μὲν μόνον τεῦμα κλίνεις
πρὸς τὴν γῆν τοὺς οὐρανούς.*

Π. Σούτσος.

ΤΕΛΟΣ

παρείσιμον πολιτικόν εἶ
πάρεισις τοῦ οὐρανοῦ εἰσ
πάρεισις τοῦ θεοῦ εἰσ
πάρεισις τοῦ αγαθοῦ εἰσ
πάρεισις τοῦ καλοῦ εἰσ
πάρεισις τοῦ εὐηγέρτου εἰσ
πάρεισις τοῦ εὐηγέρτου εἰσ
πάρεισις τοῦ εὐηγέρτου εἰσ
πάρεισις τοῦ εὐηγέρτου εἰσ

0020561345
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

